

INFORMATIEF DOCUMENT BIJ HET BESLUIT VAN 23 MAART 2014 VAN DE VLAAMSE REGERING
TOT AANWIJZING MET TOEPASSING VAN DE HABITATRICHTLIJN VAN DE SPECIALE
BESCHERMINGSZONE 'BE2500002 POLDERS' EN TOT DEFINITIEVE VASTSTELLING VOOR DIE
ZONE EN VOOR DE MET TOEPASSING VAN DE VOGELRICHTLIJN AANGEWEEZEN SPECIALE
BESCHERMINGSZONES 'BE2500932 POLDERCOMPLEX', 'BE2301134 KREKENGEBIED' EN
'BE2501033 HET ZWIN' VAN DE BIJBEHORENDE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN
PRIORITEITEN

Ter informatie voor de lezer en gebruiker van dit rapport

Dit rapport is het rapport, opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos, dat de onderbouwing bevat van en de basis vormde voor de eerste principiële beslissing van de Vlaamse regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Na deze eerste principiële goedkeuring en na afwerking van alle rapporten werd een optimalisatie-oefening gehouden op Vlaamse schaal (kalibratie-oefening). Naar aanleiding hiervan werden de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen voor alle rapporten geoptimaliseerd. De instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen in hoofdstuk 8 van dit rapport zijn dus niet meer van toepassing. Ook de in voorgaande hoofdstukken opgenomen onderbouwing van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen is hierdoor niet meer actueel ten opzichte van de definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen.

We wijzen er dan ook op dat dit rapport aanzien moet worden als informatief document. De definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen gebeurde op 23 maart 2014. Enkel dit besluit van de Vlaamse regering tot definitieve goedkeuring van de instandhoudingsdoelstellingen d.d. 23 maart 2014 heeft juridische kracht.

De definitief goedgekeurde instandhoudingsdoelen en prioritaire inspanningen zijn raadpleegbaar op de website www.natura2000.vlaanderen.be.

RAPPORT 31

Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones

SBZ-H BE2500002 Polders

SBZ-V BE2500932 Poldercomplex

SBZ-V BE2501033 Het Zwin

SBZ-V BE2301134 Krekengebied

Documentinformatie	S-IHD-rapport BE2500002 – BE2500932– BE2501033 – BE23001134 definitief rapport
Statuut van het rapport	Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en dat de basis vormt voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.
Auteur	AGENTSCHAP VOOR NATUUR EN BOS
Documentnummer	02 14 04 120925
Datum	25 september 2012

Technische fiche

De technische fiche bevat de Europees te beschermen habitats en soorten, waarvoor in dit rapport instandhoudingsdoelstellingen worden opgesteld. Dit zijn de habitats en soorten die besproken worden in hoofdstuk 8 van dit rapport en die vallen onder minimum één van onderstaande voorwaarden:

- Het habitatype of de soort werd aangemeld bij de voordracht van het gebied als Speciale Beschermingszone
- Het habitatype of de soort komt voor in het gebied, ongeacht of het werd aangemeld
- Het habitatype of de soort werd door de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen aan het gebied gekoppeld

In uitzonderlijke gevallen kan voor een habitat of soort die aan minimum één van deze voorwaarden voldoet toch beslist worden geen instandhoudingsdoelstellingen op te maken. Deze wordt niet in de technische fiche opgenomen. In voorkomend geval wordt dit in het rapport gemotiveerd.

SBZ-H	BE2500002 – Polders	
Provincie	West-Vlaanderen en Oost-Vlaanderen	
Gemeenten	Knokke, Brugge, Damme, Blankenberge, Oostende, Bredene De Haan, Oudenburg, Jabbeke, Zuilenkerke, Sint-Laureins en Assenede	
Oppervlakte	1.866 ha (waarvan 1.121 ha overlapt met een SBZ-V)	
Habitatypes Bijlage I	1310	Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten
	1330	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
	6430	Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones
	6510	Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)
	7140	Overgangs- en trilveen
	91E0*	Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnion incanae, <i>Salicion albae</i>)
Soorten Bijlage II	Meervleermuis - <i>Myotis dasycneme</i> Zeggekorfslak – <i>Vertigo moulinsiana</i>	

* Europees prioritair habitatype

Habitatype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

Soorten Bijlage II	Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i> Kruipend moerasscherm – <i>Apium repens</i>
Soorten Bijlage III	Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i> Poelkikker – <i>Rana lessonae</i> Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i> Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus</i> species Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>

SBZ-V	BE2500932 – Poldercomplex
Provincie	West-Vlaanderen
Gemeenten	Oudenburg, De Haan, Jabbeke, Zuienkerke, Brugge, Damme en Knokke-Heist
Oppervlakte	9.766 ha (waarvan 797 ha binnen SBZ-H)
Broedvogels bijlage IV	IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i> Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i> Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i> Kluut - <i>recurvirostra avosetta</i> Steltkluut - <i>Himantopus himantopus</i> Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>
Doortrekkers en overwintelaars	Smient - <i>Anas penelope</i> Kolgans - <i>Anser albifrons</i> Kleine rietgans - <i>Anser brachyrhynchus</i> Blauwe kiekendief - <i>Circus cyaneus</i> Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i> Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i> Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i> Goudplevier - <i>Pluvialis apricari</i> Pijlstaart - <i>Anas acuta</i> Slobeend - <i>Anas clypeata</i> Wulp - <i>Numenius arquata</i>

Habitattype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

Broedvogels bijlage IV	Visdief - <i>Sterna hirundo</i> Roerdomp – <i>Botaurus stellaris</i> Woudaap - <i>Ixobrychus minutus</i>
Doortrekkers en overwintelaars	Grauwe gans - <i>Anser anser</i> Stormmeeuw - <i>Larus canus</i> Kokmeeuw - <i>Larus ridibundus</i>

SBZ-V	BE2501033 – Het Zwin
Provincie	West-Vlaanderen
Gemeenten	Knokke-Heist
Oppervlakte	1.914 ha (waarvan 592 ha binnen SBZ-H) → 1.188 ha in voorliggend rapport
Broedvogels bijlage IV	IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i> Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i> Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i> Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>
Doortrekkers en overwinterraars	Kleine rietgans - <i>Anser brachyrhynchus</i> Kolgans - <i>Anser albifrons</i> Blauwe kiekendief - <i>Circus cyaneus</i> Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i> Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i> Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i>

Habitattype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

SBZ-V	BE2501033 – Het Zwin
Broedvogels bijlage IV	Ooievaar - <i>Ciconia ciconia</i> Kleine zilverreiger - <i>Egretta garzetta</i> Zwartkopmeeuw - <i>Larus melanocephalus</i> Kwak - <i>Nycticorax nycticorax</i> Wespendief - <i>Pernis apivorus</i> Lepelaar - <i>Platalaea leucorodia</i> Visdief - <i>Sterna hirundo</i> Grote stern - <i>Sterna sandvicensis</i> Strandplevier - <i>Charadrius alexandrinus</i>
Doortrekkers en overwinterraars	Grauwe gans - <i>Anser anser</i> Wulp - <i>Numenius arquata</i> Goudplevier - <i>Pluvialis apricari</i> Velduil - <i>Asio flammeus</i> Lepelaar - <i>Platalaea leucorodia</i> Regenwulp - <i>Numenius phaeopus</i>

SBZ-V	BE2301134 – Krekengebied
Provincie	Oost-Vlaanderen
Gemeenten	Sint-Laureins en Assenede
Oppervlakte	781 ha (waarvan 269 ha binnen SBZ-H)
Broedvogels bijlage IV	IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i> Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i> Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i> Kluut - <i>recurvirostra avosetta</i>
Doortrekkers en overwinterraars	Kolgans - <i>Anser albifrons</i> Rietgans - <i>Anser fabalis</i> Blauwe kiekendief - <i>Circus cyaneus</i> Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i> Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i> Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i>

Habitattype(s) en/of soort(en) waarvoor geen doelstellingen worden geformuleerd:

SBZ-V	BE2301134 – Krekengebied
Broedvogels bijlage IV	Roerdomp – <i>Botaurus stellaris</i>
Doortrekkers en overwinterraars	Goudplevier - <i>Pluvialis apricari</i>

Essentie van rapport

Om de biodiversiteit in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van de Vogel- en Habitatrichtlijn een netwerk van Europees beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats die overal in Europa bedreigd en/of kwetsbaar of zeldzaam zijn. België heeft de verplichting om voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsmaatregelen te nemen om een gunstige staat van instandhouding te bereiken voor de Europees te beschermen habitats en soorten. Er is gekozen om het kader daarvoor, met name instandhoudingsdoelstellingen op te maken in overleg met de belangengroepen. Hierin worden uitspraken gedaan over de na te streven oppervlakte en kwaliteit van habitats en (leefgebieden van) populaties van soorten. Bijvoorbeeld welke oppervlakte heidehabitat en hoeveel broedparen Roerdomp worden nagestreefd binnen een bepaald natura-2000 gebied. Op basis van de instandhoudingsdoelstellingen per SBZ moeten in de toekomst de nodige instandhoudingsmaatregelen genomen worden.

Over welk gebied gaat het hier?

Het SBZ-H 'BE2500002 – Polders' is gelegen in de gemeenten Knokke, Brugge, Damme, Oostende, Bredene, Blankenberge, De Haan, Oudenburg, Jabbeke, Zuienkerke, Sint-Laureins en Assenede en heeft een oppervlakte van 1.866 ha. Het SBZ-H overlapt met volgende SBZ-V's: 'Poldercomplex', 'Krekengebied' en 'Het Zwin'. De totale oppervlakte van het gebied (SBZ-H + SBZ-V) bedraagt 12.485 ha.

Het gebied wordt gekenmerkt door het vrijwel ontbreken van (macro)reliëf, de lage bebouwingsgraad en het landbouwgebruik. Binnen enkele natuurkernen komen zeer waardevolle vegetaties voor die aan een aantal belangrijke (vogel) soorten het geschikte biotoop bieden als broedgebied of overwinteringsplaats. Daarnaast zijn nog relictten van beschermde habitats te vinden onder de vorm van al dan niet reliëfrijke graslanden en in depressies en grachten in het landbouwgebied.

In voorliggend rapport worden eveneens doelen opgesteld voor de overlappende SBZ-V's 'Poldercomplex', 'Krekengebied' en 'Het Zwin' (zie Figuur 3-2). Voor het SBZ-V 'Het Zwin' werden reeds S-IHD opgesteld voor het gedeelte dat overlapt met het SBZ-H 'Duingebieden inclusief IJzermording en Zwin', inclusief het gedeelte van de geplande uitbreiding van het Zwin (zie rapport 30 Instandhoudingsdoelstellingen voor speciale beschermingszones BE2500001 Duingebieden inclusief IJzermording en Zwin, BE2500121 Westkust en BE2501033 Het Zwin). Deze zone van het SBZ-V 'Het Zwin' wordt in voorliggend rapport niet meegenomen en er worden dan ook geen nieuwe doelen hiervoor opgesteld.

Wie is actief in het gebied?

Voorliggend gebied wordt gekenmerkt door het hoge aandeel landbouwbestemming: 9.102 ha of 72% van het gebied (SBZ-H + SBZ-V). Het betreft hierbij vooral landschappelijk waardevol agrarisch gebied. Groene bestemmingen beslaan 2.864 ha of 23% van het gebied. Andere bestemmingen komen slechts in beperkte mate voor.

Er is behoorlijk wat verschil in bestemming tussen SBZ-H en SBZ-V. Binnen SBZ-H is 1.170 ha of 63% gelegen in een groene bestemming en 583 ha of 31% in landbouwgebied. Binnen SBZ-V echter is 8.870 ha of 75% gelegen in landbouwgebied en 2.411 ha of 20% in een groene bestemming.

Het effectieve landbouwgebruik (excl. percelen in natuurbeheer) in het gebied (SBZ-H + SBZ-V) bedraagt ca. 9.501 ha (registratiegegevens 2009). De landbouwpercelen liggen in grote mate binnen landbouwbestemming (7.753 ha of 82%). 1.455 ha of 15% van de landbouwpercelen ligt binnen een groene bestemming.

Ongeveer 301 ha van de percelen met landbouwbestemming zijn momenteel in natuurbeheer. In het SBZ-V heeft het ANB 692 ha en Natuurpunt vzw 590 ha in beheer.

Voor welke Europese natuur is dit gebied belangrijk?

Het gebied is van belang voor 6 Europese habitattypes en 15 Europese soorten. In het rapport wordt specifiek ingegaan op elk van deze habitats en soorten. Voor elk van deze habitats en soorten worden doelstellingen geformuleerd. Hierbij zijn de volgende algemene principes gehanteerd:

- Instandhoudingsdoelstellingen worden in eerste instantie gerealiseerd door kwaliteitsverbetering. Effectieve uitbreiding en/of omvorming, waarbij Europese natuurtypen worden gerealiseerd op plaatsen die momenteel geen of nauwelijks natuurwaarden kennen, worden toegepast indien de doelen niet bereikt kunnen worden door kwaliteitsverbetering;
- Versterking van natuurwaarden vindt in eerste instantie plaats aansluitend aan bestaande

kernen met natuurwaarden en op de geëigende locatie met potenties. Hierdoor wordt op de meest efficiënte manier een bepaald minimumareaal bereikt en het natuurbeheer het meest kostenefficiënt georganiseerd;

- Het realiseren van de doelen voor de Europees te beschermen habitats en soorten wordt zoveel als mogelijk ruimtelijk gecombineerd en gerealiseerd op locaties waarbij er het kleinste ruimtebeslag nodig is (= principe van zuinig ruimtegebruik en optimale ruimtelijke allocatie);
- Er wordt actief gezocht naar samenwerking met alle partners voor het realiseren van de doelen;

De habitats en soorten binnen het voorliggende gebied kunnen worden gegroepeerd in 5 natuurclusters:

(a) zilte graslanden

(b) poldergraslanden (niet-zilt)

(c) rietvegetaties en ruigtes

(d) venen en alluviale bossen

(e) poelen en plassen (zoet en brak)

Voor elk van deze natuurclusters wordt kort het natuurbelang geschetst. Tevens wordt ingegaan op de aandachtspunten (knelpunten) en de belangrijkste doelen.

Landschapsecologisch gezien onderscheidt de SBZ Polders in West-Vlaanderen zich van de SBZ Polders in Oost-Vlaanderen (Krekengebied). Het verschil tussen de Oudlandpolder in het West-Vlaamse deel en de Nieuwlandpolder in het Oost-Vlaamse deel van de SBZ (inclusief Hoeke-Lapscheure in West-Vlaanderen) uit zich ook in het type natuur en de verspreiding ervan. In de Oudlandpolder vinden we verspreid over de SBZ vnl. een hoog aandeel reliëfvrije weilanden (al dan niet zilt), vele waterlopen en grachten, dijken en enkele kreekresten. In de Nieuwlandpolder zijn de natuurwaarden te vinden ter hoogte van de kreken, met kreekbegeleidende riet- en ruigtevegetaties, graslanden (al dan niet zilt), veenvegetaties en broekbossen.

(a) Zilte graslanden

Actueel komt in het gebied (SBZ-H + SBZ-V) ca. 140 ha zilt grasland¹ voor. De in het gebied voorkomende vegetaties zijn uniek in Vlaanderen en behoren tot het zogenaamde binnendijkse subtype van de habitattypes. Het grootste aandeel zilt grasland vinden we terug in de Uitkerkse Polder (ca. 50 ha). Zilte graslanden zijn graslanden die laag gelegen zijn en onder invloed staan van zilt grondwater of zilte kwel. In de winter is een voldoende hoge grondwaterstand (plas-dras-situatie) aanwezig. In de zomer zakt het waterpeil tot enkel tientallen cm onder het maaiveld. Vaak komen zilte habitats voor als lineaire elementen en zijn deze slechts terug te vinden in laagtes ('laantjes', depressies, etc.) in het perceel of langs perceelsranden waar een gracht aanwezig is. De ziltste percelen zijn vooral voormalige uitgeveende of uitgebikte percelen. Dit type grasland komt actueel vooral voor op plaatsen waar natuurinrichtingswerken werden uitgevoerd. Begrazing is de meest geschikte beheervorm om zilte graslanden in stand te houden.

Actueel bevinden de zilte graslanden (zowel 1310 als 1330) zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' staat van instandhouding. Voornaamste knelpunten zijn verruiging, het gebrek aan dynamiek (periodieke overstroming met afsterven van concurrerende soorten) en verdroging. Veruiging wordt veroorzaakt het wegvallen van het (begrazings)beheer, maar ook door voedselaanrijking en verdroging. Voedselaanrijking en verdroging leiden ertoe dat concurrentiekrachtige soorten gaan domineren en de habitattypische zilte soorten verdrongen worden. Hoge winterwaterstanden zijn vereist om concurrentiekrachtige soorten te doen afsterven.

Het waterpeilbeheer is in enkele deelgebieden (Zwaanhoek, Meetkerkse Moeren, 't Pompje, Dudzeelse Polder) afgestemd op de natuurdoelstelling. Daarbuiten is het peilbeheer afgestemd op de landbouw, veiligheid, bewoning en in mindere mate op natuur. Deze socio-economische elementen kunnen een optimale ontwikkeling van het habitat verhinderen.

Het SBZ-H is een essentieel gebied voor de instandhouding van de habitattypes van zilte graslanden (1310 en 1330), o.a. wegens het grootste oppervlakteaandeel van het subtype

¹ Het betreft de habitattypes '1310 - Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia*-soorten en andere zoutminnende planten' en '1330 - Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)'

binnendijkse zilte poldergraslanden. De instandhouding van deze habitattypes is essentieel voor het behoud van het areaal in Vlaanderen en voor de instandhouding van verschillende habitattypische soorten. Doelstelling is een sterke toename van de kwaliteit van de actuele zilte graslanden en een toename van zilt grasland met ca. 20 ha binnen SBZ-H.

(b) poldergraslanden

Het SBZ-V Poldercomplex is een essentieel gebied voor de instandhouding van overwinterende vogelsoorten in Vlaanderen: kleine rietgans, kolgans, grauwe gans, kempaan, goudplevier en smient. De SBZ-V 'Poldercomplex' en 'Krekengebied' zijn zeer belangrijke gebieden voor de Bruine kiekendief en essentieel / zeer belangrijk voor de blauwe kiekendief. Typische overwinterende vogels die foerageren op poldergraslanden zijn kleine rietgans, kolgans en smient. Voor de instandhouding van de kleine rietgans op Europees niveau neemt Vlaanderen bovendien een zeer belangrijke² plaats in. Deze soorten overschrijden regelmatig de zgn. 1% norm³ in het gebied. Het Poldercomplex is een essentieel gebied voor de instandhouding van deze soorten in Vlaanderen. Poldergraslanden zijn ook belangrijk als foerageergebied voor verschillende soorten van de bijlage IV, o.a. bruine kiekendief (broedvogel), blauwe kiekendief (overwinteraar) en velduil (overwinteraar). De SBZ-V 'Poldercomplex' en 'Krekengebied' zijn zeer belangrijke gebieden voor de bruine kiekendief en essentieel/zeer belangrijk voor de blauwe kiekendief.

Poldergraslanden worden vanuit natuuroogpunt getypeerd als alle graslanden met een permanent karakter, gelegen binnen de ecoregio 'Polders' die ontstaan zijn door bedijking of inpoldering. Concreet gaat het om alle laaggelegen graslandpercelen die in gebruik zijn als grasweide, hooiland of hooiweide binnen deze ecoregio (Ameeuw *et al.*, 2007). Poldergraslanden herbergen verschillende types vegetaties. Meest voorkomend zijn de zgn. kamgraslanden⁴. Naast de kamgraslanden komen nog tal van andere regionaal belangrijke biotopen (RBB) voor in de poldergraslanden: zilverschoongraslanden, dotterbloemgraslanden, grote zeggenvegetaties (zie d) en rietvegetaties (zie c). In periodiek overstroomde graslanden met zilte invloed komen zilte graslanden voor (zie a). Tussen natte en drogere en op zowel zoete als brakke standplaatsen komen zilverschoongraslanden voor. Lokaal, op bodems die meestal zand (al dan niet kalkrijk) bevatten, komen glanshavergraslanden⁵ voor. In het algemeen bevinden de beste vormen van deze vegetaties in het gebied zich op de dijken. De actuele oppervlakte glanshavergrasland in de SBZ bedraagt ca. 35 ha.

Een onderverdeling van de poldergraslanden kan gemaakt worden op basis van hun natuurwaarde (op basis van de typologie gehanteerd in de Biologische Waarderingskaart of BWK; zie Ameeuw *et al.*, 2007):

- a) Halfnatuurlijke graslanden, de zogenaamde historisch permanente graslanden (karteringseenheden BWK volgens definitie van vegetatiebesluit)
- b) Graslanden met verspreid biologische waarde (karteringseenheid "hp" met kleine landschapselementen)
- c) Biologisch minder waardevolle graslanden (karteringseenheid "hp").

Poldergraslanden komen niet alleen in natuurreservaten voor, maar ook op landbouwpercelen. Het beheer van dergelijke graslanden bestaat vnl. uit begrazing. Zoals uit Figuur 3-4 en Figuur 3-5 blijkt zijn grote aaneengesloten complexen van poldergraslanden grotendeels gelegen binnen natuurreservaat, m.n. de Meetkerkse Moeren, de Uitkerkse Polder, Zwaanhoek en de Stadswallen van Damme. Daarbuiten is het areaal poldergrasland versnipperd en komen deze graslanden in mozaïek met akkers voor. Hierdoor zijn randeffecten van landbouw op natuur en vice versa groot.

Met het oog op een duurzame instandhouding van de kleine rietgans in de SBZ en in Vlaanderen en gelet op het belang van de SBZ in Vlaanderen en Europa wordt het behoud van een seizoensgemiddelde⁶ van 12.000 ex. in de Oostkustpolders vooropgesteld. Behoud van kwali-

² Dit wil zeggen dat >10% van de totale populatie 'regelmatig' in Vlaanderen verblijft. 'Regelmatig' wordt hierbij gedefinieerd als "in minstens de helft van het aantal winters sinds 1991".

³ Met het overschrijden van de internationale 1%-norm wordt bedoeld dat al dan niet regelmatig op een bepaald ogenblik van het jaar minstens 1% van de NW-Europese 'flyway'-populatie in het gebied voorkomt.

⁴ De exacte oppervlakte kamgrasland kon niet bepaald worden gezien er in de biologische waarderingskaart geen afzonderlijke eenheid voor dit type vegetatie bestaat. Kamgraslanden zitten vervat in de BWK-codes 'hpr+' of 'hp+'. Deze BWK-codes omvatten echter nog andere soortenrijke types vegetaties, waaronder het zilverschoongrasland.

⁵ Het gaat om het habitatype '6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)'.

⁶ Dit is een gemiddeld aantal over de maanden oktober tot en met maart.

tatief foerageergebied is essentieel, meer bepaald gaat het om het in stand houden van 8.000-10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders. Soorten die meeliften op deze doelstelling zijn kolgans, smient, bruine kiekendief, velduil, wulp en blauwe kiekendief.

Gelet op het belang van het gebied t.o.v. Vlaanderen als typisch kerngebied voor de bruine kiekendief, de gestage achteruitgang van de soort in Vlaanderen en in het gebied gedurende de laatste 10 jaar (zie o.a. Vermeersch & Anselin, 2009) en de goede potenties voor een aanzienlijke bijdrage aan de G-IHD voor de soort, wordt voor de bruine kiekendief de instandhouding van de huidige populatie tot doel gesteld. De soort foerageert in vochtige weilanden, maar ook cultuurland – bij voorkeur korenvelden – komen in aanmerking indien deze veel vogels en kleine zoogdieren herbergen.

- (c) *rietvegetaties en ruigten* Rietvegetaties en ruigten bevinden zich vooral op de oeverzones van waterlopen, grachten en krekens. Vlakdekkend komen rietvegetaties bijna uitsluitend voor in natuurreervaten. Actueel komen in het gebied ca. 85 ha rietvegetaties voor, waarvan een belangrijk deel in het Krekengebied. Rietvegetaties zijn belangrijk voor onder meer volgende broedvogels van de bijlage IV: bruine kiekendief en blauwborst. Het habitattype voedselrijke ruigten⁷ vinden we vooral terug in het Krekengebied, waar het voorkomt langsheen de kreekeovers. De actuele oppervlakte voedselrijke ruigte in het gebied (SBZ-H + SBZ-V) bedraagt ca. 30 ha. Brakke rietvegetaties met heemst vormen een bijzonder subtype van deze voedselrijke ruigten. Het SBZ-H is wegens het voorkomen van een groot oppervlakteaandeel van dit subtype (ca. 20 ha), m.n. hoofdzakelijk in het Krekengebied, een essentieel gebied voor de instandhouding ervan in Vlaanderen. De SBZ-H Polder is de enige SBZ in Vlaanderen waar dit subtype actueel voorkomt.

Actueel bevindt het habitattype voedselrijke ruigte zich in een gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding. Knelpunten voor rietvegetaties en voedselrijke ruigten zijn o.a. het waterpeilbeheer (gebrek aan ruimte voor ontwikkeling van het habitat en verdroging met als gevolg verruiging), de waterkwaliteit en achterwege blijven van geschikt maaibeheer. Hierdoor verruigen deze vegetaties en evolueren ze tot struweel, brandnetelruigten en bos.

Het behoud van de actuele oppervlakte voedselrijke ruigte (6430), met een sterke kwaliteitsverbetering is essentieel met het oog op een duurzame instandhouding van habitattypische soorten, in het bijzonder deze van het subtype brakke rietvegetaties met heemst. Kwaliteitsverbetering houdt vnl. het instellen van een geschikt (maai)beheer, gecombineerd met een goede waterkwaliteit en een geschikt waterpeil in.

Typische broedvogels van rietvegetaties in de polders zijn blauwborst en bruine kiekendief. Voor de bruine kiekendief wordt, gelet op het belang van de SBZ-V Poldercomplex en Krekengebied ("zeer belangrijk") de instandhouding van de huidige populatie tot doel gesteld. Als nestplaats verkiest de soort voornamelijk grote rietvelden langs krekens, meren of plassen, maar jaarlijks wordt ook gebroed in graanculturen en graslanden (Adriaens & Ameeuw, red. 2008).

- (d) *Venen en alluviale bossen* Veenvegetaties⁸ komen actueel voor langsheen de krekens in St.-Laureins en Assenede, de Stadswallen van Damme en de Sint-Donaaspolder. De actuele oppervlakte van dit habitattype is beperkt en bedraagt 1,5 ha. Het SBZ-H is een essentieel gebied voor dit habitattype wegens het voorkomen van een belangrijk aandeel van het subtype varen- en/of (veen)mosrijke rietlanden op drijftillen. Sommige van deze venen zijn verder ontwikkeld tot alluviale bossen⁹ (prioritair habitattype), waarvan goed ontwikkelde voorbeelden te vinden zijn in het erkend natuurreervaat Stadswallen van Damme. De actuele oppervlakte bedraagt ca. 25 ha, vnl. onder de vorm van het subtype ruigtelzenbroek. Het subtype mesotrofe broekbossen komt enkel voor in de Stadswallen van Damme en het Meetjeslandse Krekengebied (actueel ca. 7 ha).

Knelpunten voor beide habitattypes zijn verlanding en verruiging en overstromingen met vervuild of nutriëntenrijk water vanuit waterlopen. Knelpunt voor het habitattype van de venen (7140) is de beperkte leeftijdsvariatie ten gevolge van de beperkte oppervlakte waarover het

⁷ Het gaat om het habitattype '6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones'

⁸ Het gaat om het habitattype '7140 - Overgangs- en trilveen'

⁹ Het gaat om het habitattype '91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)'

habitattype actueel voorkomt. Actueel bevinden de venen zich in het oudere successiestadium waardoor habitattypische soorten van de jongere stadia sterk achteruitgaan en dreigen te verdwijnen.

Doelstelling voor de venen en alluviale bossen is een voldoende tot goede staat van instandhouding. Het behoud van de actuele oppervlakte van de venen (7140) en van de alluviale bossen (91E0) met een kwaliteitsverbetering wordt vooropgesteld. Kwaliteitsverbetering impliceert het aanhouden van een geschikt waterpeil, gecombineerd met een goede waterkwaliteit.

(e) *Poelen en plassen* Het zoutgehalte in de poelen en plassen kan sterk variëren van zoet tot brak. De zoete poelen functioneren veelal als veedrinkpoel. Brakke poelen, plassen en kreken behoren meestal tot het regionaal belangrijk biotoop (RBB) "zilte plassen". De grootste oppervlakte vinden we terug in het Krekengebied. Vnl. voor overwinterende watervogels hebben deze waterpartijen een groot belang. Ook voor de meervleermuis, soort van de bijlage II zijn grote waterpartijen van belang als foerageergebied. Kolonies van de soort bevinden zich niet binnen de SBZ, maar wel net over de grens in Nederland.

De zeggekorfslak is een Europees beschermde bijlagesoort die gebonden is aan vochtige milieus. Meer bepaald is de soort gebonden aan het regionaal belangrijk biotoop 'grote zeggenvegetaties'. Deze vegetaties komen voor op standplaatsen met voortdurend hoge waterstanden. Vaak staat het water lange tijd boven het maaiveld. Actueel komt de soort enkel voor in de Meetjeslandse Kreken, meer bepaald in de Grote Geul en Rode Geul. Het gaat om vrij grote populaties. De soort bevindt er zich in een goede actuele staat van instandhouding.

Voor de zeggekorfslak wordt met het oog op het behoud van het areaal in Vlaanderen en de goede potenties in het Krekengebied het behoud van de actuele populaties in een goede staat van instandhouding vooropgesteld.

Welke inspanningen zijn noodzakelijk voor het realiseren van de doelen?

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen. In paragraaf 8.4, *prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen*, worden deze waar mogelijk op kaart aangeduid.

1. Realisatie kerngebieden zilte graslanden

Met het oog op een duurzame instandhouding van de zilte graslanden (1310 en 1330) in de polders en om lange termijn garanties te bieden voor de habitattypische soorten, wordt een toename van de actuele oppervlakte zilt grasland met 20 ha binnen SBZ-H vooropgesteld. Daarnaast is een kwaliteitsverbetering van de actuele oppervlakte noodzakelijk: toename aantal en bedekking habitattype soorten en tegengaan van verzuiging en verdroging. Een belangrijk deel van deze doelstelling (15-20 ha) kan gerealiseerd worden door omvorming van graslanden die reeds een natuurbeheer kennen.

Een groot aandeel van deze doelstelling moet gerealiseerd worden in kerngebieden, gekoppeld aan een geschikt waterpeilbeheer en aangepast begrazingsbeheer. In hydrologisch geïsoleerde kerngebieden kan het voor de natuurdoelen geschikte peil mits een aantal ingrepen ingesteld worden in functie van de doelstellingen, waarbij de hoofdafwatering niet in het gedrang mag komen. Hiervoor is gebiedsgericht hydrologisch onderzoek noodzakelijk en dient rekening gehouden te worden met het omliggende landbouwgebruik, wonen en veiligheid. In gebieden met versnipperd en langgerekt voorkomen i.c. het Meetjeslandse krekengebied, waar de kreken ook de hoofdafwatering vormen voor het landbouwgebruik, is een betere afstemming van het peilbeheer noodzakelijk – hydrologische isolatie van de gebieden is hier waarschijnlijk niet mogelijk – verder hydrologisch onderzoek is vereist.

Essentiële kerngebieden waar een belangrijk deel van deze doelstelling gerealiseerd moet worden zijn:

- Uitkerkse Polder
- Ter Doest
- Zwaanhoek

- Klemskerke-Vlissegem
- Meetjeslandse krekengebied

Een kerngebied is onderdeel van een groter geheel en is een gebied waar actueel reeds een groot aandeel habitat of leefgebied van soorten voorkomt en/of waar goede potenties aanwezig zijn om een groot aandeel van de doelen te realiseren.

Buiten deze kerngebieden is het van belang de kleinere oppervlaktes zilt grasland te behouden en lokaal uit te breiden waar mogelijk als kleine stapstenen tussen de kerngebieden binnen SBZ-H.

2. Behoud poldergraslanden

Met het oog op de duurzame instandhouding van de populaties overwinterende soorten in de SBZ en in Vlaanderen (zie hiervoor (b) *poldergraslanden*), in het bijzonder de kleine rietgans, is herstel van het leefgebied van de soort vereist. Dit impliceert minimaal het behoud van een graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000-10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders (zie G-IHD¹⁰).

De belangrijkste gebieden voor de poldergraslanden zijn de Uitkerkse Polders, de Meetkerse Moeren, Klemskerke-Vlissegem en de omgeving van Damme. De realisatie van kerngebieden zilte graslanden zal eveneens bijdragen aan en is compatibel met de doelstelling voor poldergraslanden.

Met het oog op het behoud van een goede kwaliteit van deze graslanden voor de aangemelde soorten is het behoud van het microreliëf en de aanwezigheid van water in en rond de percelen cruciaal. Nulbemesting is geen strikte vereiste op deze poldergraslanden. In die zin kunnen deze graslanden in landbouwgebruik blijven.

3. Kregen en begeleidende vegetaties

In het Meetjeslandse Krekengebied worden enkele robuuste kernen beoogd waarin goed ontwikkelde krekenecosystemen voorkomen met een mix van riet, ruigtes (6430), veenmosvegetaties (7140), broekbossen (91E0) en zilte graslanden (1310/1330) met lokaal overgangen naar glanshaverhooilanden (6510), grote zeggenvegetaties en zilverschoongraslanden. Met het oog op ruimtebesparing is het combineren van verschillende doelen in enkele kerngebieden de beste oplossing. Ook naar Europese soorten leveren deze kerngebieden een belangrijke bijdrage: bruine kiekendief en blauwborst (riet als broedbiotoop), meervleermuis (insectenrijke kreekbegeleidende ruigtes en graslanden) en zeggekorfslak (grote zeggenvegetaties). Robuuste kernen leveren voldoende rust voor moerasvogels, o.a. de bruine kiekendief en blauwborst. Essentiële kerngebieden zijn enerzijds de Rode en Grote Geul (ca. 100 ha) in Assenede en anderzijds de kregen in St.-Laureins (met o.a. de Roeselarekreek, Boerekreek, Oostpolderkreek, Hollandersgat/Blokkreek, Bentillekreek, Molenkreek, Splettekreek en de kregen aan de Noorddijk; samen ca. 200 ha). Beide kerngebieden zijn grotendeels groen ingekleurd op het gewestplan.

Belangrijke voorwaarden voor goed ontwikkeld krekensysteem zijn het instellen van een geschikt waterpeilbeheer gekoppeld aan een goede waterkwaliteit. Zoals uit recente gegevens van de VMM blijkt (zie Bijlage 10) is de waterkwaliteit in verschillende kregen actueel een knelpunt. Peilafspraken die beter afgestemd zijn op de natuurdoelen in deze gebieden zijn noodzakelijk. De mogelijkheid van hydrologische isolatie moet verder onderzocht, maar dit lijkt in eerste instantie heel moeilijk omdat de omliggende gebieden afwateren via de kregen.

Met het oog op de instandhouding van de populatie bruine kiekendief in de SBZ zijn volgende gebieden van belang:

- Kregencomplex Assenede
- Krekengebied omgeving Noorddijk
- Krekengebied St. Margritte – St. Jan
- Polders te Hoeke & Lapscheure
- 't Pompje en Kwetshaege

¹⁰ Uitbreiding van de oppervlakte leefgebied met 0 - 1.858 ha onder de vorm van permanent grasland of weilandcomplexen met veel sloten en/of microreliëf, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid en dit naast het bestaande graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000 - 10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders.

- Uitkerkse Polder

De grootte van de gebieden kan sterk variëren, maar vnl. een belangrijk aandeel van het kwalitatief broedgebied dient in deze kerngebieden gerealiseerd te worden. Gezien de bruine kiekendief een verstoringsgevoelige soort is, is het van belang binnen een straal van 100 m rond de geschikte broedgebieden verstoring tot een minimum te beperken. De belangrijkste maatregel hiertoe is het realiseren van een peilbeheer dat de duurzame instandhouding van rietvegetaties garandeert, in overleg met de andere gebruikers. Naast het in stand houden van rietvelden kan met beheerovereenkomsten met lokale landbouwers gewerkt worden, gezien de soort ook broedt in graanvelden.

Soorten die meeliften op de doelen – wat betreft broedhabitat (rietvegetaties) – zijn roerdomp en woudaapje. Deze soorten worden echter niet afzonderlijk tot doel gesteld.

4. Overwinterende vogels

Overwinterende vogelsoorten maken gebruik van de grote kerngebieden rond o.a. Damme en Meetkerke/Uitkerke. Gepaard met de overwinterende watervogels profiteren ook ganzen (kolgans, kleine rietgans en grauwe gans) van de kerngebieden. In dat opzicht is de afbakening van grote kerngebieden een prioriteit voor zowel vegetaties als daarop overwinterende vogelsoorten. Onder meer blauwe kiekendief, velduil, kleine zwaan en smient zijn jaarlijkse wintergasten die gebruik maken van het gebied. Robuuste kerngebieden waar de verstoring minimaal is, genieten de voorkeur. De kerngebieden hoeven geen exclusieve natuurgebieden te worden, een combinatie met landbouwgebied en landbouwgebruik is hierin geen hinder, wel een aandachtspunt.

De belangrijkste kerngebieden voor overwinterende vogels gebonden aan de poldergraslanden zijn de Uitkerkse Polders, de Meetkerse Moeren, Klemskerke-Vlissegem en de omgeving van Damme. In tweede instantie gaat het om het Krekengebied, de Zwaanhoek en Ter Doest.

5. Implementatieplan haven Zeebrugge

Er wordt een implementatieplan opgemaakt dat de vrijwaring van de ontwikkelingsmogelijkheden van de Haven binnen de afspraken van het strategisch plan voor de haven Brugge-Zeebrugge, waarvan akte genomen werd door de VR op 22 september 2006, koppelt aan garanties dat een duurzame staat kan bereikt worden voor de soorten en habitats die tot doel zijn gesteld in de betrokken SBZ.

Voor het bereiken van de doelstellingen zijn actief inspanningen noodzakelijk. Daarnaast kunnen de natuurdoelen ook interacties hebben met:

- het gebruik binnen en buiten het gebied;
- de vergunningsplichtige activiteiten die kunnen plaatsvinden in of aanpalend aan het gebied.

Onderstaand wordt getracht een beeld te schetsen van de mogelijke interacties. Dit overzicht is niet limitatief.

Mogelijke interacties met het gebruik van het gebied

Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn geen zuivere natuurgebieden. Vaak worden ze door de mens gebruikt om te wonen, te werken of te recreëren. Afhankelijk van het type en de intensiteit van het menselijk gebruik zijn verschillende combinaties met de ontwikkeling van natuurwaarden mogelijk. Het is logisch dat op terreinen gebruikt door harde sectoren zoals vb. woon- of industriegebied minder mogelijkheden zijn voor de ontwikkeling van natuurwaarden.

Een aantal habitattypes zijn graslanden in natuurbeheer die, mits een aangepast bemestingschema en duidelijke richtlijnen voor de gebruikers, door landbouwers kunnen beheerd worden. Begrazing is immers een vaak toegepaste beheermaatregel in natuurreservaten. Daarbij wordt een afweging gemaakt tussen voldoende begrazingsdruk en de aanwezigheid van broedvogels.

Mogelijke interacties met het landgebruik buiten het gebied

Gezien het peilbeheer in de kleinere gebieden niet los kan gekoppeld worden van het peilbeheer dat door de polderbesturen over een groter gebied wordt geregeld, kan het gewenst peilgevolgen hebben op het landgebruik buiten het gebied (i.c. vernatting). Aangepast peilbeheer i.f.v. natuurdoelen kan daarom in de meeste gevallen best geregeld worden door hydrologische isolatie van deze zones, zodat de omgevende landbouw en woonkernen hiervan geen hinder ondervinden. In een aantal gebieden, zoals het Meetjeslandse krekengebied, waar de kreken ook de hoofdafwateringsassen zijn, is dit echter niet evident. Verder onderzoek, over-

*Wat zijn de
mogelijke
maatschap-
pelijke ge-
volgen van
de natuur-
doelen?*

leg en afspraken, via een integrale, gebiedsgerichte aanpak, zijn noodzakelijk om tot een peilbeheer te komen dat de realisatie van de natuurdoelen ondersteunt en tegelijk afgestemd is met ander landgebruik.

Mogelijke interacties met vergunningsplichtige activiteiten

Voor een Speciale Beschermingszone geldt voor elke vergunningsplichtige activiteit de verplichting om na te gaan of een passende beoordeling nodig is. Een passende beoordeling is nodig wanneer de activiteit betekenisvolle gevolgen kan hebben voor de staat van instandhouding van een te beschermen habitat of soort. De instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied creëren het kader voor de vergunningaanvrager en vergunningverlener.

Alleen wat in een definitief goedgekeurd S-IHD-besluit is opgenomen, is bindend. De onderliggende S-IHD-rapporten zijn informatief. De S-IHD-besluiten worden pas bindend nadat alle S-IHD-besluiten zijn goedgekeurd.

INFORMATIEF DOCUMENT

Inhoudstafel

TECHNISCHE FICHE	2
ESSENTIE VAN RAPPORT	6
INHOUDSTAFEL.....	14
1. INLEIDING	17
LEESWIJZER.....	17
2. ALGEMEEN KADER VOOR DE OPMAAK VAN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN 19	
2.1. VOOR WELKE GEBIEDEN, SOORTEN EN HABITATS MOETEN INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN WORDEN OPGEMAAKT?	19
2.2. HOE KOMEN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN TOT STAND?	19
3. OVER WELK GEBIED GAAT DIT RAPPORT.....	23
4. OVERZICHT VAN DE HABITATS EN SOORTEN EN HUN RELATIEVE BELANG VOOR VLAANDEREN	27
5. BESCHRIJVING VAN DE ACTUELE TOESTAND VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN IN HET GEBIED	32
5.1. BESCHRIJVING VAN HET FYSISCHE SYSTEEM	32
5.2. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING, TREND EN POTENTIES VAN DE HABITATS	34
1310 – Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten	34
1330 - Atlantische schorren	35
6430 – Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland	35
6510 – Laaggelegen, schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>).....	36
7140 – Overgangs- en trilveen.....	36
91E0 – Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	37
5.3. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING TREND EN POTENTIES VAN DE SOORTEN VAN BIJLAGE II EN III.....	38
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i>	38
Meervleermuis - <i>Myotis dasycneme</i>	38
5.4. SAMENVATTING VAN VOORKOMEN, ACTUELE STAAT VAN INSTANDHOUDING TREND EN POTENTIES VAN DE VOGELSOORTEN VAN BIJLAGE IV	39
5.4.1. Broedvogels.....	39
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	39
Bruine Kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	39
Ijsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	40
Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>	41
Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>	41
Steltkluut - <i>Himantopus himantopus</i>	42
Visdief - <i>Sterna hirundo</i>	42
5.4.2. Niet Broedvogels (overwintelaars en doortrekkers).....	43
5.5. REGIONAAL BELANGRIJKE BIOTOPEN	43
6. BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT	45
6.1. BESCHRIJVING VAN DE PLANOLOGISCHE CONTEXT.....	45
Ruimtelijke bestemmingen.....	45
Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk.....	48
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen.....	50
Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed	51
Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer	53
6.2. SITUERING VAN EEN AANTAL EIGENAARS- EN GEBRUIKERSCATEGORIEËN	54
Eigendomssituatie	54

<i>Bevoegde besturen en beherende verenigingen</i>	<i>56</i>
<i>Inventarisatie van het landbouwgebruik.....</i>	<i>57</i>
<i>Inventarisatie van het bosbouwgebruik</i>	<i>66</i>
<i>Parken en kasteeldomeinen.....</i>	<i>71</i>
<i>Jacht en faunabeheer</i>	<i>71</i>
<i>Inventarisatie van waterwinningen.....</i>	<i>73</i>
<i>Inventarisatie van het recreatief gebruik</i>	<i>74</i>
<i>Inventarisatie van de woongebieden.....</i>	<i>75</i>
<i>Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten</i>	<i>75</i>
<i>Transportinfrastructuur</i>	<i>76</i>
<i>Infrastructuur nutsbedrijven</i>	<i>77</i>
7. ANALYSE VAN DE KNELPUNTEN VOOR HET BEREIKEN VAN EEN GOEDE STAAT VAN INSTANDHOUDING	78
7.1. ANALYSE VAN DE STERKTES, ZWAKTES, KANSEN EN BEDREIGINGEN.....	78
7.1.1. Overzicht van de sterktes	79
7.1.2. Overzicht van de zwaktes.....	79
7.1.3. Overzicht van kansen.....	79
7.1.4. Overzicht van bedreigingen.....	80
7.1.5. Identificatie van de kwesties	82
7.2. OVERZICHT VAN KNELPUNTEN EN MOGELIJKE OPLOSSINGEN	84
7.3. SAMENVATTING OVER DE ERNST VAN DE KNELPUNTEN.....	86
Wijze van voorstelling knelpunten	86
Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats	87
Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor soorten	89
8. DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITAIRE INSPANNINGEN.....	91
8.1. DOELSTELLINGEN VOOR DE SPECIALE BESCHERMINGSZONES BE2500002 – POLDERS, BE2500932 – POLDERCOMPLEX, BE2501033 HET ZWIN EN BE2301134 – KREKENGEBIED.....	93
Habitats van bijlage I.....	94
Soorten van bijlage II en III.....	96
Broedvogels van bijlage IV.....	97
Doortrekkende en overwinterende vogels.....	99
8.2. PRIORITAIRE INSPANNINGEN MET HET OOG OP HET REALISEREN VAN DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN	103
8.3. SAMENVATTENDE TABEL.....	105
Wijze van voorstelling in samenvattende tabel	105
BIJLAGE 1 – HET BELANG VAN HET EUROPEES TE BESCHERMEN GEBIED IN HET LICHT VAN DE GEWESTELIJKE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN VOOR VLAANDEREN	108
DE HABITATS VAN BIJLAGE I.....	108
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II.....	111
DE SOORTEN VAN BIJLAGE III.....	113
DE BROEDVOGELS VAN BIJLAGE IV.....	115
BE2500932 Poldercomplex.....	115
BE2501033 Het Zwin.....	117
BE2301134 Krekengebied.....	122
DOORTREKKENDE EN OVERWINTERENDE VOGELS.....	124
BE2500932 Poldercomplex.....	124
BE2501033 Het Zwin.....	129
BE2301134 Krekengebied.....	132
BIJLAGE 2 - ANALYSE VAN DE EUROPEES TE BESCHERMEN HABITATS EN SOORTEN	136
INLEIDING	136
TOELICHTING OVER DE GEBRUIKTE INFORMATIE EN MODELLEN	136
8.3.1. Habitatkaart	136
8.3.2. PotNat.....	137
8.3.3. De beoordeling van de staat van instandhouding.....	138
DE HABITATS VAN BIJLAGE I	141

1310 - Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten	141
1330 - Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritima</i>)	143
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland	151
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	153
7140 - Overgangs- en trilveen	155
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>)	157
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II EN III	160
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i>	160
DE SOORTEN VAN BIJLAGE IV	164
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	164
Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	166
Ijsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	169
Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>	172
Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>	175
Steltkluut - <i>Himantopus himantopus</i>	177
Visdief - <i>Sterna hirundo</i>	179
DOORTREKKENDE EN OVERWINTERENDE VOGELS	181
Kleine rietgans - <i>Anser brachyrhynchus</i>	181
Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	183
Rietgans - <i>Anser fabalis</i>	184
Smient - <i>Anas penelope</i>	184
Blauwe kiekendief - <i>Circus cyaneus</i>	185
Goudplevier - <i>Pluvialis apricaria</i>	185
Grote Zilverreiger - <i>Casmerodius albus</i>	185
Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i>	185
Kleine zwaan - <i>Cygnus columbianus</i>	186
Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>	186
Lepelaar - <i>Platalea leucorodia</i>	186
Slobeend - <i>Anas clypeata</i>	186
Pijlstaart - <i>Anas acuta</i>	186
Waterrietzanger - <i>Acrocephalus paludicola</i>	186
Wulp - <i>Numenius arquata</i>	187
BIJLAGE 3 – DE AANMELDINGSGEGEVENS	188
DE HABITATS VAN BIJLAGE I	188
DE SOORTEN VAN BIJLAGE II	189
INTERPRETATIE VAN DE AANMELDINGSGEGEVENS	189
BIJLAGE 4 –DE EXPERTGROEP	194
BIJLAGE 5 – KAARTENBIJLAGE	195
BIJLAGE 6 – RAPPORTAGE LANDBOUWGEVOELIGHEIDSANALYSE	196
BIJLAGE 7 – METHODIEK WAARDERING DRINKWATERWINNINGEN VOOR DE OPENBARE DRINKWATERVOORZIENING	198
BIJLAGE 8 - LANDSCHAPSECOLOGIE: THEORIE EN PRINCIPES	200
BIJLAGE 9 - AFKORTINGEN- EN BEGRIPPENLIJST	206
BIJLAGE 10 – WATERKWALITEITSGEGEVENS (VMM)	209
BIJLAGE 11 – REFERENTIELIJST	217

1. Inleiding

Om de soortenrijkdom van planten en dieren en hun leefgebieden in de toekomst de noodzakelijke kansen te geven, is op grond van Europese richtlijnen, de Vogel- en Habitatrichtlijn, een samenhangend Europees netwerk van beschermde gebieden aangeduid: het Natura 2000-netwerk. In Vlaanderen zijn 62 Natura 2000-gebieden aangeduid, ook speciale beschermingszones (SBZ's) genoemd. Deze gebieden zijn belangrijk om kansen te geven aan soorten en habitats van Europees belang. Voor Vlaanderen handelt het om 48 habitattypes, 55 dier- en plantensoorten en 88 vogelsoorten.

Op de lidstaten van de Europese Unie rust de verplichting om de nodige maatregelen te nemen om een 'gunstige staat van instandhouding' te realiseren voor soorten en habitats van Europees belang. Eerst wordt de 'gunstige staat van instandhouding' van de voorkomende soorten en habitats vastgelegd. Dit zijn de zogenaamde instandhoudingsdoelstellingen, ook instandhoudingsdoelen of kortweg natuurdoelen genoemd. Er moet dus bepaald worden hoeveel individuen van een soort in een bepaald gebied nodig zijn, hoe groot het leefgebied daarvoor moet zijn en hoe de kwaliteit van het leefgebied moet zijn om te kunnen spreken van een leefbare populatie. En hoe groot bijvoorbeeld een heidegebied moet zijn om onderdak te kunnen geven aan alle voor dat habitat typische heidesoorten. De instandhoudingsdoelen maken duidelijk waar men naar toe wil met een bepaald gebied. Deze doelen zullen ook bepalend zijn voor de te nemen instandhoudingsmaatregelen.

Het vastleggen van de instandhoudingsdoelen gebeurt in twee stappen. In beide stappen is uitgebreid overlegd met betrokken doelgroepen. Hoeveel en welke natuur we in heel Vlaanderen nodig hebben, hoeveel bos, hoeveel heide, hoeveel duinen,... Deze doelen voor heel Vlaanderen worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen genoemd. Ze geven weer wat in het totaal nodig is, in het bijzonder welk areaal, welke oppervlakte en welke kwaliteit nodig zijn om in Vlaanderen de gunstige staat van instandhouding van alle Europees te beschermen soorten en habitats te realiseren. Deze doelstellingen zijn wetenschappelijk onderbouwd en werden in detail besproken en besproken met de doelgroepen. In een volgende stap worden deze globale instandhoudingsdoelen verrijkt per SBZ of groep van SBZ-H en SBZ-V. Er wordt hierbij bekeken welk deel van de opdracht ieder gebied voor zijn rekening kan nemen: we spreken ook van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Deze doelstellingen worden wetenschappelijk onderbouwd en worden ook besproken met vertegenwoordigers van de belangengroepen op Vlaams en lokaal niveau, de lokale besturen en Vlaamse administraties.

Op dit moment houdt u een rapport ter onderbouwing van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de speciale beschermingszones SBZ-H "BE2500002 – Polders", SBZ-V "BE25000932 – Poldercomplex", SBZ-V "BE2501033 – Het Zwin" (deels) en "SBZ-V 2301134 – Krekengebied" in handen. Op basis van dit rapport stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor dit gebied vast.

Leeswijzer

In dit rapport worden op onderbouwde wijze de instandhoudingsdoelstellingen opgesteld. Eerst wordt het algemeen kader voor de opmaak van de natuurdoelen geschetst (hoofdstuk 2) en wordt het betrokken gebied gesitueerd en kort besproken (hoofdstuk 3).

Vervolgens wordt in hoofdstuk 4 het belang op Vlaams niveau van de hier voorkomende habitats en soorten weergegeven, op basis van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD).

In hoofdstuk 5 wordt een beknopt overzicht gegeven van het huidige voorkomen, de trend, de potenties en de actuele staat van instandhouding van de habitats en soorten in dit gebied. Een meer uitgebreide bespreking hiervan is terug te vinden in bijlage 2.

Om de instandhoudingsdoelstellingen op te maken dient ook rekening gehouden te worden met de maatschappelijke context en de natuurlijke en antropogene factoren die een –positieve of negatieve– invloed kunnen hebben op het gebied en de voorkomende of potentieel voorkomende habitats en soorten. In hoofdstuk 6 worden de voornaamste eigenaars- en gebruikersgroepen besproken en gebeurt een sterkte-zwakke-analyse met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 7).

Uiteindelijk worden, aan de hand van de informatie uit de voorgaande hoofdstukken, in hoofdstuk 8 de instandhoudingsdoelstellingen per habitat en soort bepaald. Eveneens in hoofdstuk 8 wordt een aantal prioritaire acties voor het gebied voorgesteld die, naast andere acties, noodzakelijk zijn om de beoogde instandhoudingsdoelstellingen te kunnen behalen.

INFORMATIEF DOCUMENT

2. Algemeen kader voor de opmaak van instandhoudingsdoelstellingen

De opmaak van instandhoudingsdoelstellingen wordt geregeld door het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen. Dit besluit bepaalt het algemeen kader. Het besluit geeft aan voor welke gebieden, habitats en soorten instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.1). Het beschrijft ook op welke manier de instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt (zie paragraaf 2.2).

2.1. Voor welke gebieden, soorten en habitats moeten instandhoudingsdoelstellingen worden opgemaakt?

Instandhoudingsdoelstellingen moeten worden opgemaakt voor alle Europees te beschermen gebieden. "Europees te beschermen gebied" is niets anders dan een verzamelnaam voor de speciale beschermingszones in hun verschillende vormen (Vogelrichtlijn¹¹ en Habitatrichtlijn¹²) en stadia in de aanwijzingsprocedure (voorgestelde speciale beschermingszone, gebied van communautair belang of speciale beschermingszone). In Vlaanderen zijn er 62 Europees te beschermen gebieden of Natura 2000-gebieden. **In hoofdstuk 3 wordt het in dit rapport betrokken gebied gesitueerd.**

"Europees te beschermen habitats" zijn de habitattypes vermeld in bijlage I van het Natuurdecreet¹³. Dit zijn de in Vlaanderen voorkomende habitats die volgens de Europese Habitatrichtlijn moeten worden beschermd, omdat ze worden bedreigd in heel Europa. In Vlaanderen komen er 48 van deze habitats voor, waarvan 8 prioritair. Een prioritair habitat is een habitat dat sterk bedreigd is in Europa en waarvoor Europa een grote verantwoordelijkheid draagt omdat het vooral in Europa ligt.

"Europees te beschermen soorten" zijn de soorten van bijlage II, III en IV van het Natuurdecreet en de geregeld voorkomende trekvogels¹⁴. Voor de soorten van bijlage II, de vogelsoorten van bijlage IV en de geregeld voorkomende trekvogels moeten speciale beschermingszones worden aangewezen. Voor de soorten van bijlage III moeten volgens het decreet natuurbehoud ook instandhoudingsmaatregelen worden genomen en moeten volgens de Habitatrichtlijn deze soorten over het hele Vlaamse grondgebied worden beschermd. De soorten van bijlage II en III zijn voor een groot deel echter dezelfde. In Vlaanderen komen op regelmatige basis 22 soorten voor van bijlage II, 33 soorten van bijlage III, 66 vogelsoorten van bijlage IV en 22 soorten geregeld voorkomende trekvogels (zoals bedoeld in artikel 4 van de Vogelrichtlijn).

2.2. Hoe komen de instandhoudingsdoelstellingen tot stand?

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied (S-IHD) zijn *"de verbeter- of behoudopgaven voor de Europees te beschermen habitats of populaties van Europees te beschermde soorten en hun leefgebieden, waarvoor het Europees te beschermen gebied is aange- meld of die in het Europees te beschermen gebied voorkomen."* De bestaande regelgeving¹⁵ geeft aan dat er eerst doelen op het niveau van Vlaanderen, de zogenaamde gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, moeten worden geformuleerd vooraleer er doelen op het niveau van een individuele speciale beschermingszone worden opgesteld.

¹¹ RICHTLIJN van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand

¹² RICHTLIJN 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna

¹³ Decreet van 21 november 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu en zijn wijzigingen

¹⁴ ofwel de soorten van bijlage II en IV van de Habitatrichtlijn respectievelijk annex I van de Vogelrichtlijn, en de niet in bijlage IV van dit decreet genoemde en op het grondgebied van het Vlaamse Gewest geregeld voorkomende soorten trekvogels. Een trekvogel wordt als geregeld voorkomend beschouwd als de trekkende populatie voldoet aan de internationaal aanvaardde 1%-criterium, dit wil zeggen waarvan geregeld 1% van de West-Europese populatie in ons land verblijft.

¹⁵ Besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de aanwijzing van speciale beschermingszones en de vaststelling van instandhoudingsdoelstellingen

Die gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn dus de verbeter- of behoudopgaven voor het behouden, herstellen of ontwikkelen van een gunstige staat van instandhouding op Vlaams niveau van de in het Vlaamse Gewest voorkomende Europees te beschermen habitats of soorten. Zij leggen vast wanneer een Europees te beschermen habitat, via doelen op vlak van areaal, oppervlakte en kwaliteit, en een Europees te beschermen soort, via doelen op vlak van areaal, populatie en kwaliteit van het leefgebied, in een gunstige staat van instandhouding zijn. Met andere woorden wanneer ze duurzaam zullen kunnen overleven in Vlaanderen. Het spreekt voor zich dat de instandhoudingsdoelstellingen van een speciale beschermingszone moeten bijdragen tot de realisatie daarvan. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen zijn door de Vlaamse Regering definitief vastgesteld op 23 juli 2010. **In hoofdstuk 4 worden de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen die van belang zijn voor dit gebied voorgesteld.**

Ter informatie: Doelen voor areaal, oppervlakte, populaties en kwaliteit

Areaal = het natuurlijke verspreidingsgebied van een habitat/soort binnen Vlaanderen. Dit komt ruwweg overeen met de ruimtelijke grenzen waarbinnen de habitat of soort binnen Vlaanderen voorkomt. Komt een habitat bijvoorbeeld van Limburg tot West-Vlaanderen voor of enkel in de Kempen?

Oppervlakte = de som van de oppervlaktes van elke plek van een bepaald habitatype dat voorkomt. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen onder meer een uitspraak over de noodzakelijke oppervlakte-doelstellingen voor Vlaanderen en dit voor elk habitatype. In de S-IHD wordt het oppervlakte-doel per gebied bepaald.

Populatie = de totale populatie van de betrokken soort, dus in principe alle individuen bij elkaar opgeteld. De gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen doen een uitspraak over populatie-doelstellingen voor Vlaanderen. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen wordt het populatie-doel per gebied bepaald.

Kwaliteit = de mate waarin de ecologische kenmerken aanwezig zijn die kenmerkend zijn voor een habitat of het leefgebied van een soort. Voor bossen is er bijvoorbeeld sprake over natuurlijke verjonging, gevarieerde ouderdomsstructuur, nutriëntencycli en aanwezigheid van dood hout. Voor waterafhankelijke systemen is het ecohydrologische regime essentieel. De kwaliteit van het leefgebied van een soort wordt bijvoorbeeld bepaald door de grootte van voortplantingsgebieden, de foerageergebieden en de rustgebieden. In de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen worden algemene doelstellingen gegeven voor een aantal typische kenmerken van habitats en leefgebieden van soorten. In de specifieke instandhoudingsdoelstellingen worden kwaliteitsdoelstellingen voor habitats en leefgebieden van soorten op gebiedsniveau omschreven.

De instandhoudingsdoelstellingen voor een Europees te beschermen gebied worden opgemaakt op basis van een onderbouwend rapport dat de volgende componenten bevat:

1. Een analyse van het gebied in kwestie op vlak van de Europees te beschermen habitats en soorten.
2. De beoordeling van de actuele staat van instandhouding alsook, voor zover dat mogelijk is, de trends sinds de aanmelding, van de Europees te beschermen habitats en soorten, rekening houdend met de ecologische vereisten van die habitats en soorten.
3. Een inschatting van de potenties voor duurzame instandhouding van de relevante Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied in kwestie.
4. Een beoordeling van het belang van het gebied voor elke relevante Europees te beschermen habitat en soort, in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, en hieruit volgende een beoordeling van het belang van elke habitat en soort binnen het Europees te beschermen gebied in kwestie.
5. Het formuleren, op basis van punt 1 tot en met 4, van instandhoudingsdoelstellingen per relevante Europees te beschermen habitat en soort in het gebied, met het oog op het formuleren van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, zoals vermeld onder punt 9.
6. Een opgave van maatregelen die kunnen bijdragen aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.

7. Een beschrijving, in hoofdlijnen, van de planologische status van het gebied en een socio-economische actorenanalyse van de voornaamste eigenaars- en gebruikerscategorieën in of in de nabijheid van het gebied.
8. Een beschrijving van de bedreigingen en kansen met betrekking tot het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen, vermeld in punt 5.
9. Het formuleren van een voorstel van instandhoudingsdoelstellingen voor het Europees te beschermen gebied, op basis van de doelstellingen, vermeld in punt 5, waarbij de prioriteiten werden geïntegreerd, rekening houdend met punt 4 en 8, en na punt 6 en 7 in overweging te hebben genomen.

Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft de opdracht gekregen voor de opmaak van de onderbouwende rapporten. Ze wordt hierbij wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Om het gehele proces van start tot finish te begeleiden heeft de minister ook een overleggroep in het leven geroepen. Deze Vlaamse overleggroep bestaat uit vertegenwoordigers van organisaties die belangen behartigen die rechtstreeks beïnvloed worden door of invloed hebben op de uitvoering van de instandhoudingsdoelstellingen. In de praktijk zijn dit vertegenwoordigers van de landbouworganisaties, natuurverenigingen, gebruikers van het buitengebied en de economische sector.

De minister stelt een voorontwerp van instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten vast voor een Europees te beschermen gebied, op basis van:

- 1° dit rapport;
- 2° een door het Agentschap voor Natuur en Bos opgemaakt verslag van de consultatie van de betrokken doelgroepen in het betrokken gebied;
- 3° het overleg met de overleggroep over de in de twee vorige punten vermelde documenten.

De minister legt dit voorontwerp voor aan de Vlaamse Regering, die hierover een principiële beslissing neemt en hieromtrent advies vraagt aan de Milieu- en Natuurraad Vlaanderen (Minaraad), de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij (SALV). Na dit advies stelt de Vlaamse Regering de instandhoudingsdoelstellingen en prioriteiten voor het desbetreffende gebied definitief vast.

Ter info: statuut van dit rapport

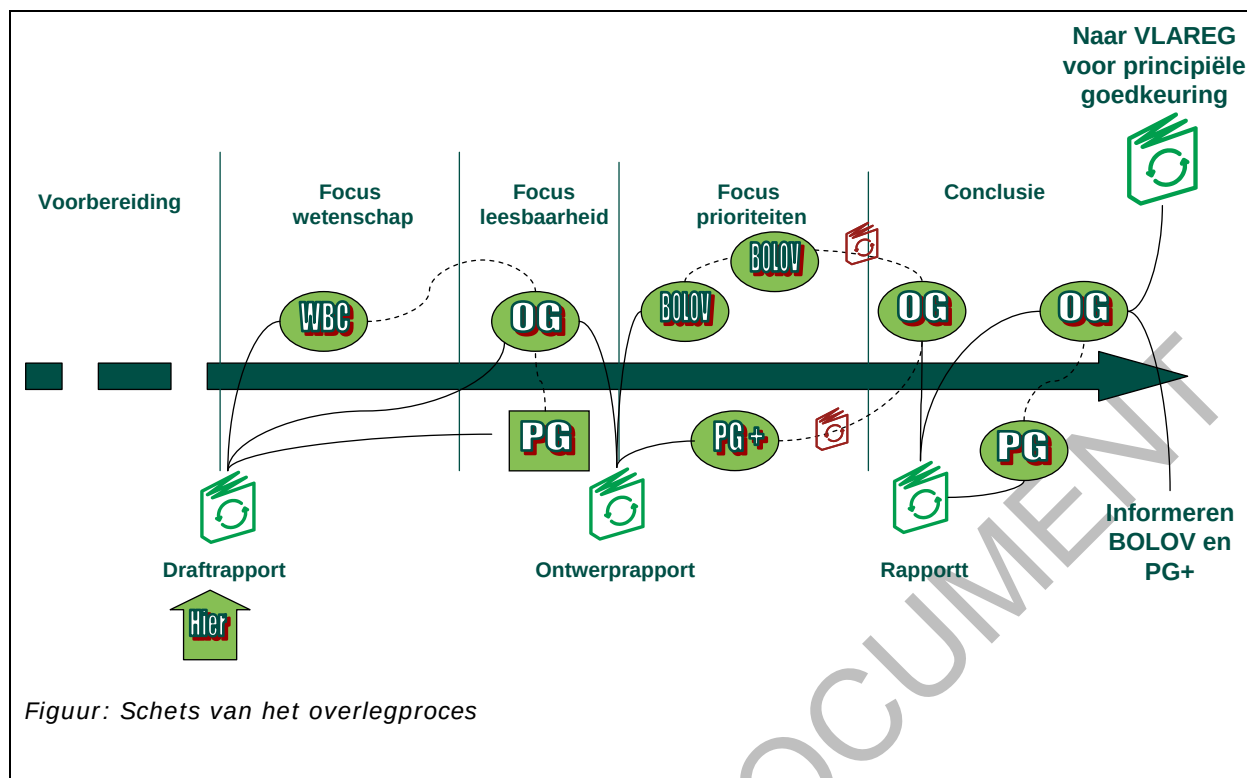
De rapporten voor de onderbouwing van de instandhoudingsdoelstellingen zijn opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB). Het ANB wordt wetenschappelijk ondersteund door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO). In overleg met de Vlaamse Overleggroep is een consultatieproces ontworpen voor elk rapport.

In een eerste stap wordt een **ontwerprapport** wetenschappelijk getoetst door een Wetenschappelijke Begeleidingscommissie (WBC). Tevens wordt het ontwerprapport getoetst op zijn duidelijkheid en leesbaarheid door de Vlaamse Overleggroep (OG) en de betrokken Vlaamse administraties verzameld in de Projectgroep (PG). Op basis van de verzamelde reacties wordt door het ANB het ontwerp rapport bijgesteld.

In een tweede stap wordt het **ontwerprapport** voor advies voorgelegd aan de betrokken belangengroepen in het betrokken gebied: het bovenlokaal overleg (BOLOV). Ook wordt advies gevraagd aan lokale besturen (gemeente en provincie) en administraties (de belangrijkste betrokken administraties zetelen in de projectgroep). Door het ANB wordt een voorstel voor reactie (ontwerp van reactienota) uitgewerkt. Deze wordt besproken met de Vlaamse Overleggroep en de Projectgroep. Op basis van dit overleg werkt het ANB de ontwerpreactienota en het ontwerprapport bij.

Het **definitief rapport** vormt de basis voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

Voorliggend rapport is het definitief rapport dat is opgemaakt door het Agentschap voor Natuur en Bos en dat de basis vormt voor de beslissingen van de Vlaamse Regering over de specifieke instandhoudingsdoelstellingen.

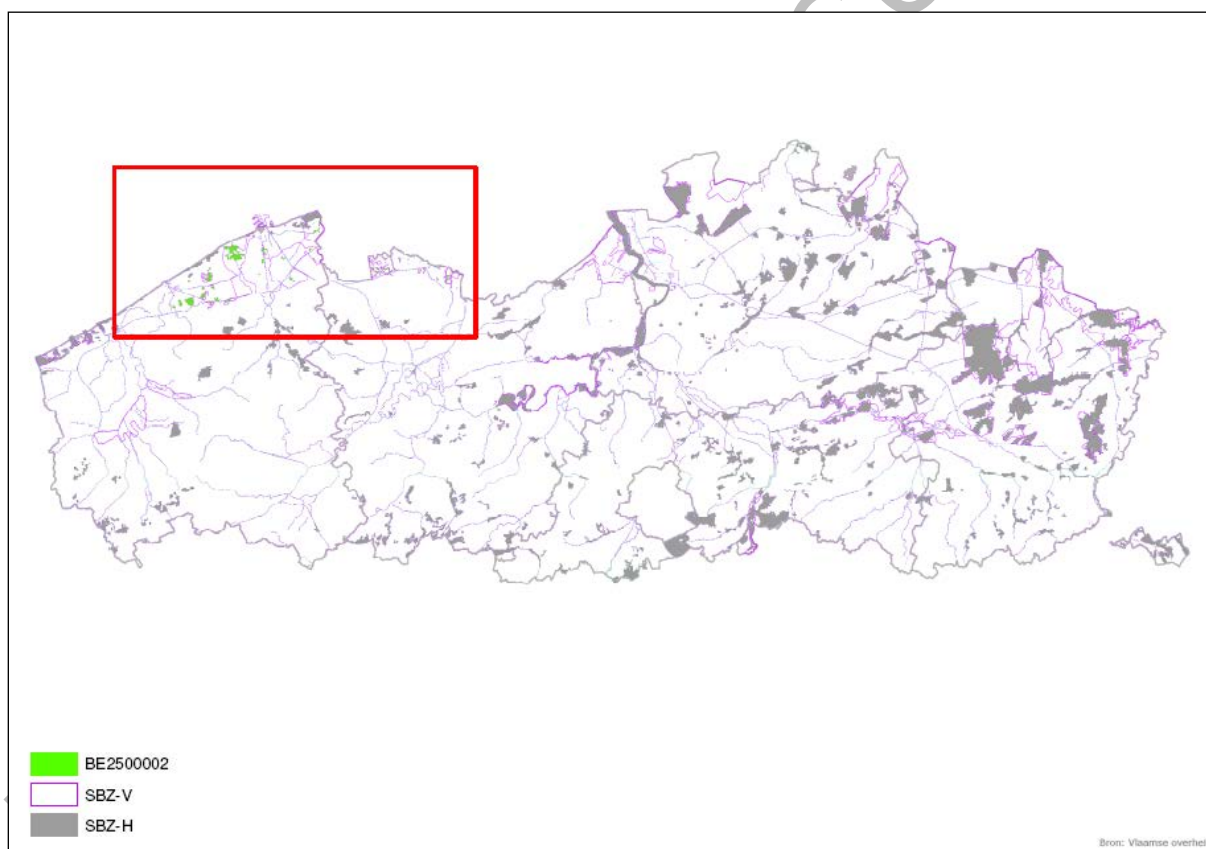

3. Over welk gebied gaat dit rapport

Het gebied "Polders" met code BE2500002 werd in 2002 aangeduid als Speciale Beschermingszone (Besluit van de Vlaamse regering van 24 mei 2002 tot vaststelling van de gebieden die in uitvoering van artikel 4, lid 1, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna aan de Europese Commissie zijn voorgesteld als speciale beschermingszone).

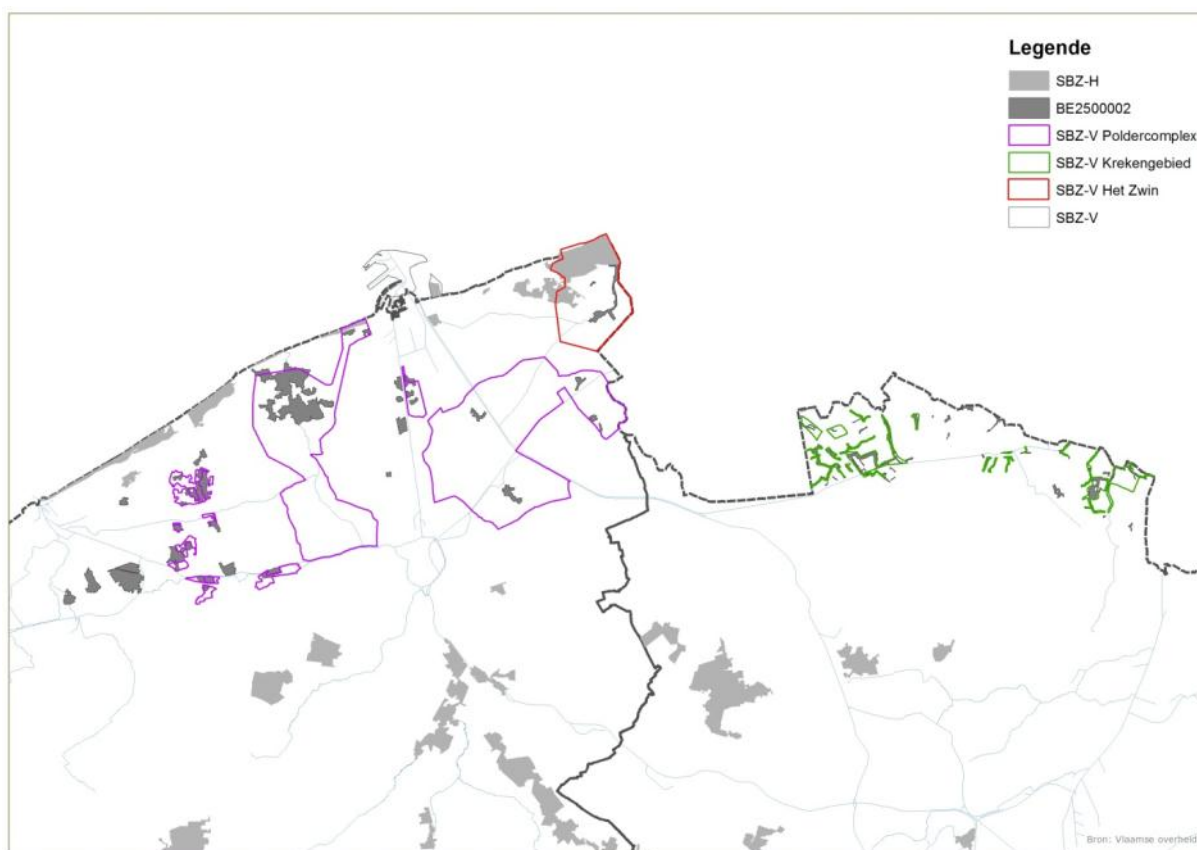
Het SBZ-H 'BE2500002 – Polders' is gelegen in de gemeenten Knokke, Brugge, Damme, Blankenberge, De Haan, Oudenburg, Jabbeke, Zuienkerke, Sint-Laureins en Assenede en heeft een oppervlakte van 1.866 ha. Het gebied wordt gekenmerkt door het vrijwel ontbreken van (macro)relief, de lage bebouwingsgraad en het intensieve landbouwgebruik.

Het SBZ-H is grotendeels gelegen in de ecoregio van de polders en de getijdenschelde. Deze ecoregio wordt gekenmerkt door het vlakke en laaggelegen landschap met inversierelief ontstaan door herhaaldelijke mariene overstromingen ten gevolge van stijgingen van het zeeniveau na ijstijden. Deze laaggelegen gronden staan onder invloed van brakke tot zoute kweldruk vanuit de zee of kanalen. Vele gronden zijn op de zee gewonnen door kunstmatige drooglegging. De bodems hebben geen uitgesproken ontwikkeld profiel met een variërend kalkgehalte.

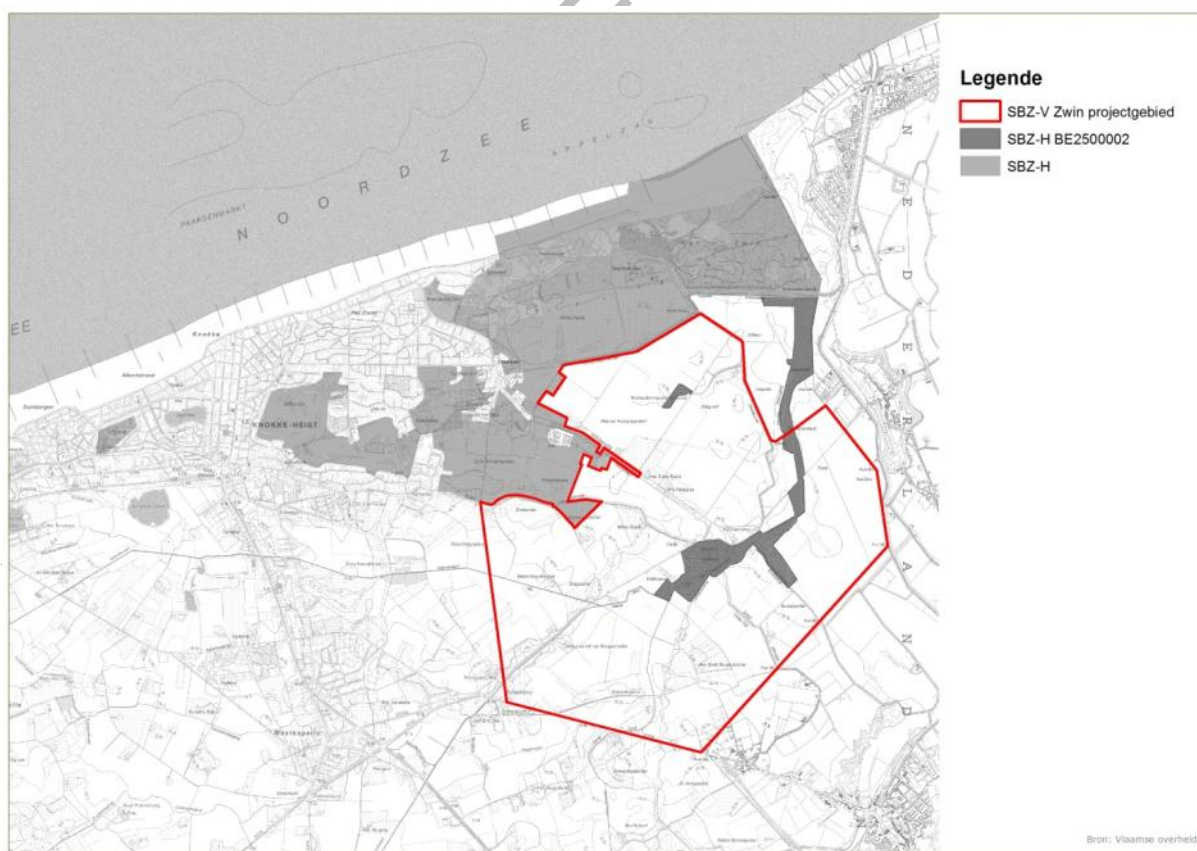

Figuur 3-1. Situering van het gebied ten opzichte van het gehele Natura2000-netwerk in Vlaanderen.

De situering van het SBZ-H Polders t.o.v. de SBZ-V Poldercomplex, Krekengebied en Het Zwin is weergegeven in de figuur hieronder.

Figuur 3-2. Situering van de SBZ-H BE2500002 Polders en de overlappende SBZ-V's.

Figuur 3-3. Situering van het gedeelte van het SBZ-V Het Zwin dat meegenomen wordt en waarvoor doelen worden opgesteld in voorliggend rapport.

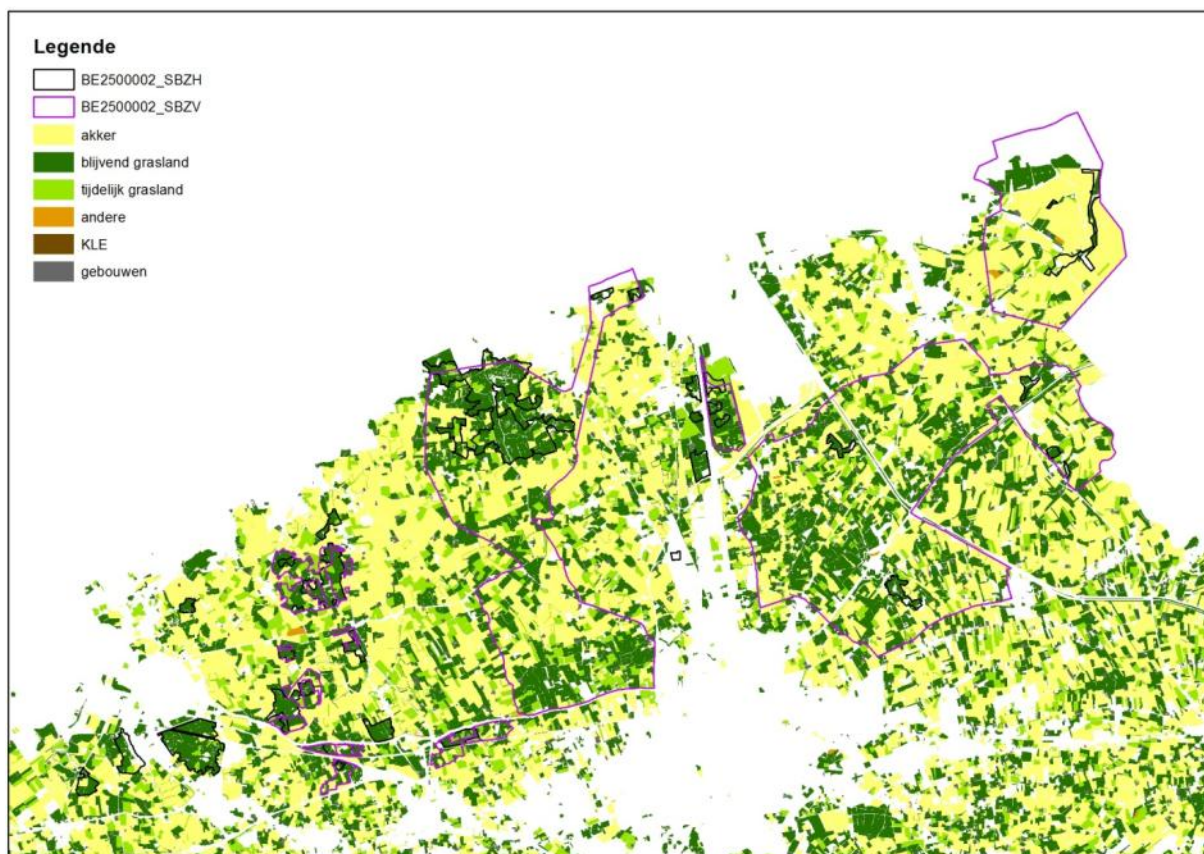
Tabel 3-1 hieronder geeft de verschillende deelgebieden weer met hun respectievelijke oppervlakte. Uit de tabel blijkt dat het habitatrichtlijngebied bestaat uit een relatief kleine deelgebieden.

De verschillende deelgebieden zijn op kaart weergegeven in Bijlage 5 Kaart 3.2.a.

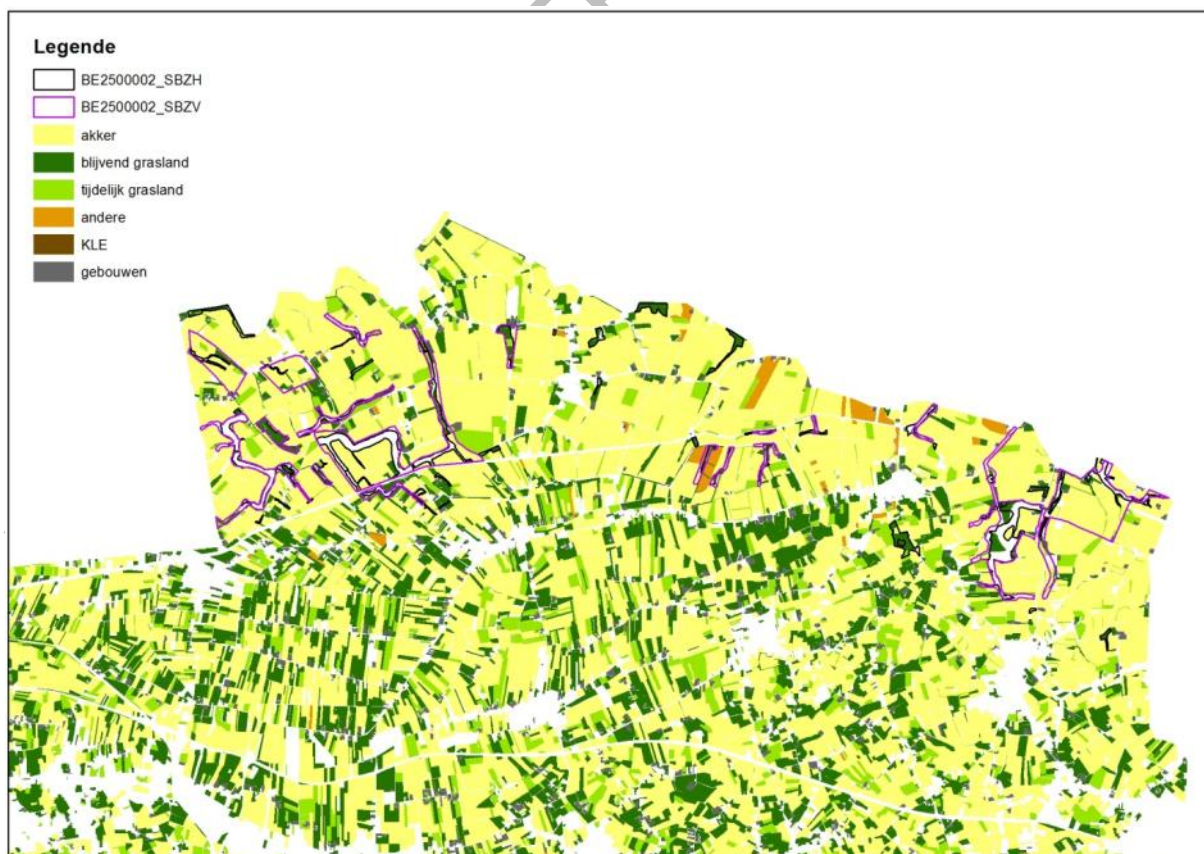
Tabel 3-1. Overzicht van de deelgebieden gebruikt in het rapport

Deelgebiedcode	Deelgebiednaam	Oppervlakte (ha)
BE2500002-1	Duivenkete	14,5
BE2500002-2	Zwaanhoek Noord	42,3
BE2500002-3	Zwaanhoek Zuid	144,0
BE2500002-4	Het Pompje	76,0
BE2500002-5	De Grote Palingpot	17,3
BE2500002-6	Polders Vlissegem, Kromzwin	20,2
BE2500002-7	Polders Klemskerke-Vlissegem	137,3
BE2500002-8	Vijfwege	24,5
BE2500002-9	Het Paddegat	28,0
BE2500002-10	De Schobbejak	39,8
BE2500002-11	Kwetshage	35,2
BE2500002-13	Uitkerkse Polder	547,4
BE2500002-14	Tiendebrug Lissewege	19,0
BE2500002-15	Monnikenwerve	8,2
BE2500002-16	Ter Doest, Roskambeek	36,2
BE2500002-17	Dievengat, Oude en Nieuwe Vrede, Oud Fort Isabella	77,1
BE2500002-18	Oude Hazegraskreek	2,7
BE2500002-19	Sint-Donaaspolder	15,9
BE2500002-20	Flettersdam Lapscheure	10,1
BE2500002-21	Kreek van Lapscheure	4,1
BE2500002-22	Bonem	37,9
BE2500002-23	Dudzele Oost	20,8
BE2500002-24	Oudemaarspolder, oostelijk deel	8,1
BE2500002-25	Dudzeelse Polder, zuidelijk deel	8,5
BE2500002-26	Oudemaarspolder, westelijk deel	11,6
BE2500002-27	Ettelgemse Gemene Weiden	5,7
BE2500002-28	Oude Straatkreek	31,5
BE2500002-29	Grote Keygnaert	58,8
BE2500002-30	Dudzeelse Polder, middelste deel	10,1
BE2500002-31	Blauwe Toren	5,4
BE2500002-32	Dudzeelse Polder, noordelijk deel	21,2
BE2500002-33	Meetjeslands krekengebied	346,8
	SBZ-V Poldercomplex Damme	5.178,8
	SBZ-V Poldercomplex Dudzele	145,3
	SBZ-V Poldercomplex Klemskerke	166,3
	SBZ-V Poldercomplex Stalhille	224,7
	SBZ-V Poldercomplex Uitkerke-Meetkerke	3.278,5
	SBZ-V Zwin polder	1.138,5
	SBZ-V Krekengebied	512,8
Totaal		12.484,8

In de figuren hieronder is het actuele landbouwgebruik weergegeven t.o.v. de SBZ's.

Figuur 3-4. Situering van de landbouwgebruikspcelen in het gebied (2009) t.o.v. de SBZ (westelijk deel)

Figuur 3-5. Situering van de landbouwgebruikspcelen in het gebied (2009) t.o.v. de SBZ (oostelijk deel)

4. Overzicht van de habitats en soorten en hun relatieve belang voor Vlaanderen

Op 8 mei 2009 hebben het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek een onderbouwend rapport aan de minister bevoegd voor het natuurbehoud overgemaakt. Op basis van dit rapport heeft de Vlaamse Regering de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen definitief goedgekeurd op 23 juli 2010. In dat rapport wordt het belang van een speciale beschermingszone voor het bereiken van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gesitueerd.

Ter info: Het relatieve belang van de Speciale beschermingszones voor het realiseren van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen

Het rapport ter onderbouwing van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen geeft een indicatie over het relatieve belang van de verschillende speciale beschermingszones voor het realiseren van de globale Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen. Volgend onderscheid wordt gemaakt:

- In de “essentiële” en “zeer belangrijke” gebieden zijn, afhankelijk van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, prioritaire acties aangewezen voor het halen of behouden van de Vlaamse doelen.
- De “belangrijke” gebieden hebben een klein oppervlakte- of populatieaandeel van Europees te beschermen habitats en/of soorten.

In de onderbouwende rapportage worden ook “kennislacunes” aangegeven die verder onderzocht moeten worden tijdens de opmaak van de specifieke instandhoudingsdoelstellingen. Voor deze gebieden was het, tijdens de opmaak van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, onduidelijk of ze een bijdrage kunnen leveren aan de Vlaamse doelstellingen.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de habitats en soorten waarvoor dit gebied belangrijk is volgens de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor de betrokken habitats en soorten wordt het belang van het gebied voor het duurzaam voortbestaan van habitat of soort (essentieel, zeer belangrijk of belangrijk) weergegeven. Daarnaast wordt een samenvatting van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen weergegeven. In Bijlage I zijn per habitat en soort de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in het geheel weergegeven.

Tabel 4-1. Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in het **SBZ-H 'BE2500002 – Polders'** ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).

BE2500002 Polders	Relatief belang van dit SBZ-H	Areaal	Oppervlakte / Populatie	Kwaliteit (leefgebied)
Habitattypes van de Bijlage I				
1310 - Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten	★★★	=	↑	↑
1330 - Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)	★★★	=	↑	↑
6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	★★★	=	↑	↑
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	★	=	↑	=
7140 - Overgangs- en trilveen	★★★	↑	↑	↑
91E0 - Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	★	=	↑	↑
Habitattypes van de Bijlage II				
Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>	?	↑	↑	↑
Kruipend moerasscherm - <i>Apium repens</i>	★	↑	↑	↑
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i>	★★	=	↑	=
Meervleermuis - <i>Myotis dasycneme</i>	★★★	=	=	↑
Habitattypes van de Bijlage III				
Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>	?	=	=	↑
Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus species</i>	?	=	=	↑
Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>	?	=	=	↑

Tabel 4-2. Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in het SBZ-V 'BE2500932 – Poldercomplex' ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).

BE2500932 Poldercomplex	Relatief belang van dit SBZ-V	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
Broedvogels van de Bijlage IV				
IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	★	=	=	=
Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	★★	=	=	↑
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	★	=	=	↑
Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>	★★	↑	↑	↑
Visdief - <i>Sterna hirundo</i>	★	=	=	↑
Kluut - <i>Avosetta recurvirostra</i>	★★★	↑	↑	↑
Steltkluut - <i>Himantopus himantopus</i>	★★★	↑	=	↑
Doortrekkende en overwinterende vogels				
Blauwe kiekendief - <i>Circus cyaneus</i>	★★★	=	=	=
Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i>	★★★	=	=	↑
Grote zilverreiger - <i>Egretta alba</i>	★★	=	=	=
Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i>	★★★	=	=	=
Goudplevier - <i>Pluvialis apricari</i>	★★★	=	↑	↑
Pijlstaart - <i>Anas acuta</i>	★★	↑	=	↑
Slobeend - <i>Anas clypeata</i>	★★	=	=	↑
Smient - <i>Anas penelope</i>	★★★	=	=	=
Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	★★★	=	=	↑
Grauwe gans - <i>Anser anser</i>	★★★	=	=	↑
Kleine rietgans - <i>Anser brachyrhynchus</i>	★★★	=	=	=
Stormmeeuw - <i>Larus canus</i>	★★★	=	= (↓)	↑
Kokmeeuw - <i>Larus ridibundus</i>	★★★	=	=	↑
Wulp - <i>Numenius arquata</i>	★★	=	=	↑

Tabel 4-3. Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in het **SBZ-V 'BE2501033 –Het Zwin'** ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).

BE2501033 Het Zwin	Belang ge- bied	areaal	populatie	kwaliteit
Broedvogels van de bijlage IV				
IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	★	=	=	=
Ooievaar - <i>Ciconia ciconia</i>	★★★	↑	↑	↑
Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	★	=	=	↑
Kleine zilverreiger - <i>Egretta garzetta</i>	★★★	↑	=	↑
Zwartkopmeeuw - <i>Larus melanocephalus</i>	★	=	= (↓)	↑
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	★	=	=	↑
Kwak - <i>Nycticorax nycticorax</i>	★★★	↑	↑	↑
Wespendief - <i>Pernis apivorus</i>	★	=	=	↑
Lepelaar - <i>Platalaea leucorodia</i>	★★★	=	↑	↑
Visdief - <i>Sterna hirundo</i>	★	=	=	↑
Grote stern - <i>Sterna sandvicensis</i>	★	=	= (↓)	↑
Strandplevier - <i>Charadrius alexandrinus</i>	★★★	↑	↑	↑
Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>	★	↑	↑	↑
Doortrekkende en overwinterende vogels				
Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>	★★	↑	↑	↑
Lepelaar - <i>Platalaea leucorodia</i>	★★★	=	↑	↑
Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i>	★★	=	=	=
Goudplevier - <i>Pluvialis apricari</i>	★★	=	↑	↑
Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	★★★	=	=	↑
Grauwe gans - <i>Anser anser</i>	★★★	=	=	↑
Wulp - <i>Numenius arquata</i>	★★	=	=	↑
Regenwulp - <i>Numenius phaeopus</i>	★★	=	=	↑

Tabel 4-4. Samengevatte weergave van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen van toepassing in het **SBZ-V 'BE2301134 – Krekengebied'** ('=' behoud van de huidige situatie of '↑' verbetering) en het belang van het gebied voor de realisatie ervan ('★★★' essentieel, '★★' zeer belangrijk of '★' belangrijk).

BE2301134 Krekengebied	Relatief belang van dit SBZ-V	Areaal	Populatie	Kwaliteit leefgebied
Broedvogels van de Bijlage IV				
IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	★	=	=	=
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	★	=	=	↑
Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	★★	=	=	↑
Kluut - <i>Avosetta recurvirostra</i>	★★	↑	↑	↑
Roerdomp - <i>Botaurus stellaris</i>	?	↑	↑	↑
Doortrekkende en overwinterende vogels				
Blauwe kiekendief - <i>Circus cyaneus</i>	★★	=	=	=
Goudplevier - <i>Pluvialis apricaria</i>	★★	=	↑	↑
Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i>	★★	=	=	=
Kleine zwaan - <i>Cygnus bewickii</i>	★★★	=	=	↑
Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	★★	=	=	↑
Rietgans - <i>Anser fabalis</i>	★★	=	=	↑

5. Beschrijving van de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten in het gebied

In dit rapport wordt de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor de Europees te beschermen soorten en habitats in hoofdstuk 8 onderbouwd. Dit gebeurt op basis van ecologische, aangevuld met socio-economische analyses. In dit hoofdstuk wordt de ecologische analyse over de actuele toestand van de Europees te beschermen habitats en soorten besproken. In paragraaf 5.1 wordt eerst het functioneren van het fysische systeem van het gebied besproken. Welke bodemtypes komen voor? Zijn er belangrijke grondwaterstromen? Wat is de invloed van het reliëf? Enzoverder. Het fysische systeem vormt immers de basis voor de ontwikkeling van natuurwaarden. In paragrafen 5.2, 5.3 en 5.4 wordt een samenvatting gegeven van de ecologische analyse van het actueel voorkomen van de Europees te beschermen habitats en soorten voor dit gebied. De ecologische analyse zelf vind je in Bijlage 2. Op basis van deze analyse, en rekening houdend met de socio-economische context (zie hoofdstuk 6) worden in hoofdstuk 7 knelpunten geïdentificeerd en in hoofdstuk 8 doelen en prioriteiten bepaald.

Ter info: Toelichting van belangrijke termen gebruikt in dit hoofdstuk

Het *actuele voorkomen* is een beschrijving van waar een soort of habitat voorkomt en hoeveel.

De *actuele staat van instandhouding*: dit is een beschrijving van de huidige oppervlakte en kwaliteit van het Europees te beschermen habitat of van het leefgebied van een Europees te beschermen soort in dit gebied en de omschrijving van de achterliggende redenen.

De *trend* geeft de evolutie doorheen de tijd weer van de kwaliteit of kwantiteit van een habitat of soort.

De *potenties* geven aan hoeveel en eventueel waar er mogelijkheden zijn voor de uitbreiding of het herstel van een habitat of van een populatie van een soort.

5.1. Beschrijving van het fysische systeem

Het ontstaan van het polderlandschap gebeurde in het Holoceen, de periode in de geologie die de laatste 10.000 jaar omvat. In die periode evolueerde het landschap van een groot waddengebied en een slikken- en schorrengebied tot wat het vandaag de dag is: de polders. Het landschap was doorsneden van grote en kleinere getijdengeulen. Dagelijks werd het gebied overstroomd met zeewater via deze geulen. Hoger gelegen delen (de schorren) overspoelden slechts met springtij. Samen met het zeewater werden er kleine stofdeeltjes afgezet, de klei. Het grofkorrelige zand - dat zwaarder is - viel neer dicht bij de kust of werd in de grote geulen meegespoeld. Tijdens grotere overstromingen overspoelde opnieuw heel wat hoger gelegen schorrengebieden en veengebieden. Veel planten, bomen en struiken van die gebieden spoelden weg of stierven af door het zoute water. Dit plantenmateriaal vinden we vandaag nog steeds terug op veel plaatsen in de polders als veen. In de bodem en het (beperkte) reliëf van de polders zien we vandaag op verschillende plaatsen nog steeds restanten van het vertakt systeem van geulen en krekken.

Tegen het einde van de 10de eeuw begint de mens met de bescherming van het poldergebied tegen de overstroming door de zee. Zo werden tussen Oudenburg en Bredene 'De Zydelinge' aangelegd. Tussen Brugge (Sint-Pieters) en Blankenberge (Uitkerke) wordt de 'Gentele' of de Blankenbergse Dijk aangelegd. Zo werden deze **Oudlandpolders** een van de eerst ingepolderde gebieden in onze Kustvlakte. Tegen de Blankenbergse Dijk werden ook de latere dijken van de oostelijk gelegen Zwinstreek gebouwd. We denken hierbij aan de Evendijken, de Greveningedijk, de Brolozendijk, etc.

Door het in cultuur brengen van de ingepolderde gebieden daalde over het algemeen de grondwaterstand. Hierdoor begon het veen in de ondergrond te verdwijnen. Er trad een "inversie" van het landschap op. Op plaatsen waar vroeger krekken lagen, bestaat de ondergrond hoofdzakelijk uit zand. De kreekkruggen bestaan uit kleilagen bovenop een veenpakket. Door het verdwijnen van dit veenpakket zakten de kreekkruggen onder het niveau van de kreekgeulen. In het huidige landschap zijn de depressies de vroegere kreekkruggen en de hoger gelegen delen de oorspronkelijke geulen. De hoger gelegen delen zijn dan ook zandiger en droger dan de depressies.

Vandaag vinden we nog heel wat sporen van deze ontstaansgeschiedenis terug in het landschap van de Oudlandpolder. De reliëfrijke weilanden, de vele waterlopen en grachten, de dijken en enkele kreekresten zijn vandaag sporen die ons blijvend doen herinneren aan deze rijke geschiedenis, waarin natuurlijke en menselijke 'krachten' elkaar aanvulden.

Het polderlandschap staat nog steeds onder invloed van de Noordzee. Onder meer de gebieden die gravitair afgewaterd worden, zijn afhankelijk van de getijden (bijv. Blankenbergse Vaart). Ook de grondwaterstromingen worden beïnvloed door het zoute zeewater in de ondergrond. De hydrologie van de polders wordt bepaald door het waterpeilbeheer in de grachten en waterlopen. Dit peilbeheer wordt voornamelijk afgesteld in functie van de landbouw, wonen en veiligheid. Dat houdt in dat in de zomer een relatief hoog peil wordt gehandhaafd, ten einde voldoende zoet water ter beschikking te houden. In de winter wordt het peil relatief laag gehouden om eventuele wateroverlast te kunnen bufferen.

Na de inpoldering ontstond door de neerslag en het wegvallen van de invloed van de zee in het grondwater een zoete bovenlaag op een zoute onderlaag: het bovenste grondwater is zoet, met de diepte neemt het zoutgehalte toe. Algemeen geldt dat onder minder doorlatende bodems als klei, het zoute grondwater zich op een geringere diepte bevindt. De opgeslibde schorgronden, vooral matig natte kleigronden en in minder mate matig natte zandleemgronden, nemen het grootste deel van het Meetjeslandse Kreekgebied in. Het voorkomen van natte gronden is hier duidelijk gerelateerd met het reliëf; ze worden enkel aangetroffen in laagtes die overeenstemmen met dichtgeslibde kreekgeulen (geulgronden) en langs watergangen die gelegen zijn in smallere kreekgeulen.

Ook waterlopen en kanalen, zoals het Boudewijnkanaal, kunnen het grondwater beïnvloeden (bijv. Ter Doest). Op sommige plaatsen is er sprake van zout kwelwater dat aan de oppervlakte treedt. Dit kwelwater bestaat uit historisch zeewater dat is opgeslagen in de veenpakketten onder de kleilagen. Het is deze zoute kweldruk die het voorkomen van zilte soorten in de poldergraslanden mogelijk maakt.

Wegens de recentere datum van inpoldering spreken we in het Meetjeslandse Kreekgebied van **Nieuwlandpolder**. Stormvloeden op het einde van de 14de eeuw hadden een enorme impact (o.a. ontstaan van de Braakman). Tijdens de tachtigjarige oorlog werden verschillende dijken doorstoken en hadden nieuwe overstromingen plaats. De krekken ontstonden vooral tijdens deze oorlogsinundaties (1583/84 en 1621/22). Het verloop van de krekken is opvallend rechtlijnig en vertoont orthogonale richtingsveranderingen. Studie van het wegennet van voor de 17e eeuw toont aan dat het huidige krekkenpatroon hiermee overeenstemt. Hieruit kan met voldoende zekerheid besloten worden dat het overstromingswater zijn grootste erosief vermogen had langs het toenmalige bestaand tracé van watergangen en wegen. Door systematische indijkingen in de 17de en 18de eeuw ontstond een landelijk gebied waar vnl. akkerbouw wordt bedreven op grote, regelmatige kavels.

Over het algemeen zijn de bodems in het kreekgebied matige tot sterk gleyige gronden op klei of zware zandleem, zonder noemenswaardige profielontwikkeling. In het beschouwde gebied zijn de mariene kleiafzettingen niet zo dik, en meestal bevindt het pleistocene dekzandsubstraat zich op geringe tot matige diepte.

5.2. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding, trend en potenties van de habitats

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen habitats binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen habitat uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

1310 – Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia*-soorten en andere zoutminnende planten

- **Het actuele voorkomen**

Het betreft het binnendijkse subtype, m.a.w. niet rechtstreeks beïnvloed door de getijdenwerking¹⁶. Actueel komt dit habitattype over een oppervlakte van ca. 20 ha voor, hoofdzakelijk in de Dudzeelse polder (deels buiten SBZ-H, binnen SBZ-V). Daarnaast is het erkend natuurreservaat Ter Doest de enige locatie waar het habitattype per ceelsdekkend voorkomt. Verder is het habitattype grotendeels beperkt tot vlekken of smalle linten in contact met andere zilte vegetaties (habitattype 1330) in zilte krekken, in uitgeveende of uitgebreide poldergraslanden die in contact staan met zilt grondwater en in laag gelegen weiden onder invloed van zilte kwel vanuit zout of sterk brakke waterlopen. In verschillende deelgebieden (o.a. Uitkerkse polder) komt het habitattype ook zeer lokaal voor in trappaten van het vee nabij laantjes, brakke poelen of sloten.
- **Actuele staat van instandhouding**

Voornaamste knelpunt is de beperkte oppervlakte en bedekking met habitattypische soorten. Door de beperkte aanwezigheid van dynamiek gaat het habitattype achteruit, zowel in kwaliteit als in kwantiteit. Met dynamiek worden hier voldoende hoge winterwaterstanden bedoeld (waardoor een “naakte” bodem in het voorjaar ontstaat), al dan niet gecombineerd met begrazing.

Er wordt geconcludeerd dat het habitattype zich in een ‘gedeeltelijk aangetaste’ actuele staat van instandhouding bevindt.
- **Trend**

Door een aantal inrichtingsprojecten (o.a. compensatie van de haven en Life- en natuurinrichtingswerken) is de oppervlakte van dit habitattype recent toegenomen.
- **Potenties**

Verschiedende deelgebieden hebben goede potenties voor toename van de actuele oppervlakte. Het gaat in eerste instantie om de deelgebieden waar actueel belangrijke oppervlaktes voorkomen: de Uitkerkse polder, Ter Doest, de Zwaanhoek en het Meetjeslandse krekengebied.

In deelgebieden waar het waterpeil niet afgestemd is op de natuurdoelen kan de potentiële oppervlakte sterk toenemen bij het instellen van een geschikt waterpeilbeheer. Het habitattype vereist een geschikt peilbeheer (hoge winterwaterstanden) en zilte kwelinvloed op stikstofgelimiteerde graslanden.

¹⁶ Het buitendijkse subtype wordt wel rechtstreeks beïnvloed door getijdenwerking en komt voor in het Zwin, de Baai van Heist en de IJzermonding.

1330 - Atlantische schorren

- Het actuele voorkomen
Het betreft het binnendijkse subtype, m.a.w. niet rechtstreeks beïnvloed door de getijdenwerking¹⁷. Actueel komt dit habitatype over een oppervlakte van ca. 120 ha voor. Het grootste aandeel daarvan komt voor in de Uitkerkse en de Dudzeelse polder. In tweede instantie vormen de Zwaanhoek en het Meetjeslandse krekengebied belangrijke kernen.

Zilte graslanden komen in mozaïek voor met poldergraslanden. In de laagst gelegen delen van de poldergraslanden en langs laantjes, brakke poelen, kreken, grachten en andere zoute tot brakke waterpartijen vinden we dit habitatype terug.
- Actuele staat van instandhouding
In de meeste deelgebieden is het aantal en de bedekking met sleutelsoorten te beperkt voor een voldoende of goede staat van instandhouding. Verruiging treedt op t.g.v. verdroging, wegvallen begrazingsbeheer of bemesting. Een aantal knelpunten zoals waterpeilbeheer en beperkte oppervlakte, verhinderen een goede staat van instandhouding in sommige deelgebieden.

Er wordt geconcludeerd dat het habitatype zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend
Zie habitatype 1310.
- Potenties
Verschillende deelgebieden hebben goede potenties voor toename van de actuele oppervlakte. Het gaat in eerste instantie om de deelgebieden waar actueel belangrijke oppervlaktes voorkomen: de Uitkerkse en Dudzeelse polder, de Zwaanhoek en het Meetjeslandse krekengebied. Daarnaast zijn er in kleinere deelgebieden ook goede potenties aanwezig: o.a. Ter Doest, 't Pompje.

In deelgebieden waar het waterpeil niet afgestemd is op de natuurdoelen kan de potentiële oppervlakte sterk toenemen bij het instellen van een geschikt waterpeilbeheer. Uitbreiding is eveneens mogelijk door het uitvoeren van inrichtings- en beheerswerkzaamheden

6430 –Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland

- Het actuele voorkomen
Komt actueel binnen de SBZ hoofdzakelijk voor op de oeverzones in het Meetjeslandse krekengebied, met het grootste aandeel in de kreken van Assenede (Rode en Grote geul, Kapellekreek). De actuele oppervlakte bedraagt ca. 30 ha. Ongeveer 20 ha hiervan behoort tot het subtype rietlanden in zwak brakke omstandigheden met Echte heemst, Moeraslathyrus en/of Moerasmelkdistel (6430_mr). De overige 10 ha behoort tot het subtype verbond van Harig wilgenroosje (6430_hw). Hiervan ligt ongeveer 4 ha buiten SBZ-H, binnen SBZ-V.

¹⁷ Het buitendijkse subtype wordt wel rechtstreeks beïnvloed door getijdenwerking en komt voor in het Zwin, de Baai van Heist en de IJzermonding.

- Actuele staat van instandhouding Actueel is het aantal sleutelsoorten en de bedekking ervan onvoldoende. Dit heeft grotendeels te maken met verruiging en bijgevolg soorten als brandnetel en braam die gaan domineren.

Er wordt geconcludeerd dat het habitattype zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen.
- Potenties De meest geschikte zones voor ontwikkeling van het habitattype zijn oevers net boven het gemiddelde waterpeil van rivieren, kanalen of sloten. Zachte oeverhellingen geven bijgevolg meer ruimte voor ontwikkeling van het habitattype. De beste potenties in de SBZ bevinden zich op de oevers van kreken, hoofdzakelijk in het Meetjeslandse krekengebied, mits het instellen van een aangepast peilbeheer.

6510 – Laaggelegen, schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

- Het actuele voorkomen Komt slechts fragmentarisch voor in dit SBZ. De grootste oppervlaktes bevinden zich op dijken die gemaaid worden. De actuele oppervlakte bedraagt ca. 35 ha, waarvan een aanzienlijk aandeel in verruigde toestand. Slechts 5,6 ha bevindt zich binnen SBZ-H.
- Actuele staat van instandhouding Het habitattype komt sterk versnipperd voor. Het aantal en de bedekking met habitattypische soorten is te klein. Verruiging is eveneens een knelpunt. Dit knelpunt doet zich voor op dijken die geen aangepast beheer hebben.

Er wordt geconcludeerd dat het habitattype zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.
- Trend Door het in beheer nemen van graslanden door terreinbeherende instanties, nam de oppervlakte van dit habitattype toe.
- Potenties Door het instellen van een geschikt beheer op dijken kan de oppervlakte en de kwaliteit van dit habitattype sterk toenemen.

7140 – Overgangs- en trilveen

- Het actuele voorkomen Dit habitattype komt actueel vnl. voor in het Meetjeslandse Krekengebied, meer bepaald in de Roeselarekreek en de Grote Geul. Ook in de Stadswallen van de Damme en de Sint-Donaaspolder komt het habitattype over beperkte oppervlakte voor. De totale oppervlakte in de SBZ bedraagt 1,5 ha, waarvan het grootste aandeel valt onder het subtype 'varen- en/of (veen)mosrijke rietlanden op drijftillen'. Ongeveer de helft van de oppervlakte ligt binnen SBZ-H, de overige helft binnen SBZ-V.
- Actuele staat van instandhouding De habitatvlekken zijn onderhevig aan verruiging en verbossing t.g.v. voedselaanrijking en verdroging (waterpeilbeheer). De oppervlakte is meestal onvoldoende voor het in stand houden van habitattypische soorten.

Er wordt geconcludeerd dat het habitattype zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding bevindt.

- Trend De oppervlakte t.o.v. de aanmelding is stabiel, mogelijks met een achteruitgang wat betreft de kwaliteit t.g.v. verbossing en verruiging.
- Potenties De meest geschikte zones van de SBZ zijn deze met grote waterpartijen. Vnl. in de kreken zijn dus de beste potenties te vinden. Potentiële ontwikkeling is hoofdzakelijk afhankelijk van een aangepast peilbeheer.

91E0 – Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

- Het actuele voorkomen De actuele oppervlakte van dit prioritair habitattype bedraagt ca. 25 ha, vnl. onder de vorm van het subtype ruigtelzenbroek. Het subtype mesotrofe broekbossen komt enkel voor in de Stadswallen van Damme en het Meetjeslandse Krekengebied (actueel ca. 7 ha).
- Actuele staat van instandhouding De actuele broekbossen zijn kleiner dan het minimum structuurareaal (MSA). De habitatstructuur is vrij goed ontwikkeld. Exoten komen nagenoeg niet voor. Verruiging en ruderalisering met o.a. brandnetel en braam is een knelpunt.
- Trend De oppervlakte in de SBZ is stabiel sinds de aanmelding. Naar kwaliteit zijn er geen gegevens van de periode van de aanmelding zodat een trend moeilijk bepaald kan worden.
- Potenties De meest geschikte zones van de SBZ zijn deze met grote waterpartijen. Vnl. in de kreken zijn dus de beste potenties te vinden. Potentiële ontwikkeling is hoofdzakelijk afhankelijk van een aangepast peilbeheer.

5.3. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de actuele situatie van de Europees te beschermen soorten binnen het gebied. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

Zeggekorfslak - *Vertigo moulinsiana*

- Het actuele voorkomen De soort is in de SBZ enkel gekend in het Krekengebied (Rode Geul en Grote Geul). Het gaat om een vrij grote populatie, maar exacte aantallen zijn niet gekend.
- Actuele staat van instandhouding De populatie bevindt zich in een goede toestand, ondanks het feit dat de habitat niet optimaal ontwikkeld is (geringe waterkwaliteit in Rode en Grote Geul).

De soort bevindt zich in een goede actuele staat van instandhouding.
- Trend Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen. De soort werd in de periode van de aanmelding nog niet waargenomen in de SBZ.
- Potenties De soort is gebonden aan natte milieus. Daarnaast is een zekere rijkdom aan kalk noodzakelijk. Bij het instellen van een geschikt waterpeil dat uitbreiding van grote zeggenvegetaties en andere vochtige vegetaties toelaat zijn goede potenties aanwezig voor uitbreiding van de populaties in de Grote en Rode Geul. De soort komt naast in zeggenvegetaties ook voor in zeggenrijke broekbossen en soms overgangen naar Rietruigten of Dottergraslanden.

Meervleermuis - *Myotis dasycneme*

- Het actuele voorkomen In de SBZ zijn geen kolonies van de soort gekend. Net over de Nederlandse grens zijn verschillende kolonies gekend. Deze gebruiken o.a. de kreken en de grote kanalen in de SBZ als foerageergebied. Verschillende waarnemingen van de soort zijn gekend in het Meetjeslandse Krekengebied en de Damse Vaart (Lefevre *et al.*, 2001; Van de Sijpe, 2003; Decler *et al.*, 2007)
- Actuele staat van instandhouding Enkel het jachthabitat kan beoordeeld worden, vermits er geen kolonies voorkomen binnen de SBZ.
- Trend De trend is vermoedelijk stabiel (foerageerhabitat), maar verder gericht onderzoek is noodzakelijk.
- Potenties Meervleermuizen foerageren voornamelijk boven grote, open waterplassen, rivieren en kanalen. Bij de keuze van voedselgebieden is niet het aanwezige totaaloppervlak van het water belangrijk, maar de hoeveelheid oeveroppervlak (beschutting en insecten).

Binnen de SBZ hebben vnl. de kreken in het Meetjeslandse Krekengebied heel goede potenties voor de soort, mits voldoende voedselaanbod aanwezig is. In die zin zijn structuur- en insectenrijke oevervegetaties (riet, ruigten en begeleidende graslanden) essentieel.

5.4. Samenvatting van voorkomen, actuele staat van instandhouding trend en potenties van de vogelsoorten van bijlage IV

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen vogelsoorten opgelijst waarvoor de SBZ-V of de SBZ-H volgens het G-IHD-rapport minstens belangrijk is. Voor elk Europees te beschermen soort uit hoofdstuk 4 wordt het voorkomen, de analyse van de actuele staat van instandhouding, de trends ten opzichte van de aanmelding en de potenties voor uitbreiding samenvattend beschreven. Voor de volledige analyse wordt verwezen naar bijlage II - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten.

5.4.1. Broedvogels

Blauwborst - *Luscinia svecica*

- Het actuele voorkomen
De soort doet het goed in de SBZ, zowel in de West-Vlaamse polders als in de Meetjeslandse Kreken. Ze lijkt zich aan te passen aan cultuurland, waar ze vooral opduikt langs rijk begroeide sloten. In 2009 werden 205 broedparen geteld in het Poldercomplex, exclusief de omgeving van het Zwin maar met inbegrip van enkele gebieden in de Achterhaven van Zeebrugge die buiten de grenzen van de SBZ vallen (bv. rietveld De Pelikaan). Voor het Krekengebied wordt de huidige populatie op zo'n 85 à 130 broedparen geschat.
- Actuele staat van instandhouding
Binnen de SBZ is voldoende broedbiotoop aanwezig. De soort broedt niet alleen in rietmoerassen maar ook langs rijk begroeide sloten. Er is sprake van een sterke toename van de populatie sinds de aanmelding van de SBZ-V's.
De Blauwborst bevindt zich in een 'goede tot uitstekende' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Net als in de rest van Vlaanderen is de Blauwborst de laatste decennia sterk toegenomen in de SBZ. Waar ten tijde van de aanmelding van de SBZ slechts 3 broedparen opgegeven werden, waren dat er aan het eind van de jaren '90 al 100 tot 150 en nu meer dan 300.
- Potenties
Over de volledige SBZ zijn goede potenties voor de soort aanwezig. Voorwaarden zijn de aanwezigheid van ruigtes, rietvegetaties of begroeide sloten en de aanwezigheid van slikjes voor het bouwen van het nest. Insectenrijke ruigtes zijn belangrijk als foerageergebied.

Bruine Kiekendief - *Circus aeruginosus*

- Het actuele voorkomen
In het SBZ Poldercomplex komen 7 tot 10 broedparen voor; in het SBZ-V Krekengebieden 10 à 15. Sommige koppels broeden in hooilanden of graanvelden, waar de nesten dreigen uitgemaaid te worden voor de jongen groot zijn, zodat het broedsucces daar doorgaans laag is.

- Actuele staat van instandhouding
Vnl. het broedhabitat is onvoldoende goed ontwikkeld voor een goede staat van instandhouding. Verdroging van rietmoerassen leidt tot ver-ruiging zodat deze minder geschikt worden voor de soort. De verdro-ging van moerassen heeft ook tot gevolg dat broedbiotopen beter toegankelijk worden voor predators.

De Bruine Kiekendief bevindt zich in deze SBZ in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding.
- Trend
Ten tijde van de aanmelding (1981) werden nog geen broedgevallen opgetekend, maar tijdens de jaren '90 kwamen jaarlijks 4 à 11 paren tot broeden. Dit aantal nam toe tot maximum 14 koppels tijdens de periode 2000 – 2005, maar de laatste jaren is een afname merkbaar. Door het lage broedsucces valt te verwachten dat de negatieve trend zich nog verder doorzet.
- Potenties
Het natuurlijke broedbiotoop zijn rietmoerassen. Vnl. in het Meetjes-landse krekengebied komen grotere rietpartijen voor langs de kreken. Hier zijn goede potenties aanwezig voor uitbreiding van broedbiotoop voor de soort. Ook zijn er goede potenties aanwezig dankzij recent uitgevoerde of geplande natuurinrichtingswerken. In tweede instantie broedt de soort ook in graanakkers en kan met beheerovereenkom-sten gewerkt worden (voorkomen van uitmaaien van de nesten). De soort foerageert zowel boven rietmoerassen, poldergraslanden als akkers. Voldoende beschikbaarheid van voedsel is hierbij een voor-waarde.

IJsvogel - *Alcedo atthis*

- Het actuele voorko-
men
Zowel in het Poldercomplex als in de Meetjeslandse Kreken liggen de aantallen broedende IJsvogels laag: 1 à 5 koppels in het Poldercom-plex (sommige jaren geen) en 1 à 3 in de Kreken. De verspreiding volgt vaak sterk de lijn van de Damse Vaart en het kanaal Brugge – Oostende, waarlangs IJsvogel te vinden is in o.a. kasteelparken en parkbossen met vijvers. De soort is gevoelig voor strenge winters, waardoor sommige jaren broedgevallen ontbreken.
- Actuele staat van
instandhouding
De IJsvogel bevindt zich in deze SBZ in een **gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding**. De lokale broedpopulatie is erg klein (1-7 broedparen) en er is momenteel slechts een beperkt aanbod aan geschikt habitat.
- Trend
Door de lage aantallen en de jaarlijkse schommelingen tekent zich geen duidelijke trend af. De aantallen kunnen in strenge winters sterk teruglopen door voedselgebrek, zodat tijdelijke schommelingen nor-maal te noemen zijn. De soort werd enkel als niet-broedvogel aange-meld bij de afbakening van het vogelrichtlijngebied
- Potenties
De IJsvogel is strikt gebonden aan zuiver, ijsvrij, visrijk, traag stro-mend water. Een goede waterkwaliteit is essentieel. Steile, zandige natuurlijke oeverwanden of wortelgestellen van omgevallen bomen langs beken, en in mindere mate langs vijvers vormen de favoriete broedhabitat.

Kluut - *Recurvirostra avosetta*

- Het actuele voorkomen
Met een gemiddelde van 150 à 170 broedparen de laatste jaren is het Poldercomplex duidelijk een essentieel gebied voor de Kluut. Hoge dichtheden komen vooral voor in de Uitkerkse Polder en te Stalhil-le/Oudenburg. In de Meetjeslandse Kreken vinden we nog een vijftal broedparen.
- Actuele staat van instandhouding
Actueel is voldoende geschikt broedbiotoop voor de soort aanwezig. De aantallen zijn voldoende groot voor een goede populatie. De soort is gebonden aan pioniervegetaties, zodat in de toekomst uitgekeken dient te worden om deze in stand te houden.

De soort bevindt zich actueel in een **goede staat van instandhouding**.
- Trend
De Kluut is pas sinds eind jaren '80 aanwezig als broedvogel in het Poldercomplex en werd niet aangemeld voor de SBZ. Tijdens de jaren '90 en vanaf 2005 was er een duidelijk groei van de aantallen tot maximum 203 broedparen in 2007, maar sindsdien nemen de aantallen weer af. Er heeft zich een duidelijke verschuiving voorgedaan van de Achterhaven in Dudzele (waar veel geschikt biotoop verloren gegaan is) naar de Uitkerkse Polder (waar geschikt broedbiotoop gecreëerd is).
- Potenties
De Kluut is gebonden aan waterrijke gebieden met brede slikranden, zonder of met korte begroeiing. In de SBZ zijn actueel de beste potenties voor de soort te vinden in gebieden die recent werden ingericht (Uitkerkse en 't Pompje). De meest geschikte percelen zijn vaak de laagst gelegen / afgegraven percelen. Bij het instellen van een geschikt waterpeilbeheer kan een veel hoger aandeel geschikt broedbiotoop gecreëerd worden.

Porseleinhoen - *Porzana porzana*

- Het actuele voorkomen
Het Porseleinhoen broedt niet binnen de grenzen van de SBZ. Net daarbuiten werd de laatste jaren (2007-2009) wel jaarlijks één broedgeval gemeld in de Achterhaven van Zeebrugge (rietveld De Pelikaan) en de soort werd er ook regelmatig op doortrek gezien.
- Actuele staat van instandhouding
De soort broedt niet meer binnen SBZ.
- Trend
De soort komt nauwelijks voor in de SBZ – ook in de periode van de aanmelding was dit het geval.
- Potenties
Lokaal zijn er potenties aanwezig indien een geschikt waterpeil (plastras situaties) aangehouden wordt. De beste potenties bevinden zich in natuurkerngebieden waar grote zeggenvegetaties aanwezig zijn.

Steltkluut - *Himantopus himantopus*

- Het actuele voorkomen
Onregelmatige broedvogel. De Steltkluut komt niet-jaarlijks tot broeden in de SBZ en de aantallen schommelen sterk van jaar tot jaar. Zo waren er in 2000 negen broedgevallen maar geen enkel in de vier jaren daarna. Vanaf 2005 leek de soort zich wat meer gevestigd te hebben (één tot negen broedparen) maar de laatste paar jaren ontbreken broedgevallen opnieuw. Als de soort tot broeden komt in de SBZ, is dat vaak in de Uitkerkse Polder.
- Actuele staat van instandhouding
De aantallen zijn te klein om van een goede populatie te kunnen spreken. Het broedbiotoop werd gecreëerd door natuurinrichtingswerken en zal verdwijnen indien het waterpeilbeheer niet afgestemd wordt op de instandhouding van pioniervegetaties. Actueel zijn de peilschommelingen te groot. Er is ook onvoldoende foerageerhabitat beschikbaar.

De soort bevindt zich in een **gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding**.
- Trend
De vestiging van deze soort toont een heel grillig patroon, met veel schommelingen van jaar tot jaar. Er is daardoor niet echt een duidelijke trend, hoewel het opvalt dat de meeste broedgevallen plaatsvonden de afgelopen decade.
- Potenties
Net als voor de Kluut zijn de beste potenties in de SBZ voor de Steltkluut te vinden in gebieden waar recent natuurinrichtingswerken plaatsvonden (en waar dus kale of schaars begroeide bodems voorkomen, in combinatie met foerageerhabitat). Het gaat om de Uitkerkse polder. Ook 't Pompje en de Zwaanhoek komen in aanmerking.

Met het oog op een duurzame instandhouding van het broedbiotoop is een aangepast peilbeheer noodzakelijk. Afgraven of afplaggen is een minder duurzame oplossing die bovendien om de x aantal jaren herhaald moet worden om de pioniertoestanden in stand te houden.

Visdief - *Sterna hirundo*

- Het actuele voorkomen
De Visdief is een vrij regelmatige broedvogel in de SBZ maar meestal komen niet meer dan één of twee koppels tot broeden. In 2009 waren het er uitzonderlijk vier (Uitkerkse Polder). Ook in het natuureservaat Ter Doest broedt de laatste jaren jaarlijks een koppel.
- Actuele staat van instandhouding
De populatie kan beschouwd worden als een satellietpopulatie van de Vlaamse oostkust. In die zin is het niet relevant de soort afzonderlijk te beoordelen voor deze SBZ.

In de SBZ is onvoldoende geschikt broedbiotoop aanwezig voor de vestiging van een afzonderlijke populatie.
- Trend
De soort broedde ten tijde van de aanmelding nog niet in de SBZ. Sinds 1996 broedt de soort vrijwel jaarlijks in de Uitkerkse Polder en de laatste jaren ook in Ter Doest. De aantallen in de SBZ blijven wel laag. Er is sprake van een licht stijgende trend.

- Potenties

Binnen de SBZ bevinden de beste potenties zich op schaars begroeide terreinen grenzend aan waterpartijen met voldoende voedsel. De soort kan ook broeden op kunstmatig aangelegde eilandjes. Dit is o.a. reeds het geval in het erkend natuurreservaat Ter Doest.

5.4.2. Niet Broedvogels (overwinteraars en doortrekkers)

Het gebied is van belang voor verschillende overwinterende en doortrekkende vogelsoorten. Voor een bespreking van de verschillende soorten wordt verwezen naar bijlage 2.

5.5. Regionaal belangrijke biotopen

Regionaal belangrijk biotopen zijn vegetaties of habitats die weliswaar niet Europees te beschermen zijn, maar die van belang zijn voor het Vlaamse natuurbehoud. Deze vegetaties worden beschermd door de Vlaamse natuurbehoudwetgeving in brede zin.

Voor deze habitats zullen verderop op zich geen doelen worden geformuleerd, maar het is van belang voor het Vlaamse natuurbeleid om te weten waar deze liggen en er bij het formuleren van doelen rekening mee te kunnen houden. Bovendien zijn deze regionaal belangrijk biotopen vaak een leefgebied van een Europees te beschermen soort.

Een aantal van deze regionaal belangrijke biotopen is belangrijk tot cruciaal voor de lokale goede staat van instandhouding van een aantal Europees te beschermen soorten.

Hieronder wordt de actuele oppervlakte van de regionaal belangrijke biotopen weergegeven, wordt aangegeven voor welke Europees te beschermen soorten dit biotoop deel uitmaakt van het leefgebied en hoe de potentiële oppervlakte ervoor is in het gebied.

Rietmoerassen (BWK: 'mr')

Rietmoerassen zijn van belang voor verschillende broedvogels (Bruine kiekendief, Blauwborst en Porseleinhoen). Deze rietmoerassen zijn veelal de begeleidende vegetatie langs grachten en kreek, meestal in mozaïek of met overgangen naar het habitatype van de voedselrijke ruigten (6430). Actueel komen in het gebied ca. 85 ha rietvegetaties voor, waarvan een belangrijk deel in het Kreekengebied.

Kamgraslanden (geen specifieke BWK-code, zit vervat onder 'hp', 'hp*', 'hpr' en 'hpr*')

Vele poldergraslanden, belangrijk voor overwinterende vogels en broedvogels, behoren tot het type kamgrasland. Poldergraslanden moeten aanzien worden als een mozaïek van kamgraslanden, zilverschoongraslanden en de zilte habitats 1310 en 1330. De zilte elementen bevinden zich veelal in de randen of laaggelegen delen.

Zilverschoongraslanden (geen specifieke BWK-code, zit vervat onder 'hpr' en 'hpr*')

Zilverschoongraslanden komen verspreid over de SBZ voor. In poldergraslanden zijn het de vegetaties op lager gelegen delen die in de winter overstroomd, zowel in zoete als brakke omstandigheden. Zilverschoongrasland komt in de kustpolder dan ook van nature in mozaïek voor met zilte vegetaties (1330). Bij ontzilting of niet geschikt waterpeil degraderen zilte graslanden en gaan soorten van zilverschoongrasland, vnl. grassen, domineren (zie Zwaenepoel et al., 2002).

Zilte plassen (BWK: 'ah')

In de SBZ komt ca. 180 ha zilte plas voor. Het grootste aandeel komt voor in het kreekengebied. Deze zijn vnl. van belang voor de Meervleermuis als foerageerhabitat en voor overwinterende en doortrekkende watervogels. Daarnaast hebben vnl. de oevervegetaties een belangrijke natuurwaarde (rietmoerassen, ruigtes, zilte graslanden, zilverschoongraslanden, ...).

Dotterbloemgraslanden (BWK: 'hc')

De oppervlakte van dit RBB is beperkt binnen SBZ. Het gaat om ca. 15 ha. Deze graslanden zijn in de winter vaak overstroomd, maar in de zomer is een zekere doorluchting van de bodem nodig,

meer dan bijvoorbeeld voor zeggenvegetaties, die vaak grenzen aan Dotterbloemgrasland (Zwaenepoel *et al.*, 2002). Vooral door het afnemend belang van hooibeheer zijn veel Dotterbloemgraslanden tegenwoordig in een verruigingsfase ofwel worden ze nu begraasd (minder geschikt).

Grote zeggenvegetaties (BWK: 'mc')

Dit RBB heeft een heel beperkte verspreiding binnen de SBZ. De oppervlakte bedraagt hoogstens 2 ha. Het komt o.a. voor in het Meetjeslandse krekengebied, de Uitkerkse polder en de stadswallen van Damme. Grote zeggenvegetaties zijn gebonden aan standplaatsen met voortdurend hoge grondwaterstanden. De instandhouding van deze vegetaties hangt af van actief beheer; zonder gaan zij over in moerasstruweel of broekbos. Het RBB is van belang voor de Zeggekorfslak en het Porseleinhoen.

INFORMATIEF DOCUMENT

6. Beschrijving van de maatschappelijke context

De Habitatrichtlijngebieden en Vogelrichtlijngebieden hebben niet enkel en alleen een ecologische betekenis. Een gebied wordt ook, actief en passief, gebruikt door verschillende gebruikers. De opmaak en realisatie van instandhoudingsdoelstellingen situeert zich lokaal dan ook binnen een bepaalde planologische, beleidsmatige en socio-economische context. De actuele natuurwaarden zijn tot zekere hoogte een gevolg van die actuele en historische socio-economische activiteiten. Daarnaast heeft deze context ook invloed op de perspectieven voor de natuur en de verschillende betrokken actoren (sectoren, beheerders en gebruikers) aanwezig in een bepaald gebied. Het is dan ook evident dat deze context mee in overweging wordt genomen bij het bepalen van de instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteiten voor een bepaald gebied.

Dit hoofdstuk beschrijft allereerst de planologische situatie (paragraaf 6.1). Daarnaast gebeurt een eerste situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën die in het gebied actief zijn (paragraaf 6.2). De socio-economische context wordt mee in overweging genomen bij de uitwerking van de sterktezwakteanalyse (hoofdstuk 7) en van de doelstellingen (zie hoofdstuk 8). De verzamelde informatie zal bovendien gebruikt worden voor het opstellen van actieprogramma's.

Noot bij de kaarten m.b.t. dit hoofdstuk

Hoofdstuk 6 van het rapport beschrijft de socio-economische situatie van het betrokken SBZ. In bijlage (bijlage 5) worden kaarten gevoegd die deze socio-economische situatie visualiseren. Indien uit het overlegproces bijkomende informatie voortvloeit, is deze enkel opgenomen in het tekstgedeelte en zijn de kaarten uit het oorspronkelijke rapport hieraan niet aangepast. De kaarten werden immers o.m. gegenereerd door verschillende instanties die de relevante socio-economische gegevens beheren. Het aanpassen van de kaarten zou een nieuwe rondvraag bij deze instanties impliceren, wat om redenen van efficiëntie (kosten-baten) niet is voorzien. De tekst is bijgevolg accurater dan de kaarten.

Noot bij de interpretatie van de cijfergegevens

Een groot deel van de analyses in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op GIS gegevens. De praktijk leert dat niet alle gegevens geografisch even accuraat zijn. Bij de verschillende berekeningen en manipulaties kunnen bovendien kleine fouten optreden. Een concreet gevolg is dat de opgenomen cijfers enkel relatief geïnterpreteerd mogen worden. Voor de opmaak van percentages is als algemeen principe gebruik gemaakt van de afbakening van de Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijngebieden. Binnen voorliggend gebied ligt 1866 ha binnen Habitatrichtlijngebied. Ongeveer 513 ha ligt binnen Vogelrichtlijngebied dat geen Habitatrichtlijngebied is.

Ten slotte zijn de gegevens niet steeds up-to-date met de actuele situatie op het terrein. Daarom is steeds een bronvermelding met de gebruikte gegevens opgenomen.

6.1. Beschrijving van de planologische context

In de context van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zijn een hele reeks van planologische statuten mogelijk, die al dan niet onder de zuivere noemer "ruimtelijke ordening" (met name plannen van aanleg of ruimtelijke uitvoeringsplannen) vallen. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen beperken we ons tot de ruimtelijke bestemmingen, de oppervlakte-delfstoffenplannen, de ruimtelijke beschermingsstatuten vanuit het beleid op vlak van onroerend erfgoed en de planning in het kader van het integraal waterbeleid.

Ruimtelijke bestemmingen

De ruimtelijke bestemming van een gebied is vastgelegd in het Gewestplan en verschillende Ruimtelijke Uitvoeringsplannen. De verschillende bestemmingen kunnen geclusterd worden tot een aantal hoofdcategorieën. In Tabel 6-1 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bestemmingen binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per hoofdcategorie aangegeven. In bijlage 5 wordt de bestemmingsverdeling binnen het gebied gesitueerd op kaart.

Ongeveer 23% van het hele gebied heeft momenteel de bestemming 'natuur' (natuurgebieden, natuurreserveaat, natuurgebied met wetenschappelijke waarde). Deze bestemming komt verspreid

over de verschillende deelgebieden voor. Binnen het voorliggende gebied komt geen bosbestemming voor. Verder is er een aanzienlijk aandeel aan landbouwbestemming aanwezig binnen het gebied, waarvan de grootste oppervlakten gelegen zijn in de deelgebieden 13, 33 en de vogelrichtlijngebieden die niet overlappen met het voorliggende habitatrichtlijngebied. In deelgebied 26 en in het SBZ-V 'Poldercomplex' ter hoogte van de Oudemaarspolder is een recreatiebestemming (gebied voor toeristische recreatieparken) aanwezig. Een industriële bestemming is aanwezig in de deelgebieden 25, 30, 32 en in het SBZ-V 'Poldercomplex' in Dudzele en ter hoogte van de Meetkerkse Moeren. Onder de bestemmingscategorie 'andere' zit de categorie 'gebieden voor gemeenschapsvoorziening en openbaar nut'. Deze categorie komt voornamelijk voor in deelgebied 4. Woongebied komt in beperkte mate aanwezig in de randzone van het gebied.

Tabel 6-1. Overzicht van de ruimtelijke bestemmingen en hun percentuele aandeel in de totale oppervlakte van het gebied.¹⁸

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ¹⁹							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1						14		
	2			40			3	<0,5	
	3	1	<0,5	138			4		<0,5
	4			15	1		5		55
	5			16			1		
	6						20		
	7	<0,5		124			14		
	8			12			13		
	9						28		
	10						40		
	11			35			<0,5		
	13	1	<0,5	365			181	0	1
	14	<0,5		3			15		
	15						8		
	16			36			0		
	17			66			10		
	18						3		
	19			16					
	20			3			7		
	21	<0,5					4		
	22	<0,5					38		
	23						21		
	24				<0,5		8		
	25							9	
	26		8	3					

¹⁸ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

¹⁹ De ruimtelijke bestemmingscategorieën zijn gebaseerd op een clustering van de categorieën opgenomen in het Gewestplan aangevuld met de geldende G-RUP's in de verschillende Habitatrichtlijngebieden.

	Nr deel- gebied	Ruimtelijke bestemmingscategorie ¹⁹							
		Wonen	Recreatie	Natuur en reservaat	Overig groen	Bos	Land- bouw	Industrie	Andere
	27			6			<0,5		
	28			27			4		
	29	<0,5		58			<0,5		
	30							10	
	31							<0,5	5
	32							21	
	33	<0,5		248	1		98		<0,5
SBZ-V Poldercomplex Damme		78		778	18		4165	2	137
SBZ-V Poldercomplex Dudzele								145	
SBZ-V Poldercomplex Klemskerke				73			94		
SBZ-V Poldercomplex Stalhille				53			157		16
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke-Meetkerke		20	43	599	1		2574	23	18
SBZ-V Krekengebied		2		135			375		< 0,5
SBZ-V Zwin polder				35			1076		28
Totale oppervlakte (ha)		105	52	3021	21	0	9352	210	260
Aandeel (% totale op- pervlakte SBZ)		0,8 %	0,4 %	22,6 %	0,2 %	0 %	72,1 %	1,7 %	2,2 %

In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelde de Vlaamse overheid in 2005 een ruimtelijke visie landbouw, natuur en bos op voor de regio Kust-Polders-Westhoek. Op 31 maart 2006 nam de Vlaamse Regering kennis van deze visie en keurde ze de beleidsmatige herbevestiging van de bestaande gewestplannen voor ca. 95.200 ha agrarisch gebied en een operationeel uitvoeringsprogramma goed. In het operationeel uitvoeringsprogramma is aangegeven welke gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP's) de Vlaamse overheid de komende jaren zal opmaken voor de afbakening van de resterende landbouw-, natuur- en bosgebieden. De acties uit het uitvoeringsprogramma bij het eindvoorstel van de gewenste ruimtelijke structuur worden onderverdeeld in drie categorieën:

1. Gebieden waarvoor onmiddellijk gestart kan worden met de voorbereiding van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP).
2. Gebieden waarvoor verder overleg en/of onderzoek nodig is.
3. Gebieden waarvoor de opmaak van een GRUP op korte termijn niet mogelijk is.

Binnen het gebied liggen geen herbevestigde agrarische gebieden. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties die opgenomen zijn in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot voorliggend gebied. Tevens wordt aangegeven voor welke deelgebieden deze acties van toepassing zijn.

Tabel 6-2. Overzicht van de verschillende acties opgenomen in het operationeel uitvoeringsprogramma met betrekking tot het voorliggend gebied.

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel- gebieden
Uitvoeringsacties op korte termijn	/	/	/

Prioriteit	Naam	Omschrijving	Deel-gebieden
op te starten			
Op te starten specifiek onderzoek voorafgaand aan uitvoeringsactie	/	/	/
Gebieden waarvoor geen acties op korte termijn opgestart worden	Polderwind Omgeving van de plas aan Blauwe Toren en Sint-Pietersplas Fort van Beieren en kasteel Ten Berge	Juridische verankering van standstillprincipe. Bij verdere planningsinitiatieven (gewestelijk, provinciaal, gemeentelijk) moet de ruimtelijke visie een doorwerking krijgen. Juridische verankering van standstillprincipe. Bij verdere planningsinitiatieven (gewestelijk, provinciaal, gemeentelijk) moet de ruimtelijke visie een doorwerking krijgen. Juridische verankering van standstillprincipe voor parkgebied. Bij verdere planningsinitiatieven (gewestelijk: afbakening regionaalstedelijk gebied, provinciaal, gemeentelijk) moet de ruimtelijke visie een doorwerking krijgen.	33, SBZ-V geen SBZ-H 33, SBZ-V geen SBZ-H 33, SBZ-V geen SBZ-H

Vlaams Ecologisch Netwerk en Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk

Het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk (IVON) vormen twee belangrijke gebiedsgerichte instrumenten van het Vlaams natuur- en bosbeleid. Deze instrumenten worden gedeeld met het ruimtelijke ordeningsbeleid. De totale oppervlakte VEN en IVON bedroeg op 1 januari 2009 respectievelijk 87.073 en 1.529 ha.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO). Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden (NVWG). Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden Natuurverbindingsgebieden (NVBG) afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

In Tabel 6-3 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende categorieën van het VEN en het NVWG binnen de verschillende deelgebieden. Tevens wordt het relatieve aandeel per categorie aangegeven. Er komt geen NVWG voor binnen het gebied. Bijna de helft van het SBZ-H is opgenomen in het VEN (987 ha), met grote oppervlaktes in deelgebied 3, 13, 33. Binnen de vogelrichtlijngebieden die niet overlappen met het habitatrichtlijngebied is 727 ha opgenomen in het VEN. Het grootste aandeel is aangeduid als GEN. In bijlage 5 wordt het VEN en IVON in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-3. Overzicht van de categorieën van het VEN en NVWG en hun procentuele aandeel in de totale oppervlakte.²⁰

	Nr deelgebied	Categorie
		Vlaams Ecologisch Netwerk

²⁰ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gebieden van VEN en IVON, vector, toestand 10/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Oppervlakte per deelgebied (ha)	Grote eenheid natuur (GEN)		Grote eenheid natuur in ont- wikkeling (GENO)	
	1	2	3	4
	2	40	3	
	3	140		
	4	16		
	5			
	6			
	7			
	8			
	9			
	10			
	11	35		
	13	364		
	14	3		
	15			
	16	32		
	17	52		
	18			
	19	8		
	20	3		
	21			
	22			
	23			
	24			
	25			
	26	3		
	27	6		
	28	27		
	29	58		
	30			
	31			
	32			
	33	210		
SBZ-V Poldercomplex Damme		173	22	
SBZ-V Poldercomplex Stalhille		11		
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke-Meetkerke		416		
SBZ-V Krekengebied		100	1	
SBZ-V Zwin polder		5		
Totale oppervlakte (ha)		1689	25	
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		13,5 %	0,2 %	

Natuurverbindingsgebieden worden aangeduid door de provincies binnen de provinciale ruimtelijke structuurplannen.²¹

Volgende natuurverbindingsgebieden komen voor²²:

- Blankenbergse vaart
- Cantelmolinie
- Dijk Brugge-Blankenberge

²¹ Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). *Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

²² Adriaens T., Peymen J. & Decler K. (2007). *Digitaal gegevensbestand Natuurverbindingsgebieden en ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang in Vlaanderen*. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

- Graaf Jansdijk-Greveningedijk
- Hoge Watering
- Isabellageleed
- Isabellakanaal
- Isabellavaart
- Isabellawatergang - Isabellabeek
- Jabbeeksebeek
- Kanaal Brugge-Sluis
- Kanaal Oostende-Brugge
- Kanaal van Plassendale-Nieuwpoort
- Leopoldkanaal
- Lissewegevaart
- Maleleie
- Nieuwe Watergang
- Noordede
- Polders Boekhoute - Assenede
- Polders St.-Margriete en Bentille - Polders Waterland-Oudeman - Watervliet
- St.-Elooispolder
- Verbindingsgebied Bassevelde - Assenede overgang Zandstreek - Polders
- Verbindingsgebied Meetjesland (Maldegem - Eeklo - St-Laureins)
- Verlaten spoorwegbedding Oostende-Gistel
- Zuidervaartje
- Zwinnevaart

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot Natuurlijke Rijkdommen

De plannen van aanleg, die voornamelijk in de jaren zeventig tot stand zijn gekomen, voorzien in ontginningsgebieden en uitbreidingsgebieden van ontginningsgebieden. De plannen van aanleg hebben bindende kracht.

Het beleid inzake het beheer van de oppervlakedelfstoffen werd ondertussen in het Oppervlakedelfstoffendecreet van 2003 vastgelegd en heeft als basisdoelstelling om de huidige en de toekomstige generaties op een duurzame wijze te voorzien in de behoefte aan oppervlakedelfstoffen. Het Oppervlakedelfstoffendecreet voorziet in een oppervlakedelfstoffenplanning. Die oppervlakedelfstoffenplanning is nodig voor het verzekeren van een duurzaam voorraadbeheer van delfstoffen zoals zand, leem, klei en grind. De oppervlakedelfstoffenplanning omvat het opmaken van een set van bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen, één per samenhangend oppervlakedelfstoffengebied, waar in hoofdzaak één welbepaalde oppervlakedelfstof besproken wordt. Die plannen bevat-

ten ontwikkelingsperspectieven voor een termijn van minimaal 25 jaar en acties voor de volgende vijf jaar. Zij worden vijfjaarlijks geëvalueerd en vormen de basis voor de ruimtelijke beleidsvisie met betrekking tot ontginningen. Zij bevatten dus ook een evaluatie van de ontginningsgebieden die in de plannen van aanleg zijn vastgelegd en geven aan welke (delen van) deze gebieden een andere bestemming mogen krijgen en welke (delen van) deze gebieden nog steeds moeten behouden blijven. De bijzondere oppervlakedelfstoffenplannen zijn beleidsdocumenten zonder bindende kracht. Zij worden immers omgezet in een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan dat wel bindend is.

Plannen van aanleg²³

Binnen deelgebied 4 komt er < 0.5 ha ontginningsgebied op het gewestplan voor. In bijlage 5 worden de ontginningsgebieden op het gewestplan in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Bijzondere Oppervlakedelfstoffenplannen (BOD)

Het Habitatrictlijngebied overlapt met het toepassingsgebied van het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan 'Alluviale klei en polderklei'. De Vlaamse regering heeft op XXX het bijzonder oppervlakedelfstoffenplan 'Alluviale klei en polderklei' definitief vastgesteld. Het locatievoorstel WVL004 'Paddegat' is voor een klein deel (< 0.5 ha) gelegen binnen het gebied. Het eindresultaat van de afwegingen die in het bijzonder delfstoffenplan worden gemaakt over de locatievoorstellen die liggen binnen of in de buurt van het gebied kan als volgt worden samengevat:

- Voor het bestaande ontginningsgebieden 'Paddegat' wordt in het plan de nabestemming Landbouw voorgesteld.

In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de oppervlakte van de locatievoorstellen voor binnen de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 worden de locatievoorstellen in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-4. Overzicht van de categorieën van het Bijzonder oppervlakedelfstoffenplan 'Alluviale klei en polderklei' binnen het gebied²⁴

Categorie	Oppervlakte (ha)					Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)
	Deel- gebieden 1 t.e.m. 3	Deel- gebied 4	Deel- gebied 5 t.e.m. 33	SBZ-V geen SBZ-H	Totaal	
Zone te ontwikkelen		< 0.5			< 0.5	< 0.5

Ruimtelijke bescherming en beleid met betrekking tot onroerend erfgoed

Het onroerend erfgoed wordt in Vlaanderen beschermd via een aantal ruimtelijke sporen: er is het spoor van de beschermde landschappen, dorpsgezichten, archeologische monumenten, archeologische zones, monumenten en het spoor van de tandem ankerplaatsen en erfgoedlandschappen. Via het nieuwe Decreet Ruimtelijke Ordening is het verplicht advies te vragen aan het Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed bij elke stedenbouwkundige vergunning binnen beschermde landschappen, stads- en dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten, archeologische zones en erfgoedlandschappen, alsook binnen ankerplaatsen voor wat betreft de vergunningen, onderworpen aan de zorgplicht.

²³ Gebruikte datalagen voor analyse zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

²⁴ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Definitief vastgesteld Bijzonder Oppervlakte Delfstoffenplan Klei van de Kempen, vector, toestand 01/12/2006 (Afdeling Land en Bodembescherming, Ondergrond, Natuurlijke Rijkdommen Dienst Natuurlijke Rijkdommen).

De bescherming van landschappen dorpsgezichten, monumenten, archeologische monumenten en archeologische zones heeft gevolgen voor eigenaars, beheerders en gebruikers. Allereerst is er een zogenaamde onderhouds- en instandhoudingsplicht om het beschermde goed in goede staat te houden. Het uitvoeren van werkzaamheden is bovendien onderworpen aan een vergunning en/of toestemming. Ankerplaatsen en erfgoedlandschappen vormen een onderdeel van een vernieuwd landschapsbeleid. Erfgoedlandschappen worden aangeduid in de ruimtelijke uitvoeringsplannen. Erfgoedlandschappen zijn gebaseerd op de ankerplaatsen, de meest waardevolle landschappen van Vlaanderen, waarin een geheel van verschillende erfgoedelementen (naast landschappelijke ook monumentale of archeologische) voorkomt. Erfgoedlandschappen zijn momenteel niet van toepassing in het kader van het opstellen van instandhoudingsdoelstellingen. Er zijn momenteel twee erfgoedlandschappen die gelegen zijn buiten de Europees beschermde gebieden (mededeling Mira Van Olmen d.d. 22/07/2009). De aanduiding van ankerplaatsen op zich heeft geen rechtsgevolgen voor de burger. Na de aanduiding geldt voor de administratieve overheden wel een zorgplicht. De aanduiding van de ankerplaatsen heeft tot doel de landschappelijke waarden en landschappelijke kenmerken van deze landschappen mee te laten spelen in het afwegingskader bij het opstellen van die ruimtelijke uitvoeringsplannen die geheel of gedeeltelijk in ankerplaatsen gelegen zijn. Bij de opmaak van een dergelijk RUP, worden de landschapswaarden en –kenmerken doorvertaald in stedenbouwkundige voorschriften. Vanaf de opname in de ruimtelijke uitvoeringsplannen worden de ankerplaatsen erfgoedlandschappen genoemd. De stedenbouwkundige voorschriften uit het RUP gelden voor alle burgers uit de betrokken gebieden. Drie categorieën van ankerplaatsen worden onderscheiden, met name definitief vastgestelde, voorlopig vastgestelde en voorstellen uit de landschapsatlas.

In Tabel 6-5 wordt een overzicht gegeven van de verschillende plannen uit het onroerend erfgoed, die betrekking hebben op gebied. In bijlage 5 worden de planlichamen met betrekking tot onroerend erfgoed in en rond het gebied geïllustreerd op kaart.

Tabel 6-5. Overzicht van de specifieke statuten uit het beleidsveld onroerend erfgoed binnen het gebied.²⁵

Categorie	Naam	Deel-gebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Beschermd landschap	Groot ter Doest	15, 16	144	44
	Grote Keiaard	29	22	21
	Krekengebied	20, 21	99	14
	Cantelmolinie	17	11	1
	Hazegraspolder	18	292	3
Beschermd dorpsgezicht	Centrum Damme(dorpsgezicht)	22	101	1
Beschermd monument	Oude Vrede	17	28	16
	Casteleynstraat: kasseiweg	33, SBZ-V geen SBZ-H	1	<0.5
	z.g. Sint-Jobskapelletje	13	<0.5	<0.5
Ankerplaats				
Definitief aangeduid	Uitkerkse Polder	13	1537	546
Definitief aangeduid	Polder Klemskerke - Vlissegem	6, 7, 8	746	157
Voorstellen landschapsatlas	Groot ter Doest	15; 16	144	44
	Zwinlandschap	17, 18	1303	79
	Oudemaarspolder	24	41	8

²⁵ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Onroerend erfgoed en Landschapsatlas, vector, toestand 22/07/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Kreken Lapscheure	19, 20, 21	1817	30
Krekengebied Sint- Margriete- Sint-Jan-in-Eremo	33, SBZ-V geen SBZ-H	1845	433
Polders Dudzele	23	999	6
Noorddijk-Langedijk	33, SBZ-V geen SBZ-H	400	29
Krekengebied Assenede	33, SBZ-V geen SBZ-H	950	301
Damme en omgevende polders	22	874	37
Zwaanhoek	2, 3	254	186
Keignaertkreek en Zoute Kreek	28, 29	778	89

Beheerplannen in het kader van het integraal waterbeheer

De contouren van het Vlaamse waterbeleid liggen vast in het Decreet Integraal Waterbeleid van 18 juli 2003. Het decreet is ook een vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water naar de Vlaamse wetgeving.

Het waterbeleid krijgt vorm in waterbeheerplannen. Er worden in Vlaanderen plannen opgemaakt voor de stroomgebiedsdistricten van de Schelde en de Maas, voor de elf bekkens en voor de 103 deelbekkens. Tussen al deze plannen is er een intense samenhang. De waterbeheerplannen hebben als doel een integraal waterbeheer in de praktijk te brengen, elk op het juiste niveau. Op 8 oktober 2010 keurde de Vlaamse Regering de stroomgebiedbeheerplannen voor de Schelde en de Maas en het maatregelenpakket voor Vlaanderen definitief goed. Op 30 januari 2009 keurde de Vlaamse Regering het besluit voor de vaststelling van de bekkenbeheerplannen en de bijhorende deelbekkenbeheerplannen definitief goed. Zowel in het bekkenbeheerplan als de deelbekkenplannen is een visie op het watersysteem en bijbehorende acties opgenomen.

Het voorliggende gebied is gelegen binnen het IJzerbekken (deelbekken Gistel-Ambacht), het bekken Brugse Polders (deelpolders Oudlandpolder Blankenberge, Zwinstreek en Damse Polder – Sint-Trudoledeken) en het bekken Gentse Kanaalzone (deelbekken Krekenland). In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de verschillende acties opgenomen in de bekken- en deelbekkenplannen die in de buurt liggen van het voorliggende gebied. Een overzicht van de vele acties die opgenomen zijn in de deelbekkenbeheerplannen voor dit gebied vindt men op www.west-vlaanderen.be en www.oost-vlaanderen.be.

Tabel 6-6. Overzicht van de acties opgenomen in waterbeheerplannen in de buurt van het gebied.²⁶

Thema	Omschrijving van de actie	Initiatiefnemer	Deelgebieden van gebied
Toerisme en recreatie	Opstellen en opvolgen natuurbeheersplan Boerekreek (timing: 2006)	Provincie Oost-Vlaanderen	33
Toerisme en recreatie	Uitwerken ecologische visie voor de Meetjeslandse Kreken voor hengelen en zachte recreatie rekening houdend met ecologie.	Provinciale Visserijcommissie Oost-Vlaanderen	33
Bergen	Zuidgeleed: herinrichting wachtbekken en NTMB oevers	VMM	9

²⁶ <http://geoloket.vmm.be/bekkenwerking>

6.2. Situering van een aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën

Een divers aantal eigenaars- en gebruikerscategorieën zal betrokken zijn bij de realisatie op het terrein van de instandhoudingdoelstellingen of zal daar gevolgen van ondervinden. Bepaalde groepen kunnen actief bepaalde beheertaken leveren of hun activiteiten bijsturen. Andere groepen moeten ermee rekening houden in vergunningsprocedures. In dit hoofdstuk worden een aantal algemene eigenaars- en gebruikerscategorieën gesitueerd die een belangrijke rol zouden kunnen spelen in de uitvoering. Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. In het kader van de realisatie van de natuurdoelen dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Eigendomssituatie

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- en Vogelrichtlijngebieden zijn er verschillende soorten eigenaars. Naast de vele kleinere en grote privé-eigenaars zijn er percelen eigendom van uiteenlopende, openbare besturen en organisaties. Denk hierbij bijvoorbeeld maar aan de gemeenten, de OCMW's, de kerkfabrieken en natuurverenigingen. Het is op dit moment nog niet de bedoeling om elke individuele eigenaar te identificeren. Dergelijke oefening gebeurt op het moment dat afspraken worden gemaakt over de concrete implementatie van de natuurdoelen. Het is op dit moment wel al interessant om op globaal niveau een zicht te hebben op de gronden die in eigendom (en beheer) zijn van de "natuursector" (ANB, natuurverenigingen, ...) en op de gronden die in eigendom zijn van andere eigenaars. Een belangrijk uitgangspunt bij de opmaak van de IHD is namelijk dat de sterkste schouders (de natuursector) de zwaarste lasten zullen moeten dragen.

In Tabel 6-7 wordt een overzicht gegeven van de eigendomssituatie in de verschillende deelgebieden. In bijlage 5 wordt de eigendomssituatie binnen het gebied op kaart gesitueerd.

72% van het SBZ-H is in private eigendom. Op een deel van deze gronden geldt een recht van voorkoop voor natuur (677 ha). Deze private eigendommen zijn verspreid over de verschillende deelgebieden. Het Agentschap voor Natuur en Bos heeft slecht een beperkte oppervlakte (107 ha) in eigendom en heeft bijna dezelfde oppervlakte in beheer (voornamelijk in deelgebied 3). De natuurvereniging is voornamelijk actief in deelgebied 13 (255 ha) alsook in deelgebied 3 (46 ha). Verder hebben ze nog een beperkte oppervlakte in beheer.

Tabel 6-7. Situering van de eigendomssituatie binnen het gebied.²⁷

	Nr. deelgebied	Categorie						Totale oppervlakte deelgebied
		Eigendom ANB	Niet eigendom, beheer ANB	Technisch beheer conform bosdecreet	Eigendom Natuurvereniging	Beheer natuurvereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ²⁸	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1	0	0	0	0	0	0	14,5
	2	0	0	0	6	8	26	42,3
	3	14	0	0	46	25	63	144,0
	4	<0,5	65	0	8	0	6	76,0

²⁷ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009(v.z.w. Natuurpunt).

Gebieden met recht van voorkoop in de visiegebieden van de Vlaamse en erkende natuurreservaten, vector, toestand 25/07/2008 (Agentschap voor Natuur en Bos).

²⁸ Het betreft hier enkel en alleen de gebieden met recht van voorkoop in relatie tot de Vlaamse en erkende natuurreservaten. In sommige gebieden kunnen nog andere rechten van voorkoop in relatie tot de ruimtelijke uitvoeringsplannen, ruilverkaveling, natuurinrichting etc. van kracht zijn. Daarnaast is er in het ganse VEN een voorkooprecht van kracht.

	Nr. deel- gebied	Categorie						Totale oppervlakte deelgebied
		Eigendom ANB	Niet eigen- dom, be- heer ANB	Technisch beheer conform bosdecreet	Eigendom Natuur- vereniging	Beheer natuur- vereniging	Gronden recht van voorkoop natuur ²⁸	
	5	0	0	0	0	0	16	17,3
	6	5	0	0	0	0	0	20,2
	7	15	4	0	0	0	105	137,3
	8	2	1	0	0	0	10	24,5
	9	<0,5	0	0	0	0	0	28,0
	10	19	0	0	0	0	0	39,8
	11	1	0	0	0	1	33	35,2
	13	43	0	0	255	24	132	547,4
	14	0	0	0	0	0	0	19,0
	15	0	0	0	8	0	0	8,2
	16	0	0	0	11	0	24	36,2
	17	<0,5	0	0	0	0	42	77,1
	18	0	0	0	0	0	0	2,7
	19	0	0	0	0	0	16	15,9
	20	0	0	0	1	0	2	10,1
	21	0	0	0	0	0	0	4,1
	22	0	0	0	4	0	0	37,9
	23	0	0	0	0	0	0	20,8
	24	0	0	0	0	0	0	8,1
	25	0	0	0	0	0	0	8,5
	26	0	0	12	0	0	0	11,6
	27	0	0	0	0	0	6	5,7
	28	2	0	0	0	0	0	31,5
	29	0	0	0	0	18	0	58,8
	30	0	0	0	0	0	0	10,1
	31	0	0	5	0	0	0	5,4
	32	0	0	0	0	0	0	21,2
	33	<0,5	0	0	9	24	147	346,8
SBZ-V Poldercomplex Damme		16		5	126	20	543	5.178,8
SBZ-V Poldercomplex Klemskerke		28	5				51	166,3
SBZ-V Poldercomplex Stal- hille		29	7			< 0,5	48	224,7
SBZ-V Poldercomplex Uit- kerke-Meetkerke		214	5	29	100	29	339	3.278,5
SBZ-V Krekengebied		5			11	7	126	512,8
SBZ-V Zwin polder		1					10	1.138,5
Totale oppervlakte (ha)		414	87	50	593	162	1784	12.485
Aandeel (% totale op- pervlakte SBZ)		3,3 %	0,7 %	0,4 %	4,7 %	1,3 %	14,3 %	100 %

Bevoegde besturen en beherende verenigingen

Achtergrondinformatie bij de analyse

De opmaak en de realisatie van de Vlaamse instandhoudingsdoelstellingen worden op Vlaams niveau gecoördineerd. Er zijn echter een groot aantal beheerniveaus en –organisaties die van belang zullen zijn bij de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Daarnaast kunnen ook met privé-beheerders (vb. landbouwers, bosbeheerders,) afspraken gemaakt worden. De realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen zal gebeuren via samenwerking met deze verschillende groepen van betrokkenen. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste bevoegde besturen en verenigingen die een ruimtelijk beheer voeren of privé beheer ondersteunen in de voorliggende context. In het vervolg van dit hoofdstuk wordt ingegaan op een aantal groepen van privé-beheerders (vb. landbouwers, watermaatschappijen, bosbouwers, jagers...). Dit overzicht is zeker en vast niet volledig. Bij de voorbereiding van de implementatie dient dit overzicht verder aangevuld en gedetailleerd te worden.

Tabel 6-8. Situering van de bevoegde structuren en structuren binnen het gebied.²⁹

	Naam	Oppervlakte binnen gebied (ha)	Aandeel van gebied (%)
Betrokken provincies	Oost-Vlaanderen	859	36,1
	West-Vlaanderen	1519	63,9
Betrokken gemeenten	Knokke-Heist	87	3,7
	Brugge	149	6,3
	Blankenberge	423	17,8
	De Haan	250	10,5
	Zuienkerke	63	2,7
	Damme	61	2,6
	Sint-Laureins	523	22,0
	Assenede	336	14,1
	Bredene	14	0,6
	Jabbeke	110	4,6
	Oudenburg	256	10,8
	Oostende	106	4,5
Betrokken bekkenbesturen	Bekken Brugse polders	1243	52,2
	Bekken Gentse kanalen	859	36,1
	Ijzerbekken	277	11,6
Betrokken waterschappen	Brugse Polders Oost	<0,5	0,0
	Zwinstreek	156	6,6

²⁹Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Voorlopig referentiebestand provinciegrenzen, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Voorlopig referentiebestand gemeentegrenzen, vector, toestand 22/05/2003 (Vlaamse Landmaatschappij, AGIV-product).

Vlaamse Hydrografische Atlas - Zones, vector, toestand 27/05/2009 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Geografische indeling van watersystemen, vector, toestand 21/03/2008 (Vlaamse Milieumaatschappij, Afdeling Operationeel Waterbeheer, AGIV-product).

Regionale Landschappen, vector, toestand 22/09/2009 (Vlaams Overleg Regionale Landschappen)

Bosgroepen, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Wildbeheerseenheden, vector, toestand 30/07/2009 (Hubertus Vereniging Vlaanderen).

	Oudlandpolder Blankenberge	1034	43,5
	Krekenland	859	36,1
	Damse Polder - Sint-Trudoledeken	52	2,2
	Gistel-Ambacht	277	11,6
Betrokken regionale landschap- pen	Meetjesland	859	94,3
	Houtland	52	5,7
Erkende terreinbeherende na- tuurverenigingen	Vzw Natuurpunt	462	19,4
Betrokken bosgroepen	Oost-Vlaanderen Noord	859	36,1
	Houtland	1519	63,9
Betrokken WBE's	Damme Oostkust	198	8,7
	De Talingbeke	573	25,2
	Generale Vrije Polders	491	21,6
	De Twee Ambachten	332	14,6
	Paddegat	609	26,8
	Het Lapscheurse Gat	14	0,6
	Laagland	20	0,9
	Meetjesland-Noord	16	0,7
	Middenkust-vallei	31	1,4

Inventarisatie van het landbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

De inventarisatie van het landbouwgebruik binnen het gebied gebeurt via de methodiek van de landbouwgevoeligheidsanalyse. Deze maakt een vergelijking tussen de landbouwgronden in de verschillende Speciale Beschermingszones (en hun deelgebieden). De meest "gevoelige" gronden zijn deze die voor de landbouw op dit moment het meest van belang zijn. Hierbij wordt zowel rekening gehouden met intrinsieke landbouwwaarde van de gronden alsook met het belang van de percelen in de bedrijfsstructuur van de huidige gebruiker. De methodiek is gebaseerd op een desktopanalyse van bestaande datasets. De gegevens van de Mestbank vormen hiervoor een belangrijke bron, samen met heel wat geografisch kaartmateriaal over bodemtypes, juridische randvoorwaarden en dergelijke. Het is niet de bedoeling om op basis van deze ruwe data uitspraken te doen of conclusies te trekken voor individuele bedrijven. Maar het instrument biedt wel de mogelijkheid om de impact op de landbouw te vergelijken tussen de verschillende (deelgebieden van) Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Daarnaast moet ook aangegeven worden dat geen analyse kon gemaakt worden van de eigendoms- en pachtsituatie van de betrokken bedrijven. Deze zal bij het maken van afspraken over maatregelen moeten bekeken worden om de respectievelijke rol van pachter en verpachter te bepalen.

De toegepaste methodiek is voor dit proces op maat ontwikkeld door de Vlaamse Landmaatschappij in overleg met het Agentschap voor Natuur en Bos, het departement Landbouw en Visserij, de landbouworganisaties Boerenbond en ABS en het ILVO. De toepassing van de methodiek werd uitgevoerd door de VLM. Een toelichting over de gebruikte methodiek en een uitvoerige beschrijving van de uitkomsten is opgenomen in bijlage 6. Onderstaand wordt een korte synthese gegeven van de belangrijkste resultaten voor dit gebied.

SBZ-H 'Polders' en SBZ-V 'Krekengebied'

In het Natura 2000-gebied 'Polders en Krekengebied' is 1446 hectare landbouw³⁰ geregistreerd door 440 bedrijven. Er liggen 24 percelen met bedrijfsgebouwen in het gebied: 12 hiervan liggen enkel in Vogelrichtlijngebied, 10 liggen in Habitatrichtlijngebied en 2 liggen in beiden. Daarnaast liggen er 188 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond de SBZ (op Vlaams grondgebied). 220 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergrote huiskavel'³¹ en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.

In dit gebied komt de realiteit op het terrein mogelijk al niet meer helemaal overeen met de kaarten van deze LGA of zijn er wijzigingen op til in de nabije toekomst. Zo zijn er bijvoorbeeld landbouwgronden die momenteel reeds aangekocht zijn door het Vlaamse gewest omdat ze in de zoekzones voor natuurcompensatie voor de achterhaven van Zeebrugge liggen.

Algemeen kan gesteld worden dat de gronden die als 'meest gevoelig' uit deze analyse komen (in oranje- en bruintinten weergegeven op de kaarten), diegene zijn die voor landbouw het belangrijkst zijn (anno 2006). Indien in dit gebied randvoorwaarden opgelegd worden en hierbij keuzes moeten gemaakt worden tussen landbouwgronden, wordt dit vanuit landbouwkundig oogpunt best niet of zo weinig mogelijk gedaan op deze 'meest gevoelige' gronden.

Op juridisch en beleidsmatig vlak scoren grote stukken landbouwgrond in dit gebied 'minst' of 'minder gevoelig'. Deze gronden liggen in een groene gewestplanbestemming (en vaak ook in het VEN) met bijhorende striktere bemestingsnormen. Ze zijn ook opgenomen in Recht van Voorkoop (RVV) 'Natuur'-gebied. Gronden die als 'meest gevoelig' naar voor komen liggen voornamelijk in (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied en enkele gronden liggen in industriegebied. Al deze 'meest gevoelige' landbouwgronden liggen buiten het VEN, buiten RVV 'Natuur'-gebied en in zones zonder extra bemestingsrestricties. Op de grens tussen deze 'minst' en 'meest gevoelige' gronden komen soms 'meer gevoelige' gronden voor. Deze gronden liggen vaak buiten het VEN en in agrarisch gebied, maar vallen wel onder het RVV 'Natuur' of liggen in zones met strengere bemestingsnormen.

Op fysisch vlak scoren de gronden hoog. Net ten zuiden van Zeebrugge (deelgebied 25, 30 en 32) liggen percelen in een zone die lager scoort. Deze zone is aangeduid als effectief overstromingsgevoelig gebied, terwijl de rest van het gebied voornamelijk in mogelijk overstromingsgevoelig gebied gelegen is. Andere parameters zijn voor quasi heel het gebied vergelijkbaar: drainage en textuur geven hoge scores omwille van de aanwezigheid van hoofdzakelijk matig natte kleigronden. De scores voor de parameter 'kaveloppervlakte' variëren hoofdzakelijk van hoog tot zeer hoog voor dit gebied. Daarnaast speelt de parameter 'erosiegevoeligheid' geen rol in dit gebied.

Qua bedrijfsgebonden parameters scoren de meeste gronden matig. Weinig tot geen gronden scoren 'meest gevoelig'. In het westelijk deel van het gebied liggen de gronden met een hogere gevoeligheid dicht bij de bedrijfszetel en zijn ze in gebruik door bedrijven met grotere oppervlaktes in Natura 2000-gebied. In het oosten van het gebied scoren de percelen hoger voor de parameter 'grondgebruiksintensiteit van de teelten'. Dit kan mogelijk verklaard worden door de iets betere bodemtextuur (zie kaart met fysische parameters), waardoor in deze regio meer bedrijven intensieve gewassen telen. De grote aanwezigheid van grasland en maïs wat betreft bodemgebruik wordt deels weerspiegeld in de scores voor de 'grondgebruiksintensiteit van de teelten' in het westelijk deel.

Zoals eerder bleek, is er in het gehele gebied veel ruimte voor bijkomende mestafzet. Dit vertaalt zich in de lage scores voor deze parameter. In het oostelijk deel scoren de gronden variabel wat de ruwvoederbalans betreft, in het westelijk deel scoren meer gronden hoog voor deze parameter. Voor leeftijd en uitbollingsgraad zijn de scores variabel, maar relatief hoog.

³⁰ Aangegeven percelen van gekende terreinbeheerders werden niet als landbouwpercelen mee opgenomen en zijn niet meegerekend in het aantal bedrijven, het aantal percelen en de oppervlaktes. Perceelstukken die aan de rand van het SBZ voor 5 meter of minder in het gebied liggen worden niet mee opgenomen om fouten bij het op elkaar leggen van kaartlagen te minimaliseren.

³¹ De vergrote huiskavel is de aaneengesloten kavel (alle kavels die minder dan 3 meter van elkaar liggen vormen een aaneengesloten kavel) dat aansluit bij de bedrijfsgebouwen. Meer achtergrondinformatie vindt men in Bijlage 6, paragraaf 1.3.5.1.

De totale gevoeligheid van de landbouwpercelen in het gebied varieert van 'minder' over 'matig' tot 'meer gevoelig'. De echte extremen ('minst' en 'meest gevoelig') ontbreken bijna volledig (dit blijkt ook uit tabel 6-9). Uitzondering hierop zijn sommige gronden in het oostelijk deel (deelgebied 33 en deelgebied 31b) die wel 'meest gevoelig' scoren. In het westelijk deel neigt de tendens naar een lagere gevoeligheid. Een aparte bespreking van het westelijk en oostelijk gebied lijkt nuttig:

In het westelijk deel wordt het gebied gekenmerkt door een groot aantal deelgebieden waarvan er veel relatief klein zijn. Een bespreking per deelgebiedje is daarom niet altijd relevant. Wel kunnen enkele tendensen worden waargenomen: deelgebied 3, 7 en 13 zijn in oppervlakte de grootste deelgebieden in dit deel van het gebied. Het aandeel landbouw in deze deelgebieden schommelt tussen 45 en 90%. Opvallend is dat slechts een (zeer) beperkt deel van deze landbouw behoort tot de 'meest gevoelige' klassen (13 tot 19), namelijk respectievelijk 1%, 36% en 34%. Samen gaat dit over 136 ha. Voor de andere, kleine deelgebiedjes geldt dat er hoofdzakelijk 'minder' en soms 'meer gevoelige' percelen aanwezig zijn, waarbij binnen de deelgebiedjes weinig variatie is.

Deelgebied 33 en deelgebied 31b zijn de deelgebieden die in het oostelijk deel voorkomen. Opvallend is dat hier minder oppervlakte is ingenomen door landbouw dan in het westelijk deel: 33,7% van de totale oppervlakte van het Habitatrichtlijngebied en 62,1% van het Vogelrichtlijngebied. Hiervan is meer dan de helft van de betrokken landbouwgronden ingedeeld in de meest gevoelige klassen (klasse 13 tot 19): 59,2 ha voor het Habitatrichtlijngebied (deelgebied 33) en 294,3 ha voor het Vogelrichtlijngebied (deelgebied 31b).

Ten opzichte van de andere gebieden in de Polders en de Vlaamse zandstreek scoren de gronden in het westelijk deel gemiddeld genomen laag en in het oostelijk deel gemiddeld genomen gelijkaardig.

Noot: De landbouwsector vroeg na de bovenlokale consultatie voorgaande cijfers en conclusies te nuanceren:

Men maakt hier een splitsing op klasse 9 en 17, waar men eigenlijk een onderscheid dient te maken tussen een groepering van klasse 1 tot 10 en van 10 tot 19 om realistisch beeld te ontwikkelen. Vanaf klasse 10 is er immers een socio-economisch impact op de bedrijfssituatie vast te stellen.

In dit specifiek rapport is een desktop LER een te beperkte analyse volgens de landbouwsector. Gezien in dit rapport belangrijke oppervlakte grasland worden besproken dient het LER aangevuld te worden met de socio-economische impact inzake bedrijfsvoering. Graslanden zijn immers vanuit landbouw niet alleen een specifieke teelt, maar ook teelttechnisch heeft dit belangrijk gevolgen. Graslanden hebben landbouwkundig vooral een betekenis in de veehouderij met name melkvee en vleesveehouderij. Maar dit kan binnen een verantwoorde veehouderij enkel gebeuren als er ook voldoende akkerland aanwezig is. Een verminderde droge stof en voederkwaliteit van minder intensieve grassen zorgt voor een verhoogde nood aan 'rijke' voeders via akkerbouwgewassen.

De socio-economische impact van graslanden in de veehouderij zal dus in hoge mate bepaald worden door beschikbaarheid van nabije akkerlanden. Daarenboven is ook de mestafzet mogelijk een belangrijk aspect. Om voedselveilig en rendabel aan veehouderij te doen moet zowel de kosten factor als de investeringsrendabiliteit onder controle gehouden worden. Akkers op korte afstand, voldoende mestafzet oppervlakte en voldoende groot areaal dieren zijn daarbij belangrijke aspecten.

Naast de veehouderij is ook akkerbouw in de polderregio een belangrijke bedrijfstak. (o.a. polde-raardappelen). Ook hier gaat men naast het specifieke graszaad vaak de kwaliteit van de zeldzame geworden zware poldergronden benutten om hoogwaardige akkerbouw producten te telen. Grasland is in de akkerbouw zonder veehouderij niet wenselijk. De huidige wetgeving laat ontwikkelingen richting veehouderij moeilijk toe.

Binnen de maatschappelijke context is het noodzakelijk om een specifieke analyse te maken van de typologie van de landbouw in het gebied. Uit de landbouwgegevens kan zeker de grondafhankelijkheid van de bedrijven verduidelijkt worden. Deze grondafhankelijkheid is binnen een groeiende Europese en wereldmarkt een belangrijk element in de draagkracht van de agrarische bedrijven en een belangrijk socio-economisch element.

Voor de landbouw is het gebied uniek en uitzonderlijk zowel naar fysische geschiktheid om aan voedsel en voedselproductie te doen als naar klimatologische omstandigheden. De bodemgeschiktheid voor akkerbouw is met uitzondering van de heel laag gelegen gedeelten bijzonder waardevol te noemen. De beschikbaarheid van zoet water, dat daarenboven beheersbaar is, is op wereldniveau bijzonder uniek en zeldzaam. Een dreigende versnippering van dit gebied en de impact van natuurontwikkelingen, industrie en infrastructuur ontwikkelingen, recreatieve druk en bewoning dreigen de compactheid en draagvlak van dit landbouwareaal grondig aan te tasten. Een duurzame landbouw exploitatie wordt bedreigd door een hoge mate van rechtsonzekerheid, hoge investeringsdruk en een versnipperde beleidsbenadering. Het verdwijnen van de huidige landbouwexploitatievormen is door bovenstaande elementen reëel en zal leiden tot schaalvergroting en intensiever exploitaties en bijkomende nevenactiviteiten binnen de landbouw. Verdere grootschalige grondinname voor welke doelen dan ook kan de huidige werking van de sector ten val brengen. Gezien de natuurelementen in dit rapport gekoppeld zijn aan diverse landbouwactiviteiten (begrazing, be-maaiing, trappelzones; aanwezigheid akkerland, ...) zou een ontvricting van de landbouwstruc-tuur volgens de landbouwsector wel eens de grootste bedreiging op de IHD doelen kunnen beteke-nen.

Tabel 6-9: Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen) in de SBZ-H Polders (DG.1 t.e.m. DG.33) en de SBZ-V Krekengebied (DG.31b)

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)										
	DG.1	DG.2	DG.3	DG.4	DG.5	DG.6	DG.7	DG.8	DG.9	DG.10	DG.11
Tot. opp. deelgebied (in ha)	14	42	144	76	17	20	137	25	28	40	35
Minst gevoelig (klasse 1)											0,1
Klasse 2											0,3
Klasse 3		0,1	0,3	0,0							0,2
Klasse 4		0,0	0,3	0,1	0,0		0,3	0,2			
Klasse 5		0,2	0,3	0,0			0,3	0,1			0,2
Klasse 6		0,1	0,1	0,0	0,0		0,4	0,1			1,0
Klasse 7	0,1	0,1	2,4	0,0		0,1	0,4	0,1	0,1	0,2	0,2
Klasse 8	0,0	0,9	4,8			0,1	8,4	2,0	0,1	0,0	11,3
Klasse 9	0,1	1,7	14,4	0,0	0,0		1,9	0,7		0,1	10,3
Matig gevoelig (klasse 10)	1,0	18,7	20,7	0,5	0,0		24,7	2,8	0,0	0,0	6,3
Klasse 11	0,0	9,2	18,6	6,9	3,2	0,0	20,4	1,5	0,1	2,4	0,9
Klasse 12	0,0	0,1	33,8	2,6	11,4	0,1	22,3	4,9	1,1	0,1	
Klasse 13	1,2		0,9	0,4	0,6		16,3	2,8	3,0	4,3	
Klasse 14	0,4	0,0	0,1	0,9	0,5	2,0	17,9	2,9	9,8	3,9	
Klasse 15	6,6		0,1	1,9		11,2	6,2	1,3	9,6	6,7	
Klasse 16	1,3		0,2	0,2		4,2	3,3	0,1		0,0	
Klasse 17	2,2		0,0				0,0			0,0	
Klasse 18											
Meest gevoelig (klasse 19)											
Tot. opp. in ldbgebruik (in ha)	13	31	97	14	16	18	122	19	24	18	31
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	91,2	74,2	67,4	17,9	92,7	88,0	89,4	77,9	84,9	44,1	87,6

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)											
	DG.13	DG.14	DG.15	DG.16	DG.17	DG.18	DG.19	DG.20	DG.21	DG.22	DG.23	DG.24
Tot. opp. deelgebied (in ha)	547	19	8	36	77	3	16	10	4	38	21	8
Minst gevoelig (klasse 1)	0,0	0,0					0,1					
Klasse 2	0,2			0,1	0,1		0,0	0,0				
Klasse 3	1,8	0,5		0,2	0,6		0,0	0,0				
Klasse 4	1,8			0,1	0,3		0,0	0,0				
Klasse 5	2,2			0,1	0,4		0,0	0,0				
Klasse 6	2,5			0,2	0,1		0,1		0,1	0,3	0,0	
Klasse 7	7,2	0,3		0,5	0,6	0,0	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	
Klasse 8	15,8	0,1		2,7	10,8	0,0	0,1	0,8		0,0	0,1	0,0
Klasse 9	25,4	1,3	0,4	0,1	1,4		2,5	0,3	0,0		0,1	
Matig gevoelig (klasse 10)	56,9		0,2	2,5	1,1		0,1	0,3	0,1	3,6		
Klasse 11	46,6			12,3	15,2		2,4	0,5		2,5		0,0
Klasse 12	15,0			0,0	10,2		1,8	0,1		2,1	0,0	0,0
Klasse 13	19,7	0,9		0,0	0,6		1,0	2,2	0,4	4,8	0,0	0,0
Klasse 14	17,1	2,9			3,2		2,6		0,6	9,9	6,8	
Klasse 15	31,2	6,3			5,7	1,3		0,5		2,3	4,2	1,0
Klasse 16	12,5							2,8			0,8	5,8
Klasse 17	7,1				0,7						4,5	0,3
Klasse 18	3,5											
Meest gevoelig (klasse 19)												
Tot. opp. in ldbgebruik (in ha)	266	12	1	19	51	1	11	8	1	26	17	7
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	48,7	63,8	7,8	52,4	66,1	44,3	68,6	75,9	29,5	68,0	78,9	89,4

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)										Rel. opp. (%)
	DG.25	DG.26	DG.27	DG.28	DG.29	DG.30	DG.32	DG.33	DG.31b	Totaal	Totaal
Tot. opp. deelgebied (in ha)	9	12	6	31	59	10	21	347	781	2641	
Minst gevoelig (klasse 1)								0,7	3,5	4,4	0,3
Klasse 2								0,4	1,6	2,8	0,2
Klasse 3			0,0	0,1	0,2			0,4	2,1	6,5	0,4
Klasse 4			0,0	0,1	0,1			0,4	1,8	5,6	0,4
Klasse 5	0,0			0,0	0,3	0,1	0,1	1,3	4,0	9,6	0,6
Klasse 6	0,2				1,9	0,0	0,1	3,3	7,5	17,9	1,2
Klasse 7				0,0	0,0	0,0	0,2	6,9	18,3	38,2	2,5
Klasse 8	0,2		0,0	3,1		0,3	0,1	3,0	16,0	80,7	5,4
Klasse 9			1,3	5,5		1,2	0,1	7,7	24,7	101,0	6,7
Matig gevoelig (klasse 10)		0,6	3,3	3,8	8,0	0,0	0,8	12,5	34,9	203,4	13,5
Klasse 11		0,0		10,9	7,6		2,3	9,2	24,5	197,0	13,1
Klasse 12	0,1				3,1	2,4	3,7	11,8	51,6	178,2	11,8
Klasse 13	2,6		0,0	0,8	0,0	4,4	2,8	10,6	56,3	136,6	9,1
Klasse 14	2,6		0,0	0,7				13,1	82,9	180,8	12,0
Klasse 15			0,0	0,0		0,1	5,9	17,6	94,8	214,5	14,2
Klasse 16	1,5			0,9		0,0		6,8	43,3	83,7	5,6
Klasse 17								9,1	11,3	35,1	2,3
Klasse 18								2,0	5,5	11,0	0,7
Meest gevoelig (klasse 19)									0,4	0,4	0,0
Tot. opp. in ldbgebruik (in ha)	7	1	5	26	21	8	16	117	485	1507	100
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	80,2	5,3	77,7	83,5	36,0	83,9	76,6	33,7	62,1	57,1	

INFORM

SBZ-V 'Poldercomplex'

In het SBZ-V 'Poldercomplex' is 7.824 ha landbouw geregistreerd door 751 bedrijven. Er liggen 257 percelen met bedrijfsgebouwen in het gebied. 10 van deze percelen met bedrijfsgebouwen liggen ook in overlappend Habitatrichtlijngebied (SBZ-H BE250002 'Polders', zie hiervoor). Daarnaast liggen er 107 percelen met bedrijfsgebouwen binnen een straal van 300 meter rond de SBZ (op Vlaams grondgebied). 1.921 ha van de aanwezige landbouw behoort tot de 'vergrote huiskavel' en wordt dus gezien als zeer waardevolle grond op het vlak van ruimtelijke ligging ten opzichte van de bedrijfsgebouwen.

In dit gebied komt de realiteit op het terrein mogelijk al niet meer helemaal overeen met de kaarten van deze LGA of zijn er wijzigingen op til in de nabije toekomst aangezien hier verschillende natuurinrichtingsprojecten lopende of ondertussen afgerond zijn.

Van de 751 bedrijven die gronden gebruiken in de SBZ 'Poldercomplex' hebben 34 bedrijven (4,5%) minder dan 0,5 ha in een SBZ-V in Vlaanderen liggen. 58,7% van de bedrijven hebben meer dan 4 ha van hun gronden in SBZ-V. 23,7% van het totaal aantal bedrijven heeft zelfs meer dan 16 ha in SBZ-V liggen.

Algemeen kan gesteld worden dat de gronden die als 'meest gevoelig' uit deze analyse komen (in oranje- en bruintinten weergegeven op de kaarten), diegene zijn die voor landbouw het belangrijkst zijn (anno 2006). Indien in deze SBZ randvoorwaarden opgelegd worden en hierbij keuzes moeten gemaakt worden tussen landbouwgronden, wordt dit vanuit landbouwkundig oogpunt best niet of zo weinig mogelijk gedaan op deze 'meest gevoelige' gronden.

Op juridisch en beleidsmatig vlak scoren de meeste gronden in het gebied 'meest gevoelig'. Deze gronden liggen allen in (landschappelijk waardevol) agrarisch gebied zonder extra bemestingsrestricties, buiten het VEN en buiten Recht van Voorkoop (RVV) 'Natuur'-gebied. De gronden die 'matig' scoren op deze deelkaart liggen allemaal in of vlak tegen groene gewestplanbestemmingen en daardoor ook in RVV 'Natuur'-gebied, VEN óf in een zone met strengere bemestingsnormen. De gronden die laag scoren liggen in al deze bestemmingen samen: in een groene gewestplanbestemming, in het VEN, in RVV 'Natuur'-gebied én in zones met striktere bemestingsnormen.

Op fysisch vlak scoren de gronden bijna allemaal 'meer gevoelig'. Enkele zones in het zuidwesten en het deelgebied ten zuiden van Zeebrugge scoren voornamelijk 'matig'. Her en der scoren een aantal gronden 'meest gevoelig' en 'minder gevoelig'. Erosie vormt in deze regio (bijna) geen probleem en voor de parameters 'textuur' en 'drainaigeklasse' scoren de gronden gelijkmatig en hoog. De variatie die op deze deelkaart naar boven komt, wordt dan ook voornamelijk veroorzaakt door de kaveloppervlakte en de overstromingsgevoeligheid: bijna het hele gebied is 'mogelijk overstromingsgevoelig'; de zones die lager scoren, zijn grote zones die 'effectief overstromingsgevoelig' zijn. De enkele gronden die gevoeliger zijn, zijn veelal niet overstromingsgevoelig. De kaveloppervlakte in het gebied is vrij variabel. Vooral kavels die kleiner zijn en daarom laag scoren komen op de fysische deelkaart als 'minder gevoelig' naar boven.

Qua bedrijfsgebonden parameters scoren de gronden in deze SBZ vrij variabel. Er komen vooral 'matig gevoelige' percelen voor en vrij weinig 'meest' en 'minst gevoelige' percelen. Deze gevoeligheid kan verklaard worden doordat:

- het gebied algemeen vrij laag scoort voor de parameters 'absolute en relatieve oppervlakte in Natura 2000-gebied' aangezien het merendeel van het gebied enkel VRL-gebied is. De percelen (van bedrijven die ook gronden hebben) in HRL-gebied scoren meestal gevoeliger;
- de meeste bedrijven met gronden in het gebied hebben nog ruimte voor bijkomende mestafzet en scoren dus laag voor de parameter 'mestbalans';
- de meeste bedrijven scoren goed voor de parameter 'productieomvang': 77% van de gronden is in gebruik door bedrijven met een gemiddelde, grote of zeer grote productieomvang;
- de parameter 'grondgebruiksintensiteit van de teelten' scoort gemiddeld genomen 'matig' met verspreid een aantal percelen die 'gevoeliger' zijn: naast grasland komt er vooral veel maïs en graan voor, maar ook kleinere oppervlaktes aardappelen, groenten, ...
- Wat betreft de 'afstand tot de bedrijfszetel', de 'ruwvoederbalans' en de 'leeftijd en uitbollingsgraad' scoort het gebied vrij variabel. De bedrijven met een hoge score voor de bedrijfsgebonden

parameters scoren veelal hoog voor deze 3 parameters en de bedrijven die laag scoren op deze deelkaart hebben vooral lage scores voor deze parameters.

De totale gevoeligheid van de landbouwpercelen in het gebied is sterk variabel. Vooral de gronden die voor de juridische en beleidsmatige parameters laag scoren, schemeren door op de totale gevoeligheidskaart en scoren hierop 'matig laag'. Daarnaast zijn er vrij veel gronden die 'meer' en 'meest gevoelig' scoren. Dit blijkt ook uit tabel 9: slechts 2,1% van de landbouwgronden scoort 'minder gevoelig' (klasse 1 tot 7), 24,9% scoort 'matig gevoelig' (klasse 8 tot 12) en 73% van de gronden scoort 'meer gevoelig' (klasse 13 tot 19). De meeste gronden liggen in klasse 13 tot 17, samen goed voor 69% van de gronden in het gebied.

Ten opzichte van de andere SBZ's in de Polders en Vlaamse Zandstreek scoren de gronden hier gemiddeld genomen hoog. Er komen zones voor met 'matig lage' scores maar ook grote stukken met 'meer' en 'meest gevoelige' percelen.

Tabel 6-10. Opdeling van de aanwezige landbouwgronden per gevoeligheidsklasse (zonder terreinbeherende verenigingen) in de SBZ-V 'Poldercomplex'

Gevoeligheidsklasse	Raster oppervlakte (ha)	Rel. opp. (%)
	Totaal	Totaal
Tot. opp. deelgebied (in ha)	9765	
Minst gevoelig (klasse 1)	0,6	0,0
Klasse 2	1,2	0,0
Klasse 3	7,0	0,1
Klasse 4	12,1	0,2
Klasse 5	14,8	0,2
Klasse 6	33,0	0,4
Klasse 7	99,4	1,3
Klasse 8	110,1	1,4
Klasse 9	227,2	2,9
Matig gevoelig (klasse 10)	432,4	5,5
Klasse 11	537,5	6,9
Klasse 12	640,7	8,2
Klasse 13	967,8	12,4
Klasse 14	1421,4	18,2
Klasse 15	1254,3	16,0
Klasse 16	979,9	12,5
Klasse 17	784,2	10,0
Klasse 18	260,0	3,3
Meest gevoelig (klasse 19)	40,4	0,5
Tot. opp. in ldbgebruik (in ha)	7824	100
Opp.in ldbgebruik/tot.opp DG (%)	80,1	

Inventarisatie van het bosbouwgebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel het type bos (fysisch) als het bosbeheer (eigendomsituatie, beheerplan, ...) zijn belangrijk voor het bepalen van de relatie van het actuele bosbouwgebruik met de instandhoudingsdoelstellingen. Beiden elementen worden zowel kwantitatief als kwalitatief besproken. Voor het bepalen van het type bos wordt gebruik gemaakt van de informatie aanwezig binnen de boskartering Vlaanderen. Een analyse gebeurt van de boomsamenstelling en de ouderdomssituatie van de verschillende bossen die voorkomen binnen het gebied. Deze twee elementen bepalen onder andere de economische return de mogelijkheden voor aansluiting bij Europese habitats en soorten, ... Om het beheer te typeren wordt eerst de eigendomsituatie in kaart gebracht. Een onderscheid wordt gemaakt tussen de openbare en private bossen. Zoals hoger reeds gesteld is het de bedoeling dat de sterkste schouders de zwaarste lasten zullen dragen voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen. Voor openbare bossen is het bovendien sowieso verplicht om een uitgebreid beheerplan met oog voor de multifunctionele doelstellingen van een bos op te maken. Daarnaast wordt ook een inschatting gemaakt van de stand van zaken met betrekking tot het beheer. Zo wordt kwalitatief besproken voor welke bossen een beheerplan bestaat. Daarnaast wordt een beeld gegeven van de huidige stand van zaken van de werking van de bosgroep in het gebied.

Binnen het gebied is geen bosbestemming op het gewestplan (zie Tabel 6-1) aanwezig. In totaal is 35 ha van het gebied opgenomen in de bosinventarisatie. Iets meer dan 1 ha is binnen de bosinventarisatie gekarteerd als niet-bos (water, open ruimte, te bebossen,...). Volgens de bosinventarisatie is 1,4% van de totale oppervlakte bos. In het gebied is voornamelijk populier aanwezig (deelgebied 31, 33 en SBZ-V geen SBZ-H). Er komt in beperkte mate ook loofhout voor.

Een volledig overzicht van de aanwezige bostypen binnen het Europees gebied wordt weergegeven in Tabel 6-12. In bijlage 5 worden de voorkomende bostypen gesitueerd op kaart. Iets meer dan 85 ha van de oppervlakte die is opgenomen binnen de boskartering is eigendom van de Vlaamse overheid.

Een overzicht van de eigendomsituatie van het gekarteerde bosareaal binnen het gebied is opgenomen in

Tabel 6-11. Noch het Agentschap voor Natuur en Bos noch de natuurverenigingen hebben bosareaal in eigendom. Het Agentschap heeft 4,6 ha van het bosareaal in technisch beheer (eigendom Stad Brugge). 87% van het bosareaal is in private eigendom. Een overzicht van de eigendomssituatie voor bos op kaart wordt weergegeven in Bijlage 5.

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 6-11. Overzicht van de eigendomssituatie van het geïnventariseerde bos binnen het gebied³²

	Nr deel- gebied	Categorie				
		Totale bo- soppervlakte volgens bos- kartering	Eigendom ANB	Eigendom andere over- heden	Eigendom Natuurvere- niging	Private eigen- dom
Oppervlakte per deelge- bied (ha)	1					
	2					
	3					
	4					
	5					
	6					
	7					
	8					
	9					
	10					
	11	<0,5				<0,5
	13					
	14	2				2
	15					
	16					
	17	1				1
	18					
	19					
	20					
	21					
	22					
	23					
	24					
	25					
	26					
	27					
	28					
	29					
	30					
	31	5		5		
	32					
	33	11				11
	SBZ-V					
	geen	17				17
	SBZ-H					
Totale oppervlakte (ha)		35	0	5	0	31
Aandeel (% totale bosoppervlakte SBZ)			0,0	13,1	0,0	86,9

³²Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

Patrimoniumdatabank, vector, toestand 02/07/2009 (Agentschap voor Natuur en Bos).

Erkende natuurreservaten v.z.w. Durme, vector, toestand 09/02/2009 (v.z.w. Durme)

Erkende natuurreservaten v.z.w. Natuurpunt, vector, toestand 08/04/2009(v.z.w. Natuurpunt).

Tabel 6-12. Overzicht van de geïnventariseerde bostypen binnen het gebied³³

	Nr deel- gebied	Categorie																				
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				Niet bebost
		Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	Jong	Middeloud	Oud	Ongelijkjarig	
Oppervlakte per deelgebied (ha)	1																					14
	2																					42
	3																					144
	4																					76
	5																					17
	6																					20
	7																					137
	8																					25
	9																					28
	10																					40
	11			<0,5																		35
	13																					547
	14				2																	17
	15																					8

³³ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Bosreferentielaag van Vlaanderen, vector, toestand 2001 (Agentschap voor Natuur en Bos, AGIV-product).

	Nr deel- gebied	Categorie																			Nie t be-	
		Loofhout				Loofhout gemengd met naaldhout				Naaldhout				Naaldhout gemengd met loofhout				Populier				
	16																					36
	17		1																			76
	18																					3
	19																					16
	20																					10
	21																					4
	22																					38
	23																					21
	24																					8
	25																					9
	26																					12
	27																					6
	28																					31
	29																					59
	30																					10
	31																		1	4		1
	32																					21
	33		<0,5			3												<0,5	7	<0,5		337
SBZ-V geen SBZ-H		1			1												2	10	2		496	
Totale oppervlakte (ha)		1	1	0	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	17	7	0	2345	
Aandeel(% totale oppervlakte SBZ)		0,0	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,7	0,3	0,0	98,6	

Parken en kasteeldomeinen

Achtergrondinformatie bij de analyse

Parken en kasteeldomeinen vormen een bijzondere eenheid binnen bepaalde Habitat- en Vogelrichtlijngebieden. Zij hebben vaak een typisch cultuurhistorisch karakter en uitzicht. Bepaalde parken en kasteeldomeinen hebben een bijzondere natuurkwaliteit doordat ze beschermd zijn gebleven van verstoring of/ en versnippering. In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen zal in bepaalde gevallen een afweging gemaakt moeten worden tussen het cultuurhistorische aspect en ecologische elementen. Langs de andere kant bieden parken en kasteeldomeinen ook kansen voor de ontwikkeling van natuurdoelen. Ze worden immers vaak gekenmerkt door een unieke eenheid in eigendomsstructuur of/ en beheer.

In het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden de gekende parken en kasteeldomeinen geïnventariseerd. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de inventaris van parken en kasteeldomeinen van het Agentschap voor Natuur en Bos. Voor elk van de parken en kasteeldomeinen wordt de eigendomssituatie meegegeven.

Tabel 6-13 geeft een overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied. Binnen het gebied is 1 openbaar stadspark gelegen.

Tabel 6-13 Overzicht van de aanwezige parken en kasteeldomeinen binnen het gebied ³⁴.

Deelgebied	Parktype	Eigendomssituatie	Totale oppervlakte (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
29	Stadspark	Openbaar	5,6	3,1

Jacht en faunabeheer

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen verschillende Habitat- of Vogelrichtlijngebieden wordt gejaagd. De jacht wordt georganiseerd via jachtrechten en wildbeheereenheden. Jaarlijks wordt de jacht en het faunabeheer gepland via wildbeheerplannen. In deze plannen staan de doelstellingen en de maatregelen met betrekking tot de jacht voor een bepaald gebied.

De jacht is natuurlijk maar mogelijk indien een bepaalde natuurkwaliteit aanwezig is zodat bejaagbare soorten zich kunnen ontwikkelen. Het beheer door jagers van bepaalde gebieden (vb. aanplant kleine landschapselementen, bosbeheer, ...) schept bijkomende kansen voor de ontwikkeling van (Europese) natuurwaarden. Daarnaast kunnen bepaalde jachtactiviteiten (vb. bijvoeren, aanplanten van bepaalde soorten, ...) in bepaalde gevallen ook een knelpunt vormen. Faunabeheer kan ten slotte ook in bepaalde gebieden noodzakelijk zijn om de doelstellingen te behalen. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingdoelstellingen worden daarom de aanwezige jachtactiviteiten binnen een bepaald gebied in kaart gebracht. Naast een analyse van de bejaagbare oppervlakte binnen het gebied wordt ook de jachtrechtsituatie in kaart gebracht.

Binnen het voorliggende gebied liggen acht WBE's. In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de betrokken WBE's en een aantal van hun kenmerken.

Tabel 6-14. Kenmerken van de betrokken WBE's ³⁵

	Aantal jachtrechthouders binnen WBE	Totale oppervlakte WBE	Oppervlakte WBE binnen Natura 2000 gebied	Bejaagbare oppervlakte binnen Natura 2000 gebied
--	-------------------------------------	------------------------	---	--

³⁴ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

Inventaris parken en kasteeldomeinen, vector, toestand 01/02/07 (Agentschap voor Natuur en Bos).

³⁵ Gebruikte dataaag voor de analyse is:

WBE'S, tabel, toestand 01/01/2010 (Hubertus Vereniging Vlaanderen)

Damme Oostkust	33	8915	197	182
De Talingbeke	36	5619	573	231
Generale Vrije Polders	19	4532	213	177
De Twee Ambachten	21	3473	108	108
Het Lapscheurse Gat	6	1699	14	14
Paddegat	50	6029	606	306
Laagland	19	3748	11	11
Meetjesland-Noord	18	5264	9	3
Middenkust-vallei	43	6813	32	27

Voor elke wildbeheereenheid is er een wildbeheerplan. In onderstaande tabel wordt een samenvatting gegeven van de doelstellingen van de hierboven beschreven WBE's.

Tabel 6-15. Doelstellingen uit de wildbeheerplannen van de betrokken WBE's ³⁶

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Damme Oostkust	Constante voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Toename jaarlijkse oogst	konijn haas patrijs, fazant
De Talingbeke	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Andere	haas, konijn, fazant eend grauwe gans, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster patrijs
Generale Vrije Polders	Constante voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Andere	haas, patrijs, fazant, haas, patrijs, eend, konijn, eend, smient, grauwe gans, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster haas, patrijs
De Twee Ambachten	-	-
Paddegat	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Toename jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen Andere	fazant, eend haas, patrijs konijn, fazant, eend, houtduif haas, patrijs grauwe gans, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster Canadese gans, vos
Het Lapscheurse Gat	-	-

³⁶ Wildbeheerplannen van de verschillende Wildbeheereenheden.

Naam WBE	Doelstellingen wildbeheerplan	Wildsoort voor doelstelling
Laagland	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	fazant, haas, fazant konijn, eend, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, ekster haas, patrijs, eend
Meetjesland-Noord	Constante voorjaarsstand Toename voorjaarsstand Beperking negatieve gevolgen Andere	patrijs, fazant, eend ree, haas konijn, Canadese gans, vos, kat, houtduif, kraai, gaai, ekster konijn, patrijs, fazant
Middenkust-Vallei	Toename voorjaarsstand Constante jaarlijkse oogst Toename jaarlijkse oogst Beperking negatieve gevolgen	haas, konijn, patrijs, fazant eend haas, grauwe gans eend, smient, Canadese gans, vos, kat

Inventarisatie van waterwinningen³⁷

Achtergrondinformatie bij de analyse

Zowel voor de natuur als de mens is zuiver en voldoende kwaliteitsvol water van zeer groot belang. Het is dan ook duidelijk dat er in sommige gebieden een sterke interactie kan zijn tussen de winning van water voor menselijk gebruik en de aanwezige natuurwaarden. Enerzijds zijn de aanwezige natuurwaarden in bepaalde gebieden beschermd gebleven van externe kwaliteitsversturende invloeden omwille van de aanwezigheid van winningen. Bepaalde natuurgebieden en het beheer in deze gebieden kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de drietrapsstrategie – vasthouden, bergen en infiltreren van water. Op die manier zijn natuurgebieden van belang als 'reservoir' of 'insijpelingsgebied' voor winningen. Langs de andere kant kunnen winningen de ontwikkeling van bepaalde natte natuurtypen hypothekeren. Gezien het belang van de relatie tussen de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen en de winning van water wordt bijzondere aandacht besteed aan de beschrijving van de waarde van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden voor de winning van water.

Bij waterwinningen wordt automatisch de link gelegd met drinkwater. Naast de winningen voor drinkwater zijn er echter nog een groot aantal grondwaterwinningen voor koeling, bedrijfsprocessen, irrigatie, ... Alle voorkomende winningen binnen het gebied worden daarom geïdentificeerd.

Gezien hun algemeen belang is voor de winningen voor drinkwater de relatie met de verschillende gebieden verder in detail onderzocht. Hierbij wordt zowel aandacht gegeven aan oppervlaktewaterwinningen als aan grondwaterwinningen. Door het Samenwerkingsverband Vlaams Water (SVW) is een methodiek voor een 'waardebepaling' van percelen uitgewerkt. Via deze methode wordt een 'waarde' gegeven aan de percelen in functie van de bijdrage van de percelen aan de kwaliteit en de kwantiteit van het opgepompte water. De uitkomst is een relatieve waardering van verschillende percelen in het kader van de drinkwatervoorziening. De relatieve waardering van de percelen voor drinkwatervoorziening wordt uitgedrukt in een vijfdelige schaal. Naast de aanwezige infrastructuur binnen een gebied (bijvoorbeeld waterbekkens, infiltratievoorzieningen, ...) moet voor grondwaterwinningen natuurlijk ook rekening gehouden worden met het belang van de ruimere omgeving. Voor grondwaterwinningen speelt immers ook de mate waarin het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingskegel dragen veel bij aan de

³⁷ Gebruikte datalagen voor de analyse zijn:

Waterwingebieden SVW, vector, toestand 24/09/2009 (Samenwerkingsverband Vlaams Water)

Vergunde grondwaterwinningen, vector, toestand 03/09/2009 (VMM)

winning en krijgen een hogere relatieve waarde. Percelen met een lage afpompingskwaliteit krijgen een lagere relatieve waarde. Het kan op deze manier dan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen binnen het gebied bijdraagt tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning en dus gewaardeerd wordt. Vooral voor freatische grondwaterwinningen kan de bijdrage van de omliggende percelen aanzienlijk zijn. Een uitgebreide omschrijving van de methodiek is toegevoegd in bijlage 7.

Binnen het gebied zelf komen momenteel drie vergunde grondwaterwinningen voor. Deze winningen zijn gekoppeld aan landbouwactiviteiten. In bijlage 5 wordt een overzicht op kaart gegeven van de verschillende winningen in het gebied.

Binnen het gebied liggen geen oppervlakte- of grondwaterwinningen voor drinkwater. In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

Voor het transport van het drinkwater is een uitgebreid leidingennetwerk aanwezig. Deze leidingen moeten op geregelde tijdstippen gecontroleerd kunnen worden. Bovendien moeten ze, bij lekken, bereikbaar zijn voor onderhoud. Op termijn is het mogelijk dat ook de leidingen vervangen dienen te worden. In bijlage 5 is een kaart opgenomen met een situering van de hoofdleidingen voor drinkwater.

Inventarisatie van het recreatief gebruik

Achtergrondinformatie bij de analyse

Een groot aantal Habitat- en Vogelrichtlijngebieden heeft een bepaalde recreatieve waarde. Langs de andere kant legt recreatie in sommige gevallen een druk op bepaalde natuurwaarden. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende recreatie die ruimtelijk vastligt. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende, recreatieve bestemming volgens het gewestplan en/of geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met recreatieve gebruiken binnen deze gebieden die geïnventariseerd werden in het kader van de opmaak van een ruimte-inventaris binnen de studie 'Ruimte voor toerisme en recreatie in Vlaanderen'³⁸ die opgemaakt werd door WES in opdracht van Toerisme Vlaanderen. Binnen deze studie werden volgende ruimtelijke entiteiten weerhouden in de ruimte-inventaris:

- Niet-geplande aantrekkingselementen (wandelbossen, natuurgebieden met bezoekerscentra);
- Geplande aantrekkingselementen (attractie- en themaparken, zoo's en dierenparken, openluchtrecreatieve en waterrecreatieve aantrekkingspolen,...);
- Logiesaccomodaties (openluchtrecreatieve verblijven);
- Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens).

Deze gegevens zijn aangevuld met ruimtelijke informatie van BLOSO ontvangen met betrekking tot de ruimtelijke ligging van sportinfrastructuur. Het is ook mogelijk dat andere vormen en infrastructuur met betrekking tot recreatie aanwezig zijn (bijvoorbeeld routes voor wandelen, fietsen, ruitersport, puntsgewijze recreatieve infrastructuur, ...). Deze gebruiken worden verder in detail geïnventariseerd op het moment dat afspraken worden gemaakt over de implementatie van de natuurdoelen.

Binnen het gebied is algemeen slechts een beperkte oppervlakte via de ruimtelijke ordening bestemd voor recreatie (zie Tabel 6-1). Evenwel komt een relatief dicht netwerk van routegebonden recreatie voor in het gebied. Het provinciaal watersportcentrum De Boerekreek in Sint-Laureins (deelgebied 33) vervult een belangrijke toeristische rol in de regio. In deelgebied 26 ligt een aanzienlijke oppervlakte met als bestemming 'gebieden voor toeristische recreatieparken' (8,5 ha). Binnen het gebied is enkel nog het wandelbos Zeebos gelegen. Een volledig overzicht van de aanwezige recreatieve infrastructuur binnen het gebied wordt weergegeven in Tabel 6-16. In bijlage 5 wordt de interferentie gesitueerd op kaart.

³⁸ WES 2007.

Tabel 6-16. Overzicht van de geïnventariseerde recreatieve infrastructuur³⁹ en sportinfrastructuur⁴⁰ binnen het gebied.

Categorie recreatieve en sport infrastructuur	Naam	Deel-gebieden van gebied	Oppervlakte totaal (ha)	Oppervlakte binnen gebied (ha)
Niet-geplande aantrekkings-elementen	Wandelbos met speelzone Zeebos	26	35	11
Geplande aantrekkings-elementen	Openluchtrecreatief domein & water-recreatief aantrekkingspool Boerekreek	33, SBZ-V geen SBZ-H	11	3
Logiesaccomodatie	Camping Sunparks	13	11	<0,5
	Camping New Vennepark	13	18	<0,5
	De Molenkreek	33		
	Cottage Doornendijk	33		
	Dhaezenburg	7		
Overige recreatieve infrastructuur (jachthavens)	/			
Sportinfrastructuur	Watersportcentrum Boerenkreek	33		

Inventarisatie van de woongebieden

Achtergrondinformatie bij de analyse

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan natuurlijk ook worden gewoond. De bestaande bewoning wordt geregeld via de vergunning in het kader van de ruimtelijke ordening. De opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen verandert hier niets. Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kunnen uitzonderlijk (deels) overlappen met woongebieden of woonuitbreidingsgebieden. In die uitzonderlijke situaties kan het verder ontwikkelen van het woongebied of woonuitbreidingsgebied mogelijks interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen voor de diersoorten en/of hun leefgebieden in de speciale beschermingszone. Ook voor woongebieden of woonuitbreidingsgebieden die grenzen aan een speciale beschermingszone kan er interferentie zijn. Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt daarom in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige woongebieden in en rond het gebied. Binnen het gebied is slechts in zeer beperkte mate woongebied aanwezig. Het betreft voornamelijk snippers in de randzone van het gebied.⁴¹

Inventarisatie van de industriële en gerelateerde activiteiten

Achtergrondinformatie bij de analyse

³⁹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Ruimte voor Toerisme in Vlaanderen, vector, toestand 19/06/2006 (Toerisme Vlaanderen).

⁴⁰ Sportinfrastructuur in Vlaanderen, vector, toestand 15/10/2009 (Blosso)

⁴¹ Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Binnen Habitat- of Vogelrichtlijngebieden komen verschillende vormen van industriële en gerelateerde activiteiten zoals ontginningen, storten, watervoorzieningen, etc voor. De relatie met de instandhoudingsdoelstellingen van een Habitat- of Vogelrichtlijngebieden kan sterk verschillen van activiteit tot activiteit. In bepaalde situaties zullen bepaalde instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden op terreinen van industriële en gerelateerde activiteiten. Langs de andere kant is het duidelijk dat bepaalde activiteiten een druk leggen op bepaalde natuurwaarden.

Binnen het kader van de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen wordt in eerste instantie een inschatting gemaakt van de voorkomende industriële en gerelateerde activiteiten die ruimtelijk vastliggen. De analyse gebeurt op basis van een analyse van de voorkomende bestemmingscategorieën volgens het gewestplan en/of de geldende ruimtelijke uitvoeringsplannen. Deze informatie wordt aangevuld met informatie van het Agentschap Ondernemen over de voorkomende bedrijvenzones en ligging van de bedrijfsperven.

Binnen het gebied komen verschillende zones voor die bestemd zijn voor industriële en gerelateerde activiteiten (zie Tabel 6-1). De zones ingekleurd op het gewestplan als industriegebied, in deelgebied 25, 30 en 32, zijn volledig ingevuld met industriële activiteiten. In deelgebied 2 is geen bestemmingscategorie 'industrie' aanwezig op het gewestplan, toch kent dit deelgebied een industriële invulling (12 ha). In Tabel 6-17 wordt een overzicht gegeven van de voorkomende industriële bestemmingen binnen het gebied. Tevens wordt een overzicht gegeven van de voorkomende bedrijvenzones en bedrijfsperven binnen het gebied (zie ook bijlage 5 voor een overzicht op kaart).

Tabel 6-17. Overzicht van de geïnventariseerde, industriële bestemmingen en het industrieel gebruik binnen het gebied.⁴²

	Nr deel- gebied	Categorieën industrie en KMO		
		Industrie be- stemming	Ingevulde be- drijfsperven	Bedrijven- terreinen
Oppervlakte per deelgebied (ha)	2	<0,5		
	13	<0,5		
	25	9	9	9
	30	10	10	10
	31	<0,5		<0,5
	32	21	21	21
Totale oppervlakte (ha)		40	40	40
Aandeel (% totale oppervlakte SBZ)		1,7	1,7	1,7

Transportinfrastructuur

Achtergrondinformatie bij de analyse

In en rond de Europese gebieden komen verschillende soorten transportinfrastructuur (autowegen, spoorwegen, waterwegen) voor. De restruimte rond deze infrastructuur biedt kansen voor de ontwikkeling van bepaalde natuurwaarden. Langs de andere kant kan de aanwezigheid en het gebruik van deze infrastructuur aanleiding geven tot een bepaalde druk.

In bijlage 5 wordt een overzicht gegeven van de aanwezige infrastructuur⁴³.

⁴² Gebruikte datalagen voor berekening zijn:

Gewestplan, vector, toestand 01/01/2002 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed, AGIV-product).

Gewestelijke Ruimtelijke Uitvoeringsplannen, vector, toestand 03/06/2009 (Departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed).

Bedrijventerreinen, Gebruiksperven, vector, toestand 19/12/2008 (Agentschap Ondernemen, AGIV-product).

Bedrijventerreinen, Terreinen, vector, toestand 19/12/2008 (Agentschap Ondernemen, AGIV-product).

Infrastructuur nutsbedrijven

Elia

Elia is de beheerder van het Belgische hoogspanningsnet en staat in voor de transmissie van elektriciteit. Over het hoogspanningsnet wordt stroom vervoerd van de producenten naar de distributienetbeheerders en de industriële grootverbruikers. Elia bezit alle Belgische netinfrastructuur van 150 tot 380 kV en nagenoeg 94% van de netinfrastructuur van 30 tot 70 kV.

De infrastructuur van Elia kan op verschillende manieren interfereren met de instandhoudingsdoelstellingen van een gebied. Zowel ondergrondse als bovengrondse leidingen moeten bijvoorbeeld bereikbaar zijn voor periodiek onderhoud of voor herstellingswerken. Verandering van de fysische bodemkarakteristieken (vb. vernatting, afgraving, ...) kan leiden tot structurele problemen voor infrastructuur zoals pilonen of hoogspanningsstations. Tenslotte dient men voor de bovengrondse leidingen ook rekening te houden met de bestaande veiligheidsvoorschriften. Het is omwille van de veiligheid verboden om bebouwing, maar ook opgaand groen (bijvoorbeeld bomen) neer te zetten binnen een bepaalde veiligheidsafstand. Bomen binnen deze afstand moeten periodiek gesnoeid worden indien ze te dicht bij de geleiders komen. De veiligheidsafstand is groter naarmate de spanning toeneemt. Op te merken valt dat binnen deze veiligheidszone ook opportuniteiten zijn om hoogwaardige natuur na te streven. Indien gekozen wordt voor bepaalde 'lage vegetatie' is zelfs een win-win situatie mogelijk.

In bijlage 5 staan de verschillende installaties van Elia die gelegen zijn in de buurt van of in de betrokken Natura 2000 gebieden⁴⁴.

Fluxys

Er werd geen informatie aangeleverd door Fluxys. Toetsing bij Fluxys over mogelijke interacties moet gebeuren in het kader van de implementatie van de maatregelen.

⁴³ Gebruikte dataaag:

Transportnetwerk (NAVTEQ - GIS-Vlaanderen), vector, toestand 29/04/2009 (NAVTEQ, Agentschap voor Geografische Informatie Vlaanderen en Agentschap Wegen en Verkeer).

⁴⁴ Gebruikte dataaag:

Hoogspanningsverbindingen beheerd door Elia in Vlaanderen, vector, toestand 26/01/2009 (Elia).

7. Analyse van de knelpunten voor het bereiken van een goede staat van instandhouding

Op Vlaams niveau zijn doelen voor de Europese habitats en soorten afgesproken. Afspraken zijn ook gemaakt over het belang van elk van de Habitat- en Vogelrichtlijngebieden (zie hoofdstuk 4 en bijlage 1). Een aantal habitats en soorten zijn momenteel niet in een goede staat van instandhouding (zie hoofdstuk 5). Voor het bereiken van een duurzame oplossing moeten bestaande knelpunten opgelost en bedreigingen gekeerd worden. Hierbij moet optimaal gebruik gemaakt worden van actuele sterkten en toekomstige kansen. De socio-economische context (zie hoofdstuk 6) geeft input voor het identificeren van de kansen en bedreigingen.

In dit hoofdstuk wordt een analyse van de sterkten, zwaktes, kansen en bedreigingen gepresenteerd (zie paragraaf 7.1). Op basis hiervan worden de belangrijkste knelpunten geïdentificeerd. Voor elke van de knelpunten worden de mogelijke oplossingsrichtingen geschetst. (zie paragraaf 7.2). In paragraaf 7.3 wordt een overzicht gegeven van de belangrijkste knelpunten. Op basis van de analyses in dit hoofdstuk worden in hoofdstuk 7 de conclusies getrokken over de doelstellingen en prioritaire inspanningen per gebied.

7.1. Analyse van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen

In deze paragraaf worden de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen geanalyseerd. Eerst wordt een overzicht gegeven van de verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd.

Ter info: Methodologisch kader voor de analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen

De methodiek van de SWOT-analyse, die gangbaar wordt toegepast bij het opstellen van bedrijfsplannen voor ondernemingen, wordt gevolgd. In dat kader wordt aan de hand van de sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen gekeken naar de toekomst van de organisatie. Volgende stappen worden hierbij gezet:

1. **Bepalen sterke en zwakke punten** (Strengths & Weaknesses):
 - 1° Sterktes. De sterktes zijn in dit kader die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Voorbeelden van sterktes zijn onder andere de aanwezigheid van kwel, grote aaneengesloten natuurkernen, voorkomen van voor het habitat typische soorten, ...
 - 2° Zwaktes. De zwaktes zijn die biotische en abiotische elementen en processen in de natuur die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Voorbeelden van zwaktes zijn onder meer vergrassing van heidevegetatie, overstromingen van kwetsbare vegetatie, ontbreken van structuurdiversiteit in bos, ...
2. **Kansen en bedreigingen** (Opportunities & Threats)
 - 1° Kansen. De kansen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn, maar acties of menselijke activiteiten die wel helpen de instandhoudingsdoelstellingen te halen. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten kunnen de natuur helpen om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken? Zijn er al plannen die knelpunten zullen oplossen?
Voorbeelden van kansen zijn onder meer de aanwezigheid van een goed werkende bosgroep, lopende of geplande beheerinspanningen van het ANB, bestaande afspraken met landbouwers over natuurgericht beheer, ...
 - 2° Bedreigingen. Bedreigingen zijn "krachten" die niet eigen aan de natuur zijn en die de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen tegenwerken. Welke bestaande of potentiële socio-economische activiteiten zullen het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen juist moeilijk maken voor de natuur? Zijn er al plannen die knelpunten zullen veroorzaken?
Voorbeelden van bedreigingen zijn onder andere de geplande aanleg van infrastructuurwerken, de instroom van nutriënten in een gebied, versnipperde eigendomsstructuur van bossen.

7.1.1. Overzicht van de sterktes

1. Natuur in kerngebieden

De afgelopen jaren werd door de VLM, ANB en Natuurpunt een groot aantal natuurherstelprojecten opgestart. Onder meer in de Uitkerkse polder, de Zwaanhoek, de Meetkerkse moeren, de Dudzeelse polder, 't Pompje en Klemskerke-Vlissegem werden reeds verschillende maatregelen uitgevoerd. Dit geeft een verbeterde staat van instandhouding en biedt de mogelijkheid aan een aantal soorten om zich in stand te houden en verder te verspreiden.

2. Herstelmogelijkheden van habitattypes

Zoals uit de natuurinrichtingsprojecten is gebleken, zijn de gewenste habitats (1310 en 1330) te herstellen door een actief ingrijpen in de huidige situatie. Onder meer door waterpeilbeheer, nultbemesting en herstel van het oorspronkelijke reliëf kan de invloed van de zilte kwel verhoogd worden, wat leidt tot het uitbreiden van de beschermde biotopen en het creëren van geschikt broedbiotoop voor de aangemelde soorten binnen het vogelrichtlijngebied.

3. Recreatief aantrekkelijk

De polders zijn een attractief landschap dat verschillende recreanten kan boeien (fietsers, wandelaars). Onder meer overwinterende ganzen, de vergezichten en het agrarische landschap trekken jaarlijks veel bezoekers.

7.1.2. Overzicht van de zwaktes

1. Habitats en broedbiotopen sterk afhankelijk van geschikt waterpeil

De nagestreefde natuurdoeltypen en de gunstige staat van instandhouding ervan zijn in grote mate afhankelijk van geschikte grondwaterpeilen (voornamelijk in de winter). Zilte graslanden hebben langdurige winteroverstromingen – voor de meeste habitats is dit de periode november t.e.m. april - nodig voor een duurzame instandhouding. Ook rietmoerassen en natte ruigtes vereisen een voldoende hoog waterpeil. Een peilbeheer gericht op natuurdoelen is niet steeds combineerbaar met het aanpalende landgebruik en de veiligheid zodat dit vaak een zwakte is in voorliggend gebied. Ook het aanwezige saliniteitsniveau in het grondwater, de klimaatomstandigheden (wisselende neerslag) en geohydrologische evoluties op lange termijn zijn belangrijke factoren voor de instandhouding en de kwaliteit van zilte graslanden.

2. Verstoringsgevoelige soorten

In de SBZ komt een aantal soorten voor die gevoelig zijn voor verstoring (recreatie, luchtverkeer op lage hoogte). Het betreft broedvogels van moerassen (bv. Bruine kiekendief) en overwinterende en doortrekkende watervogels en steltlopers (ganzen en steltlopers).

3. Versnippering

In de SBZ komen enkele belangrijke natuurkerngebieden voor (zie hiervoor). Naast deze kerngebieden zijn de natuurwaarden sterk versnipperd binnen de SBZ. Hierdoor is het onder meer voor het herstel van de waterhuishouding moeilijker om de nodige maatregelen te treffen om de staat van instandhouding te verbeteren voor een aantal habitattypes. Natuurwaarden van kleinere oppervlakte zijn gevoeliger voor randeffecten zoals verdroging, nutriënten en verstoring.

7.1.3. Overzicht van kansen

1. Mogelijkheid tot samenwerken met o.a. de landbouw- en jachtsector

Verschiedende habitattypes maken deel uit van een groter complex van poldergraslanden. Begrazing is hier een veel voorkomende beheermaatregel. Daarbij kunnen runderen uit de gangbare landbouw ingeschakeld worden. De graslanden kunnen dus onder bepaalde voorwaarden (lagere begrazingsdichtheid en minder of geen bemesting) verder in landbouwgebruik blijven. Dit is een kans voor het ontwikkelen van deze habitattypes, gezien ze niet noodzakelijk uit landbouwgebruik moeten gehaald worden om tot een goede staat van instandhouding te komen. Daarnaast kunnen bijv. graanakkers nestplaats bieden voor de Bruine kiekendief. Via beheerovereenkomsten kunnen de nestplaatsen beter beschermd worden (zones rond nestplaatsen niet of later oogsten). Ook binnen een sector kan via onderlinge samenwerking gewerkt worden aan de realisatie van IHD, bijv. via agro-beheersgroepen. Daarnaast is er ook mogelijkheid samen te werken met privé-eigenaars.

Voor de bestrijding van niet gewenste invasieve soorten, o.a. de Canadese gans, kan met de plaatselijke WBE samengewerkt worden. Daarnaast kunnen ook gronden in eigendom van een WBE ingericht worden met het oog op creatie van geschikt broed- of foerageerbiotoop van bijlagesoorten, waardoor een win-winsituatie gecreëerd wordt.

2. Gericht aankoopbeleid

In enkele deelgebieden zijn de meest waardevolle percelen eigendom van ANB of de vzw Natuurpunt Beheer. Door een actief en gericht aankoopbeleid van overheden en terreinbeherende vereniging kunnen robuuste kerngebieden gerealiseerd worden. Een inrichting en aangepast beheer kan de natuurwaarde aanzienlijk verhogen.

7.1.4. Overzicht van bedreigingen

1. Waterpeilen

Het waterpeilbeheer in de SBZ is afgestemd op de noden van de verschillende gebruikersgroepen en de waterbuffering ten tijde van overvloedige neerslag. De huidige nagestreefde winter- en voorjaarspeilen en zomerpeilen (peilinversie) zijn vanuit het oogpunt van het halen van de natuurdoelstellingen niet geschikt. In de kreken leidde de verlaging van de polderpeilen tot enerzijds een lichte afname van de oppervlakte open water, maar vooral tot het verdrogen van rietlanden van kreken en watergangen, waardoor deze, vnl. voor de aanmeldingsperiode, steeds verder konden worden ingeploegd (zie o.a. De Rycke & Defoort, 1998). Dit is – naast het wegvallen van de traditionele wintermaaiingen voor rietwinning⁴⁵ – de belangrijkste oorzaak voor de verruiging en de vermindering van de vitaliteit van de rietkragen en de oevervegetaties in het algemeen langs de kreken en watergangen rond Sint-Laureins. Deze rietkragen zijn belangrijk opdat kreken voldoende gebufferd zouden zijn. Uit de oppervlaktewaterkwantiteitsmodellering van Soresma (2009) blijkt dat sinds de studie van De Rycke & Defoort (1998) weinig of niets veranderd is aan de gehanteerde streefpeilen en effectieve waterpeilen.

Een lokaal waterpeilbeheer dat ook rekening houdt met de natuurdoelen (i.c. voldoende hoog winterwaterpeil) is echter essentieel voor een duurzame instandhouding van zilte graslanden, natte ruigte en de daarmee verbonden vogelsoorten zoals Kluut, rietvegetaties (Bruine kiekendief, Blauwborst) en bijlage 2 soort Zeggekorfslak.

2. Waterkwaliteit

Niet alleen de waterhuishouding, maar ook een goede waterkwaliteit is van belang bij het behoud van de habitattypes. Verschillende habitattypes worden rechtstreeks beïnvloed door waterkwaliteit. Zo hebben zilte graslanden m.h.o. op een duurzame instandhouding jaarlijkse winteroverstromingen nodig. Overstromingen met vervuild water (te hoge nutriëntenwaarde, te veel slib, ...) zijn echter nefast voor de gewenste soorten. Moerasvegetaties (riet, ruigtes, veenmosvegetaties, broekbos) staan in rechtstreeks contact met oppervlaktewater. Aanvoer van vervuild of nutriëntenrijk water heeft een sterk negatieve invloed op deze vegetaties, waardoor deze gaan verruigen en habitattypische soorten achteruitgaan.

De grootste knelpunten voor een goede waterkwaliteit zijn lozingen van afvalwater in kleine woonclusters, het in werking treden van overstorten bij overvloedige neerslag en uitspoeling van meststoffen (zie gegevens VMM in Bijlage 10). Zoals hierboven besproken hebben robuuste kerngebieden meer mogelijkheden tot buffering ten opzichte van uitwendige factoren.

De kreken in het Meetjeslandse krekengebied zijn door hun verschijningsvorm kleinere entiteiten. Hier speelt een goede buffering een grote rol.

3. Ontwikkeling nieuwe infrastructuur

Ontwikkeling van nieuwe infrastructuur kan leiden tot het verdwijnen van natuurwaarden en/of een bijkomende versnippering van natuurwaarden. Nieuwe infrastructuur hoeft echter niet per definitie een bedreiging te zijn, het kan ook een opportuniteit zijn i.k.v. o.a. ontsnipperingsmaatregelen.

⁴⁵ Aanvulling n.a.v. BOLOV: Vroeger werden de rietvegetaties door landbouwers gemaaid. Het riet werd gebruikt om zaken af te dekken. Dat wordt sinds decennia niet meer gedaan. Ook de jagerij heeft rietvegetaties actief beheerd en wel met het oog op de jacht op watersnip. Het riet werd jaarlijks in af te wisselen stroken gemaaid én ter plekke opgebrand om "zwarte plekken" te creëren. De afwisseling creëerde een steeds weerkerende mozaïek van oud en jong riet, met gunstige effecten op de riet- en andere vegetaties en verschillende vogelsoorten.

4. Exoten en ingeburgerde overzomerende soorten

Binnen de SBZ komen een aantal uitheemse soorten (Canadese gans, Nijlgans, ...) en van nature niet broedende soorten (Grauwe gans) voor die concurreren met de broedvogels die van belang zijn voor de SBZ. Deze ongewenste soorten nemen broedhabitat van de natuurlijke soorten in en verdringen deze uit hun geschikte biotopen.

5. Verstoring

Elke vorm van significante verstoring van kwetsbare soorten dient vermeden te worden. Ook op vlak van recreatie is het belangrijk dat dit afgestemd is op de ecologische draagkracht van deze gebieden en de aanwezige soorten.

INFORMATIEF DOCUMENT

7.1.5. Identificatie van de kwesties

In de bovenstaande paragraaf zijn verschillende sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen besproken. Het is duidelijk dat er een relatie bestaat tussen een aantal sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen. Sommige kansen versterken sterktes of lossen zwaktes op. Sommige bedreigingen versterken zwaktes of beperken sterktes. In onderstaande tabel (de zogenaamde confrontatiematrix) worden de belangrijkste kwesties geïdentificeerd. De kwesties zijn die relaties tussen sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen die het belangrijkste zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen. Vervolgens worden de belangrijkste kwesties uit de tabel besproken. De kwesties vormen de basis voor het identificeren van de verschillende knelpunten (zie paragraaf 7.2).

Tabel 7-1. Confrontatiematrix, waarbij de interne factoren (sterktes en zwaktes) met de externe (kansen en bedreigingen) worden geconfronteerd ter identificatie van de kwesties

Confrontatiematrix		Kansen		Bedreigingen				
		Samenwerking	Gericht aankoopbeleid	Waterpeilen	Waterkwaliteit	Ontwikkeling infrastructuur	Exoten	Verstoring
Sterktes	Natuur in kerngebieden		+ (3)					
	Herstelmogelijkheden	+ (1)	+ (3)	- (4)	- (5)		- (7)	
	Recreatief aantrekkelijk		+ (2)					
Zwaktes	Afhankelijkheid waterpeilbeheer	+ (1)	+ (3)	- (4)	- (5)			
	Verstoringsgevoeligheid		+ (3)			- (6)	- (7)	(8)
	Versnippering	+ (1)	+ (3)	- (4)	- (5)	- (6)	- (7)	(8)

- 1° Door een verbeterde samenwerking met de landbouwsector kunnen overeenkomsten gemaakt worden om door middel van habitattherstel en verbeterde waterhuishouding te komen tot een minder versnipperd gebied. **positieve kwestie**
- 2° Groter aaneengesloten gebieden bieden meer mogelijkheden naar openstelling. Zowel het open polderlandschap als de grote aantallen overwinterende soorten hebben een sterke aantrekkingskracht op recreatie. **positieve kwestie**
- 3° Indien grote kernen van de SBZ eigendom zijn of worden van de overheid of terreinbeheerders, kunnen maatregelen ter bevordering van de staat van instandhouding sneller en efficiënter uitgevoerd worden. Zo is het bijvoorbeeld makkelijker om een groot gebied hydrologisch te isoleren en een geschikt waterpeilbeheer in te stellen. **positieve kwestie**
- 4° De grote impact van niet geschikte waterpeilen op de beschermde habitattypes kan ertoe leiden dat in kleine versnipperde gebieden gewenste doelsoorten verdwijnen. Hierdoor is het resultaat van herstelmaatregelen onzeker. **Negatieve kwestie**
- 5° Door de versnipperde ligging van kleine gebieden, is er een grote invloed van omliggende gebieden op de grote randoppervlakte. Aanvoer van oppervlaktewater met slechte kwaliteit leidt tot degradatie van habitats en leefgebieden van soorten. **negatieve kwestie**
- 6° In de nabije toekomst is er nog een aantal grote infrastructuurwerken te verwachten. Hierdoor zal het barrière-effect van de reeds aanwezige infrastructuur nog versterkt worden, met verdere isolatie van de verschillende kerngebieden tot gevolg. Nieuwe grote infrastructuurwerken kunnen ook leiden tot bijkomende verstoring **negatieve kwestie**
- 7° Een aantal vogelsoorten van uitheemse oorsprong hebben een negatieve impact op de doelsoorten en zorgen voor verstoring van de aanwezige broedpopulaties. In kleinere gebieden hebben deze soorten wellicht een grotere impact. **negatieve kwestie**
- 8° Verstoring heeft voornamelijk in kleinere gebieden een grote impact. **negatieve kwestie**

7.2. Overzicht van knelpunten en mogelijke oplossingen

Op basis van de bovenstaande analyse van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen kan een aantal knelpunten worden geïdentificeerd. Voor deze knelpunten moeten oplossingen gezocht worden om de instandhoudingsdoelstellingen te bereiken. In onderstaande paragraaf worden de belangrijkste knelpunten besproken en mogelijke oplossingen voorgesteld. **Deze vermelde mogelijke oplossingen zijn noch limitatief noch bindend. Het is een aanreiken van mogelijke oplossingen, zonder dat dit andere mogelijke oplossingen uitsluit.**

In paragraaf 7.3 worden conclusies met betrekking tot de ernst van de knelpunten gepresenteerd.

1. Suboptimaal peilbeheer in (kern)gebieden

Duiding. Het wenselijk waterpeil voor natuurdoelen komt niet altijd overeen met de vooropgestelde waterpeilen voor andere gebruikers. In de winter wordt het peil in de polder laag gehouden om akkers langer of vroeger bewerkbaar te houden en wateroverlast aan woningen of op wegen te voorkomen. Het peil wordt in de zomer kunstmatig hoog gehouden om voldoende zoet water voor akkers en runderen op weilanden te voorzien. Er is sprake van een peilinversie (verlaagde winterpeilen en verhoogde zomerpeilen).

Door het ontbreken van overstromingen in de winter kunnen de soorten van habitats 1310 en 1330 niet optimaal ontwikkelen. Deze zijn immers gebonden aan in de winter overstroomde zones, nodig om concurrerende grassoorten te doen afsterven. Het voorkomen van deze habitats is op dit moment op veel plaatsen beperkt tot randen in laantjes, poelen en grachten omwille van deze reden.

Rietvegetaties en natte ruigtes verruigen of verbossen bij te lage waterstanden. Bij lagere winterpeilen is er ook minder ruimte voor de ontwikkeling en instandhouding van deze biotopen. Hierdoor verdwijnen ook de biotopen van bijlagesoorten, o.a. Bruine kiekendief, Zeggekorfslak en Meervleermuis.

Mogelijke oplossingen.

- Door het instellen van een hoger winterpeil dat meer afgestemd is op de natuurdoelen kunnen al heel wat gunstigere situaties voor tal van habitats en soorten gecreëerd worden. Uiteraard dient een evenwicht gezocht te worden tussen natuurdoelen, omgevend landgebruik en veiligheid in het volledige afstroomgebied. Gebiedsgericht hydrologisch onderzoek en betrokkenheid van alle gebruikers per deelzone is essentieel. Hierbij is ook verder onderzoek naar de relatie tussen de oppervlaktewaterpeil en de peilen in de percelen cruciaal.
- Hydrologische isolatie van kerngebieden waar de hoofddoelstelling natuur is mogelijk door het plaatsen van kunstwerken. Dit betekent dat de peilen optimaal afgestemd kunnen worden op het bereiken van natuurdoelstellingen, zonder dat het omliggende landgebruik hiervan hinder ondervindt. Bij eventueel inkomensverlies moeten de nodige milderende maatregelen voorzien worden. Voorbeelden waar dergelijke kerngebieden reeds ingericht zijn, zijn de Zwaanhoek en de Dudzeelse Polder. Ook hier is gebiedsgericht hydrologisch onderzoek en afstemming met de gebruikers noodzakelijk.
- In deelgebieden waar hydrologische isolatie of aangepast peilbeheer niet mogelijk is kunnen door afgravingen (delen van) percelen geschikt ingericht worden voor de ontwikkeling van habitats afhankelijk van hoge grondwaterstanden. Dit is uiteraard niet overal wenselijk noch mogelijk; er dient o.a. rekening gehouden te worden met erfgoed- en landschapswaarden.
- Door verwerving van grotere aaneengesloten zones kan een gebied hydrologisch geïsoleerd worden.
- Het omschakelen van akkerbouw naar weiland in of ter hoogte van natuurbelangrijke kerngebieden, zodat minder hinder ondervonden wordt van verhoogde waterstanden. Graslanden zijn immers minder gevoelig voor hoge waterstanden en verdragen beter (tijdelijke) overstromingen. Mogelijks kan hier gewerkt worden via beheerovereenkomsten of dient aangepast instrumentarium ingezet te worden.

2. Verstoring

Duiding. Significante verstoring van o.a. overwinterende vogels en broedvogels treedt hoofdzakelijk op in kleine en versnipperde deelgebieden.

Mogelijke oplossingen.

- Verminderd gebruik van schrikmiddelen, vnl. in en aan de rand van kerngebieden. Bij schade aan landbouwgewassen moet het schadebesluit voldoende compensatie bieden.
- Realisatie van natuurkerngebieden zodat robuustere natuurkernen ontstaan. Hierdoor is verstoring van vogels en schade aan landbouwgewassen veel kleiner.
- Omzetten van akkerland naar grasland in kerngebieden. Permanente graslanden zijn minder of niet gevoelig aan schade door ganzen en andere overwinteraars en is verjaging (verstoring) niet meer nodig.

3. Waterkwaliteit

Duiding. Verschillende waterlopen, grachten en krekens hebben een onvoldoende waterkwaliteit voor een duurzame instandhouding van habitats en soorten. Verschillende habitats staan immers in rechtstreeks contact met deze waterlopen. In bijlage 10 zijn recente cijfers opgenomen van enkele grotere waterlopen en krekens binnen het gebied. Deze geven aan dat de waterkwaliteit voor verschillende parameters ondermaats scoort.

Mogelijke oplossingen.

- Robuuste natuurkerngebieden zijn beter gebufferd tegenover uitwendige factoren.
- Bijkomende initiatieven inzake waterzuivering: investeren in (gescheiden) rioleringen en de bouw van IBA's;
- Toezicht op het naleven van de wetgeving met betrekking tot het lozen van afvalwater, binnen de beïnvloedingssfeer van vijver- en moerashabitats;
- Bijzondere aandacht voor dit knelpunt in het traject van vergunningsverlening voor inrichtingen en activiteiten.
- Akkerrandbeheer in gebieden waar afspoeling van meststoffen in waterlopen een knelpunt vormt.

4. Versnippering habitats en leefgebieden soorten

Duiding. De oppervlakte van leefgebieden en habitats is belangrijk in het licht van de staat van instandhouding ervan.

In habitats met een voldoende groot oppervlak kunnen natuurlijke processen tot stand komen die bijdragen aan de duurzame instandhouding. In voorliggend habitatrichtlijngebied stelt het probleem zich voor o.a. de zilte graslanden en rietruigtes en de daaraan gelinkte broedvogels zoals Kluut, Bruine kiekendief, Blauwborst, IJsvogel. Ook de verspreiding van vnl. habitattypische flora is beperkt door de versnippering van habitats. Minder mobiele faunasoorten kunnen moeilijk nieuwe gebieden t.g.v. de versnippering van het leefgebied. Dit is o.a. het geval voor de Zeggekorfslak. Versnippering van het broedbiotoop van verschillende vogelsoorten leidt tot een grotere verstoring.

Leefgebieden van soorten dienen groter te zijn dan een kritische oppervlakte opdat voor de soort potentieel geschikte ecotoop- of habitatvlekken ook effectief als leefgebied in aanmerking komen. Dit is een belangrijke sturende factor t.a.v. of een bepaalde soort voorkomt en in welke aantallen. Verschillende biotopen zijn op dit ogenblik te veel versnipperd en onderling nauwelijks verbonden door stapstenen om het duurzaam in stand houden van soorten te bewerkstelligen.

De realisatie van aaneengesloten natuurkerngebieden vereenvoudigt ook het instellen van een aan de natuurdoelen aangepast peilbeheer en vermindert de invloeden van buitenaf, zoals verstoring en vervuiling.

Mogelijke oplossingen.

- Door een verdere verwerving door de overheid of terreinbeherende verenigingen kunnen natuurkerngebieden gerealiseerd worden.
- Verbindende of bufferende maatregelen in landbouwgebied dragen bij aan een verbeterde staat van instandhouding van habitats en soorten. Voorbeelden hiervan zijn het aanleggen van akkerranden, omzetten van akker naar grasland, nul- of verminderde bemesting op poldergraslanden (o.a. i.f.v. toename zilte vegetaties). Daartoe dient de landbouwgrond niet noodzakelijkerwijs uit productie gehaald te worden en is het afsluiten van beheerovereenkomsten mogelijk.
- Om de verschillende maatregelen ter bescherming van habitattypes en soorten te kunnen uitvoeren, is een aan de realisatie van natuurkernen aangepast ruimtelijk beleid noodzakelijk. Met het oog op uitbreiding van bestaande kernen, is het belangrijk dat prioritaire zones een groene bestemming krijgen.

5. Suboptimaal beheer

Duiding. Percelen die actueel geen gericht natuurbeheer kennen kunnen ook natuurwaarden herbergen die van belang zijn voor het Natura 2000 netwerk. Dit gaat zowel om poldergraslanden als zilte graslanden en in mindere mate rietvegetaties en ruigtes. Door het gebrek aan geschikt beheer en/of de continuïteit van dit beheer kunnen deze natuurwaarden soms verminderen of verdwijnen. Een te hoge begrazingsdruk gecombineerd met bemesting is bijv. een knelpunt voor de instandhouding van zilte graslanden en in mindere mate poldergraslanden. Het toepassen van meststoffen leidt tot een dominantie van algemene en minder habitattypische soorten.

Mogelijke oplossingen.

- Op percelen met beste potenties voor herstel van zilte graslanden via beheersovereenkomsten of andere vergoedingen werken m.h.o. op nultbemesting en/of aangepaste begrazing.
- Verwerving door overheden of terreinbeherende verenigingen van meest prioritaire percelen en instellen van een geschikt beheer.

7.3. Samenvatting over de ernst van de knelpunten

In deze paragraaf wordt een samenvatting gegeven van de analyse van de knelpunten. In de samenvattende tabel wordt eerst aangegeven hoe belangrijk het habitatrictlijngebied is voor het betreffende habitatype of de soort rekening houdend met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen. Voor elk van de tot doel gestelde habitats en soorten wordt daarnaast aangegeven **hoe ernstig de beschouwde knelpunten** zijn. De ernst van een knelpunt is ofwel groot ofwel klein voor een Europees te beschermen habitat of soort (voorstellingsvorm zie inzet). Daarnaast wordt ook aangegeven **hoe zeker het beschouwde knelpunt** voorkomt binnen het gebied. Afhankelijk van bepaalde kansen of bedreigen zullen immers bepaalde knelpunten al dan niet optreden (voorstellingsvorm zie inzet).

Wijze van voorstelling knelpunten

Tabel 7-2. Legende voor het weergeven van de ernst van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Ernst	Omschrijving
	Groot	• Habitat / soort is verdwenen, verdwijnt of zal verdwijnen, of • Oppervlakte / kwaliteit van habitat neemt sterk af of zal sterk afnemen, of • Populatie / leefgebied (kwaliteit of oppervlakte) neemt sterk af of zal

	Klein	sterk afnemen, of
		• Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering sterk beperkt
		• Habitat van goede kwaliteit is beperkt aanwezig of kwaliteit gaat langzaam achteruit, of
		• Duurzame populaties zijn beperkt aanwezig of nemen beperkt af, of
		• Oppervlakte / kwaliteit van habitat / leefgebied neemt beperkt af, of
		• Mogelijkheden voor uitbreiding of verbetering beperkt

Tabel 7-3. Legende voor het weergeven van de mate van zekerheid van het optreden van een knelpunt voor een specifiek habitat of soort in de prioriteitentabel.

Code	Zekerheid	Omschrijving
!!	Zeker	Zeker aanwezig: abiotische en vegetatiekundige of andere gegevens duiden op hetzelfde knelpunt.
!	Waarschijnlijk	Waarschijnlijk aanwezig: abiotische, vegetatiekundige of andere gegevens duiden op het knelpunt.
?	Onduidelijk	Het is onduidelijk of het knelpunt optreedt of hoe groot het is.

Tabel 7-4. Legende voor het weergeven van de bijdrage aan de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Omschrijving
★★★	Essentiële Speciale Beschermingszone
★★	Zeer belangrijke Speciale Beschermingszone
★	Belangrijk Speciale Beschermingszone

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor habitats

- Waterpeilbeheer dat onvoldoende of niet afgestemd is op de natuurdoelen leidt ertoe dat habitats verdrogen, verruigen en/of verbossen. Ook worden heel wat groeiplaatsen ongeschikt doordat ze niet meer (tijdelijk) overstroomd.
- Waterkwaliteit en de aanvoer van nutriënten is een knelpunt voor de meeste habitats. Hierdoor verruigen de vegetaties sneller, waardoor concurrentiekrachtige soorten gaan domineren en de habitattypische plantensoorten verdringen.
- Versnippering van habitats leidt ertoe dat habitattypische soorten zich niet kunnen verspreiden. Bovendien leidt versnippering tot grotere randeffecten, zijn de gevolgen van verstoring groter en is ook het randeffect van natuur op het omliggend gebruik groter.
- Percelen die actueel niet onder natuurbeheer vallen herbergen ook natuurwaarden die van belang zijn voor het Natura 2000 netwerk. Door het gebrek aan geschikt beheer en/of de continuïteit van dit beheer kunnen deze natuurwaarden soms verminderen of verdwijnen.

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

HABITATS	1310 1330	6430	6510	7140	91E0
Belang voor G-IHD	★★★	★★★★	★	★★★★	★
Knelpunt	Ernst van het knelpunt				
1. Waterpeilbeheer	!!	!!	?	!!	!!
2. Waterkwaliteit	!!	!!	?	!!	!!
3. Versnippering	!!	!!	!	!	!
4. Suboptimaal beheer	!	!!	!!	!	

Samenvatting van de analyse van de knelpunten voor soorten

- Voor broedende moerasvogels is het duurzaam behoud van geschikt broedbiotoop, i.c. rietmoerassen, essentieel. T.g.v. het actuele waterpeilbeheer dat hierop niet afgestemd is verdrogen deze vegetaties, waardoor ze verruigen en verbossen en bijgevolg niet meer geschikt zijn voor doelsoorten als Bruine kiekendief en Blauwborst. Geschikt waterpeilbeheer is eveneens essentieel voor de instandhouding van slikwadden en zilte vegetaties, het broedbiotoop van Kluut en Steltkluut.
- Verstoring is een knelpunt voor broedvogels en overwinteraars. Een beter beheer van de habitats, leidt vanzelfsprekend tot een beter leefgebied voor de soorten. Dus is het oplossen van suboptimaal beheer bij de habitats eveneens een oplossing voor de soorten.
- De waterkwaliteit is een knelpunt voor een aantal bijlagesoorten die afhankelijk zijn van vochtige tot natte biotopen. Door aanvoer van nitraten en fosfaten gaan biotopen verruigen waardoor deze niet meer geschikt zijn voor specifieke soorten. Het gaat o.m. om de Zeggekorfslak (grote zeggenvegetaties).
- Versnippering is vooral voor weinig mobiele soorten een knelpunt. Het gaat hier om de bijlagesoort Zeggekorfslak, maar ook amfibieën kunnen zich niet verspreiden t.g.v. de versnippering van land- en waterhabitat. Meer mobiele soorten als broedvogels ondervinden uiteraard minder last van versnippering. Voorwaarde voor broedvogels is vnl. dat het broedhabitat voldoende groot is en de nabijheid van geschikt foerageerhabitat.

Een overzicht van de knelpunten wordt gegeven in onderstaande tabel

SOORTEN bijlage II, III en IV	Meervleermuis	Zeggekorfsiak	Bruine kiekendief	Kluut / Steltkluut	Overwintersaars (Kleine rietgans, Kolgans, ...)
Belang voor G-IHD	★★★	★★	★★	★★★★	★★★
Knelpunt	Ernst van het knelpunt				
Waterpeilbeheer	!!	!!	!!	!!	!
Verstoring	?		!!	!!	!!
Waterkwaliteit	!!	!!	!	!	
Versnippering	!!	!!	!	!	!!

8. De instandhoudingsdoelstellingen en prioritaire inspanningen

In dit hoofdstuk worden de specifieke instandhoudingsdoelstellingen voor het habitatrictlijngebied BE2500002 – Polders en de vogelrichtlijngebieden BE2500932 – Poldercomplex, BE2501033 Het Zwin en BE2301134 – Krekengebied. Bij het formuleren van doelstellingen voor een gebied worden heel wat elementen in overweging gebracht. De meeste daarvan werden eerder in het rapport reeds uitvoerig belicht zijnde:

1. De **gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD)** die de krijtlijnen uitzetten voor doelen op niveau van afzonderlijke gebieden (habitat- of vogelrichtlijngebieden). Wanneer de G-IHD voorschrijven dat zich voor een bepaald habitat of soort een belangrijke verbeteropgave stelt, dan zal deze in de eerste plaats gezocht worden in gebieden die voor dat habitat of die soort als 'zeer belangrijk' of 'essentieel' vermeld staan in de G-IHD.

In hoofdstuk 4 werd het belang van het voorliggend gebied voor de verschillende habitats en soorten opgegeven;

2. De **actuele staat van instandhouding van een habitat of soort** in een gebied

Deze werd in beknopte versie weergegeven in hoofdstuk 5 en een uitgebreide analyse vindt u in bijlage II;

3. De **trend en de potenties voor een habitat of soort**

Hier werd eveneens op ingegaan in hoofdstuk 5.

4. **Socio-economische factoren** worden bij het bepalen van doelen eveneens in overweging genomen

Een feitelijke analyse daarvan werd weergegeven in hoofdstuk 6. Een belangrijke doorvertaling daarvan werd gegeven in hoofdstuk 7 met de beschrijving van sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen en het formuleren van de belangrijkste knelpunten.

Er is nog een 5de factor die stuurt op het formuleren van doelen. Het betreft **landschapsecologische overwegingen**. Deze wegen in de eerste plaats op de ruimtelijke allocatie van de doelen. De theoretische principes hiervan worden weergegeven in Bijlage 8.

In hoeverre is de ruimtelijke allocatie – of m.a.w. waar welk doel dient te worden gerealiseerd - van belang in dit S-IHD-rapport?

De feitelijke instandhoudingsdoelstellingen, zijnde de doelstellingen per habitat en soort, worden uitgedrukt in termen van oppervlakte habitat of leefgebied (kwantiteit dus) en de kwaliteit van de habitats en leefgebieden.

Instandhoudingsdoelstellingen kunnen echter niet zonder meer worden geformuleerd door: (a) abstractie te maken van de huidige ruimtelijke spreiding van habitatplekken en leefgebieden van soorten en (b) van de ruimtelijke situering van de ontwikkelingskansen voor de verbetering of uitbreiding van habitats en leefgebieden. Doelen moeten daarom worden geformuleerd met een doorkijk naar de ruimtelijke vertaalslag. Door doelen op die manier te formuleren, wordt ook met zin voor realiteit gewerkt.

In eerste instantie zullen we de doelstellingen voor dit gebied op hoofdlijnen weergeven. Deze doelen komen tot stand door rekening te houden met elk van de hoger genoemde factoren.

Daarna worden de specifieke doelen per habitat en soort opgelijst.

In de volgende paragraaf worden de aanbevelingen opgelijst.

Dit hoofdstuk wordt afgesloten met het opsommen van de prioritaire inspanningen.

INFORMATIEF DOCUMENT

8.1. Doelstellingen voor de speciale beschermingszones BE2500002 – Polders, BE2500932 – Poldercomplex, BE2501033 Het Zwin en BE2301134 – Krekengebied

Legende	
Symbool	Omschrijving
↑	Het doel is een stijging van oppervlakte of populatiegrootte of een verbetering van de kwaliteit
=	Het minimale doel is het behoud van de oppervlakte of populatiegrootte of het behoud van de kwaliteit

In onderstaande tabel met de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied worden doelstellingen voor enerzijds het gedeelte dat habitatrichtlijngebied is en anderzijds het gedeelte dat 'zuiver vogelrichtlijngebied' (lees enkel vogelrichtlijngebied maar geen habitatrichtlijngebied) is, niet onderscheiden, maar geïntegreerd. Aan de drie criteria die tegelijk vervuld dienen te zijn om deze doelen voor beide ruimtelijk afgebakende gebieden van elkaar te onderscheiden, werd immers niet voldaan. De drie criteria zijn:

- het zuiver vogelrichtlijngebied handelt over een relevante oppervlakte;
- het betreft in dit gebied relevante doelstellingen;
- de doelstellingen die in het gedeelte dat zuiver vogelrichtlijngebied is, gerealiseerd dienen te worden, zijn (reeds in dit stadium) bekend.

Habitats van bijlage I

Habitattype	Oppervlakedoelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
1310 - Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met <i>Salicornia</i> -soorten en andere zoutminnende planten	=(†)	<u>Actueel</u>: 20 ha, waarvan 9 ha binnen SBZ-H Polders. Buiten SBZ-H: 10,8 ha binnen SBZ-V Poldercomplex en 0,2 ha binnen SBZ-V Het Zwin. <u>Doel</u>: Behoud van de actuele oppervlakte in SBZ-H. <u>Motivatie</u>: SBZ is essentieel gebied voor habitattype. Het binnendijkse subtype komt enkel in voorliggend SBZ voor. De instandhouding van het habitattype is essentieel voor het behoud van het areaal in Vlaanderen en voor de instandhouding van verschillende vogelsoorten van bijlage IV: broedende soorten zijn kluut en steltkluut. Als overwinterraars zijn blauwe kiekendief en velduil de voornaamste soorten van bijlage IV.	↑	<u>Doel</u>: Goede staat van instandhouding van de actuele habitatvlekken: - Winter inundaties (= minimaal plas en dras) in de periode november t.e.m. april. - Geschikte grondwaterstanden het overige deel van het jaar.
1330 - Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritima</i>)	↑	<u>Actueel</u>: 120 ha, waarvan ca. 100 ha binnen SBZ-H Polders. Buiten SBZ-H: 16 ha binnen SBZ-V Poldercomplex, 2 ha binnen SBZ-V Het Zwin en 2 ha binnen SBZ-V Krekengebied <u>Doel</u>: + 20 ha binnen SBZ-H: door omvorming (15-20 ha) en uitbreiding (0-5 ha). <u>Motivatie</u>: SBZ is essentieel gebied voor habitattype. Het binnendijkse subtype komt nagenoeg enkel in voorliggend SBZ voor. De instandhouding van het habitattype is essentieel voor het behoud van het areaal in Vlaanderen en voor de instandhouding van verschillende vogelsoorten van bijlage IV: broedende soorten zijn kluut en steltkluut. Als overwinterraars zijn blauwe kiekendief en velduil de voornaamste soorten van bijlage IV.	↑	<u>Doel</u>: Goede staat van instandhouding van de actuele en nieuwe habitatvlekken: - Winter inundaties (= minimaal plas en dras) in de periode november t.e.m. april; - Geschikte grondwaterstanden het overige deel van het jaar; - Goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.
6430 –Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones	=(†)	<u>Actueel</u>: 30 ha, waarvan ca. 20 ha subtype rietlanden met Heemst <u>Doel</u>: behoud van de actuele oppervlakte. <u>Motivatie</u>: SBZ is essentieel gebied voor habitattype, wegens groot aandeel 'brakke rietvegetaties met Heemst' die bovendien enkel in voorliggend SBZ voorkomen. Behoud van de actuele oppervlakte, in combinatie met een sterke kwaliteitsverbetering is noodzakelijk voor de instandhouding	↑	<u>Doel</u>: Goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.

Habitatype	Oppervlakte doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
		van het habitat en de habitattypische soorten in Vlaanderen. Het habitatype zit ingebed in de RBB rietvegetatie, belangrijk als broedbiotoop voor de Bijlage soorten bruine kiekendief en blauwborst.		
6510 - Laaggelegen schraal hooiland (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	= (↑)	<u>Actueel</u> : 35 ha waarvan 5,6 ha binnen SBZ-H <u>Doel</u> : binnen SBZ-H: behoud van de actuele oppervlakte. <u>Motivatie</u> : SBZ is belangrijk gebied voor habitatype. Behoud van de actuele oppervlakte, in combinatie met een kwaliteitsverbetering is noodzakelijk voor het behoud van het areaal in Vlaanderen en de instandhouding van habitattypische soorten, o.a. glad parelzaad, donderkruid, kruisdistel en grote centaurie.	↑	<u>Doel</u> : Voldoende staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.
7140 - Overgangs- en trilveen	= (↑)	<u>Actueel</u> : 1,5 ha, waarvan de helft binnen SBZ-H, overige helft binnen SBZ-V. <u>Doel</u> : behoud van de actuele oppervlakte, zowel binnen SBZ-H als SBZ-V. <u>Motivatie</u> : SBZ-H is essentieel gebied voor habitatype, wegens groot aandeel van het subtype varen- en/of (veen)mosrijke rietlanden op drijftillen. Toename van de oppervlakte is vereist om de verschillende successiestadia van het habitatype en de daaraan gebonden habitattypische soorten in stand te houden en is noodzakelijk voor het behoud van het areaal in Vlaanderen. Habitatype is belangrijk als broedbiotoop, in combinatie met rietmoeras, voor o.a. bruine kiekendief en blauwborst.	↑	<u>Doel</u> : Goede staat van instandhouding van de actuele habitatvlekken, waarbij voldaan wordt aan volgende kwaliteit: - geschikte grondwaterstanden; - beperkte atmosferische N depositie; - goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.
91E0* - Alluviale bossen met <i>Alnus glutinosa</i> en <i>Fraxinus excelsior</i> (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	= (↑)	<u>Actueel</u> : 25 ha, waarvan 14 ha binnen SBZ-V. <u>Doel</u> : behoud van de actuele oppervlakte, zowel binnen SBZ-H als SBZ-V. <u>Motivatie</u> : SBZ is belangrijk gebied voor habitatype. Behoud van de actuele oppervlakte in combinatie met een kwaliteitsverbetering is noodzakelijk voor het behoud van het areaal in Vlaanderen en de instandhouding van habitattypische soorten.	↑	<u>Doel</u> : Goede staat van instandhouding van de actuele habitatvlekken, waarbij voldaan wordt aan volgende kwaliteit: - voldoende hoge grondwaterstanden; - beperkte grondwaterschommelingen; - goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.

Soorten van bijlage II en III

Soorten bijlage II en III	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting	Doel	Toelichting
Zeggekorfslak - <i>Vertigo moulinsiana</i>	= (↑)	<u>Actueel</u>: De soort is in de SBZ enkel gekend van het Krengegebied (Rode Geul en Grote Geul). <u>Doel</u>: behoud van de actuele populaties in de Rode en Grote Geul. <u>Motivatie</u>: SBZ is zeer belangrijk gebied voor soort. Goede potenties voor de soort in het gebied: naast de Rode en Grote geul ook De Vliet.	↑	<u>Doel</u>: in stand houden grote zeggenvegetaties en zeggenrijk elzenbroek: - voldoende hoge grondwaterstand in de percelen; - geen overstromingen met vervuild water
Meervleermuis - <i>Myotis dasycneme</i>	= (↑)	<u>Actueel</u>: geen populatie binnen SBZ, wel belangrijke aantallen foeragerende individuen. <u>Doel</u>: behoud van de actuele populatie. <u>Motivatie</u>: SBZ is essentieel gebied voor soort, wegens de grote oppervlakte foerageerhabitat binnen SBZ, van groot belang voor de populaties net over de grens in Nederland.	↑	<u>Doel</u>: Kwaliteitsverbetering: open water met een goede waterkwaliteit met natuurlijke vegetatie- en insectenrijke oevers, als foerageerhabitat. Behoud en herstel van lijnvormige landschapselementen als verbinding tussen kolonies en foerageergebieden.

Broedvogels van bijlage IV

Broedvogels bijlage IV	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	Doel	Toelichting (bp. = broedpaar)	Doel	Toelichting
Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>	=	<u>Actueel</u>: in het SBZ-V Poldercomplex de laatste jaren gemiddeld 200 bp., met als maximum 290 bp. in 2010. In het SBZ-V Krekengebied gemiddeld 85 à 130 bp. de laatste jaren. In het SBZ-V Het Zwin 40 bp. <u>Doel</u>: behoud van de actuele populaties: - SBZ-V Poldercomplex: gemiddeld 200 bp. - SBZ-V Krekengebied: gemiddeld 85 à 130 bp. - SBZ-V Het Zwin: gemiddeld 40 bp. <u>Motivatie</u>: de SBZ-V's Poldercomplex, Het Zwin en Krekengebied zijn belangrijke gebieden voor de soort.	=	<u>Doel</u>: Behoud van rietvelden, rietsloten en gevarieerde moerassen (o.a. habitatype 6430).
Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>	=(↑)	<u>Actueel</u>: 7 tot 10 bp. in Poldercomplex en 10 tot 15 bp. in Krekengebied. In het SBZ-V Het Zwin broedt de soort de laatste jaren niet meer. <u>Doel</u>: behoud actuele populatie. <u>Motivatie</u>: de SBZ-V's Poldercomplex en Krekengebied zijn zeer belangrijke gebieden en SBZ-V Het Zwin een belangrijk gebied voor de soort. Behoud van de populaties in deze SBZ-V's is cruciaal met het oog op het behoud van het areaal in Vlaanderen. De polders vormen een belangrijk kerngebied voor de soort wegens het hoge aandeel foerageerhabitat en broedhabitat.	↑	<u>Doel</u>: Voorzien goede kwaliteit broedgebieden: - Uitgestrekte, ononderbroken rietvelden en moerassen met dichte bedden van vegetatie en weinig bomen; - Instandhouding van voldoende kwalitatieve open ruimte rond de broedgebieden; - Actieve nestbescherming van in cultuurland broedende paren. Deze doelstelling is deels compatibel met en lift mee op de kwaliteitsdoelstelling voor habitatypes 6430 en 7140. Voorzien goede kwaliteit foerageergebied. De soort verkiest vochtige weilanden, maar ook cultuurland – bij voorkeur korenvelden – komen in aanmerking indien deze veel vogels en kleine zoogdieren herbergen. Volgende kerngebieden zijn essentieel met het oog op de instandhouding van de populatie Bruine kiekendief in het gebied: - Krekencomplex Assenede - Krekengebied omgeving Noorddijk - Krekengebied St. Margriete – St. Jan - Polders te Hoek & Lapscheure - Uitkerkse Polder - 't Pompje en Kwetshaeg

Broedvogels bijlage IV	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting (bp. = broedpaar)</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : 0 tot 5 bp. in Poldercomplex en 1 tot 3 bp. in het Krekengebied <u>Doel</u> : behoud van de actuele populatie <u>Motivatie</u> : de SBZ-V's Poldercomplex, Het Zwin en Krekengebied zijn belangrijke gebieden voor de soort.	↑	<u>Doel</u> : Behoud van potentiële nestlocaties. De soort lift mee op de algemene verbeterde waterkwaliteit (o.a. i.f.v. habitats 6430 en 91E0).
Kluut - <i>Recurvirostra avosetta</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : 150-170 bp. in SBZ-V Poldercomplex, ca. 5 bp. in SBZ-V Krekengebied en geen bp. meer in SBZ-V Het Zwin. <u>Doel</u> : behoud van de actuele populaties in de SBZ-V's. <u>Motivatie</u> : de SBZ-V's Poldercomplex, Het Zwin en Krekengebied zijn respectievelijk een essentieel, zeer belangrijk en belangrijk gebied voor de soort. Goede potenties aanwezig in de SBZ voor een duurzame populatie.	↑	<u>Doel</u> : In stand houden van de kwaliteit van het leefgebied van de actuele populaties, ook op langere termijn: in stand houden van open, slikkige oevers in combinatie met zandige, schaars begroeide terreinen. Stabiel waterpeil: fluctuaties < 2 cm tijdens het broedseizoen. De soort lift mee op de doelstellingen voor de zilte graslanden 1310 en 1330.
Steltkluut - <i>Himantopus himantopus</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : Vanaf 2005 0-9 bp. in de Uitkerkse Polder. Aantallen jaarlijks sterk variërend, soms geen broedgevallen. <u>Doel</u> : behoud van de actuele populatie van 0-9 bp. in het SBZ-V Poldercomplex. <u>Motivatie</u> : SBZ-V Poldercomplex is een essentieel gebied voor de soort.	↑	<u>Doel</u> : zie kluut. De soort lift net als de kluut mee op de doelstellingen voor de zilte graslanden 1310 en 1330.
Porseleinhoen - <i>Porzana porzana</i>	= (↑)	<u>Actueel</u> : onregelmatige broedvogel over de volledige SBZ. <u>Doel</u> : behoud van de Porseleinhoen als broedvogel in SBZ-V Poldercomplex en SBZ-V Krekengebied, met 1 à 2 bp. als satellietpopulatie. <u>Motivatie</u> : SBZ-V Poldercomplex is een zeer belangrijk gebied voor de soort. Geschikte broedbiotoop aanwezig in SBZ-V Poldercomplex en SBZ-V Krekengebied.	↑	<u>Doel</u> : in stand houden van grote zeggenvegetaties en rietmoerassen. De soort lift deels mee op de doelen voor habitattype 6430 en soorten zeggekorfslak en bruine kiekendief.

Doortrekkende en overwinterende vogels

Doortrekker / overwinteraar	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting (ex. = exemplaren)</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
Kleine rietgans - <i>Anser brachyrhynchus</i>	=	<u>Actueel</u>: De laatste jaren wintermaxima van 30.000-40.000 ex. en seizoensgemiddelde van ca. 12.000 ex. in de volledige Oostkustpolders. Ca. 75% daarvan bevond zich binnen het SBZ-V Poldercomplex. <u>Doel</u>: behoud van een seizoensgemiddelde⁴⁶ van 12.000 ex. Dit impliceert minimaal het behoud van een graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000-10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders. <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex is essentieel gebied voor de soort. Vlaanderen is essentieel gebied in Europa voor de instandhouding van het overwinteringsgebied van de soort. De 1%-norm wordt jaarlijks ruim overschreden in het gebied. In sommige jaren overwintert meer dan 90% van de volledige Spitsbergenpopulatie in de Oostkustpolders.	↑	<u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: • Behoud van microreliëf in de poldergraslanden • Het tegengaan van versnippering van graslandcomplexen • Opwaardering van voor (water)vogels minderwaardige graslanden door aangepast beheer en/of inrichting • Behoud van grootschalig open polderlandschap (geen toename van bebouwing, bossen, houtkanten enz. in belangrijkste overwinteringsgebieden) • Beperken van menselijke verstoring.
Kolgans - <i>Anser albifrons</i>	=	<u>Actueel</u>: De laatste jaren wintermaxima van 30.000-40.000 ex. en seizoensgemiddelde van 10.000-11.000 ex. in de volledige Oostkustpolders. Ca. 80-85% daarvan bevond zich binnen het SBZ-V Poldercomplex. <u>Doel</u>: behoud van een seizoensgemiddelde van min. 8.000-9.000 ex. in het SBZ-V Poldercomplex, een seizoensgemiddelde van 2.000 ex. in het SBZ-V Het Zwin en een seizoensgemiddelde van 2.000 ex. in het SBZ-V Krekengebied. <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex en SBZ-V Het Zwin zijn essentiële gebieden voor de soort. SBZ-V Krekengebied is zeer belangrijk gebied voor de soort. De 1%-norm wordt jaarlijks overschreden in het SBZ-V Poldercomplex en de laatste jaren (sinds 2004-2005) ook in het SBZ-V Krekengebied.	↑	<u>Doel</u>: De soort lift mee op de doelen voor de kleine rietgans.

⁴⁶ Dit is een gemiddeld aantal over de maanden oktober tot en met maart.

Doortrekker / overwinteraar	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting (ex. = exemplaren)</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
Smient - <i>Anas penelope</i>	=	<u>Actueel</u>: De laatste jaren wintermaxima van 15.000-40.000 ex. en seizoensgemiddelde van ca. 11.000 à 12.000 ex. in de volledige Oostkustpolders. 80-85% daarvan bevond zich binnen het SBZ-V Poldercomplex. <u>Doel</u>: behoud van een seizoensgemiddelde van min. 9.000 à 10.000 ex. in het SBZ-V Poldercomplex. <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex is essentieel gebied voor de soort. De 1%-norm wordt jaarlijks overschreden in het gebied.	↑	<u>Doel</u>: De soort lift mee op de doelen voor de kleine rietgans.
Rietgans - <i>Anser fabalis</i>	=	<u>Actueel</u>: Jaarlijkse maxima van 1.000 à 2.000 ex. in het Meetjeslandse Krekengebied. Seizoensgemiddelde de laatste jaren ca. 400 ex. Ca. 25% van de waarnemingen binnen het SBZ-V Krekengebied. <u>Doel</u>: behoud van het seizoensgemiddelde van 400 ex. <u>Motivatie</u>: SBZ-V Krekengebied is zeer belangrijk gebied in Vlaanderen en is met aanpalende gebieden in Nederland van internationaal belang voor de soort.	= (↑)	<u>Doel</u>: Behoud van de kwaliteit van het leefgebied: • Beperken van verstoring • Behoud van de openheid van het landschap
Blauwe kiekendief – <i>Circus cyaneus</i>	=	<u>Actueel</u>: Jaarlijks enkele tot 10 ex. in SBZ-V Poldercomplex, ca. 5 ex. in SBZ-V Het Zwin en ca. 10 ex. in SBZ-V Krekengebied <u>Doel</u>: behoud van de populatiegemiddelden in de SBZ-V's <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex is essentieel gebied en SBZ-V Krekengebied is zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort.	↑	<u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving: • Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken • Het bevorderen van voedselaanbod in agrarische gebieden (bv. door aanleg onbewerkte randstroken langs akkers, hier en daar verruigd grasland, braaklegging akkers, ...) • Behoud van de openheid van het landschap in belangrijke overwinteringsgebieden
Goudplevier - <i>Pluvialis apricaria</i>	↑	<u>Actueel</u>: Laatste jaren seizoensgemiddelde in de oostkustpolder van 500 tot 1.000 exemplaren. Gemiddeld bevindt zich hiervan 85 à 90% binnen het SBZ-V Poldercomplex. <u>Doel</u>: Toename van de winterpopulatie (seizoensgemiddelde) in het SBZ-V Poldercomplex tot gemiddeld 1.500 à 2.000 ex. <u>Motivatie</u>: 50-75% van de Vlaamse winterpopulatie komt voor binnen vogelrichtlijngebied. De kustpolders zijn de belangrijkste overwinterings- en pleisterplaatsen in Vlaan-	↑	<u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: • Het toelaten van gedeeltelijke en ondiepe overstromingen van graslanden binnen overstromingsgebieden, in winter en vroege voorjaar (hebben gunstig effect) • Opwaardering van voor (water)vogels minderwaardige graslanden door aangepast maai of graasbeheer en/of inrichting. Zo moeten bijvoorbeeld de graslanden met een korte grasmat de winter ingaan (tegengaan van verruiging)

Doortrekker / overwinteraar	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting (ex. = exemplaren)</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
		deren voor de soort. Daarbij geldt het SBZ-V Poldercomplex als essentieel gebied en de SBZ-V's Het Zwin en Krekengebied als zeer belangrijke gebieden. G-IHD stelt toename van 3.000 tot 5.000 ex. als seizoensgemiddelde in Vlaanderen, waarbij kustpolders een grote rol spelen.		Het beperken van verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden De soort lift ook deels mee op de doelen voor de kleine rietgans, kolgans en smient. De soort foerageert ook op stoppelvelden en kale akkers.
Grote zilverreiger - <i>Casmerodius albus</i>	=	<u>Actueel:</u> De soort foerageert regelmatig in het SBZ-V Poldercomplex, Het Zwin en Krekengebied, maar het gaat om slechts enkele exemplaren. <u>Doel:</u> behoud van de populatiegemiddelden in de SBZ-V's <u>Motivatie:</u> SBZ-V Poldercomplex is essentieel gebied en SBZ-V Krekengebied is zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort.	=	<u>Doel:</u> - Instandhouden van ondiepe plassen met goede waterkwaliteit en goed ontwikkeld visbestand - Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken en in foerageergebieden
Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i>	=	<u>Actueel:</u> In de SBZ-V's Poldercomplex, Het Zwin en Krekengebied bedragen de maxima de laatste jaren enkele tientallen tot enkele honderd exemplaren. De laatste jaren draagt het seizoensgemiddelde in het SBZ-V Poldercomplex ca. 100 ex. <u>Doel:</u> behoud van een seizoensgemiddelde van 50-150 ex. in SBZ-V Poldercomplex, 50-100 ex. in het SBZ-V Het Zwin en 50-100 in het SBZ-V Krekengebied <u>Motivatie:</u> SBZ-V Poldercomplex is essentieel gebied en SBZ-V Krekengebied en Het Zwin zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort.	↑	<u>Doel:</u> Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: - Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken - Verhoging van waterpeilen in graslandengebieden
Kleine zwaan - <i>Cygnus columbianus</i>	=	<u>Actueel:</u> In het Meetjeslandse Krekengebied worden de laatste jaren maxima waargenomen van 350 tot 600 ex. In het SBZ-V Poldercomplex en Het Zwin is de soort veel zeldzamer, met onregelmatig voorkomen tot maximum een tiental exemplaren. <u>Doel:</u> behoud van het seizoensgemiddelde in de SBZ-V Krekengebied <u>Motivatie:</u> SBZ-V Krekengebied en SBZ-V Poldercomplex zijn essentiële gebieden in Vlaanderen voor de soort.	=	<u>Doel:</u> instandhouden van overwinteringsgebieden: - Lokaal oogstresten op akkers laten liggen in de winter - Voldoende goede waterkwaliteit in ondiepe wateren zodat zich weelderige onderwatervegetaties kunnen ontwikkelen - Beperken van menselijke verstoring op foerageer- en slaapplekken

Doortrekker / overwinteraar	Populatie doelstellingen		Kwaliteitsdoelstellingen	
	<i>Doel</i>	<i>Toelichting (ex. = exemplaren)</i>	<i>Doel</i>	<i>Toelichting</i>
Slobeend - <i>Anas clypeata</i>	=	<u>Actueel</u>: de laatste jaren seizoensgemiddelde van 300 à 350 ex. in de volledige Oostkustpolders. Daarvan bevindt zich gemiddeld 70% (ca. 200 ex.) binnen het SBZ-V Poldercomplex <u>Doel</u>: behoud van de seizoensgemiddelden in het SBZ-V Poldercomplex <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex is zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort. De 1%-norm waar jaarlijks overschreden in de Oostkustpolders en ook regelmatig in het SBZ-V Poldercomplex.	↑	<u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: • Plassen met een goede waterkwaliteit en veel waterplanten (en ongewervelden) • Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden • Stagnerend oppervlaktewater in reliëfrijke graslanden
Pijlstaart - <i>Anas acuta</i>	=	<u>Actueel</u>: In de Oostkustpolders bedraagt het seizoensgemiddelde de laatste jaren 50-60 ex., met maxima van rond de 150-200 ex. Beperkt aandeel daarvan in SBZ-V Poldercomplex, nl. ca. 1/3. <u>Doel</u>: behoud van de seizoensgemiddelden in het SBZ-V Poldercomplex <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex is belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort.	↑	<u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: • Het beperken van (menselijke) verstoring in belangrijke overwinteringsgebieden • Stagnerend oppervlaktewater in reliëfrijke graslanden
Wulp - <i>Numenius arquata</i>	=	<u>Actueel</u>: De laatste jaren bedraagt het seizoensgemiddelde in de Oostkustpolders 1.300 tot 2.400 exemplaren. De wintermaxima lopen op tot 3.000 ex., in de winter 2010-2011 zelfs 4.500 ex. Gemiddeld komt van de waargenomen aantallen in de Oostkustpolders 85-90% voor in het SBZ-V Poldercomplex. <u>Doel</u>: behoud van de seizoensgemiddelden in het SBZ-V Poldercomplex <u>Motivatie</u>: SBZ-V Poldercomplex is zeer belangrijk gebied in Vlaanderen voor de soort.	↑	<u>Doel</u>: Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied: • Het garanderen van de nodige rust op slaapplekken • Stagnerend oppervlaktewater in reliëfrijke graslanden

8.2. Prioritaire inspanningen met het oog op het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen

Voor de verschillende voorkomende habitats en soorten zijn doelen geformuleerd. Voor een aantal doelstellingen zijn bijkomende inspanningen noodzakelijk. De inspanningen kunnen onafhankelijk van elkaar worden uitgevoerd. Niet al deze inspanningen zijn op dezelfde termijn realiseerbaar. De realiseerbaarheid hangt onder andere af van de kostprijs van de inspanningen, de maatschappelijke context en de technische kennis. In paragraaf 8.3 wordt een overzicht gegeven van de prioriteit, dekkingsgraad en de nodige inspanning hiervoor. Er wordt onderstreept dat het uitvoeren van de hieronder opgesomde lijst van inspanningen/acties niet alle knelpunten in het gebied zullen oplossen en niet alle doelen zal weten te bewerkstelligen. De hieronder opgelijste acties zijn dan ook te beschouwen als de prioritaire inspanningen.

1. Realisatie kerngebieden zilte graslanden

Met het oog op een duurzame instandhouding van de zilte graslanden (1310 en 1330) in de polders en om lange termijn garanties te bieden voor de habitattypische soorten, o.a. kluut en steltkluut, wordt een toename van de actuele oppervlakte zilt grasland met 20 ha binnen SBZ-H vooropgesteld. Daarnaast is een kwaliteitsverbetering van de actuele oppervlakte noodzakelijk samen met een toename van het aantal en de bedekking van habitatype soorten en het tegengaan van verruiging en verdroging. Een belangrijk deel van deze doelstelling (15-20 ha) kan gerealiseerd worden door omvorming van graslanden die reeds een natuurbeheer kennen.

Een groot aandeel van deze doelstelling moet gerealiseerd worden in kerngebieden, gekoppeld aan een geschikt waterpeilbeheer en aangepast begrazingsbeheer. In hydrologisch geïsoleerde kerngebieden kan het voor de natuurdoelen geschikte peil mits een aantal ingrepen ingesteld worden in functie van de doelstellingen, waarbij de hoofdafwatering niet in het gedrang mag komen. Hiervoor is gebiedsgericht hydrologisch onderzoek noodzakelijk en dient rekening gehouden te worden met het omliggende landbouwgebruik, wonen en veiligheid. In gebieden met versnipperd en langgerekt voorkomen i.c. het Meetjeslandse krekengebied, waar de kreken ook de hoofdafwatering vormen voor het landbouwgebruik, is een betere afstemming van het peilbeheer noodzakelijk – hydrologische isolatie van de gebieden is hier waarschijnlijk niet mogelijk – verder hydrologisch onderzoek is vereist.

Essentiële kerngebieden waar een belangrijk deel van deze doelstelling gerealiseerd moet worden zijn:

- Uitkerkse Polder
- Ter Doest
- Zwaanhoek
- Klemskerke-Vlissegem
- Meetjeslandse krekengebied

Buiten deze kerngebieden is het van belang de kleinere oppervlaktes zilt grasland te behouden en lokaal uit te breiden waar mogelijk als kleine stapstenen tussen de kerngebieden binnen SBZ.

2. Behoud poldergraslanden

Met het oog op de duurzame instandhouding van de populaties overwinterende soorten in de SBZ en in Vlaanderen, in het bijzonder de kleine rietgans, is herstel van het leefgebied van de soort vereist. Dit impliceert minimaal het behoud van een graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000-10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders (zie G-IHD⁴⁷).

De belangrijkste gebieden voor de poldergraslanden zijn de Uitkerkse Polders, de Meetkerse Moe- ren, Klemskerke-Vlissegem en de omgeving van Damme. De realisatie van kerngebieden zilte graslanden zal eveneens bijdragen aan en is compatibel met de doelstelling voor poldergraslanden.

Met het oog op het behoud van een goede kwaliteit van deze graslanden voor de aangemelde soorten is het behoud van het microreliëf en de aanwezigheid van water in en rond de percelen cruci-

⁴⁷ Uitbreiding van de oppervlakte leefgebied met 0 - 1.858 ha onder de vorm van permanent grasland of weilandcomplexen met veel sloten en/of microreliëf, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid en dit naast het bestaande graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000 - 10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders.

aal. Nulbemesting is geen strikte vereiste op deze poldergraslanden. In die zin kunnen deze graslanden in landbouwgebruik blijven.

3. Krekken en begeleidende vegetaties

In het Meetjeslandse Krekengebied worden enkele robuuste kernen beoogd waarin goed ontwikkelde krekenecosystemen voorkomen met een mix van riet, ruigtes (6430), veenmosvegetaties (7140), broekbossen (91E0) en zilte graslanden (1310/1330) met lokaal overgangen naar glansha-verhooilanden (6510), grote zeggenvegetaties en zilverschoongraslanden. Met het oog op ruimtebesparing is het combineren van verschillende doelen in enkele kerngebieden de beste oplossing. Ook naar Europese soorten leveren deze kerngebieden een belangrijke bijdrage: bruine kiekendief en blauwborst (riet als broedbiotoop), meervleermuis (insectenrijke kreekbegeleidende ruigtes en graslanden) en zeggekorfslak (grote zeggenvegetaties). Robuuste kernen leveren voldoende rust voor moerasvogels, o.a. de bruine kiekendief en blauwborst. Essentiële kerngebieden zijn enerzijds de Rode en Grote Geul (ca. 100 ha) in Assenede en anderzijds de krekken in St.-Laureins (met o.a. de Roeselarekreek, Boerekreek, Oostpolderkreek, Hollandersgat/Blokkreek, Bentillekreek, Molenkreek, Splettekreek en de krekken aan de Noorddijk; samen ca. 200 ha). Beide kerngebieden zijn grotendeels groen ingekleurd op het gewestplan.

Belangrijke voorwaarden voor goed ontwikkeld krekensysteem zijn het instellen van een geschikt waterpeilbeheer gekoppeld aan een goede waterkwaliteit. Zoals uit recente gegevens van de VMM blijkt (zie Bijlage 10) is de waterkwaliteit in verschillende krekken actueel een knelpunt. Peilafspraken die beter afgestemd zijn op de natuurdoelen in deze gebieden zijn noodzakelijk. De mogelijkheid van hydrologische isolatie moet verder onderzocht, maar dit lijkt in eerste instantie heel moeilijk omdat de omliggende gebieden afwateren via de krekken.

Met het oog op de instandhouding van de populatie bruine kiekendief in de SBZ zijn volgende gebieden van belang:

- Krekencomplex Assenede
- Krekengebied omgeving Noorddijk
- Krekengebied St. Margritte – St. Jan
- Polders te Hoeke & Lapscheure
- 't Pompje en Kwetshaeghe
- Uitkerkse Polder

De grootte van de gebieden kan sterk variëren, maar vnl. een belangrijk aandeel van het kwalitatief broedgebied dient in deze kerngebieden gerealiseerd te worden. Gezien de bruine kiekendief een verstoringsempfindige soort is, is het van belang binnen een straal van 100 m rond de geschikte broedgebieden verstoring tot een minimum te beperken. De belangrijkste maatregel hiertoe is het realiseren van een peilbeheer dat de duurzame instandhouding van rietvegetaties garandeert, in overleg met de andere gebruikers. Naast het in stand houden van rietvelden kan met beheerovereenkomsten met lokale landbouwers gewerkt worden, gezien de soort ook broedt in graanvelden.

Soorten die meeliften op de doelen – wat betreft broedhabitat (rietvegetaties) – zijn roerdomp en woudaapje. Deze soorten worden echter niet afzonderlijk tot doel gesteld.

4. Overwinterende vogels

Overwinterende vogelsoorten maken gebruik van de grote kerngebieden rond o.a. Damme en Meetkerke/Uitkerke. Gepaard met de overwinterende watervogels profiteren ook ganzen (kolgans, kleine rietgans en grauwe gans) van de kerngebieden. In dat opzicht is de afbakening van grote kerngebieden een prioriteit voor zowel vegetaties als daarop overwinterende vogelsoorten. Grote meer blauwe kiekendief, velduil, kleine zwaan en smient zijn jaarlijkse wintergasten die gebruik maken van het gebied. Robuuste kerngebieden waar de verstoring minimaal is, genieten de voorkeur. De kerngebieden hoeven geen exclusieve natuurgebieden te worden, een combinatie met landbouwgebied en landbouwgebruik is hierin geen hinder, wel een aandachtspunt.

De belangrijkste kerngebieden voor overwinterende vogels gebonden aan de poldergraslanden zijn de Uitkerkse Polders, de Meetkerse Moeren, Klemsterke-Vlissegem en de omgeving van Damme. In tweede instantie gaat het om het Krekengebied, de Zwaanhoek en Ter Doest.

5. Implementatieplan haven Zeebrugge

Er wordt een implementatieplan opgemaakt dat de vrijwaring van de ontwikkelingsmogelijkheden van de Haven binnen de afspraken van het strategisch plan voor de haven Brugge-Zeebrugge, waarvan akte genomen werd door de VR op 22 september 2006, koppelt aan garanties dat een duurzame staat kan bereikt worden voor de soorten en habitats die tot doel zijn gesteld in de betrokken SBZ.

8.3. Samenvattende tabel

Wijze van voorstelling in samenvattende tabel

De verschillende prioriteiten hebben een verschillend urgentie. In de prioriteitentabel wordt een voorrangsorte aangegeven voor het aanpakken van de prioriteit. De omschrijving en betekenis van de vier categorieën van prioriteit (groot, matig, laag of onbekend) wordt weergegeven in Tabel 8-1.

Tabel 8-1. Legende voor het weergeven van de prioriteit voor het oplossen van een knelpunt in de prioriteiten-tabel.

Kleurcode	Grootte van de prioriteit	Omschrijving
	Groot	Als actie niet wordt opgestart treedt onherroepelijk verlies op van Europees te beschermen habitats of van populaties Europees te beschermen soorten of ernstig verlies van de eventuele herstelpotenties van die soorten en habitats.
	Matig	Als actie niet wordt opgestart zullen Europees te beschermen habitats en het leefgebied of de populatie van Europees te beschermen soorten slechts matig ontwikkelen of treedt er een matig verlies op van de herstelpotenties voor die soorten en habitats.
	Laag	Ook zonder deze actie is het instandhoudingsdoelstelling binnen bereik.
?	Onbekend	Verder onderzoek is nodig om het belang van de actie knelpunt uit te klaren.

Tevens wordt in de samenvattende tabel een indicatie gegeven van de inspanning die het de betrokken actoren (eigenaar, gebruiker, overheid,...) zal kosten om de actie uit te voeren. De omschrijving en betekenis van de drie categorieën van inspanning (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-2.

Tabel 8-2. Legende voor het weergeven in de prioriteitentabel van de inschatting van de grootte van de inspanning die het oplossen een knelpunt zal kosten.

Kleurcode	Grootte van de inspanning	Omschrijving
	Groot	De distance to target is groot of de inspanning nodig om die te overbruggen is groot voor de betrokken actoren
	Matig	De distance to target is matig of de inspanning nodig om die te overbruggen is matig voor de betrokken actoren
	Klein	De distance to target is klein of de inspanning nodig om die te overbruggen is laag voor de betrokken actoren

Tot slot wordt in de samenvattende tabel aangegeven in welke mate de actie wordt gedekt door bestaand of gepland beleid, zoals natuurinrichtingsprojecten, bekenbeheerplannen, bosbeheer-

plannen en dies meer. De omschrijving en betekenis van de categorieën van de dekkingsgraad (groot, matig en laag) wordt weergegeven in Tabel 8-3.

Tabel 8-3. Legende voor het weergeven van de inschatting van de mate waarin het oplossen van een knelpunt gedekt wordt door gepland beleid in de prioriteitentabel.

Kleurcode	Mate van de dekking
●	<i>Niet gedekt</i>
●	<i>Niet of nauwelijks gedekt</i>
●	<i>Gedeeltelijk gedekt</i>
●	<i>Volledig gedekt</i>
?	<i>De dekking is onduidelijk</i>

Tabel 8-4. Evaluatie en samenvatting van de prioritaire inspanningen

Prioritaire acties	Globale prioriteit	Dekkingsgraad	Inspanning
Realisatie kerngebieden zilte graslanden	▲	●	◆
Behoud poldergraslanden	▲	●	◆
Kreken en begeleidende vegetaties	▲	●	◆
Overwinterende vogels	▲	●	◆

Bijlage 1 – Het belang van het Europees te beschermen gebied in het licht van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Vlaanderen

De habitats van bijlage I

1310 - Eenjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met Salicornia-soorten en andere zoutminnende planten		
Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 53 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

1330 - Atlantische schorren (Glauco-Puccinellietalia maritimae)		
Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 215 - 225 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

3150 - Van nature eutrofe meren met vegetatie van het type Magnopotamion of Hydrocharition		
Kennis lacune		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	minimaal behoud van het huidig areaal en zo mogelijk uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 25 - 85 ha

Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging
-----------	---	--

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van de montane en alpiene zones

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 122 - 187 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 900 - 1650 ha
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, vervuiling, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

7140 - Overgangs- en trilveen

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 210 - 360 ha
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, eutrofiëring en/of verzuring, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging

--	--	--

91E0 - Alluviale bossen met *Alnion glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding met 1.800 - 3.000 ha door effectieve bosuitbreiding en 8.775 - 11.700 ha door bosomvorming
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, ontbreken van natuurlijke dynamiek, vegetatiewijziging

INFORMATIEF DOCUMENT

De soorten van bijlage II

Kamsalamander - <i>Triturus cristatus</i>		
Belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van het huidig aantal populaties en versterken van de resterende populaties waarbij gestreefd wordt naar minimum 50 adulte individuen per populatie, die zich in een of meerdere kleine, nabijgelegen waterpartijen voortplanten.
Kwaliteit	↑	Oplossen van eutrofiëring en/of verzuring, versnippering, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kruipend moerasscherm - <i>Apium repens</i>		
Belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Meervleermuis - <i>Myotis dasycneme</i>		
Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leef-

		gebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
--	--	--

Zeggekorfslak - *Vertigo moulinsiana*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	areaal onbekend
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, ontbreken van natuurlijke dynamiek naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

De soorten van bijlage III

Rosse vleermuis - <i>Nyctalus noctula</i>		
Kennis lacune		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud of groei van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied Instandhouding, herstel en ontwikkeling van waterrijke gebieden in een straal van 10 km van de zomerkolonies, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Ruige dwergvleermuis / Gewone dwergvleermuis / Kleine dwergvleermuis - <i>Pipistrellus</i> species		
Kennis lacune		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Laatvlieger - <i>Eptesicus serotinus</i>		
Kennis lacune		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige

		milieubeleid.
--	--	---------------

INFORMATIEF DOCUMENT

De broedvogels van bijlage IV

BE2500932 Poldercomplex

IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>		
Belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 10.000 km ²
Oppervlakte	=	Minimaal behoud van het gemiddelde aantal broedparen van de huidige populatie (750 paren). Een tijdelijke afname t.g.v. natuurlijke schommelingen na strenge winters is aanvaardbaar.
Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Bruine kiekendief - <i>Circus aeruginosus</i>		
Zeer belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 2.500 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van 135 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Blauwborst - <i>Luscinia svecica</i>		
Belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 7.500 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 3.350 broed-

		paren
Kwaliteit	↑	Oplossen van vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Porseleinhoen - *Porzana porzana*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal tot 2.000 km ²
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot jaarlijks minimaal 70 territoria
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Uitbreiding van het leefgebied met 245 - 265 ha nodig onder de vorm van moerassen (grotendeels andere dan rietlanden) en open water, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Visdief - *Sterna hirundo*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud of lichte uitbreiding van het huidige areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 2.300 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kluut - *Avosetta recurvirostra*

Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 2.000 km ² behoud en herstel van het areaal slikken en schorren langs de Beneden-Schelde en de kust
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie broedvogels tot gemiddeld 600 broedparen. behoud van de huidige populatie trekvogels van minimum 300 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Steltkluut - <i>Himantopus himantopus</i>		
Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 500 km ²
Populatie	=	behoud van een minimale populatiegrootte van 10 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

BE2501033 Het Zwin

IJsvogel - <i>Alcedo atthis</i>		
Belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 10.000 km ²
Oppervlakte	=	Minimaal behoud van het gemiddelde aantal broedparen van de huidige populatie (750 paren). Een tijdelijke afname t.g.v. natuurlijke schommelingen na strenge winters is aanvaard-

		baar.
Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Ooievaar - *Ciconia ciconia*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 1.000 km ²
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot minimaal 20 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Bruine kiekendief - *Circus aeruginosus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 2.500 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van 135 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kleine zilverreiger - *Egretta garzetta*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot minimaal 500 km ²
Populatie	=	behoud van een populatie van minimaal 20 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Zwartkopmeeuw - *Larus melanocephalus*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	= (↓)	Behoud van een gemiddelde populatie van 1100 broedparen. Een tijdelijke, zelfs forse afname als gevolg van verplaatsingen binnen de Nederlands-Belgische metapopulatie is aanvaardbaar.
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Blauwborst - *Luscinia svecica*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 7.500 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 3.350 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kwak - *Nycticorax nycticorax***Essentieel**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal van 1.000 km ²
Populatie	↑	Uitbreiden van het aantal wilde broedparen in de totale populatie tot minimaal 40 broedparen verdeeld over twee kernpopulaties van 20 paren
Kwaliteit	↑	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlakte Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Wespendief - *Pernis apivorus***Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal van 6.000 km ²
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 200 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlakte Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Lepelaar - *Platalaea leucorodia***Essentieel**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie broedvogels tot gemiddeld 40 broedparen; uitbreiding van de huidige populatie trekvogels.
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan

		kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
--	--	---

Grote stern - *Sterna sandvicensis*

Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal (minstens 22 ha)
Populatie	=(↓)	Behoud van de huidige populatie van minimaal 4000 broedparen. Een tijdelijke, zelfs forse afname als gevolg van verplaatsingen binnen de Nederlands-Belgische metapopulatie is aanvaardbaar.
Kwaliteit	↑	Oplossen van tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Uitbreiding van het leefgebied met 11 ha, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kluut - *Recurvirostra avosetta*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 2.000 km² behoud en herstel van het areaal slikken en schorren langs de Beneden-Schelde en de kust
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie broedvogels tot gemiddeld 600 broedparen. behoud van de huidige populatie trekvogels van minimum 300 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

BE2301134 Krekengebied**IJsvogel - *Alcedo atthis*****Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 10.000 km ²
Oppervlakte	=	Minimaal behoud van het gemiddelde aantal broedparen van de huidige populatie (750 paren). Een tijdelijke afname t.g.v. natuurlijke schommelingen na strenge winters is aanvaardbaar.
Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Blauwborst - *Luscinia svecica***Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 7.500 km ²
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 3.350 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Bruine kiekendief - *Circus aeruginosus***Zeer Belangrijk**

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal van 2.500 km ²
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van 135 broedparen
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan

		kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
--	--	--

Kluut - *Avosetta recurvirostra*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 2.000 km² behoud en herstel van het areaal slikken en schorren langs de Beneden-Schelde en de kust
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie broedvogels tot gemiddeld 600 broedparen. behoud van de huidige populatie trekvogels van minimum 300 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Doortrekkende en overwinterende vogels

BE2500932 Poldercomplex

Blauwe kiekendief - *Circus cyaneus*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 150 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kleine zwaan - *Cygnus bewickii*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig overwinteringsareaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 140 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Grote zilverreiger - *Egretta alba*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	uitbreiding van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 70 exemplaren

Kwaliteit	=	Oplossen van ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
-----------	---	---

Kemphaan - *Philomachus pugnax*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 800 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Goudplevier - *Pluvialis apricaria*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot gemiddeld 5.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Pijlstaart - *Anas acuta*

Zeer belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidig areaal en instandhouding van internationaal belangrijke overwinteringsgebieden
Populatie	=	Behoud van de huidige populatie van minimum 2000 broedparen . Een afname in beperkte mate als gevolg van een verminderde eutrofiering van stromende en stilstaande wateren is aanvaardbaar.
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Slobeend - <i>Anas clypeata</i>		
Zeer belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal en instandhouding van internationaal belangrijke overwinteringsgebieden
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimum 3.500 exemplaren als seizoensgemiddelde
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Smient - <i>Anas penelope</i>		
Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Populatie	=	Behoud van de huidige populatie van minimum 39.000 exemplaren.
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefge-

		bied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
--	--	---

Kolgans - *Anser albifrons*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 20.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Grauwe gans - *Anser anser*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie trekvogels van minimaal 12.000 exemplaren. Toezien op een duurzaam beheer van residentiele populaties die niet altijd gemakkelijk van trekken-de populaties zijn te onderscheiden.
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kleine rietgans - *Anser brachyrhynchus*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig graslandareaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 12.000 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Uitbreiding van de oppervlakte leefgebied met 0 - 1.858 ha onder de vorm van permanent grasland of weilandcomplexen met veel sloten en/of microreliëf, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid en dit naast het bestaande graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000 - 10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders.

Stormmeeuw - *Larus canus*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	= (↓)	Behoud van de huidige populatie van minimaal 100.000 exemplaren. Een zekere afname als gevolg van een minder intensief grondgebruik is aanvaardbaar.
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kokmeeuw - *Larus ridibundus*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 150.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de

		algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
--	--	--

Wulp - *Numenius arquata*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 3.600 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

BE2501033 Het Zwin

Kluut - *Recurvirostra avosetta*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	uitbreiding van het huidige areaal tot 2.000 km ² behoud en herstel van het areaal slikken en schorren langs de Beneden-Schelde en de kust
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie broedvogels tot gemiddeld 600 broedparen. behoud van de huidige populatie trekvogels van minimum 300 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Lepelaar - *Platalaea leucorodia*

Essentieel		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie broedvogels tot gemiddeld 40 broedparen; uitbreiding van de huidige populatie trekvogels.
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kemphaan - <i>Philomachus pugnax</i>		
Zeer belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 800 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Goudplevier - <i>Pluvialis apricaria</i>		
Zeer belangrijk		
thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot gemiddeld 5.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefge-

		bied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.
--	--	---

Kolgans - *Anser albifrons*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 20.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Grauwe gans - *Anser anser*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie trekvogels van minimaal 12.000 exemplaren. Toezien op een duurzaam beheer van residentiële populaties die niet altijd gemakkelijk van trekken-de populaties zijn te onderscheiden.
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Wulp - *Numenius arquata*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 3.600 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Regenwulp - *Numenius phaeopus*

Zeer belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Populatie		
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, vegetatiewijziging, tekort aan kwaliteit van het leefgebied, Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

BE2301134 Krekengebied

Blauwe kiekendief - *Circus cyaneus*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 150 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige

		milieubeleid.
--	--	---------------

Goudplevier - *Pluvialis apricaria*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	↑	uitbreiding van de huidige populatie tot gemiddeld 5.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kemphaan - *Philomachus pugnax*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 800 exemplaren
Kwaliteit	=	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kleine zwaan - *Cygnus bewickii*

Essentieel

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig overwinteringsareaal

Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 140 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, ongunstige waterkwaliteit, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Kolgans - *Anser albifrons*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidige areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van gemiddeld 20.000 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van versnippering, niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Rietgans - *Anser fabalis*

Zeer Belangrijk

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	=	behoud van het huidig areaal
Oppervlakte	=	behoud van de huidige populatie van minimaal 650 exemplaren
Kwaliteit	↑	Oplossen van niet afgestemd menselijk gebruik, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Geen extra oppervlakte leefgebied nodig naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Roerdomp - *Botaurus stellaris*

Kennis lacune

thema	doel	Omschrijving van het doel
Areaal	↑	Een verdubbeling van het huidig areaal tot 550 km ²
Oppervlakte	↑	Uitbreiding van de populatie tot 75 paren met 2 kernpopulaties van minimaal 20 broedparen en een aantal satellietpopulaties van 3 - 5 paren
Kwaliteit	↑	Oplossen van verstoring van de waterhuishouding, tekort aan kwaliteit van het leefgebied Uitbreiding van het huidige leefgebied met 1.370 - 2.110ha open water (30 - 35%) en moeras (waterrietvegetaties met een waterpeil van 10 - 30 cm), naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid.

Bijlage 2 - Analyse van de Europees te beschermen habitats en soorten

Inleiding

Bij het formuleren van doelstellingen voor de Europees te beschermen habitats en soorten worden verschillende aspecten in beschouwing genomen, waaronder (a) de beoordeling van de huidige kwaliteit van het habitat of soort in het gebied (de zogenaamde actuele staat van instandhouding), (b) de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied en (c) de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen, die een doorwerking hebben op gebiedsniveau.

Vaststellingen hierbij kunnen leiden tot het besluit dat uitbreiding vereist is voor het habitat of het leefgebied van de soort. In dat geval is het belangrijk om in te kunnen schatten of uitbreiding binnen het betreffende gebied effectief tot de mogelijkheden behoort. Met andere woorden, de potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort moet gekend zijn.

In deze bijlage 2 wordt per tot doel gestelde habitat en soort informatie gegeven over:

- a. de beoordeling van het habitat of soort in het gebied in de huidige situatie (actuele staat van instandhouding);
- b. de trend voor het habitat of het leefgebied van de soort in het gebied;
- c. potenties voor de habitats of de leefgebieden van de soort.

Deze informatie ondersteunt het formuleren van de instandhoudingsdoelstellingen op niveau van het gebied.

Om aan te geven waarop de kwaliteitsbeoordelingen, de inschatting van potenties en dergelijke berusten, wordt in een eerst volgende paragraaf aangegeven welke modellen en basisinformatie worden gebruikt voor het bepalen daarvan.

In de daarop volgende paragrafen wordt voor elke Europees te beschermen habitat of soort de concrete situatie geanalyseerd. Nadat beknopt ingegaan wordt op de actuele aanwezigheid van het habitat of de soort in het gebied ('het actuele voorkomen'), zullen de drie hoger genoemde aspecten worden toegelicht (actuele staat van instandhouding, trend en potenties).

Afsluitend wordt kort aangegeven hoe het staat met de in het gebied voorkomende regionaal belangrijk biotopen. Een regionaal belangrijk biotoop is een vegetatie die op Vlaams niveau zeldzaam en bedreigd is. Om het voortbestaan daarvan in Vlaanderen niet in het gedrang te brengen en omdat deze biotopen vaak een leefgebied zijn van Europees te beschermen soorten is het belangrijk om ook daar een zicht op te hebben.

Toelichting over de gebruikte informatie en modellen

8.3.1. Habitatkaart

De habitatkaart (v.5.2) geeft de best beschikbare informatie weer over de verspreiding van de Natura 2000 habitats en regionaal belangrijke biotopen in Vlaanderen (Paelinckx et al. 2009). De verspreiding op het niveau van individuele Natura 2000 gebieden kan met de habitatkaart dus nagegaan worden.

De indicatieve situering van de habitattypen en regionaal belangrijke biotopen is de resultante van:

- een vertaling van de Biologische Waarderingskaart v.2 naar de Natura 2000 habitattypen en regionaal belangrijke biotopen;

- gericht veldwerk; met name sinds 2003 werd er binnen de habitatrichtlijngebieden rechtstreeks met Natura 2000 habitattypen gekarteerd. In dit opzicht werd een habitatsleutel ontwikkeld (De Saeger et al. 2008);
- integratie met aanvullende datalagen (vnl. vegetatiekaarten) voor habitats die anders niet eenduidig of onvoldoende gedetailleerd uit de Biologische Waarderingskaart af te leiden zijn.

De belangrijkste 'sterkten' van de habitatkaart zijn:

- een uniforme, gebiedsdekkende situering en typering van nagenoeg alle habitattypen in Vlaanderen;
- een vaste, uniforme werkwijze voor heel Vlaanderen, waardoor alle toepassingen die nood hebben aan de situering van de habitattypen herhaalbaar, controleerbaar en objectiever worden.

De belangrijkste 'zwakten' van de habitatkaart zijn:

- de tijdsperiode 1997–2009 nodig voor het beëindigen van een volledige karteercyclus is lang, waardoor de informatie voor sommige SBZ's gedateerd kan zijn;
- het vertalen van de geraadpleegde informatiebronnen in het algemeen, en deze van de BWK (vnl. veldwerk van voor 2003) in het bijzonder blijft voor sommige habitattypen onderhevig aan kennislacunes.

Op basis van terreininventarisaties die plaatsvonden in het kader van de opmaak van voorliggend S-IHD rapport, kunnen in functie van het rapport nog specifieke correcties doorgevoerd worden. Deze komen aan bod onder de respectievelijke habitats.

Paelinckx D., De Saeger S., Oosterlynck P., Demolder H., Guelinckx R., Leyssen A., Van Hove M., Weyembergh G., Wils C., Vriens L., T'Jollyn F., Van Ormelingen J., Bosch H., Van de Maele J., Erens G., Adams Y., De Knijf G., Berten B., Provoost S., Thomaes A., Vandekerkhove K., Denys L., Packet J., Van Dam G. & Verheirstraeten M. 2009. Habitatkaart, versie 5.2. Indicatieve situering van de Natura 2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapport en GIS-bestand INBO.R.2009.4. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Paelinckx D., Demolder H., Denys L., Packet J., Thomaes A. & Vandekerkhove K. 2008. Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

8.3.2. PotNat

Het INBO ontwikkelde een methode om voor heel Vlaanderen op basis van (a)biotische factoren de potenties voor natuur in te schatten, het potentiële natuur (PotNat) model. Het model toont waar in Vlaanderen bepaalde natuurtypen zich kunnen ontwikkelen.

Potnat steunt op twee kennispijlers, enerzijds de abiotische eisen die een natuurtype stelt aan haar standplaats, en anderzijds het ruimtelijk voorkomen van die standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Voor 60 in Vlaanderen voorkomende terrestrische natuurtypes werden abiotische profielen opge maakt. Deze profielen geven voor 9 standplaatskenmerken (zijnde bodemtextuur, bodemzuurtegraad, bodemprofiel, trofie, gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand, gemiddelde laagste grondwaterstand, overstromingstolerantie, waterkwaliteit en zouttolerantie) de waarden aan waarbinnen een bepaald natuurtype kan voorkomen. Hierbij moet opgemerkt dat op eenzelfde standplaats doorgaans verschillende natuurtypen tot ontwikkeling kunnen komen (ecoserie). Welk natuurtype uit de ecoserie uiteindelijk voorkomt is een gevolg van het gevoerde beheer. Voor de tweede pijler werd het ruimtelijk voorkomen van deze 9 standplaatskenmerken in Vlaanderen in kaart gebracht.

Het PotNat-model is een GIS-toepassing. Het combineert beide kennispijlers en toont waar in Vlaanderen de standplaatskenmerken geschikt zijn voor welk natuurtype (of ecoserie). Het resul-

taat is een geschiktheidscore van een bepaalde locatie voor een bepaald natuurstype. De scores gaan van zeer geschikt tot ongeschikt. Bij essentiële ontbrekende data is de score onbekend. De scores worden weergegeven op een kaart. De kaart geeft ruimtelijk weer waar in Vlaanderen een bepaald natuurstype kan voorkomen (potentie).

Beperkingen van het model:

- het model is beperkt tot terrestrische natuurstypen, waterhabitats worden niet besproken;
- het model maakt gebruik van meerdere datalagen. De beperkingen van elk van deze datalagen afzonderlijk werken steeds door in de resultaten van het PotNat-model;
- de vereiste standplaatskenmerken voor een natuurstype zijn niet altijd voldoende gekend. Ook ontbreekt soms voldoende gedetailleerde en gebiedsdekkende info van de standplaatskenmerken in Vlaanderen.

Wouters J. & Declerck K. (in prep). PotNat, een model voor het inschatten van natuurstypen in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel
http://www.inbo.be/content/page.asp?pid=BOL_NAT_PotNat

8.3.3. De beoordeling van de staat van instandhouding

De *actuele staat van instandhouding* is de staat van instandhouding op niveau van het gebied als geheel.

Om te komen tot de actuele staat van instandhouding voor een habitattype wordt gestart met de beoordeling op niveau van afzonderlijke habitatplekken. Deze eerste stap laat toe om een uitspraak te doen over de *lokale staat van instandhouding* van een specifiek habitattype. Voor het beoordelen van de *lokale staat van instandhouding* – voor habitattypen en soorten – zijn beoordelingstabellen beschikbaar. Deze tabellen - ontworpen voor de beoordeling van afzonderlijke habitatvlekken en leefgebieden van soorten - worden verder LSVI-tabellen genoemd. De LSVI-tabellen voor de beoordeling van habitats en soorten zijn terug te vinden in verschillende rapporten (Adriaens et al. 2008, Adriaens & Ameeuw 2008, T'Jollyn et al. 2009).

De LSVI-tabellen bevatten een aantal criteria en indicatoren die evaluatie behoeven om te komen tot de lokale staat van instandhouding voor de Europees te beschermen habitats. Voor de soorten kunnen zowel de toestand van de lokale populatie als de kwaliteit van de leefomgeving aan de hand van indicatoren getoetst worden aan weloverwogen drempelwaarden. Voor habitattypen wordt dit beoordeeld aan de hand van de criteria habitatstructuur, aanwezige verstoringen en vegetatieontwikkeling.

De keuze van de indicatoren en de bijhorende drempelwaarden in de beoordelingstabellen van dit rapport is gebaseerd op hun objectiviteit (nationale en internationale literatuur), eenduidigheid, praktische bruik- en meetbaarheid en de volledigheid waarmee ze de ecologie van de soorten en habitats beschrijven. Ook hun relevantie werd hierbij in overweging genomen.

Voor de beoordeling van individuele indicatoren dient gekozen tussen volgende scores:

- Score A: goed;
- Score B: voldoende;
- Score C: gedegradeerd.

Voor elk habitat of soort wordt uiteindelijk een beoordeling gegeven van de huidige situatie op ecologisch vlak.

Dit wordt gedaan door het samennemen van de verschillende scores over de indicatoren heen zodat voor een heel gebied één score verkregen wordt voor de staat van instandhouding van een Europees habitat of een soort binnen het voorliggende gebied.

Voor de beoordeling van de actuele staat van instandhouding worden twee eindbeoordelingen onderscheiden:

- Goede tot uitstekende staat van instandhouding;
- Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

De conclusie van de actuele staat van instandhouding wordt afgeleid uit de geïntegreerde scores van criteria en indicatoren over de verschillende deelgebieden en habitatvlekken heen. Deze worden als volgt gekoppeld aan een einduitspraak over de actuele staat van instandhouding.

- Indien alle beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overal voldoende tot goed', 'overwegend voldoende tot goed' en 'deels voldoende tot goed' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Goede tot uitstekende staat van instandhouding';
- Indien er één of meer beoordelingen van de indicatoren vallen binnen de categorieën 'overwegend gedegradeerd' of 'overal gedegradeerd' dan wordt besloten tot een eindbeoordeling van de actuele staat van instandhouding als 'Gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding'.

Intermezzo: Fauna als criterium bij de beoordeling van de actuele staat van instandhouding voor habitats

De LSVI-tabellen bevatten ook steeds een beoordelingsluik "fauna" dat toelaat te toetsen naar de geschiktheid voor faunasoorten die in het habitatype mogen verwacht worden. Dit criterium wordt in regel niet beoordeeld op niveau van habitatplekken of deelgebieden maar enkel op niveau van het hele gebied. Redenen hiervoor zijn:

- het speelt op een hoger schaalniveau (gebiedsniveau en niet op niveau van een afzonderlijke habitatvlek of een kleine groep van habitatvlekken);
- het hoeft niet te gaan over soorten die actueel aanwezig zijn (en dus niet hoeven vastgesteld, in tegenstelling tot alle andere beoordelingscriteria), maar over het creëren van de nodige oppervlaktevoorwaarden voor een normale respectievelijk optimale ontwikkeling op vlak van de typische fauna (een voldoende respectievelijk goede oppervlaktevereiste voor faunaontwikkeling);
- het laat toe tot genuanceerde uitspraken te komen: qua habitatstructuur en vegetatie heeft het habitatype in dit gebied bijvoorbeeld een voldoende kwaliteit (waarbij vooral criteria x en y een aandachtspunt zijn), maar de verwachtingskansen voor de aan het habitatype gebonden fauna zijn laag.

Via literatuur, expertoordeel, ... kan dit faunaluik verder geduid en geargumenteed worden.

Dezelfde redenering gaat op voor de beoordeling van de staat van instandhouding op niveau van habitatrichtlijnsoorten. Ook hier is het de bedoeling dat in een eerste stap beoordelingen plaatsvinden op niveau van afzonderlijke leefgebieden ('lokale staat van instandhouding') en dat deze in een tweede stap worden geïntegreerd om te komen tot de staat van instandhouding op niveau van het gebied (actuele staat van instandhouding).

Adriaens P. & Ameeuw G. 2008. Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten. INBO.R.2008.36. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, 246 pp.

Adriaens D., Adriaens T. & Ameeuw G. 2008. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrictlijnsoorten*. INBO.R.2008.35. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 217 pp.

T'Jollyn F. Bosch H., Demolder H., De Saeger S., Leyssen, A. Thomaes, A., Wouters J. & Paerlinckx D., 2009. *Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATU-RA2000 habitattypen*. INBO.R.2009.46. *Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek*, Brussel, 326 pp.

INFORMATIEF DOCUMENT

De habitats van bijlage I

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen habitats opge-lijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor het habitat binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van de actuele staat van instandhouding aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een habitat wordt vertrokken van de hoger vermelde habitatkaart. De Vlaanderen dekkende kaart wordt kort toegelicht en waar nodig becommentarieerd en aangevuld.

Met het bepalen van de potenties wordt bedoeld dat wordt nagegaan waar in het gebied het habitat zich nog zou kunnen ontwikkelen op basis van de ecologische vereisten van dat habitat. Op deze wijze wordt de op ecologische basis maximale mogelijke oppervlakte-uitbreiding bepaald. Voor het bepalen van de potenties wordt vertrokken van een experten inschatting. Het model POTNAT wordt aangewend ter ondersteuning van deze inschatting. Het resultaat van deze modellen wordt kort toegelicht, becommentarieerd en aangevuld.

Wanneer specifieke gegevens bekend zijn over de evolutie van de kwantiteit of de kwaliteit van een habitat wordt dat beschouwd onder 'trend'.

De beoordeling van criteria en indicatoren wordt in tabellen weergegeven.

De eerste tabel geeft de conclusies weer door integratie over alle deelgebieden heen. De daar op volgende tabellen geven de beoordeling van elk indicator, gebruikt in de LSVI-tabellen, weer voor elk deelgebied waarin het habitat voorkomt. Deze tabel wordt gevolgd door een tabel waarin de geïntegreerde beoordeling over de criteria heen wordt afgeleid uit de beoordelingen van de criteria op niveau van afzonderlijke deelgebieden of habitatvlekken.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de habitats vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

1310 - Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia*-soorten en andere zoutminnende planten

Het actuele voorkomen

Zeekraalvegetaties zijn zilte pioniervegetaties en worden binnendijs vooral aangetroffen langs krekken, in uitgeveende of uitgebikte percelen en in weiden langs kanalen met zilte kwel. Ook bij natuurinrichtingsprojecten, waarbij afgravingen plaatsvinden, kan de vegetatie vrij snel opnieuw ontstaan. De actuele oppervlakte binnen de SBZ bedraagt ca. 20 ha. Het grootste aandeel hiervan komt voor in de Dudzeelse polder (ca. 10 ha). Vlakdekkend komt het habitattype enkel voor in Ter Doest en de Dudzeelse polder. Daarnaast komt het habitattype verspreid voor in de SBZ, vooral onder de vorm van smalle linten langs zoute laantjes of in trapgaten van vee.

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar Bijlage 5: Kaart 5.1.a t.e.m. 5.1.d.

Potenties

Verschillende deelgebieden hebben goede potenties voor toename van de actuele oppervlakte. Het gaat in eerste instantie om de deelgebieden waar actueel belangrijke oppervlaktes voorkomen: de Uitkerkse polder, de Zwaanhoek, Ter Doest en het Meetjeslandse krekengebied.

In deelgebieden waar het waterpeil niet afgestemd is op de natuurdoelen kan de potentiële oppervlakte sterk toenemen bij het instellen van een geschikt waterpeilbeheer. Het habitattype vereist een geschikt peilbeheer (hoge winterwaterstanden) en zilte kwelinvloed op stikstofgelimiteerde graslanden. Het instellen van een geschikt peilbeheer vereist meestal het plaatsten van kunstwer-

ken en uiteraard het maken van goede afspraken met de andere grondgebruikers. Hydrologische isolatie van een natuurkerngebied is een andere optie. Bij natuurinrichtingsprojecten, waarbij afgravingen plaatsvinden kan de vegetatie vrij snel opnieuw ontstaan, daar vogels goede verbreiders zijn van de zaden via slijk aan de poten (Zwaenepoel *et al.*, 2002).

De trend

Door een aantal inrichtingsprojecten (o.a. compensatie van de haven, natuurinrichting en Life-projecten) is de oppervlakte van dit habitattype recent toegenomen binnen SBZ. Binnen SBZ is er globaal gezien sprake van een toename van de oppervlakte sinds de aanmelding.

Tabel 0-1. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) van habitattype (in ha) 1310 - Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met Salicornia-soorten en andere zoutminnende planten – binnendijks subtype

Deelgebied	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)
BE2500002-1		
BE2500002-2		
BE2500002-3		
BE2500002-4	1,5	
BE2500002-5		
BE2500002-6		
BE2500002-7		
BE2500002-8		
BE2500002-9		
BE2500002-10		
BE2500002-11		
BE2500002-13	1,4	
BE2500002-14		
BE2500002-15	1,6	
BE2500002-16	1,3	
BE2500002-17	0,4	
BE2500002-18		
BE2500002-19	0,1	
BE2500002-20		
BE2500002-21		
BE2500002-22		
BE2500002-23	1,0	
BE2500002-24	0,1	
BE2500002-25		
BE2500002-26		
BE2500002-27		
BE2500002-28		
BE2500002-29		
BE2500002-30	0,3	
BE2500002-31		
BE2500002-32	1,1	
BE2500002-33	0,8	
SBZ-V Poldercomplex Damme		
SBZ-V Poldercomplex Dudzele	10,8	
SBZ-V Poldercomplex Klemskerke		
SBZ-V Poldercomplex Stalhille		
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke		
SBZ-V Krekengebied		
SBZ-V Zwin polder	0,2	
Totaal	20	Ca. 1% (19ha)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-2. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitatype 1310 - Eenjarige pioniervegetaties van slik- en zandgebieden met *Salicornia*-soorten en andere zoutminnende planten

Habitatype 1310		
Vegetatie	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten t.o.v. totale oppervlakte:</i> Op de meeste plaatsen waar het habitat voorkomt is de bedekking met sleutelsoorten > 10%.	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten t.o.v. de begroeide oppervlakte:</i> In zilte depressies komen de zeekraalvegetaties meestal in mozaïek voor met zilt grasland; ze zijn weliswaar dominant maar toch minder dan 90% bedekkend.	Overwegend gedegradeerd

Conclusies

Het habitatype 1310 bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte-doelstelling Behoud van de actuele oppervlakte binnen SBZ-H.

kwaliteits-doelstelling Goede staat van instandhouding van de actuele habitat-vlekken, waarbij voldaan wordt aan volgende kwaliteit:

- winter inundaties (= minimaal plasdras) in de periode november t.e.m. april;
- geschikte grondwaterstanden het overige deel van het jaar;

Voldoende tot goede staat van instandhouding in kleinere stapstenen binnen SBZ.

1330 - Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)

Het actuele voorkomen

Actueel komt in de SBZ ca. 100 ha zilt grasland voor (Tabel 0-5). Het grootste aandeel daarvan vinden we terug in de Uitkerkse Polder. De recente inrichtingen (natuurinrichting en Life) hebben in dit deelgebied geleid tot een sterke toename van de oppervlakte zilt grasland in dit deelgebied. Daarnaast leveren vooral de deelgebieden Zwaanhoek, Meetjeslandse kreken, Dudzeelse polder en Ter Doest en het Pompje een belangrijke oppervlaktebijdrage. Dit zijn allemaal deelgebieden waar recent herstelwerken werden uitgevoerd.

In de overige deelgebieden komt het habitatype slechts fragmentair onder de vorm van relicten voor. In gebieden waar voldoende zilte invloed aanwezig is komt het type voor langs laantjes, poelen, grachten en kreken. In deze deelgebieden is het habitatype vaak tot lintvormige relicten beperkt.

Voor de actuele verspreiding van dit habitatype verwijzen we naar Bijlage 5: Kaart 5.1.a t.e.m. 5.1.d.

Potenties

Verschillende deelgebieden hebben goede potenties voor toename van de actuele oppervlakte. Het gaat in eerste instantie om de deelgebieden waar actueel belangrijke oppervlaktes voorkomen: de Uitkerkse en Dudzeelse polder, de Zwaanhoek en het Meetjeslandse krekengebied. Daarnaast zijn er in kleinere deelgebieden ook goede potenties aanwezig: o.a. Ter Doest, 't Pompje.

In deelgebieden waar het waterpeil niet afgestemd is op de natuurdoelen kan de potentiële oppervlakte sterk toenemen bij het instellen van een geschikt waterpeilbeheer.

De trend

Zie 1310.

INFORMATIEF DOCUMENT

Tabel 0-3. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) en potenties van habitatype (in ha) 1330 - Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*) – binnendijks subtype

Deelgebied	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)
BE2500002-1		
BE2500002-2	0,7	
BE2500002-3	11,2	
BE2500002-4	5,5	
BE2500002-5		
BE2500002-6		
BE2500002-7	3,4	
BE2500002-8	0,7	
BE2500002-9		
BE2500002-10		
BE2500002-11		
BE2500002-13	50,1	
BE2500002-14		
BE2500002-15	0,8	
BE2500002-16	0,7	
BE2500002-17	2,7	
BE2500002-18		
BE2500002-19	1,3	
BE2500002-20	1,3	
BE2500002-21		
BE2500002-22	0,3	
BE2500002-23	2,0	
BE2500002-24	0,8	
BE2500002-25	3,4	
BE2500002-26	0,7	
BE2500002-27		
BE2500002-28	0,4	
BE2500002-29	1,4	
BE2500002-30	2,6	
BE2500002-31		
BE2500002-32	1,0	
BE2500002-33	9,0	
SBZ-V Poldercomplex Damme		
SBZ-V Poldercomplex Dudzele	11,2	
SBZ-V Poldercomplex Klemskerke	2,3	
SBZ-V Poldercomplex Stalhille	0,5	
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke	2,8	
SBZ-V Krekengebied	1,9	
SBZ-V Zwin polder	2,3	
Totaal	120	Ca. 12% (224 ha)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-4. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitatype 1330 - Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*) – binnendijks subtype

Habitatype 1330		
Habitatstructuur	<i>Indicator horizontale structuur:</i> In deelgebieden met te hoge begrazingsdruk is de horizontale structuur van de zilte graslanden slecht ontwikkeld. In de meeste deelgebieden vormt dit geen knelpunt.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator microreliëf:</i> In de meeste deelgebieden waar het habitatype voorkomt is het microreliëf voldoende ontwikkeld.	overwegend voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator overgang naar RBB 'mr' (verrieting):</i> Verrieting vormt een probleem in deelgebieden waar begrazingsbeheer stopgezet werd en vormt slechts lokaal een probleem.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator dominantie soorten RBB 'zilverschoongrasland':</i> In de meeste deelgebieden worden zilte vegetaties gedomineerd door grassoorten van het zilverschoonverbond. Zilverschoongrasland komt van nature in mozaïek voor met zilt grasland in poldergrasland. Bij ontzilting en/of ongeschikt begrazingsbeheer neemt echter de oppervlakte en de bedekking van vnl. grassen van het RBB zilverschoongrasland toe.	overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> In de meeste deelgebieden waar het habitatype voorkomt is het aantal sleutelsoorten voldoende.	overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> De bedekking met sleutelsoorten is in de meeste deelgebieden te gering voor een voldoende staat.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator dominantie 1 soort:</i> Dit knelpunt doet zich slechts zeer lokaal voor.	overal voldoende tot goed

Conclusies

Het habitatype 1330 bevindt zich in een gedeeltelijk aangetaste actuele staat van instandhouding.

Voor de concrete beoordeling van de **lokale staat van instandhouding** voor deelgebieden en/of habitatvlekken wordt verwezen naar onderstaande tabellen.

Tabel 0-5. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitatype 1330 - Atlantische schorren (*Glauco-Puccinellietalia maritimae*)

Habitatype 1330	BE25000002-1	BE25000002-2	BE25000002-3	BE25000002-4	BE25000002-5	BE25000002-6	BE25000002-7	BE25000002-8	BE25000002-9	BE25000002-10	BE25000002-11	BE25000002-13	BE25000002-14	BE25000002-15	BE25000002-16	BE25000002-17	BE25000002-18	BE25000002-19	BE25000002-20	BE25000002-21	BE25000002-22
Actuele oppervlakte (ha)	<1	11	6				3	<1				50		<1	<1	3		1	1		<1
Actueel oppervlaktaandeel	1%	9%	5%				3%	1%				42%		1%	1%	2%		1%	1%		0%
Habitatstructuur																					
Horizontale structuur	A	A	A				C	C				A		A	A	C		A	A		A
Microreliëf	A	A	A				A	C				A		A	A	A		A	A		A
Verstoring																					
Verriet (overgang naar RBB mr)	A	A	A				A	A				A		B	B	C		B	B		A
Ontzilting (overgang naar zilverschoongrasland)	C	C	A				C	C				C		C	C	C		C	C		C
Vegetatie																					
Aantal sleutelsoorten	A	C	A				A	C				A		A	A	C		A	A		A
Bedekking sleutelsoorten	C	C	C				C	C				C		C	C	C		C	C		C
Dominantie van 1 soort	A	A	A				A	A				A		A	A	A		A	A		A

Habitattype 1330	BE25000002-23	BE25000002-24	BE25000002-25	BE25000002-26	BE25000002-27	BE25000002-28	BE25000002-29	BE25000002-30	BE25000002-31	BE25000002-32	BE25000002-33	SBZ-V Poldercomplex Damme	SBZ-V Poldercomplex Dudzele	SBZ-V Poldercomplex Klemskerke	SBZ-V Poldercomplex Stalhill	SBZ-V Poldercomplex Uitkerke	SBZ-V Krekengebied	SBZ-V Zwin polder	Conclusie gebied
Actuele oppervlakte (ha)	2	<1	3	<1		<1	1	3		1	9		11	2		3	2	2	120 ha
Actueel oppervlakteaandeel	2%	1%	3%	1%		0%	1%	2%		1%	7%		9%	2%		2%	2%	2%	100 %
Habitatstructuur																			
Horizontale structuur	A	C	A	C		C	C	A		A	B		A	C		A	B	C	overwegend voldoende tot goed
Microreliëf	A	A	A	A		C	A	A		A	B		A	A		A	B	A	overwegend voldoende tot goed
Verstoring																			
Verriet (overgang naar RBB mr)	C	A	A	A		A	A	A		A	C		A	A		A	C	C	overwegend voldoende tot goed
Ontzilting (overgang naar zilverschoongrasland)	C	C	B	C		C	A	B		B	C		B	C		C	C	C	overwegend gedegradeerd
Vegetatie																			
Aantal sleutelsoorten	C	C	A	C		C	A	A		A	A		A	A		A	A	C	overwegend voldoende tot goed
Bedekking sleutelsoorten	C	C	A	C		C	C	A		A	C		A	C		C	C	C	overwegend gedegradeerd
Dominantie van 1 soort	A	A	A	A		A	A	A		A	A		A	A		A	A	A	overal voldoende tot goed

Hieronder worden het voorkomen, de beoordeling en de potenties per deelgebied kort besproken.

Deelgebied 1: Duivekete

Op dit ogenblik komen de habitats 1310 en 1330 in dit deelgebied niet voor. Door het hoge sulfaatgehalte in het grondwater kan hier potentieel een zilverschoongrasland met zilte invloed ontwikkeld worden. De potenties kunnen verbeterd worden door geoptimaliseerd peilbeheer en het achter wege late van bemesting.

Deelgebied 2: Zwaanhoek

Op dit ogenblik komt het habitat 1330 in een ongunstige staat van instandhouding voor. Er komen verschillende sleutelsoorten (zilte schijnspurrie, zeeaster, heen, stomp kweldergras, gewoon kweldergras, melkkruid, zulte en zilte rus) voor; wel goed qua microreliëf. Venige bodem. Op eilandjes tijdelijke pioniertoestanden met zilte vegetaties. Winterpeil wordt in de toekomst gelijkgesteld aan zomerpeil (winterpeil verhoogd met ca. 20cm) tegen eind 2011. Zal bevorderend werken voor zilte vegetaties (meer pioniertoestanden). Winterpeil wordt in de toekomst gelijkgesteld aan zomerpeil (winterpeil verhoogd met ca. 20cm).

Potenties meer richting zilt zilverschoonverbond (Aardbeiklaver, moeraszoutgras, zilt torkruid, selderij) dan zilte vegetaties.

Deelgebied 4: Pompje met Schorreweide

4a) Schorreweide:

In dit deelgebied zijn de habitats 1310 en 1330 reeds zeer goed ontwikkeld. De habitatstructuur (mozaïek van 1310 en 1330) bevindt zich in een goede staat. Volgende sleutelsoorten werden er terug gevonden: Stomp kweldergras, Zilte rus, Zulte, Dunstaart, Zilte schijnspurrie, melkkruid, Zilte zegge, Heen en Gerande schijnspurrie.

Er kan nog een lichte verbetering gehaald worden door het verder verschrallen van de zandige bodem.

4b) Pompje:

In dit deelgebied zijn de habitats 1310 en 1330 minder goed ontwikkeld. Hier is recent een inrichting ten behoeve van deze habitats uitgevoerd. Gezien de heraanleg is de habitatstructuur nog onvoldoende ontwikkeld. Er is nog een grote marge voor verbetering in dit deelgebied. Gezien het hier een kleibodem betreft, zal de verschralling trager verlopen.

Sleutelsoorten zijn Stomp kweldergras, Zilte rus, Zulte, Zilte schijnspurrie, melkkruid, Zilte zegge, Heen en Gerande schijnspurrie.

Wordt deels riet (Z deel) in toekomst (nodig voor compensatie Pelikaan). N deel wordt zilt grasland in toekomst.

Deelgebied 5: Grote palingpot

Door de hoge ligging (boven invloed van zoute kwel) zijn er in dit deelgebied weinig potenties voor het ontwikkelen van de habitats 1310 en 1330. Enkel langsheen de randen van lager gelegen delen (grachten, poelen) kunnen deze habitats zich mogelijk handhaven. Wegens de landschappelijke aspecten die gelden in dit deelgebied, is het afgraven van de toplaag geen optie. Hier kunnen maximaal kamgraslanden ontwikkeld worden.

Deelgebied 7: Polders Klemskerke-Vlissegem

In dit deelgebied zijn veel gradiënten aanwezig. Verschillende sleutelsoorten van zilte graslanden zijn aanwezig (Stomp kweldergras, Zilte rus, Zulte, Zilte schijnspurrie, Melkkruid, Zilte zegge, Heen, Gerande schijnspurrie). Enige vindplaats in West-Vlaanderen van Moerasmelkdistel. Ook Strandkamille, Goudhaver, Peterselie, Kattendoorn. De habitatstructuur is onvoldoende ontwikkeld.

Minder goed ontwikkeld (recent ingericht), nog veel marge voor verbetering. (kleibodem).

Het deelgebied heeft goede potenties, mits verbeteren van het peilbeheer (winterpeil gelijkstellen aan zomerpeil). Momenteel is er een sterke afwatering naar de Noordede (N-Z). Structureel is het echter peil moeilijk aan te passen. Water van De Haan moet nl. door het gebied.

Deelgebied 8: Vijfwege

Slechts één perceel met relict van zilt grasland komt voor in dit deelgebied. Peil inversie is grootste knelpunt in dit deelgebied.

Potenties: Z deel geen potenties (zoete kwel → goede potenties voor "polder" Calthion). N deel wel, maar niet geschikt peilbeheer (snelle afwatering naar Noordede). Middenstuk: potenties voor verbetering (goed voor broedvogels ook).

Deelgebied 13: Uitkerkse Polder:

In de Uitkerkse polder zijn de zilte graslanden goed ontwikkeld qua microreliëf, met veel recente afgravingen. Er zijn echter weinig sleutelsoorten van zilt grasland aanwezig vergeleken met andere, beter ontwikkelde deelgebieden (Sleutelsoorten: Stomp kweldergras, Zilte rus, Zulte, Zilte schijnspurrie, Melkkruid, Dunstaart, Blauw kweldergras). De bedekking met sleutelsoorten is gering.

Goede potenties aanwezig voor sterke toename van de oppervlakte, mits verbeteren peilbeheer (winterpeil gelijkstellen aan zomerpeil). Sterke afwatering naar zee (Blankenbergse vaart).

Deelgebied 14: Tiendebrug Lissewege

Enkel in de randen van grachten en slootjes komen zilte vegetaties voor.

In het deelgebied zijn wegens de hoge saliniteit goede potenties aanwezig mits aangepast beheer.

Deelgebied 15 & 16 Ter Doest

In dit deelgebied zijn veel zilte depressies aan. Het waterpeil wordt hier reeds geregeld i.f.v. zilt grasland. Voorlopig is nog vrij veel verruiging en riet (<70%) door te lage begrazingsdruk, maar wordt gemaaid. Soms watervervuiling aanwezig. Sleutelsoorten: Dunstaart, Blauw & Stomp kweldergras, Melkkruid, Zilte schijnspurrie, Zulte, Heen, Zilte rus. Bedekking met sleutelsoorten voldoende.

Deelgebied 17 Oud Fort Isabella, kleiputten De Vrede en Dievegatkreek:

Verschillende relict van zilt grasland komen hier voor. Het aantal sleutelsoorten en de bedekking is echter beperkt.

De zilte graslanden in de Dievegatkreek waren in het verleden goed ontwikkeld, maar zijn actueel verruigd en verriet door het weggevalen beheer.

Deelgebied 19 Fort St-Donaas:

De kreekranden betreffen vooral zilverschoongrasland met zilte invloed en rietlanden. Het aantal en de bedekking van typische soorten is beperkt.

Potenties voor uitbreiding zilt grasland is beperkt (weinig zilte invloed).

Deelgebied 20 en 21 Kreeken van Lapscheure:

Kreekranden vooral zilverschoongrasland met zilte invloed en rietlanden. Potenties voor uitbreiding zilt grasland is beperkt (weinig zilte invloed). Verschillende graslanden worden te intensief begraasd.

Deelgebied 22 Bonem:

Verschillende sleutelsoorten (Melkkruid, Stomp kweldergras, Zilte schijnspurrie, Zulte, Heen, ...), beperkte bedekking. Onaangepast beheer.

Goede potenties over grote oppervlakte, eerder zilte zilverschoongraslanden dan echt zilte graslanden. Geen natuurgebied. Bemesting is knelpunt voor ontwikkeling zilt grasland.

Deelgebied 25, 30 & 32 Dudzeelse Polder:

Veel sleutelsoorten aanwezig en voldoende bedekking. Goede structuur. Waterpeil verbetert nog in toekomst.

Deelgebied 24 & 26 Oudemaarspolder: onbekend

Actueel komt zilt grasland slecht over zeer kleine oppervlakte voor. Sleutelsoorten ontbreken grotendeels.

Deelgebied 28 Oude Straatkreek

Sleutelsoorten ontbreken grotendeels (slechts enkele aan de randen van de kreek zelf). Slecht ontwikkeld microreliëf en weinig horizontale structuurvariatie.

Potenties aanwezig op laagste percelen (zonder afgraving).

Deelgebied 29 Grote Keignaert

Actueel komt zilt grasland slecht over zeer kleine oppervlakte voor.

Goede potenties (vooral in Z van het deelgebied sterk zoute invloed), vooral in randen van sloten. Percelen zijn ingericht met natuurinrichting. Situatie kan nog verbeteren bij verder verschrallen van graslanden. Afgraven kreekoever is niet mogelijk (Beschermd Landschap).

Deelgebied 33: Meetjeslandse krek

- regio Sint-Laureins: Hier komen enkel nog wat relictten van zilte graslanden voor. Deze zijn veel te klein en doorgaans slecht ontwikkeld.

- regio Watervliet: De zilte graslanden scoren hier op alle vlakken ongunstig. Enkel het deeltje van de Jeronimuspolder is goed ontwikkeld. Wel veel potentie voor verbetering en toename oppervlakte.

- regio Assenede: In de Kapellekreek zijn de zilte graslanden met riet verruigd. De Vliet scoort goed op alle indicatoren, maar is gedeeltelijk een stort van steengruis en is deels opgehoogd. Rode en Grote Geul hebben een slechte waterkwaliteit, maar de zilte graslanden scoren nog vrij goed. Hollekensdijk scoort goed op alle indicatoren. Globaal scoren de zilte graslanden hier onvoldoende.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitat-type worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte-doelstelling Toename van de actuele oppervlakte met 20 ha binnen SBZ-H: door omvorming (15-20 ha) in gebieden met actueel natuurbeheer door toepassen kwaliteitsdoelen en uitbreiding (0-5 ha).

kwaliteits-doelstelling Goede staat van instandhouding van de actuele en nieuwe habitatvlekken, waarbij voldaan wordt aan volgende kwaliteit:

- winter inundaties (= minimaal plasdras) in de periode november t.e.m. april;
- geschikte grondwaterstanden het overige deel van het jaar;
- goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.

Voldoende tot goede staat van instandhouding in kleinere stapstenen binnen SBZ.

6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland

Het actuele voorkomen

Het habitattype komt actueel binnen de SBZ hoofdzakelijk voor op de oeverzones in het Meetjeslandse krekengebied, met het grootste aandeel in de krek van Assenede (Rode en Grote geul, Kapellekreek). De actuele oppervlakte bedraagt ca. 30 ha. Ongeveer 20 ha hiervan behoort tot het subtype rietlanden in zwak brakke omstandigheden met Echte heemst, Moeraslathyrus en/of Moerasmelkdistel (6430_mr). De overige 10 ha behoort tot het subtype verbond van Harig wilgenroosje (6430_hw).

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar Bijlage 5: Kaart 5.1.a t.e.m. 5.1.d.

Potenties

De meest geschikte zones voor ontwikkeling van het habitattype zijn oevers net boven het gemiddelde waterpeil van rivieren, kanalen of sloten. Zachte oeverhellingen geven bijgevolg meer ruimte voor ontwikkeling van het habitattype. De beste potenties in de SBZ voor de ontwikkeling van het subtype brakke rietvegetaties met Heemst bevinden zich op de oevers van kreken, hoofdzakelijk in het Meetjeslandse krekengebied, mits het instellen van een aangepast peilbeheer.

De trend

Er zijn onvoldoende gegevens beschikbaar om een trend te bepalen.

Tabel 0-6. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) van habitattype (in ha) 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland.

Deelgebied	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)
BE2500002-17	0,2	
BE2500002-33	27,5	
SBZ-V Poldercomplex Damme	0,1	
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke	1,6	
SBZ-V Krekengebied	3,0	
SBZ-V Zwin polder		
Totaal	32 ha	Ca. 1% (19 ha)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-7. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitattype 6430 - Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland

Habitattype 6430		
Habitatstructuur	<i>Indicator grassen:</i> Vormt lokaal een knelpunt (Riet en Rietgras niet meegerekend), maar in veel mindere mate dan soorten die wijzen op verruiging.	Deels voldoende tot goed
Verstoring	<i>Indicator verruigd:</i> Grote brandnetel en Braam nemen vaak een hoge bedekking in (> 30%) en wijzen op verruiging van de vegetaties.	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator invasieve exoten:</i> Vormen niet echt een probleem voor dit habitattype.	Overwegend voldoende tot goed
Vegetatie	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> Subtype brakke rietvegetaties: Heemst en Selderij komen verspreid voor. Moerasmelkdistel en Echt lepelblad zijn echter zeer zeldzame soorten binnen de SBZ. Subtype Harig wilgenroosje: Verschillende sleutelsoorten komen, in sommige deelgebieden > 5 maar < 9	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> De bedekking is te gering voor een voldoende staat van instandhouding (> 10%) in de meeste habitatvlekken.	Overwegend gedegradeerd

Conclusies

Het aandeel en de bedekking met habitattypische soorten is te gering. Daarnaast is verruiging een knelpunt in de meeste habitatvlekken.

Het habitatype 6430 bevindt zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte-doelstelling Behoud van de actuele oppervlakte.

kwaliteits-doelstelling Goede staat van instandhouding van de actuele habitatvlekken, waarbij voldaan en het voorzien van geschikte grondwaterstanden. En het goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.

6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Het actuele voorkomen

Het betreft in deze SBZ enkel het habitatype glanshavergrasland. Het habitatype komt slechts fragmentarisch en meestal lintvormig voor in de SBZ. De grootste oppervlaktes bevinden zich op dijken die gemaaid (of eventueel begraasd) worden. Daarnaast komt het habitatype ook wel voor in gemaaide wegbermen. De actuele oppervlakte bedraagt ca. 35 ha, waarvan een aanzienlijk aandeel in verruigde toestand. Het aantal sleutelsoorten is vaak beperkt.

Voor de actuele verspreiding van dit habitatype verwijzen we naar Bijlage 5: Kaart 5.1.a t.e.m. 5.1.d.

Potenties

In de volledige SBZ zijn er potenties aanwezig voor ontwikkeling van dit habitatype, indien een aangepast (verschrallend) maaibeheer in combinatie met nulbemesting uitgevoerd wordt. De beste potenties bevinden zich in die zin (geen bemesting) op de dijken in de SBZ.

De trend

Door het in beheer nemen van graslanden door terreinbeherende instanties, nam de oppervlakte van dit habitatype toe. Ook naar kwaliteit is dit het geval, hoewel specifieke gegevens hieromtrent ontbreken.

Tabel 0-8. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) van habitattype (in ha) 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*).

Deelgebied	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)
BE2500002-2	0,9	
BE2500002-3	0,3	
BE2500002-4	0,1	
BE2500002-13	0,3	
BE2500002-17	0,8	
BE2500002-29	0,5	
BE2500002-33	2,8	
SBZ-V Poldercomplex Damme	17,1	
SBZ-V Poldercomplex Stalhille	0,2	
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke	2,5	
SBZ-V Krekengebied	7,8	
SBZ-V Zwin polder	4,2	
Totaal	37 ha	Niet aangemeld

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-9. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitattype 6510 - Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Habitattype 6510 BE2500002 Polders		
Habitatstructuur	<i>Lage, middelhoge en hoge grassen:</i> Bedecking met hoge grassen bedraagt in alle deelgebieden > 70%.	overal gede- gradeerd
	<i>Dominante soorten:</i> Dominante soort is vaak Glanshaver.	overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator soortenrijkdom:</i> Beperkt aantal sleutelsoorten (< 7) in de meeste deelgebieden. Lokaal komen wel voldoende sleutelsoorten voor, meestal in graslanden in natuurbeheer.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> De bedekking met sleutelsoorten is overal < 50%.	overal gede- gradeerd
Verstoring	<i>Indicator verruigd:</i> Verschillende verruigingsindicatoren zijn aanwezig en in de meeste deelgebieden is de bedekking > 30%.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator strooisellaag:</i> De strooisellaag is in de meeste deelgebieden > 30% wegens het ontbreken van geschikt maaibeheer.	overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator verbost/verstruweeld:</i> Verbossing is lokaal een knelpunt en bedraagt gemiddeld 5-10%.	overwegend voldoende tot goed

Conclusies

Het aandeel en de bedekking met habitattypische soorten is te gering. Daarnaast is verruiging ten gevolge van het ontbreken van een geschikt maaibeheer een knelpunt in de meeste habitatvlekken.

Het habitattype 6510 bevindt zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitattypen worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte-doelstelling Behoud van de actuele oppervlakte binnen SBZ-H.

kwaliteits-doelstelling Kwaliteitsverbetering: tegengaan verruiging en toename aantal en bedekking habitattypische soorten door geschikt (maai)beheer.

7140 - Overgangs- en trilveen

Het actuele voorkomen

Dit habitattypen komt actueel vnl. voor in het Meetjeslandse Krekengebied, meer bepaald in de Roeselarekreek en de Grote Geul. Ook in de Stadswallen van de Damme en de Sint-Donaaspolder komt het habitattypen over beperkte oppervlakte voor. De totale oppervlakte in de SBZ bedraagt 1,5 ha, waarvan het grootste aandeel valt onder het subtype 'varen- en/of (veen)mosrijke rietlanden op drijftillen'.

De habitatvlekken zijn actueel sterk onderhevig aan verruiging en verbossing. Het habitattypen is nl. zeer gevoelig voor verdroging met in eerste instantie als gevolg vergrassing, vermossing en verbossing. Bij intensieve verdroging kan daarbij ook verruiging optreden en de vegetatie hoger opschieten (T'jollyn *et al.*, 2009).

Voor de actuele verspreiding van dit habitattypen verwijzen we naar Bijlage 5: Kaart 5.1.a t.e.m. 5.1.d.

Potenties

De meest geschikte zones van de SBZ zijn deze met grote waterpartijen en een geschikt peilbeheer. Vnl. in de kreken zijn de beste potenties te vinden, mits een aangepast peilbeheer. Daarnaast zijn er ook goede potenties in de stadswallen van Damme, waar recent een nieuwe waterpartij werd aangelegd.

De trend

De oppervlakte t.o.v. de aanmelding is stabiel, mogelijks met een achteruitgang wat betreft de kwaliteit t.g.v. verbossing en verruiging. Hier zijn echter onvoldoende gegevens over.

Tabel 0-10. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) van habitattypen (in ha) 7140 - Overgangs- en trilveen.

Deelgebied	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)
BE2500002-19	0,2	
BE2500002-33	0,5	
SBZ-V Poldercomplex Damme	0,6	
SBZ-V Krekengebied	0,3	
Totaal	1,5	Niet aangemeld

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-11. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitatype 7140 - Overgangs- en trilveen

Habitatype 7140		
Habitatstructuur	<i>Indicator horizontale structuur:</i> Enkel in de Roeselarekreek is de oppervlakte van het drijftil groot genoeg voor een goede score (> 0,1 ha). In de overige deelgebieden zijn de habitatvlekken veel kleiner, maar groot genoeg voor een voldoende score (> 0,01 ha). De oppervlakte van het volledige moeras is in alle deelgebieden > 1 ha. In alle deelgebieden is de drijfslag > 50% en het open water > 10%.	Overal voldoende tot goed
	<i>Indicator moslaag:</i> De moslaag is zeer beperkt in alle deelgebieden (< 10%).	Overal gedegradeerd
	<i>Indicator strooisellaag:</i> Enkel in de Roeselarekreek heeft de strooisellaag een beperkte bedekking (< 10%). In de overige deelgebieden scoort dit criterium slecht (bedekking > 30%).	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator dominantie van 1 soort:</i> Riet is in de meeste deelgebieden dominant (> 70%). Lokaal bereiken ook grote zeggen een hoge bedekking.	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator verbost:</i> De meeste drijftillen zijn onderhevig aan verbossing.	Overwegend gedegradeerd
Verstoring	<i>Indicator verruigd/vermost/vergrast:</i> Enkel de drijftillen in Damme scoren voldoende voor dit criterium. Alle ander habitatvlekken zijn onderhevig aan verruiging.	Overwegend gedegradeerd
	<i>Indicator structuur:</i> In de Roeselarekreek is er sprake van verstoring, wegens het jaarlijkse maaibeheer (vereist om verruiging tegen te gaan).	Overwegend voldoende tot goed
	<i>Indicator aantal sleutelsoorten:</i> Enkel in de Roeselarekreek zijn meer dan 4 sleutelsoorten aanwezig (Kamvaren, Moerasvaren, Waternavel, Gewimperd veenmos en Gewoon veenmos). In de overige deelgebieden is het aantal sleutelsoorten < 3.	Overwegend gedegradeerd
Vegetatie	<i>Indicator bedekking sleutelsoorten:</i> De bedekking is in alle deelgebieden < 30%.	Overal gedegradeerd

Conclusies

Het aandeel en de bedekking met habitattypische soorten is te gering. Daarnaast is verruiging en verbossing een knelpunt in de meeste habitatvlekken.

Het habitatype 7140 bevindt zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitatype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte-doelstelling Behoud van de actuele oppervlakte zowel binnen SBZ-H als binnen SBZ-V.

***kwaliteits-
doelstelling***

Goede staat van instandhouding van de actuele habitat-vlekken, waarbij voldaan wordt aan volgende kwaliteit: - voldoende hoge grondwaterstanden

- beperkte atmosferische N depositie;

- goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.

Habitattype is belangrijk als broedbiotoop, in combinatie met rietmoeras, voor o.a. Bruine kiekendief en Blauwborst.

91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)

Het actuele voorkomen

De actuele oppervlakte van dit prioritair habitattype bedraagt ca. 25 ha, vnl. onder de vorm van het subtype ruigtelzenbroek. Het subtype mesotrofe broekbossen komt enkel voor in de Stadswallen van Damme en het Meetjeslandse Krekengebied (actueel ca. 7 ha).

Voor de actuele verspreiding van dit habitattype verwijzen we naar Bijlage 5: Kaart 5.1.a t.e.m. 5.1.d.

Potenties

De meest geschikte zones van de SBZ zijn deze met grote waterpartijen. Vnl. in de kreken zijn dus de beste potenties te vinden. Potentiële ontwikkeling is hoofdzakelijk afhankelijk van een aangepast peilbeheer.

De trend

De oppervlakte in de SBZ is stabiel sinds de aanmelding. Naar kwaliteit zijn er geen gegevens van de periode van de aanmelding zodat een trend moeilijk bepaald kan worden.

Tabel 0-12. Actuele oppervlakte (in ha) en aangemelde oppervlakte (in % t.o.v. oppervlakte van de speciale beschermingszone) van habitattype (in ha) 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*).

Deelgebied	Actuele opp. (ha)	Aanmelding (%)
BE2500002-31	4,9	
BE2500002-33	5,9	
SBZ-V Poldercomplex Damme	3,9	
SBZ-V Poldercomplex Uitkerke	6,3	
SBZ-V Krekengebied	3,3	
Totaal	24 ha	Ca. 1% (19ha)

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-13. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het habitattype 91E0 - Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

Habitattype 91E0		
Subtype Mesotroof en Eutroof broekbos		
Habitatstructuur	<i>Oppervlakte:</i> Het MSA voor Mesotroof en Eutroof broekbos bedraagt 20 ha. Een aaneengesloten oppervlakte van 10 ha wordt in geen enkele habitatvlek gehaald. <i>Verticale structuur:</i> Is in de meeste deelgebieden voldoende. In enkele deelgebieden is de kruidlaag slechts in beperkte mate aanwezig door de hoge densiteit bramen. <i>Horizontale structuur, leeftijdsopbouw:</i> De leeftijdsopbouw is vnl. in de mesotrofe broekbossen ongelijkjarig en individueel gemengd. <i>Horizontale structuur, groeiklassen:</i> Is grotendeels voldoende, maar de groeiklasse met dik dood hout ontbreekt in nagenoeg alle bossen. Dik dood hout kan in de broekbossen op drijftillen niet ontwikkelen gezien bomen hier vroeger afsterven. <i>Aandeel dood hout:</i> Voor een voldoende staat van instandhouding is een minimaal aandeel dood hout van 4% vereist. Voor een goede staat van instandhouding is een aandeel dood hout van 10% vereist. Gelet op het nietsdoenbeheer in verschillende van deze bossen wordt plaatselijk een aandeel van > 4% maar < 10% gehaald. <i>Hoeveelheid dik dood hout:</i> Met dik dood hout wordt hier bedoeld met een stamdiameter > 40cm. Een gemiddelde van > 1 ex./ha wordt niet gehaald. <i>Bosconstantie:</i> Onvoldoende voor de meeste deelgebieden. De meeste bossen zijn tussen 30 en 100 jaar.	overal gede- gradeerd overwegend voldoende tot goed deels vol- doende tot goed deels vol- doende tot goed overwegend voldoende tot goed overal gede- gradeerd overwegend gedegrademd
Verstoring	<i>Invasieve exoten:</i> Invasieve exoten komen nagenoeg niet voor in deze bossen. <i>Verruigd:</i> De meeste deelgebieden worden gekenmerkt door een hoge bedekking van de kruidlaag met braam (> 30%). De oorzaak hiervan is nutriëntenaanrijking en verzuring. De enige deelgebieden waar dit minder een knelpunt is zijn Damme en de Rode Geul.	overwegend voldoende tot goed overwegend gedegrademd

	<i>Geruderaliseerd:</i>	overwegend gedegradeerd
	Ruderalisering met Gewone vlier en Grote brandnetel is in verschillende bossen een knelpunt. In de mesotrofe bossen in Damme is dit echter minder het geval.	
Vegetatie	<i>Sleutelsoorten in de boomlaag:</i>	deels voldoende tot goed
	In verschillende deelgebieden is de boomlaag < 70% met sleutelsoorten.	
	<i>Sleutelsoorten in de kruidlaag:</i>	deels voldoende tot goed
	Plaatselijk goed ontwikkelde kruidlaag, vnl. in de mesotrofe broekbossen (7-9 sleutelsoorten en bedekking > 30%). Overwoekering met braam verhindert in de overige bossen echter de ontwikkeling van een rijke kruidlaag.	

Conclusies

De actuele broekbossen zijn kleiner dan het minimum structuurareaal (MSA). De habitatstructuur is vrij goed ontwikkeld. Exoten komen nagenoeg niet voor. Verruiging en ruderalisering met o.a. brandnetel en braam is een knelpunt.

Het habitattype 91E0 bevindt zich in een 'gedeeltelijk aangetaste' actuele staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor dit habitattype worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

oppervlakte- doelstelling

Behoud van de actuele oppervlakte.

kwaliteits- doelstelling

Goede staat van instandhouding van de actuele habitat-vlekken, waarbij vol-
daan wordt aan volgende kwaliteit:

- voldoende hoge grondwaterstanden;
- beperkte grondwaterschommelingen;
- goede staat van de indicatoren habitatstructuur, verstoring en vegetatie.

De soorten van bijlage II en III

In deze paragraaf worden de verschillende voorkomende Europees te beschermen soorten opgelijst en worden daarvoor volgende aspecten toegelicht:

- Het actueel voorkomen;
- De potenties voor de soort binnen het gebied dat het rapport beslaat;
- De trend;
- De beoordeling van criteria en indicatoren aan de hand van de LSVI-tabellen.

Voor het actueel voorkomen van een soort wordt vertrokken van de beschikbare gegevens (zie hoger). Hierbij wordt in het rapport indicatief aangegeven, via zogenaamde kwartierhokkaarten, waar de verschillende populaties zich bevinden. Kwartierhokkaarten geven aan dat de soort voorkomt in het aangeduide hok van 1 km op 1 km. Vlaanderen werd daartoe in een raster van dergelijk hokken opgedeeld.

Voor de potenties voor de soort binnen het gebied wordt vertrokken van de gegevens die beschikbaar zijn over het leefgebied van dergelijke soort. Vertrekkend van de ecologie van de soort wordt dan aangegeven waar verwacht wordt dat de soort in kwestie nog zou kunnen voorkomen.

De trend is de evolutie van het voorkomen van de soort in de tijd. Vaak zullen er geen monitoringsgegevens aanwezig zijn en zal een inschatting gebeuren op basis van de evolutie van het voorkomen van de ecotopen die onderdeel uitmaken van de leefgebieden van de soort.

Voor verschillende criteria zal aan de hand van bepaalde indicatoren nagegaan worden wat de leefgebiedgeschiktheid voor de soort is. De evaluatie van de criteria en indicatoren wordt per soort beschreven voor alle leefgebieden in het habitatrichtlijngebied samen. Enkel indien zulks relevant geacht wordt, worden in deze tabel specificaties van bepaalde deelgebieden opgenomen. Beoordeling van criteria en indicatoren leidt tot een conclusie aangaande de actuele staat van instandhouding.

Bepaalde soortengroepen worden samengenomen omwille van hun sterk gelijkend leefgebied (bijvoorbeeld de vleermuizen die foerageren boven water) of omdat de gegevens niet toelaten om een onderscheid toe te laten tussen de verschillende soorten (bijvoorbeeld het dwergvleermuizencomplex).

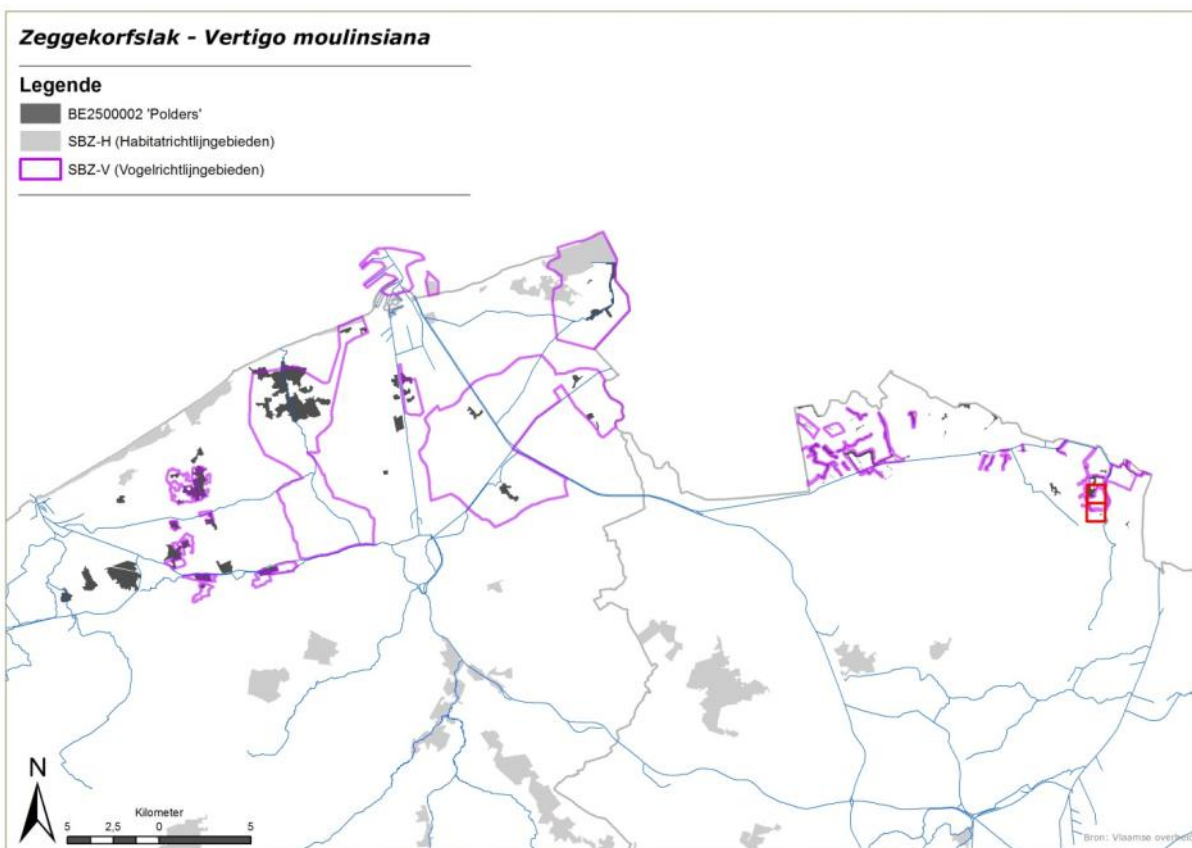
Bij het uitwerken van de bovenstaande punten wordt vertrokken van voor Vlaanderen algemeen basismateriaal. Omwille van de schaal of het detailniveau van dit basismateriaal wordt dit gecontroleerd en aangevuld door lokale experts uit onder andere het Agentschap voor Natuur en Bos en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. Omwille van dit expertoordeel kunnen de conclusies afwijken van het basismateriaal, waarop ook de kaarten zijn gebaseerd.

Afgesloten wordt met een eerste formulering van ecologische doelen voor de soorten vertrekkend van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en de analyses uit deze bijlage.

Zeggekorfslak - *Vertigo moulinsiana*

Het actuele voorkomen

De enige gekende vindplaatsen van de Zeggekorfslak in de SBZ bevinden zich in het Meetjeslandse Krekengebied, meer bepaald ter hoogte van de Grote Geul en de Rode Geul. Het gaat om vrij grote populaties, maar exacte aantallen zijn niet gekend.

Figuur 0-1. Verspreiding van Zeggekorfslak in uurhokken.

Potenties

De soort is gebonden aan natte milieus. Daarnaast is een zekere rijkdom aan kalk noodzakelijk. Kenmerkende vegetaties zijn grote zeggenvegetaties, zeggenrijke broekbossen en soms overgangen naar rietruigten of dottergraslanden. Zowel in begraasde, gemaaide als niet beheerde percelen komt de slak voor.

Binnen de SBZ bevinden de beste potenties zich in het Meetjeslandse Krekengebied. Binnen de Rode en Grote Geul zijn goede potenties voor uitbreiding vanuit de bestaande populaties aanwezig, mits de habitatkwaliteit verbetert. Meer bepaald zijn een goede waterkwaliteit en een geschikt peil-regime belangrijke randvoorwaarden.

Trend

Het merendeel van de vindplaatsen is zeer recent en het gevolg van gerichte inventarisaties. Bovendien zijn recent een aanzienlijk aantal nieuwe vindplaatsen van de soort ontdekt, maar is ook gebleken dat de soort op een aantal bekende locaties niet meer teruggevonden is, waardoor de trend voor deze soort niet in te schatten is.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-14. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Zeggekorfslak – *Vertigo moulinsiana*.

	Algemeen	Opmerkingen en Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
Populatiegrootte	Onvoldoende gekend.	
Populatiestructuur	Onvoldoende gekend.	
Oppervlakte waarbinnen aanwezig	Samenhangend gebied van > 0,20 ha. → deels voldoende tot goed	
Afstand tot nabije populatie	Binnen hetzelfde bekken bevinden zich 2 populaties. → deels voldoende tot goed	
Habitatkwaliteit		
Vegetatie	→ deels voldoende tot goed	
Voedingstoestand		
pH grondwater	→ deels voldoende tot goed	
Waterhuishouding	Onvoldoende gekend (vereist monitoring gedurende 8 jaar, zie LSVI-tabel)	
Aanwezigheid van overstromingen	Aanwezig, maar hierdoor wijzigt vegetatie niet. → deels voldoende tot goed	

Conclusie staat van instandhouding

Er wordt geconcludeerd dat de actuele staat van instandhouding van de soort 'onbekend' is.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**oppervlakte-
doelstelling** Behoud van de actuele populaties en van populaties op eventuele nieuwe vind-
plaatsen.

**kwaliteits-
doelstelling** In stand houden van grote zeggenvegetaties en zeggenrijk elzenbroek:

- voldoende hoge grondwaterstanden;
- geen overstromingen met vervuild water

INFORMATIEF DOCUMENT

De soorten van bijlage IV

Blauwborst - *Luscinia svecica*

Het actuele voorkomen

De soort doet het goed in de SBZ, zowel in de Polders als in de Meetjeslandse Kreken. Ze lijkt zich aan te passen aan cultuurland, waar ze vooral opduikt langs rijk begroeide sloten. In 2009 werden 205 broedparen geteld in het Poldercomplex, exclusief de omgeving van het Zwin maar met inbegrip van enkele gebieden in de Achterhaven van Zeebrugge die buiten de grenzen van de SBZ vallen (bv. rietveld De Pelikaan). Voor het Krekengebied wordt de huidige populatie op zo'n 85 à 130 broedparen geschat. In het SBZ-V Het Zwin ontbreken recente vlakdekkende tellingen. De populatie in de periode van de inventarisatie voor de atlas van de Vlaamse broedvogels bedraagt ca. 40 broedparen.

Potenties

Over de volledige SBZ zijn goede potenties voor de soort aanwezig. Voorwaarden zijn de aanwezigheid van ruigtes, rietvegetaties of begroeide sloten en de aanwezigheid van slikjes voor het bouwen van het nest. Insectenrijke ruigtes zijn belangrijk als foerageergebied.

De trend

Net als in de rest van Vlaanderen is de Blauwborst de laatste decennia sterk toegenomen in de SBZ. Waar ten tijde van de aanmelding van de SBZ slechts 3 broedparen opgegeven werden, waren dat er aan het eind van de jaren '90 al 100 tot 150 en nu meer dan 300. Veel van deze broedgevallen vonden echter plaats buiten de grenzen van de SBZ.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-15. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Blauwborst

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- populatiegrootte	In het vogelrichtlijngebied komt minstens één kernpopulatie voor, die ruim groter is dan 60 broedparen → conclusie (A)	In het Poldercomplex komt een populatie voor die schommelt tussen de 100 en 200 broedparen en in het Krekengebied een populatie van 85 à 130 broedparen
Habitatkwaliteit		
- biotoop	Er is geschikt biotoop voorhanden in de vorm van brede rietkragen langs poldersloten of kreken, enkele grotere rietvelden en hier en daar ook bermen met ruige vegetatie → conclusie (A)	
- vegetatiestructuur	Het polder- en krekenslandschap is met zijn verspreide wilgen en relatief weinig hoge bomen geschikt voor de soort. Aanwezigheid van open slik is hier niet zo'n probleem omdat er andere kale stukken grond aanwezig zijn, zoals bermen, slootkanten en akkerranden. → conclusie (A)	
- vegetatiehoogte	Er zijn voldoende rietkragen van 50 à 200 cm hoog. → conclusie (A)	
- waterniveau	In de meeste jaren zijn er in het broedseizoen geen al te sterke schommelingen van het waterpeil → conclusie (A)	
- oppervlakte	De beschikbare oppervlakte geschikt rietveld is eerder klein (ongeveer 40 à 65 ha in totaal) en op zich niet genoeg om de huidige kernpopulatie duurzaam in stand te houden, maar wordt nog verder aangevuld door rietkragen langs sloten en door ruige bermen. Dit alles vormt samen wel een nogal versnipperd biotoop. → conclusie (B)	
- verstoring	In de natuurreservaten (Uitkerkse Polder, Fonteintjes, ...) is voldoende rust gegarandeerd, maar daarbuiten is dit minder zeker. → conclusie (B)	
- beheer	In delen van de SBZ is een geschikt beheer voor de soort aanwezig; daarbuiten niet → conclusie (B)	In het natuurreservaat de Fonteintjes wordt riet deels gemaaid en worden jonge verlandingsstadia in stand gehouden. In de Uitkerkse Polder wordt met extensieve grazers gewerkt.

Conclusies

De Blauwborst bevindt zich in een goede tot uitstekende staat van instandhouding. Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

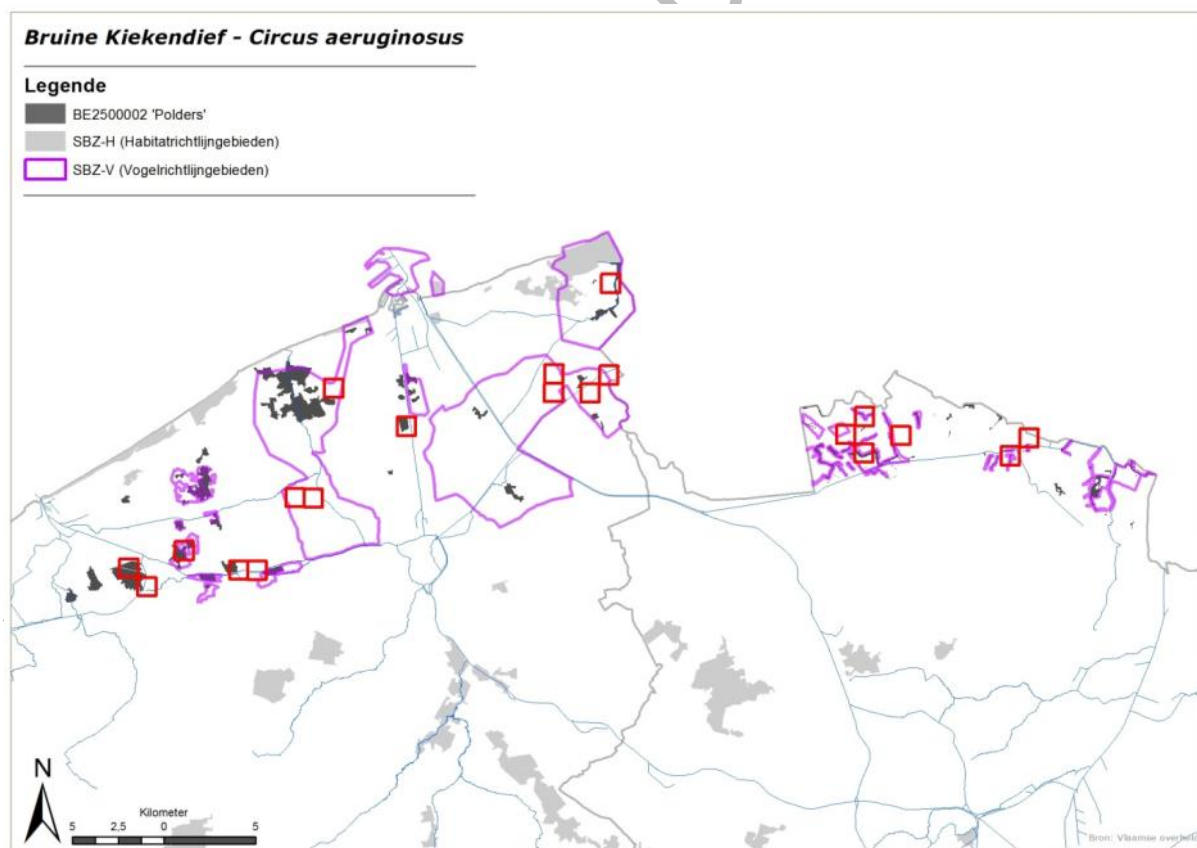
**populatie-
doelstelling** Behoud van de actuele populaties.

**kwaliteits-
doelstelling** Behoud van rietvelden, rietsloten en gevarieerde moerassen (o.a. habitattype 6430).

Bruine Kiekendief - *Circus aeruginosus*

Het actuele voorkomen

Het Poldercomplex en Krekengebied zijn zeer belangrijke gebieden voor de soort. In dit eerste gebied komen 7 tot 10 broedparen voor; in de Kreken 10 à 15. Sommige broedgevallen vonden plaats net buiten de grenzen van de SBZ, bijvoorbeeld op de Hoge Noen en in het rietveld De Pelikaan te Zeebrugge-Dudzele. Andere koppels broeden dan weer in hooilanden of graanvelden, waar de nesten dreigen uitgemaaid te worden voor de jongen groot zijn, zodat het broedsucces daar doorgaans erg laag is. In het SBZ-V Het Zwin broedt de soort de laatste jaren niet meer.

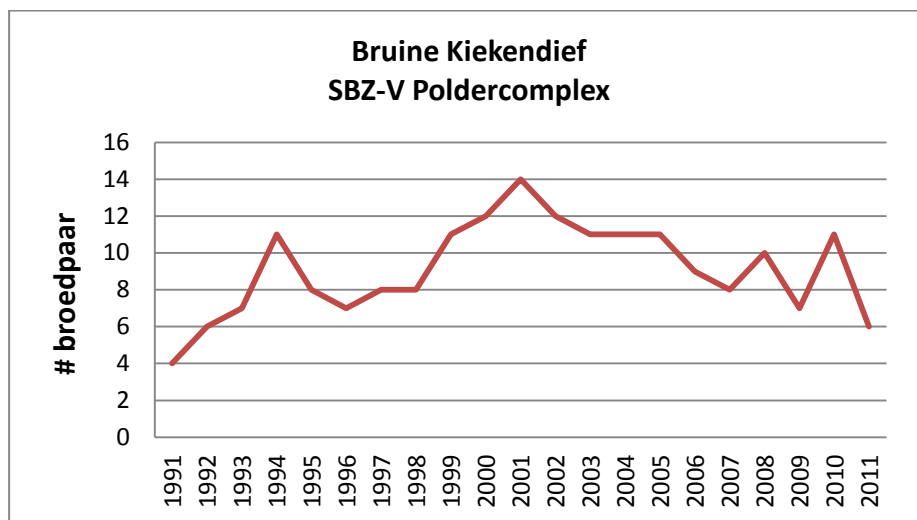
Figuur 0-2. Verspreiding van de Bruine kiekendief

Potenties

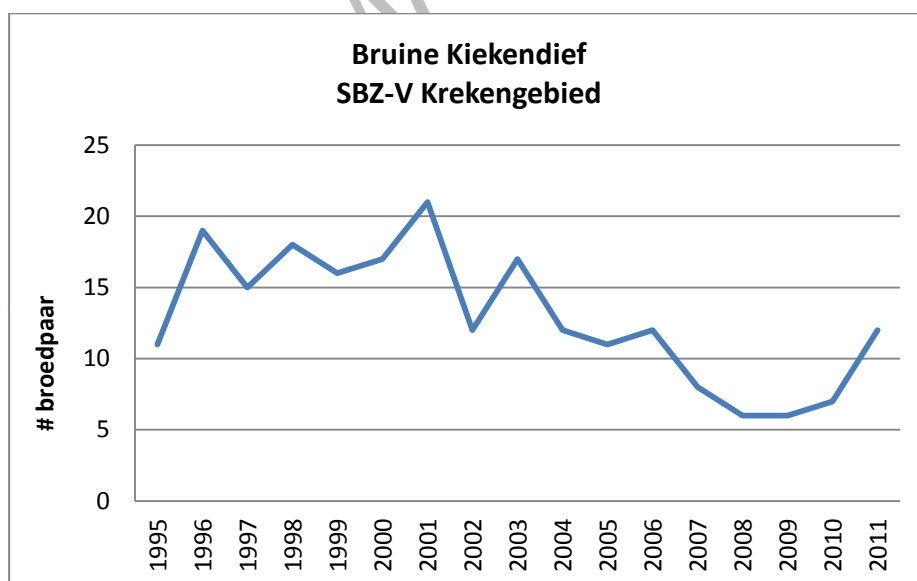
Het natuurlijke broedbiotoop zijn rietmoerassen. Vnl. in het Meetjeslandse krekengebied komen grotere rietpartijen voor langs de kreken. Hier zijn goede potenties aanwezig voor uitbreiding van broedbiotoop voor de soort. In tweede instantie broedt de soort ook in graanakkers en kan met beheerovereenkomsten gewerkt worden (voorkomen van uitmaaien van de nesten). De soort foereageert zowel boven rietmoerassen, poldergraslanden als akkers. Voldoende beschikbaarheid van voedsel is hierbij een voorwaarde.

De trend

Ten tijde van de aanmelding (1981) werden in het SBZ-V 'Poldercomplex' nog geen broedgevallen opgetekend. Tijdens de jaren '90 nam het aantal broedpaar geleidelijk toe, met een maximum van 14 bp. in 2001. De laatste jaren is een geleidelijke afname merkbaar. Door het lage broedsucces valt te verwachten dat de negatieve trend zich nog verder doorzet. In de grafiek hieronder is de trend voor het SBZ-V Poldercomplex weergegeven.

Bij de aanmelding van het SBZ-V Krekengebied werden 5 à 10 broedkoppels opgegeven. Eind de jaren '90 en begin 2000 broedden gemiddeld 15 à 20 koppels in het SBZ-V Krekengebied. Vanaf 2003 is sprake van een gestage afname, waarna de aantallen vanaf 2010 opnieuw toenamen.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-16. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Bruine Kiekendief

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
populatiegrootte	In Poldercomplex en Krekengebied komen in totaal c. 20 broedparen voor, die deel uitmaken van een kernpopulatie die zich uitstrekt langs de gehele kuststrook, het krekengebied en de Zeescheldepolders. Qua aantallen kan de lokale populatie daarmee beschouwd worden als in een goede staat van instandhouding, maar er tekent zich recent een afname af, zodat waakzaamheid geboden is. → conclusie (B)	In het Poldercomplex komen momenteel nog 7 à 8 koppels tot broeden, terwijl het tot en met 2005 nog om 11 à 14 paren ging. In het Krekengebied kwamen tijdens de atlasperiode ongeveer 13 broedparen voor.
Broedsucces	Onvoldoende gekend. Broedsucces is een cruciale factor voor de soort in de SBZ, aangezien ze hier vaak in eerder suboptimaal habitat broedt (graanvelden en hooilanden waarin het nest dreigt uitgemaaid te worden), met mogelijk lager broedsucces dan nodig is voor een duurzame populatie. → conclusie (X)	
Habitatkwaliteit		
biotoop	In de SBZ komt de soort voor in rietkragen en op landbouwpercelen (waar niet of nauwelijks aan actieve nestbescherming wordt gedaan) → conclusie (B)	
Vegetatiestructuur	minder dan 10 bomen per ha. → conclusie (A)	
Waterniveau	Het zomerpeil is op de meeste broedplaatsen te laag om een barrière te vormen tegen grondpredatoren. → conclusie (C)	afscherming kan ook gebeuren door het realiseren van grachten en eilandjes in het broedgebied
Oppervlakte	Er is minder dan 5 ha geschikte moerasvegetatie per broedpaar, waardoor de soort deels in suboptimale habitats gaan broeden is. → conclusie (C)	
Verstoring	Verstoring kan voorkomen door o.a. maaien van landbouwpercelen in de broedperiode. → conclusie (C)	
Beheer	Slechts in bepaalde rietzones is er een cyclisch maaibeheer. → conclusie (B)	

Conclusies

De Bruine Kiekendief bevindt zich in deze SBZ in een **deels aangetaste staat van instandhouding**.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatie-
doelstelling** Behoud van de actuele populatie.

**kwaliteits-
doelstelling** Voorzien goede kwaliteit broedgebieden:

- Uitgestrekte, ononderbroken rietvelden en moerassen met dichte bedden van vegetatie en weinig bomen;
- Instandhouding van voldoende kwalitatieve open ruimte rond de broedgebieden;
- Actieve nestbescherming van in cultuurland broedende paren.

Deze doelstelling is compatibel met en lift mee op de kwaliteitsdoelstelling voor habitattypes 6430 en 7140. Voorzien goede kwaliteit foerageergebied. De soort verkiest vochtige weilanden, maar ook cultuurland – bij voorkeur korenvelden – komen in aanmerking indien deze veel vogels en kleine zoogdieren herbergen. Eveneens zijn hier beheerovereenkomsten mogelijk.

Volgende kerngebieden zijn essentieel met het oog op de instandhouding van de populatie Bruine kiekendief in het gebied:

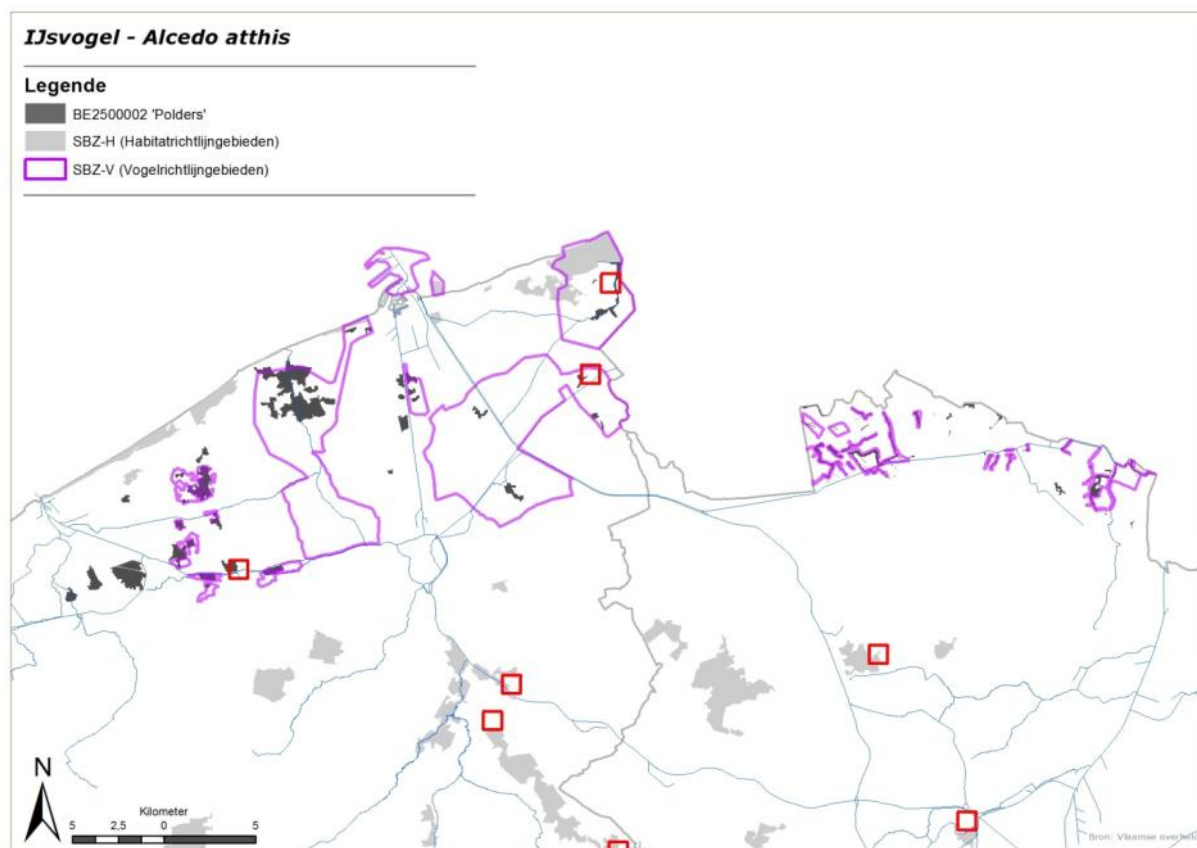
- Krekencomplex Assenede
- Krekengebied omgeving Noorddijk
- Krekengebied St. Margriete – St. Jan
- Polders te Hoek & Lapscheure
- 't Pompje en Kwetshaege
- Uitkerkse Polder

IJsvogel - *Alcedo atthis*

Het actuele voorkomen

Zowel in het Poldercomplex als in de Meetjeslandse Kreken liggen de aantallen broedende IJsvogels eerder laag: 1 à 5 koppels in het Poldercomplex (sommige jaren geen) en 1 à 3 in de Kreken. De verspreiding volgt vaak sterk de lijn van de Damse Vaart en het kanaal Brugge – Oostende, waarlangs IJsvogel te vinden is in o.a. kasteelparken en parkbossen met vijvers. De soort is gevoelig voor strenge winters.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur hieronder.

Figuur 0-3. Verspreiding van de IJsvogel

Potenties

De IJsvogel is strikt gebonden aan zuiver, ijsvrij, visrijk, traag stromend water. Een goede waterkwaliteit is essentieel. Steile, zandige natuurlijke oeverwanden of wortelgestellen van omgevallen bomen langs beken, en in mindere mate langs vijvers vormen de favoriete broedhabitat.

De trend

Door de lage aantallen en de jaarlijkse schommelingen tekent zich geen duidelijke trend af. De aantallen kunnen in strenge winters sterk teruglopen door voedselgebrek, zodat tijdelijke schommelingen normaal te noemen zijn. De soort werd enkel als niet-broedvogel aangemeld bij de afbakening van het vogelrichtlijngebied.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-17. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort IJsvogel

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- populatiegrootte	Het vogelrichtlijngebied bevat slechts kleine aantallen van deze soort (satellietpopulatie). Deze kunnen wellicht als deel gezien worden van een grotere populatie in de regio's Brugge en Gent. → conclusie (B)	Voor het Poldercomplex werd een instandhoudingsdoelstelling van 1 à 4 broedparen opgegeven. In het Krekengebied komen 1 tot 3 broedparen voor.
Habitatkwaliteit		
- biotoop	Het aandeel visrijke waterhabitats met steile natuurlijke oevers en overhangende takken is relatief beperkt, waardoor de populatie niet veel kan uitbreiden → conclusie (C)	
- waterkwaliteit	Het water in de waterlopen is voldoende helder. → conclusie (B)	
- voedselaanbod	De meeste kreken en beken bevatten voldoende vis. → conclusie (A)	
- oppervlakte	Er is voldoende lengte aan geschikte oevers voor het huidige aantal broedparen, maar voor een goede populatie is dit aandeel te beperkt. → conclusie (C)	
- verstoring	Weinig verstoring van de broedplaatsen. → conclusie (A)	
- beheer	Er is weinig of geen specifiek beheer van oevers voor IJsvogel → conclusie (C)	

Conclusies

De IJsvogel bevindt zich in deze SBZ in een **gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding**. De lokale broedpopulatie is erg klein (1-7 broedparen) en er is momenteel slechts een beperkt aanbod aan geschikt habitat.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatie-
doelstelling** Behoud van de actuele populatie.

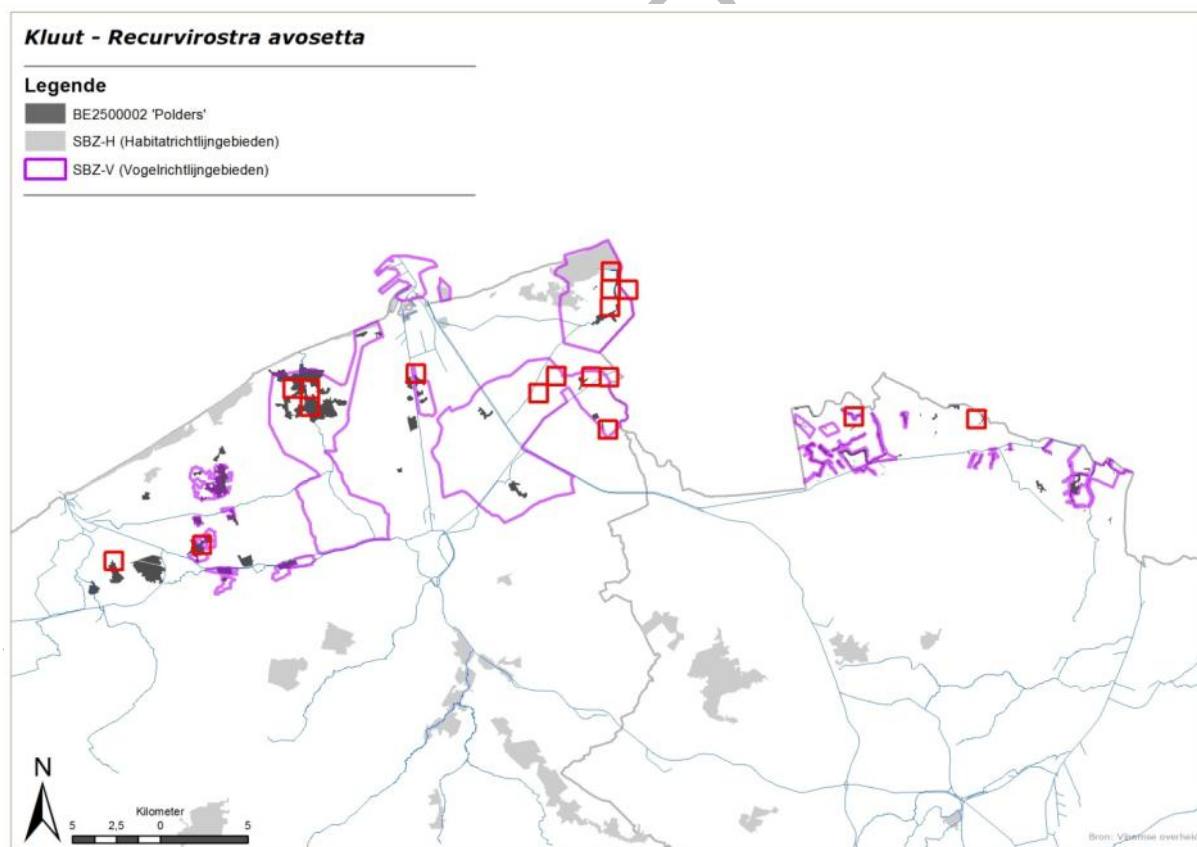
**kwaliteits-
doelstelling** Verbetering van de kwaliteit van het leefgebied van de actuele populaties: goede algemene waterkwaliteit m.h.o. voldoende voedselaanbod en behoud van potentiële nestlocaties zoals steile, natuurlijke rivier- en beekoevers, wortelkluiten van omgevallen bomen in de nabijheid van waterlopen

Kluut - *Recurvirostra avosetta*

Het actuele voorkomen

Met een gemiddelde van 150 à 170 broedparen de laatste jaren is het Poldercomplex duidelijk een belangrijk gebied voor de Kluut. In 2007 kwamen zelfs meer dan 200 bp. voor. Dit is bijna de helft van de totale Vlaamse populatie. Hoge dichtheden komen vooral voor in de Uitkerkse Polder en te Stalhille/Oudenburg. In de Meetjeslandse Kreken vinden we nog een vijftal broedparen.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur hieronder.

Figuur 0-4. Verspreiding van de Kluut

Potenties

De Kluut is gebonden aan waterrijke gebieden met brede slikranden, zonder of met korte begroeiing. Natuurlijke en halfnatuurlijke biotopen zijn hoge zeeschorren en strandvlakten, brakwaterkreeken en lage, zilte weilanden. De kluut is een typische pioniersoort die snel reageert op nieuw gecreëerde pioniertoestanden. In de SBZ zijn actueel de beste potenties voor de soort te vinden in gebieden die recent werden ingericht (Uitkerkse en Dudzeelse polder, 't Pompje en Kwetshaeg). De meest geschikte percelen zijn vaak de laagst gelegen / afgegraven percelen. Bij het instellen van een geschikt waterpeilbeheer waarbij de pioniertoestanden in stand gehouden worden kan een veel hoger aandeel geschikt broedbiotoop gecreëerd worden. Ook door graafwerken kan nieuw broedbiotoop gecreëerd worden.

De trend

De Kluut is pas sinds eind jaren '80 aanwezig als broedvogel in het Poldercomplex en werd niet aangeduid voor de SBZ. Tijdens de jaren '90 en vanaf 2005 was er een duidelijk groei van de aantallen tot maximum 203 broedparen in 2007, maar sindsdien nemen de aantallen weer af. Er heeft zich een duidelijke verschuiving voorgedaan van de Achterhaven in Dudzele (waar geschikt biotoop verloren gegaan is) naar de Uitkerkse Polder (waar geschikt broedbiotoop gecreëerd is).

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-18. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de soort code Kluut

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- populatiegrootte	In de SBZ komen ruim meer dan 30 broedparen voor. → conclusie (A)	Het broedbestand in het Poldercomplex bedraagt de laatste jaren steeds meer dan 100 koppels (tot zelfs 203 in 2007). In het Krekengebied is de soort echter veel zeldzamer, met slechts 5 broedparen (satellietpopulatie).
- broedsucces	Onvoldoende gekend. → conclusie (X)	
Habitatkwaliteit		
- biotoop	Er zijn geschikte zilte weiden en ondiepe poelen aanwezig, vooral in de Uitkerkse en Dudzeelse Polder. → conclusie (A)	
- Vegetatiestructuur	Vooral in de Uitkerkse en Dudzeelse Polder is voldoende spaarzame vegetatie en slik aanwezig langs ondiepe poelen. → conclusie (A)	
- waterniveau	Het waterpeil is niet stabiel genoeg voor de soort. Fluctuaties zijn > 2 cm tijdens het broedseizoen. Ook waterafvoer kan in sommige delen van de SBZ (bv. Schorrenweide te Oudenburg) een probleem zijn, waardoor tijdens een nat voorjaar soms legsels dreigen verloren te gaan. → conclusie (B)	
- waterdiepte	Vooral in de Uitkerkse en Dudzeelse Polder zijn voldoende slikranden en ondiep water (2-15 cm) aanwezig. → conclusie (A)	
- oppervlakte	In principe is er net voldoende oppervlakte aan zilt grasland aanwezig (ca. 100 ha in de SBZ, d.i. ongeveer 1 tot 1,5 ha per broedpaar), maar dit bevindt zich lang niet altijd in een gunstige staat van instandhouding. Bovendien worden de zilte stukken in het Krekengebied maar door weinig koppels ingenomen. De soort broedt echter ook op zandige randen aan ondiepe plassen zodat er in totaal wel voldoende geschikt habitat aanwezig is momenteel. → conclusie (B)	
- beheer	In belangrijke delen van de SBZ (bv. Uitkerkse Polder) kan het waterpeil geregeld worden en kunnen sterke schommelingen vermeden worden. → conclusie (A)	

Conclusies

De soort bevindt zich in een goede staat van instandhouding.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatie-
doelstelling** Behoud van de actuele populaties.

**kwaliteits-
doelstelling** In stand houden van de kwaliteit van het leefgebied van de actuele populaties, ook op langere termijn: in stand houden van open, slikkige oevers in combinatie met zandige, schaars begroeide terreinen.

Voorzien van een aangepast waterpeilbeheer in de kerngebieden is essentieel m.h.o. op de instandhouding van pioniersvegetaties. Afgraven is eveneens mogelijk, maar is een minder duurzame maatregel.

De soort lift mee op de doelstellingen voor de zilte graslanden 1310 en 1330.

Porseleinhoen - *Porzana porzana*

Het actuele voorkomen

Het Porseleinhoen broedt niet binnen de grenzen van de SBZ. Net daarbuiten werd de laatste jaren (2007-2009) wel jaarlijks één broedgeval gemeld in de Achterhaven van Zeebrugge (rietveld De Pelikaan) en de soort werd er ook regelmatig op doortrek gezien.

Potenties

De soort leeft in riet- en zeggenmoerassen met een gevarieerd reliëf en een vrij stabiele waterstand. Er moet altijd voldoende plaats zijn om tussen de vegetatie op de bodem te kunnen lopen. In Vlaanderen komt de soort vooral voor in moerassen, turfputten, ondergelopen weiden, sterk begroeide vijverranden of verlandende waters.

Lokaal in de SBZ zijn er potenties aanwezig indien een geschikt waterpeil (plas-dras situaties) aangehouden wordt. De beste potenties bevinden zich in natuurkerngebieden waar grote zeggenvegetaties aanwezig zijn.

De trend

De soort komt nauwelijks voor in de SBZ en is in 2010 verdwenen aan de randen ervan.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-19. Beoordeling van criteria en indicatoren voor het Porseleinhoen

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- Populatiegrootte	De soort komt slechts zeer onregelmatig in de SBZ tot broeden, met maximum 1 broedpaar. Zelfs de totale Vlaamse populatie is nog te klein om duurzaam te zijn. → conclusie (C)	
Habitatkwaliteit		
- biotoop	In de SBZ-H is er weinig of geen geschikt biotoop aanwezig. Er is vooral een tekort aan zeggenmoerassen. → conclusie (C)	
- vegetatiestructuur	De meeste van de (schaarse) rietvelden in de SBZ worden niet gemaaid en zijn ouder dan 6 jaar. → conclusie (C)	
- waterniveau	→ conclusie (C)	
- diepte	zie waterniveau - conclusie (C)	
- waterhuishouding	geen aangepast peilbeheer voor de soort. → conclusie (C)	
- voedselrijkheid	eutrofe plassen aanwezig → conclusie (A)	
oppervlakte	De oppervlakte geschikt habitat is te klein (15 ha aaneengesloten moerassige vegetatie). → conclusie (C)	oppervlakte rietmoeras in Fonteintjes = 4 ha oppervlakte rietmoeras in Hoeke = 7,5 ha (maar versnipperd)
verstoring		

Conclusies

De soort bevindt zich in een **gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding**.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatie-
doelstelling** Mogelijks vestiging van nieuwe broedgevallen.

**kwaliteits-
doelstelling** In stand houden van grote zeggenvegetaties en rietmoerassen.
De soort lift mee op de doelen voor habitatype 6430 en soorten Zeggekorfslak en Bruine kiekendief.

Steltkluut - *Himantopus himantopus*

Het actuele voorkomen

Onregelmatige broedvogel. De Steltkluut komt niet-jaarlijks tot broeden in de SBZ en de aantallen schommelen sterk van jaar tot jaar. Zo waren er in 2000 negen broedgevallen maar geen enkel in de vier jaren daarna. Vanaf 2005 leek de soort zich wat meer gevestigd te hebben (één tot negen broedparen) maar de laatste paar jaren ontbreken broedgevallen opnieuw. Als de soort tot broeden komt, is dat vaak in de Uitkerkse Polder.

Potenties

De Steltkluut komt in Vlaanderen voor in gelijkaardige open biotopen als de nauw verwante Kluut. Dank zij de zeer lange poten wordt doorgaans in dieper water gefoerageerd dan andere steltlopers. Zoals bij veel steltlopers bestaat het nest uit een ondiep kuiltje op kale tot schaars begroeide bodems, afgewerkt met plantaardig materiaal. Bij verstoring of bij het naderen van een predator wordt vertrouwd op de camouflagekleur van de eieren en de jongen.

Net als voor de Kluut zijn de beste potenties in de SBZ voor de Steltkluut te vinden in gebieden waar recent natuurinrichtingswerken plaatsvonden (en waar dus kale of schaars begroeide bodems voorkomen). Het gaat om de Uitkerkse polder en de Dudzeelse polder. Ook 't Pompje en de Zwaanhoek komen in aanmerking.

Met het oog op een duurzame instandhouding van het broedbiotoop is een aangepast peilbeheer noodzakelijk. Afgraven of afplaggen is een minder duurzame oplossing die bovendien om de x aantal jaren herhaald moet worden om de pioniertoestanden in stand te houden.

De trend

De vestiging van deze soort toont een heel grillig patroon, met veel schommelingen van jaar tot jaar. Er is daardoor niet echt een duidelijke trend, hoewel het opvalt dat de meeste broedgevallen plaatsvonden de afgelopen decade.

Beoordeling op basis van de criteria en indicatoren in de LSVI-tabellen

Tabel 0-20. Beoordeling van criteria en indicatoren voor de Steltkluut

	Algemeen	Specificaties op deelgebiedniveau
Toestand populatie		
- populatiegrootte	De soort broedt onregelmatig in de SBZ, met maximum 9 broedparen. De gehele Vlaamse populatie kan wellicht als één kernpopulatie beschouwd worden en die neemt de laatste jaren geleidelijk toe, weliswaar met sterke schommelingen. → conclusie (B)	
Habitatkwaliteit		
- biotoop	Er zijn geschikte ondiepe poelen en zilte graslanden aanwezig → conclusie (A)	
- Vegetatiestructuur	Er is voldoende spaarzame vegetatie en slik aanwezig langs ondiepe poelen. → conclusie (A)	
- waterniveau	Schommelingen van 2 cm zijn al nefast en komen soms voor, vooral in een nat voorjaar, waardoor legsels volledig verloren gaan. → conclusie (C)	
- waterdiepte	Minder dan 50% van watergedeelte is tussen 2 en 20 cm diep. → conclusie (C)	
- oppervlakte	Er is ruim voldoende oppervlakte aan zilt grasland en ondiepe poelen. → conclusie (A)	
- verstoring	Enkel lichte recreatie nabij (potentiële) broedplaatsen. → conclusie (B)	

Conclusies

De soort bevindt zich in een **gedeeltelijk aangetaste staat van instandhouding**.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

**populatie-
doelstelling** Behoud van de actuele populatie van 0-9 bp..

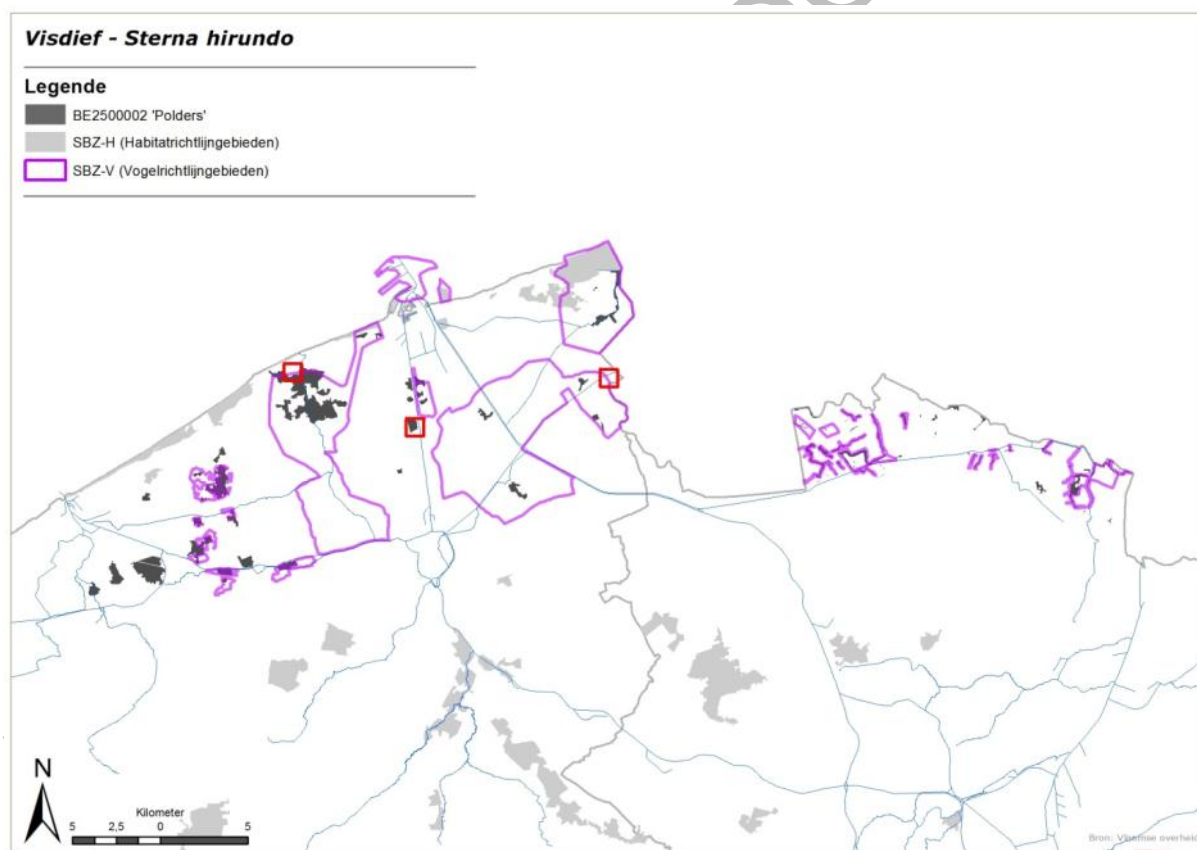
**kwaliteits-
doelstelling** De soort lift mee op de kwaliteitsdoelen voor de Kluut.

Visdief - *Sterna hirundo*

Het actuele voorkomen

De Visdief is een vrij regelmatige broedvogel in de SBZ maar meestal komen niet meer dan één of twee koppels tot broeden. In 2009 waren het er uitzonderlijk vier (te Uitkerke). Ook in het erkend natuurreserveaat Ter Doest broedt de laatste jaren een koppel.

Voor de verspreidingsgegevens, zie figuur hieronder.

Figuur 0-5. Verspreiding van de Visdief

Potenties

De Visdief broedt in kolonies op zandige of braakliggende terreinen nabij het water. Dit kunnen terreinen zijn aan de kust met schaarse en lage vegetatie, zoals zandplaten, rots-, kiezel- of schelpstranden of hoge delen van schorren en kwelders, maar ook oevers van grote rivieren of

opspuitterreinen in het binnenland zijn potentiële broedgebieden. Veel kolonies zijn gevestigd op eilandjes en schiereilanden waar ze veilig zijn voor landpredatoren.

Binnen de SBZ bevinden de beste potenties zich op schaars begroeide terreinen grenzend aan waterpartijen met voldoende voedsel. De soort kan ook broeden op kunstmatig aangelegde eilandjes. Dit is o.a. het geval in het erkend natuurreserveaat Ter Doest.

De trend

De aantallen in de SBZ zijn erg laag maar de soort komt wel vrijwel jaarlijks tot broeden. Er is sprake van een licht positieve trend t.o.v. de aanmelding.

Conclusies

De populatie kan beschouwd worden als een satellietpopulatie van de Vlaamse oostkust. In die zin is het niet relevant de soort afzonderlijk te beoordelen voor deze SBZ. In de SBZ is onvoldoende geschikt broedbiotoop aanwezig voor de vestiging van een afzonderlijke populatie.

Ecologische doelstellingen

Gelet op de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen en bovenstaande analyse voor deze soort worden volgende ecologische doelen vooropgesteld.

***populatie-
doelstelling*** Behoud van de actuele populatie.

***kwaliteits-
doelstelling*** Voorzien goede waterkwaliteit m.h.o. op een toename van het visbestand en voedselaanbod voor de soort.

Doortrekkende en overwinterende vogels

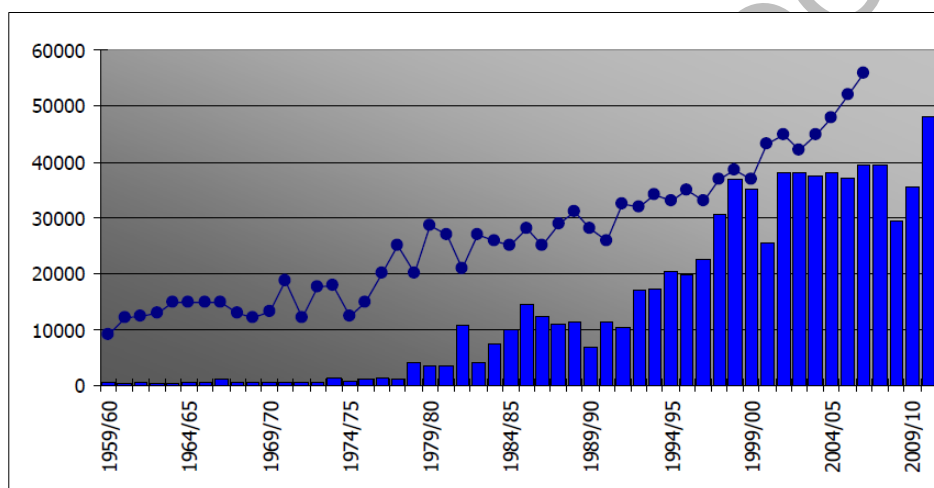
Kleine rietgans - *Anser brachyrhynchus*

Het aantal overwinterende exemplaren in het SBZ-V Poldercomplex ligt sinds de jaren '90 steeds boven de 20.000 exemplaren, wat inhoudt dat het merendeel van de Spitsbergenpopulatie hier komt overwinteren. De andere Europese populaties (Groenland en IJsland) komen niet tot op het Europese vasteland.

De aantallen in de overige SBZ-V's 'Het Zwin' en 'Krekengebied' die behandeld worden in voorliggend rapport zijn de aantallen verwaarloosbaar klein. De aantallen die hieronder besproken worden hebben dan ook enkel betrekking op het SBZ-V 'Poldercomplex' en omgeving.

De wintermaxima lagen in de volledige Oostkustpolders (dus ook deels buiten SBZ) de laatste jaren rond de 30.000 à 40.000 ex. (zie o.a. Kuijken *et al.*, 2010 en Kuijken *et al.*, 2011).

In Figuur 0-6 hieronder wordt het belang van de gehele Oostkustpolders (zowel binnen als buiten SBZ) voor de instandhouding van de Spitsbergenpopulatie van Kleine rietgans weergegeven. Hieruit blijkt duidelijk dat de populatie sinds de jaren '60 is toegenomen, maar vooral dat de Oostkustpolders een heel belangrijke rol spelen als overwinteringsgebied van de soort. In sommige jaren overwinterde meer dan 90% van de populatie in de Oostkustpolders.

Figuur 0-6. Verloop van de wintermaxima van Kleine Rietgans - *Anser brachyrhynchus* in de Oostkustpolders tussen 1959/'60 en 2010/'11 (staven) en de grootte van de Spitsbergenpopulatie. Uit Kuiken *et al.*, 2011.

In regel is de Kleine rietgans een soort die een sterke voorkeur heeft voor historisch permanente graslanden. Dit wordt o.a. gestaafd met de cijfers uit de rapport van het INBO in de tabellen hieronder (zie o.a. Kuijken *et al.*, 2008, Kuijken *et al.*, 2009 en Kuijken *et al.*, 2010).

Tabel 0-21. Percentage van het aantal getelde Kleine riet- en Kolganzen op akker en op grasland tijdens de winter 2009/'10. Uit Kuiken *et al.*, 2008.

SBZ Poldercomplex SBZ Zwin Buiten SBZ				
Kleine Rietgans	% op grasland	94,6	100	80,8
	% op akker	5,4	0	19,2
Kolgans	% op grasland	98,4	67,2	98,9
	% op akker	1,6	32,8	1,1

Tabel 0-22. Percentage van het aantal getelde Kleine riet- en Kolganzen op akker en op grasland tijdens de winter 2009/'10. Uit Kuiken et al., 2010.

		SBZ Poldercomplex ¹	SBZ Zwin ²	Buiten SBZ ¹
Kleine Rietgans	% op grasland	91,7	0	85,4
	% op akker	6,1	0	14,5
Kolgans	% op grasland	91,6	28,6	90,7
	% op akker	8,3	71,4	8,5

¹ Ook kleine aantallen op onbekend habitat en op water

² Zeer beperkte aantallen

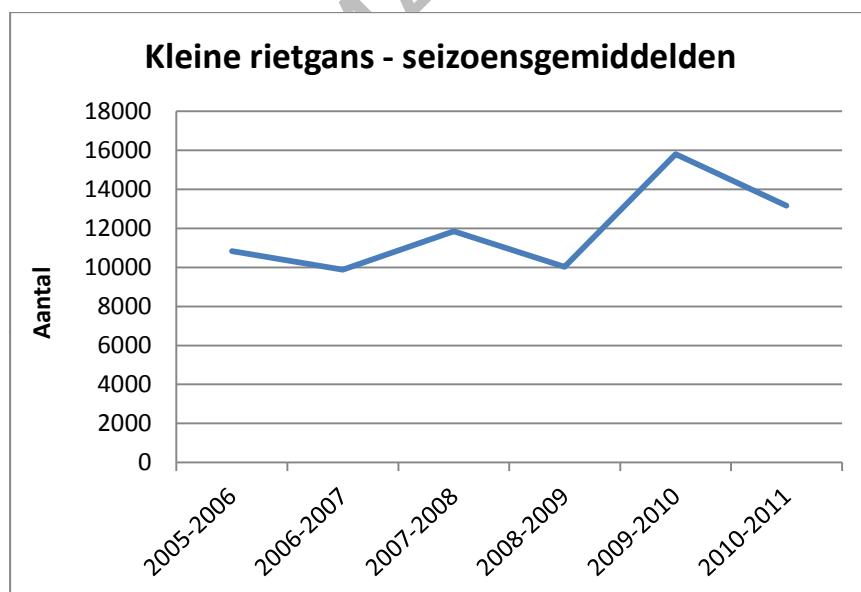
In sommige jaren worden grote aantallen Kleine rietganzen op akkers waargenomen (zie o.a. Kuijken et al., 2011). Tijdens de winter 2010/2011 waren - vooral buiten de SBZ - uitzonderlijk grote partijen ongeogoste aardappelen beschikbaar, die grote aantallen Kleine Rietganzen en in toename mate ook Kolganzen aantrokken voor lange tijd. De aanwezigheid van stagnerend water op de depressies in deze akkers oefende een bijkomende aantrekkingskracht uit. Ook op geoogste maïspcelen werden tijdelijk grote aantallen foeragerende ganzen genoteerd, tot de korrelresten opgeruimd waren (Kuijken et al., 2011). Het feit dat de ganzen zich meer verspreiden over de polders is eveneens een fenomeen dat reeds vaker werd vastgesteld in koude winters met sneeuw en ijs en heeft te maken met afname van de bereikbaarheid van voedsel op graslanden.

Tabel 0-23. Percentage van het aantal getelde Kleine riet- en Kolganzen op akker en op grasland tijdens de winter 2010/'11. Uit Kuiken et al., 2011.

		SBZ Poldercomplex	SBZ Zwin (*)	buiten SBZ
Kleine rietgans	% grasland	50,76	0	22,41
	% akker	49,24	0	77,59
Kolgans	% grasland	92,55	77,89	73,50
	% akker	7,45	22,11	26,50

(*) : zeer beperkte aantallen

De aantallen overwinterende Kleine rietganzen in de Oostkustpolders kunnen naast de gebruikelijke wintermaxima ook berekend worden als seizoensgemiddelde. Dit is het gemiddeld aantal over de maanden oktober tot en met maart. Figuur 0-7 hieronder geeft het verloop van het seizoensgemiddelde gedurende de laatste jaren weer.

Figuur 0-7. Verloop van het seizoensgemiddelde van Kleine Rietgans - *Anser brachyrhynchus* in de Oostkustpolders gedurende de laatste 6 jaar. Naar Kuijken et al. 2006 t.e.m. 2011.

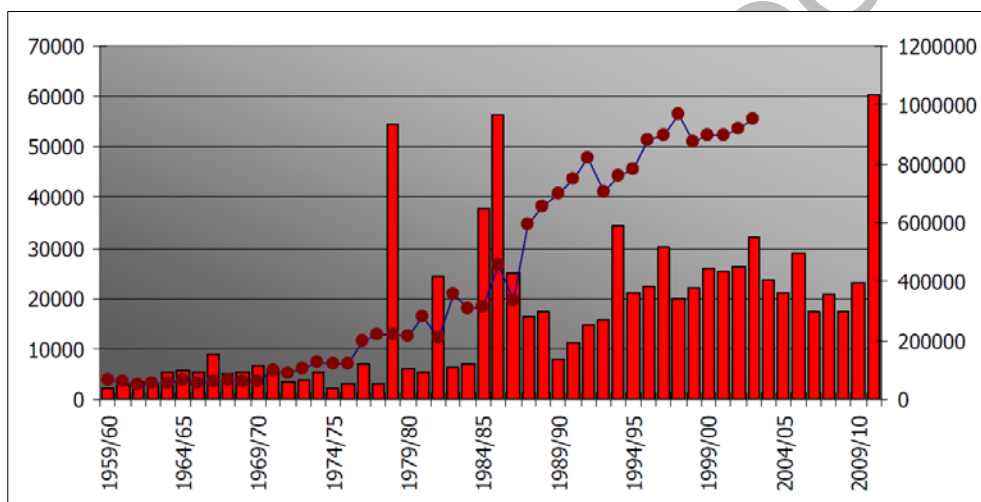
De doelstelling op gewestelijk niveau (G-IHD) bedraagt het behoud van een populatie van gemiddeld (= seizoensgemiddelde) 12.000 exemplaren in Vlaanderen.

In de gewestelijke doelen is voor de Kleine rietgans volgende oppervlakte-doelstelling opgenomen: Uitbreiding van de oppervlakte leefgebied met 0 - 1.858 ha onder de vorm van permanent grasland of weilandcomplexen met veel sloten en/of microreliëf, naast de vooropgestelde extra oppervlaktes Europees te beschermen habitats en leefgebied van andere Europees te beschermen soorten en de algemene kwaliteitsverbetering ten gevolge van het huidige milieubeleid en dit naast het bestaande graslandareaal van 11.600 ha waarvan 8.000 - 10.000 ha permanent grasland of weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf in de Oostkustpolders.

Deze oppervlakte-doelstelling moet gezien worden als een doelstelling voor een grote groep van overwinterende vogelsoorten: Kleine rietgans, Kolgans, Smient, Kemphaan, Goudplevier, Blauwe kiekendief, Grauwe gans, Wulp, Stormmeeuw, Kokmeeuw en Grote zilverreiger. Dit zijn allen soorten waarvoor het SBZ-V Poldercomplex een zeer belangrijk of essentieel gebied is voor de instandhouding ervan.

Kolgans - *Anser albifrons*

Net als voor Kleine Rietgans vormen de Oostkustpolders een belangrijk overwinteringsgebied voor de Kolgans. Het SBZ-V 'Poldercomplex' neemt daarbij een belangrijk deel voor zijn rekening; hier komen meer dan 10.000 Kolganzen overwinteren. Ook in de SBZ-V's 'Krekengebiet' en 'Het Zwin' overwintert de soort talrijk, met enkele duizenden exemplaren.

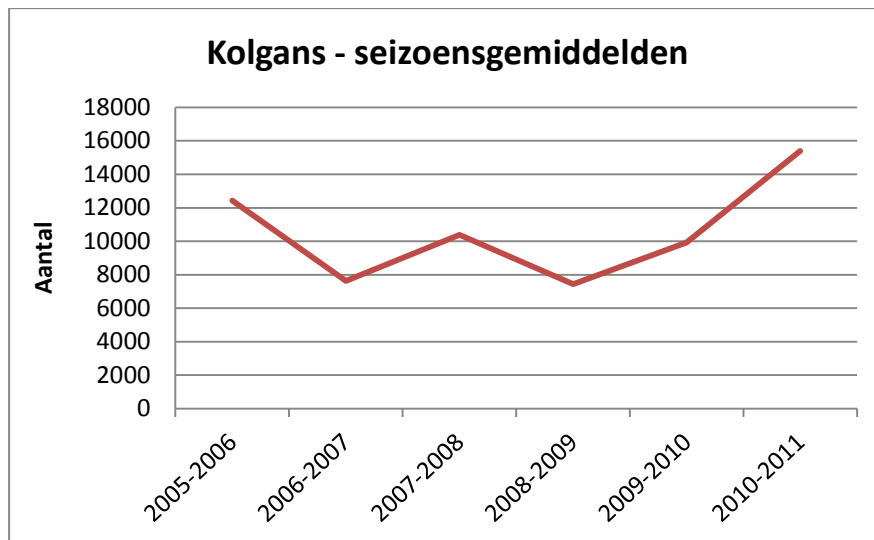

Figuur 0-8. Verloop van de maxima van Kolgans - *Anser albifrons* in de Oostkustpolders tussen 1959/'60 en 2010/'11 (staven; eerste Y-as) en de grootte van de Russische broedpopulatie (voor zover officieel bekend, lijn, 2de Y-as). Uit Kuijken et al., 2011.

In Figuur 0-9 hieronder wordt het verloop van het seizoensgemiddelde in de volledige Oostkustpolders weergegeven. De laatste jaren bedraagt het seizoensgemiddelde gemiddeld 10.000-11.000 exemplaren.

De Kolgans overschrijdt jaarlijks de 1%-norm van 10.000 ex. in het SBZ-V Poldercomplex. In de winter 2010-2011 werden zelfs uitzonderlijk hoge aantallen opgemeten, tot 60.000 ex., na zeer gure winteromstandigheden in Nederland, Duitsland en Oost-Europa. In het verleden werd ook de 1%-norm overschreden in het SBZ-V Het Zwin, maar de laatste jaren is dit niet meer het geval. Van de overwinterende kolganzen in de Oostkustpolders bevindt zich jaarlijks gemiddeld (berekend voor de laatste 6 jaar, berekend o.b.v. Kuijken et al., 2006 t.e.m. 2011) 80-85% binnen het SBZ-V Poldercomplex.

In het Meetjeslandse Krekengebiet liggen de aantallen doorgaans lager dan in de Oostkustpolders, maar soms worden hoge aantallen opgemeten, bijv. 30.000 ex. in 2009-2010 en 44.000 ex. in 2010-2011. Hiermee werd telkens de 1%-norm overschreden.

Figuur 0-9. Verloop van het seizoensgemiddelde van Kolgans - *Anser albifrons* in de Oostkustpolders gedurende de laatste 6 jaar. Naar Kuijken et al. 2006 t.e.m. 2011.

Rietgans - *Anser fabalis*

In tegenstelling tot de andere ganzensoorten overwintert deze soort veel talrijker in het Meetjeslandse Krekengebied dan in het Poldercomplex. In het Krekengebied worden soms tot enkele duizenden exemplaren samen geteld; in het Poldercomplex gaat het meestal slechts om maximum enkele tientallen. Nochtans werden hier in de jaren '80 nog tot 3000 exemplaren geteld en ook aangemeld. Het Krekengebied dient in een ruimere context gezien te worden voor wat betreft de Rietgans. Als grensoverschrijdend overwinteringsgebied met de aanpalende gebieden in Nederland is het Krekengebied van internationaal belang. De Rietgans foerageert ook in grote mate buiten het SBZ-V Krekengebied, vnl. op akkers met oogstresten.

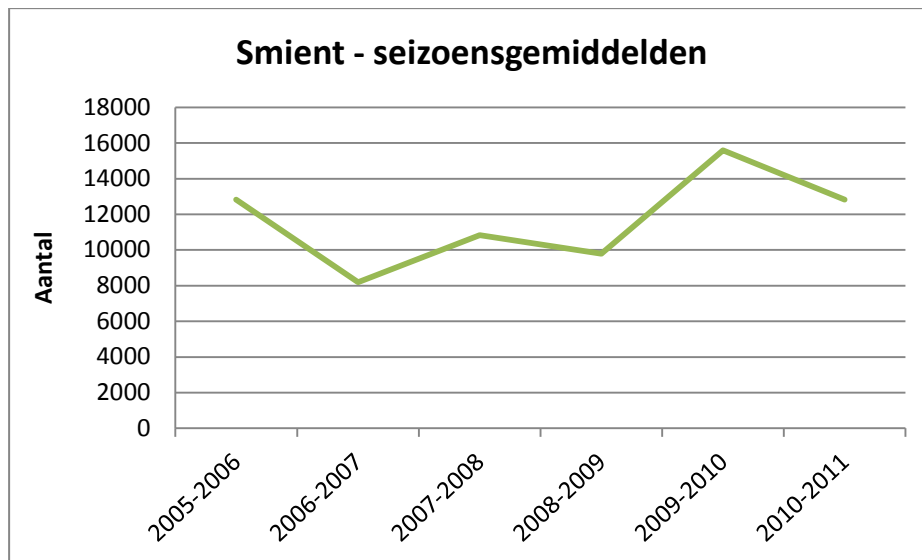
Van deze soort wisselen de wintermaxima sterk van jaar tot jaar. Gemiddeld worden maxima genoteerd van 1.000 à 2.000 ex. in het Meetjeslandse Krekengebied. Sommige jaren worden uitzonderlijk lage aantallen (bijv. 165 ex. in 2001-2002) en andere jaren heel hoge aantallen waargenomen. In 2009-2010 bedroeg het wintermaximum 8.000 ex., waarbij de 1%-norm (6.000 ex.) overschreden werd. Ongeveer 25% van de overwinterende populatie Rietgans in het gebied bevindt zich binnen het SBZ-V Krekengebied.

Smient - *Anas penelope*

In de Oostkustpolders overwinteren jaarlijks enkele duizenden Smienten. De laatste jaren werden wintermaxima vastgesteld van 20.000 ex. (2007-2008), 15.000 ex. (2008-2009), 40.000 ex. (2009-2010) en 27.000 ex. (2010-2011). Dit betekent ook dat jaarlijks de 1% norm (15.000 ex.) werd overschreden (zie Courtens et al., 2008 en Courtens & Verbelen, 2009). Ten tijde van de afbakening werden voor de SBZ-V Poldercomplex 30.000 Smienten aangemeld. In hele koude winters worden deze aantallen nog behaald.

De Smient is net als de Kleine rietgans en de Kolgans een typische soort van historisch permanente graslanden. De natte permanente graslandcomplexen in het Poldercomplex en in de rest van de Oostkustpolders hebben hoofdzakelijk een functie als nachtelijk foerageergebied, in een aantal gebieden (bijv. Uitkerkse Polder) worden ook overdag vaak meerdere duizenden Smienten geteld. De belangrijkste dagrustverblijven (kunstmatige plassen en de havendokken in de Achterhaven van Zeebrugge) zijn buiten het vogelrichtlijngebied gelegen. In totaal overwintert >1 tot 4% van de volledige Noordwest-Europese populatie in de Oostkustpolders, het foerageergebied van het grootste deel hiervan ligt in het SBZ-V Poldercomplex. Ongeveer 80 à 85% van de aantallen in de Oostkustpolders overwintert binnen het SBZ-V Poldercomplex.

In de hieronder wordt het verloop van het seizoensgemiddelde gedurende de laatste 6 jaar weergegeven. Hieruit blijkt dat dit gemiddeld 11.000 à 12.000 ex. bedraagt.

Figuur 0-10. Verloop van het seizoensgemiddelde van Smient - *Anas penelope* in de Oostkustpolders gedurende de laatste 6 jaar. Naar Courtens et al. 2006, 2008 en 2011 en Courtens & Verbelen 2007, 2009 en 2010.

Blauwe kiekendief – *Circus cyaneus*

Jaarlijks overwinteren er in het SBZ-V Poldercomplex enkele tot een tiental Blauwe Kiekendieven, voor de volledige Oostkustregio gaat het in de meeste jaren om een tiental tot meer dan 20 exemplaren. Ook in het Meetjeslandse Krekengebied overwinteren jaarlijks gemiddeld een tiental Blauwe Kiekendieven. Deze soort heeft enerzijds nood aan een uitgestrekt jachtgebied, bestaande uit gras - en eventueel akkerland en anderzijds aan een slaapplek. Meestal bevindt deze zich in een rietveld, ook in verruigde graslanden met hogere begroeiing wordt soms overnacht.

Goudplevier - *Pluvialis apricaria*

Grote aantallen van deze soort overwinteren vooral in de Uitkerkse Polder en op akkers te Assenede – Boekhoute – Watervliet. Ze prefereren een korte grasvegetatie, in combinatie met veel plasdras situaties. In het najaar zitten de grotere concentraties Goudplevieren in het Poldercomplex van Meetkerke-Uitkerke en in de weilanden langs de as Brugge-Westkapelle.

Het gaat echter al lang niet meer om de aantallen van de jaren '80; toen werden nog tot 40.000 exemplaren geteld in de Uitkerkse Polder alleen al. Tegenwoordig gaat het slechts nog om enkele duizenden vogels over het volledige gebied. De laatste jaren varieert het seizoensgemiddelde in de oostkustpolder van 500 tot 1.000 exemplaren. Gemiddeld bevindt zich hiervan 85 à 90% binnen het SBZ-V Poldercomplex. De laatste jaren werden in de oostkustpolder wintermaxima genoteerd van 1.800 à 2.100 exemplaren. Het Zwin fungeert als belangrijke slaapplek in de oostkustpolder.

Grote Zilverreiger - *Casmerodius albus*

De soort foerageert regelmatig in de SBZ-V's, maar het gaat om slechts enkele exemplaren. In de winter 2010-2011 werd in het Poldercomplex een maximum van 11 ex. opgemeten.

Kemphaan - *Philomachus pugnax*

De Kemphaan overwintert jaarlijks in het Poldercomplex in wisselende aantallen, meestal met enkele tientallen tot enkele honderden exemplaren. Kemphanen foerageren en rusten in het Poldercomplex hoofdzakelijk op de natte permanente graslanden en in de buurt van ondiepe plassen. Het seizoensgemiddelde varieert sterk van jaar tot jaar. De laatste jaren bedraagt het seizoensgemiddelde in het SBZ-V Poldercomplex enkele tientallen tot soms enkele honderden exemplaren. In de winter 2008-2009 werden bijv. maxima waargenomen van ca. 700 ex. en bedroeg het seizoensgemiddelde 280 ex.

Het SBZ-V Het Zwin fungeerde in het verleden als belangrijke slaappleats voor de soort. In de jaren '90 bedroegen de maxima vrijwel jaarlijks meer dan 1.000 ex., maar de laatste jaren worden deze aantallen niet meer gehaald. Zowel in het SBZ-V Het Zwin als in het SBZ-V Krekengebied bedragen de maxima de laatste jaren enkele tientallen tot enkele honderd exemplaren.

Kleine zwaan - *Cygnus columbianus*

Deze soort overwintert in het gebied vooral in de Meetjeslandse Kreken, hoewel er veel uitwisseling bestaat met akkers in Zeeland waardoor de vogels zich soms in Nederland ophouden. De aantallen overwintersaars overschrijdt vrijwel jaarlijks de 1%-norm van 200 ex. De laatste jaren werden er maxima waargenomen van 350 tot 600 ex.

In het SBZ-V Poldercomplex en Het Zwin is de soort veel zeldzamer, met onregelmatig voorkomen tot maximum een tiental exemplaren.

Kluut - *Recurvirostra avosetta*

De Kluut, een belangrijke broedvogel in het SBZ-V Poldercomplex, gaat meestal elders overwinteren, maar komt ook op doortrek in de SBZ voor. Het gaat dan om enkele tientallen exemplaren, vooral op of nabij de broedplaatsen.

Lepelaar - *Platalea leucorodia*

Deze soort komt op doortrek in het gebied vooral in het SBZ-V Poldercomplex voor, maar steeds in slechts zeer kleine aantallen (enkele exemplaren). Er wordt vooral in de Uitkerkse Polder gefoeraard.

Slobeend - *Anas clypeata*

In het SBZ-V Poldercomplex overwinteren enkele honderden Slobeenden. Slobeenden foerageren hoofdzakelijk in de ondiepe plassen en op de natte permanente graslanden binnen het Poldercomplex. De laatste jaren wordt jaarlijks de 1% norm (400 ex.) overschreden in de Oostkustpolders. In 2007-2008/ en 2009-2010 werd ook in het SBZ-V Poldercomplex de 1%-norm overschreden. Bij aanmelding werden nog 3.000 exemplaren opgegeven voor het SBZ-V Poldercomplex. Het seizoensgemiddelde voor de soort bedraagt de laatste jaren 300 à 350 ex. in de volledige Oostkustpolders. Daarvan bevindt zich gemiddeld 70% (ca. 200 ex.) binnen het SBZ-V Poldercomplex. Een deel van het Poldercomplex doet bovendien dienst als nachtelijk foerageergebied voor de vogels die overdag op de dokken in de achterhaven van Zeebrugge verblijven (exacte aantallen niet gekend).

Pijlstaart - *Anas acuta*

De Pijlstaart is een soort die in beperkte aantallen overwintert in de Oostkustpolders. De belangrijkste overwinteringsgebieden in Vlaanderen zijn het Schelde-estuarium (met inbegrip van de Ruppel), het Rivierengebied te Mechelen-Willebroek, de IJzervallei en een aantal waterrijke gebieden in het Gentse.

In de Oostkustpolders bedraagt het seizoensgemiddelde de laatste jaren 50-60 ex., met maxima van rond de 150-200 ex. De aantallen die daarvan binnen het SBZ-V Poldercomplex werden waargenomen liggen veel lager. Gemiddeld komt 1/3 van deze aantallen in de Oostkustpolders voor in het SBZ-V Poldercomplex.

Waterrietzanger - *Acrocephalus paludicola*

De Waterrietzanger is een zeer zeldzame doortrekker binnen de grenzen van de SBZ. De soort is echter moeilijk vast te stellen omdat ze 's nachts trekt en overdag een zeer verborgen levenswijze heeft. Net buiten de SBZ, in de achterhaven van Zeebrugge, werd d.m.v. ringwerk in de jaren '90 aangetoond dat belangrijke aantallen 's nachts doortrekken over de Belgische kustzone. Er werden

toen tot meer dan 100 exemplaren op een najaar gevangen. De laatste jaren waren er vrij regelmatig najaarswaarnemingen van één tot enkele exemplaren in het rietveld De Pelikaan te Zeebrugge – Dudzele.

Wulp – *Numenius arquata*

De Wulp overwintert jaarlijks in het SBZ-V Poldercomplex in wisselende aantallen, meestal met enkele tientallen tot enkele honderden exemplaren. Bij de aanduiding van het vogelrichtlijngebied behaalde de soort de 1%-norm (Van Vessem & Kuijken, 1986). Wulpen zijn sterk gebonden aan historisch permanente graslanden met microreliëf.

De laatste jaren bedraagt het seizoensgemiddelde in de Oostkustpolders 1.300 tot 2.400 exemplaren. De wintermaxima lopen op tot 3.000 ex., in de winter 2010-2011 zelfs 4.500 ex. Gemiddeld komt van de waargenomen aantallen in de Oostkustpolders 85-90% voor in het SBZ-V Poldercomplex.

De waargenomen aantallen in het Meetjeslandse Krekengebied zijn veel lager. Het Zwin heeft voor de Wulp voornamelijk een belangrijke functie als rust- en slaapplek in de winter.

Bijlage 3 – De aanmeldingsgegevens

Artikel 8, §1, eerste lid 2° van het besluit dat de procedure regelt, stelt dat er bij de bepaling van de actuele staat van instandhouding rekening moet worden gehouden met de aan de Europese Commissie aangemelde gegevens bij de eerste vaststelling.

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijn-gebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Het gaat hierbij om de gegevens die, ten gevolge van de beslissing van de Vlaamse Regering op 4 mei 2001, werden aangemeld bij de Europese Commissie als in aanmerking komend als speciale beschermingszone. De commissie wil dat deze gegevens bij de definitieve aanwijzing van het gebied als speciale beschermingszone, in de praktijk dus op basis van het IHD-proces, worden geüpdate.

In deze bijlage wordt eerst de aanmeldingsgegevens zelf aangegeven, waarbij in dezelfde tabel de nieuwe gegevens voor de aanmelding aan de commissie worden beschreven. Daarna wordt dieper ingegaan op de betekenis, rol en interpretatie van deze gegevens.

De habitats van bijlage I

1310	Eénjarige pioniersvegetaties van slik- en zandgebieden met Salicornia-soorten en andere zoutminnende planten
Prioritair	nee
Oppervlakte	ca 1%
Rel. oppervlakte	15% $\geq p > 2\%$
Behoud	goede instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit
Algemeen	waardevol
1330	Atlantische schorren (<i>Glauco-Puccinellietalia maritimae</i>)
Prioritair	nee
Oppervlakte	ca 12%
Rel. oppervlakte	100% $\geq p > 15\%$
Behoud	goede instandhouding
Representativiteit	goede representativiteit
Algemeen	waardevol
6410	Grasland met <i>Molinia</i> op kalkhoudende bodem en kleibodem (Eu-Molinion)
Prioritair	nee
Oppervlakte	ca $< 1\%$
Rel. oppervlakte	2% $\geq p > 0\%$
Behoud	goede instandhouding
Representativiteit	beduidende representativiteit

Algemeen beduidend

6430	Voedselrijke ruigten
-------------	-----------------------------

Prioritair nee

Oppervlakte ca 1%

Rel. oppervlakte 2% $\geq p > 0\%$

Behoud goede instandhouding

Representativiteit goede representativiteit

Algemeen waardevol

91E0	Overblijvende of relictbossen op alluviale grond (<i>Alnion glutinoso-incanae</i>)
-------------	---

Prioritair ja

Oppervlakte ca 1%

Rel. oppervlakte 2% $\geq p > 0\%$

Behoud uitstekende instandhouding

Representativiteit goede representativiteit

Algemeen waardevol

De soorten van bijlage II

1318	Myotis dascyneme - Meervleermuis
-------------	---

Populatie ca 15% $\geq p > 2\%$

Behoud goede instandhouding

Isolatie niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal

Algemeen waardevol

Het criterium voor isolatie is bij alle soorten hetzelfde, meer bepaald 'niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie'. Let wel, dit criterium betreft de mate van isolatie van de populatie ten opzichte van het natuurlijke verspreidingsgebied van de soort in Europa en niet op lokale versnipperingsverschijnselen.

Interpretatie van de aanmeldingsgegevens

De aangemelde gegevens van habitats en soorten bij de eerste vaststelling van de habitatrichtlijn-gebieden had tot doel deze vaststelling en afbakening van gebieden te argumenteren. Vlaanderen heeft hierbij verkozen de voor de betreffende Habitatrichtlijngebied belangrijkste habitattypen en soorten aan te melden.

Habitattype 6510 komt nu, en waarschijnlijk ook toen, wel voor, maar is bij aanmelding niet opgegeven omdat het minder relevant is voor de argumentatie van de vaststelling en de afbakening van dit habitatrichtlijngebied. De soorten Zeggekorfslak, Poelkikker en Kamsalamander werden even-

min aangemeld. Of de soorten ook voorkwamen in de aanmeldingsperiode is waarschijnlijk, maar kan niet met zekerheid gesteld worden. De instandhoudingsdoelstellingen en de prioriteitstelling dient echter alle aanwezige soorten en habitattypen te omvatten zodat de Europese databank ter zake dient aangepast. Ook zijn dit soorten en habitats die vanuit de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen gekoppeld worden aan deze SBZ.

Habitats

Oppervlakte (gegeven in % ten opzichte van de totale oppervlakte van de SBZ-H)

Voor alle habitattypes liggen de nu vastgestelde oppervlakten in dezelfde grootteorde als deze van de aanmelding, zeker als we ermee rekening houden dat er op de aanmeldingsgegevens een niet-gekende foutenmarge zit. Bovendien wordt bij de aanmelding van habitattypes met een zeer kleine oppervlakte een relatieve oppervlakte opgegeven van < 1%, wat overeenstemt met < 38 ha.

Relatieve oppervlakte (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische oppervlakte)

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de IHD gehanteerde percentage ten opzichte van het Vlaamse grondgebied is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van het totale Belgische grondgebied en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte oppervlakten.

Mogelijke relevante verschillen of overeenkomsten, dit wil zeggen deze die enkel zouden verklaard moeten worden op basis van de situatie in Vlaanderen, zijn reeds geduid onder oppervlakte.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**beschermingsstatus**" en wordt verkregen door de integratie van drie subcriteria:

- mate van instandhouding van de structuur (te vergelijken met lokale staat van instandhouding); deze kan "uitstekend", "goed bewaard" of "passabel of gedeeltelijk aangetast" zijn;
- de vooruitzichten (potenties en slaagkans) voor de instandhouding van de structuur; deze kan "uitstekend", "goed" of "passabel/ongunstig" zijn;
- de herstelmogelijkheid; deze kan "gemakkelijk", "mogelijk zonder buitensporige inspanningen" of "moeilijk of onmogelijk" zijn.

Verder is de officiële weergave van de beoordeling verwarrend door verwijzing naar de term "instandhouding", gezien deze in een andere regeling (de verplichte zesjaarlijkse rapportage van de regionale staat van instandhouding van de habitattypen en habitatrichtlijnsoorten) een andere betekenis heeft.

Hou bij de interpretatie van de beoordeling in de aanmeldingsgegevens rekening met de reële betekenis ervan, met name⁴⁸:

- **uitstekende "instandhouding"** = uitstekende beschermingsstatus:
 - o uitstekende structuur, ongeacht de vooruitzichten of de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en uitstekende vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden
- **goede "instandhouding"** = goede beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur en goede vooruitzichten, ongeacht de herstelmogelijkheden; of
 - o goed bewaarde structuur en passabele/ongunstige vooruitzichten, waarbij herstel gemakkelijk of zonder buitensporige inspanningen mogelijk is; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur, goede vooruitzichten en gemakkelijk herstel;

⁴⁸ Zie REF website

Een goede beschermingsstatus is dus mogelijk met een slechte structuur (slechte lokale staat van instandhouding) zolang de vooruitzichten **of** de herstelmogelijkheden maar gemiddeld tot goed zijn.

- **passabele of verminderde "instandhouding"** = passabele of verminderde beschermingsstatus:
 - o goed bewaarde structuur, maar passabele/ongunstige vooruitzichten **en** herstel moeilijk of onmogelijk; of
 - o passabele of gedeeltelijk aangetaste structuur met gemiddelde tot slechte vooruitzichten **en** gemiddelde tot slechte herstelmogelijkheden.

Bij de aanmelding is in Vlaanderen vooral gekeken naar de vooruitzichten en de herstelmogelijkheden. Bij gemakkelijk herstel en goede tot uitstekende vooruitzichten is dan, onafhankelijk van de toestand van de structuur gekozen voor een uitstekende instandhouding (ondanks bovenvermelde richtlijn).

Ermee rekening houdende dat in de instandhoudingsdoelstellingen herstel vooropgesteld wordt voor de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Representativiteit

Mogelijke waarden zijn: uitstekende, goede of beduidende representativiteit en "aanwezig maar verwaarloosbaar". Deze laatste categorie slaat dan op een kwantitatief aspect.

Dit criterium geeft weer in hoeverre er overeenstemming is met de, zij het zeer globale, omschrijving in de interpretatiegids van de Europese Commissie (European Commission, DG Environment (1999)). Gezien het globale karakter van die interpretatiegids, het zeer onvolledig zijn op vlak van regionale variatie van een habitatype, ... telt in de beoordeling ervan de mate van instandhouding van de structuren (en dus de lokale staat van instandhouding) mee. Gezien dit overlapt met het vorige criterium wordt ermee niet verder rekening gehouden in de instandhoudingsdoelstellingen.

In de aanmelding is dit gegeven vooral belangrijk omwille van de beoordelingscategorie "aanwezig maar verwaarloosbaar", omdat dan de overige criteria (oppervlakte, relatieve oppervlakte, behoud) niet beoordeeld worden.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Soorten

Populatie (in percentageklasse ten opzichte van de totale Belgische populatie)

Mogelijke waarden: $100\% \geq p > 15\%$, $15\% \geq p > 2\%$; $2\% \geq p > 0\%$; populatie verwaarloosbaar.

Hoewel voor de prioriteitstelling in de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen dezelfde drempelwaarden gehanteerd worden, is er geen rechtstreekse vergelijking mogelijk, gezien het in de instandhoudingsdoelstellingen gehanteerde percentage ten opzichte van de totale Vlaamse populatie is, en deze van de aanmelding aan Europa diende verrekend te worden ten opzichte van de totale Belgische populatie en dus rekening houdende met de door Wallonië en Brusselse Hoofdstedelijk gewest ingeschatte populaties.

Behoud

Deze op de AGIV-website weergegeven term heet in de officiële Europese regelgeving "**bescherming**" en wordt verkregen door de integratie van 2 subcriteria:

- mate van instandhouding van de elementen van de habitat die van belangrijk zijn voor de betrokken soort; mogelijke waarden zijn "elementen volkomen gaaf", "elementen goed geconserveerd" en "elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast"

- herstelbaarheid; deze kan “gemakkelijk”, “mogelijk zonder buitensporige inspanningen” of “moeilijk of onmogelijk” zijn.

Het “*behoud*” of de bescherming is:

- **uitstekend bewaard:**
 - o elementen volkomen gaaf, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid
- **goed bewaard:**
 - o elementen goed geconserveerd, ongeacht de beoordeling van de herstelbaarheid; of
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel gemakkelijk;
- **matig of minder goed bewaard:**
 - o elementen in matige conditie of gedeeltelijk aangetast **en** herstel mogelijk zonder buitensporige inspanningen of herstel moeilijk of onmogelijk

Bij gemakkelijk herstel, wat vaak is vooropgesteld bij de aanmelding is de bescherming per definitie goed of zelfs uitstekend, onafhankelijk van mate van instandhouding van de elementen.

Ermeë rekening houdende dat in de S-IHD herstel vooropgesteld wordt voor alle/de meeste habitattypen, zijn, rekening houdende met bovenstaande, de aanmeldingsgegevens conform met de huidige bevindingen.

Isolatie

Mogelijke waarden zijn: “(vrijwel) geheel geïsoleerde populatie” (hoogste score!); “niet-geïsoleerde populatie aan de rand van het areaal”; “niet-geïsoleerde, door de rest van het areaal omsloten populatie”.

Dit criterium is een manier om bij benadering zowel de kwetsbaarheid van de beschouwde populatie als de bijdragen van die populatie aan de genetische diversiteit van de soort te bepalen. Sterk vereenvoudigd kan men stellen dat hoe meer een populatie geïsoleerd is, hoe belangrijker haar bijdrage tot de genetische diversiteit van die soort. De term slaat zowel op soorten (endemen, ondersoorten, variëteiten en rassen) zelf, als op deelpopulaties van een metapopulatie.

Algemeen (Algemene beoordeling)

Mogelijke waarden zijn: uiterst waardevol, waardevol en beduidend.

Dit criterium is een integratie van alle voorgaande.

Referenties

- Decler, K. (red.), 2007. *Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen, Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.M.2007.01, Brussel, 584 p.*
- European Commission, DG Environment (1999). *Interpretation manual of European union habitats EUR 15/2*
- Europese Commissie, 1996, *beschikking van de Commissie van 18 december 1996 betreffende het informatieformulier voor als natura2000-gebieden voorgestelde gebieden (97/266/EG), Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen*
- Paelinckx D., Adriaens D., Louette G. & Hoffmann M., 2009. *Vergelijking van de gegevensbank habitatrichtlijngebieden met de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD). Advies van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, INBO.A.2009.66. Brussel, 53 pp.*

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 4 –De expertgroep

Voor het aanboren van de lokale ecologische kennis binnen de Vlaamse overheid en wetenschappelijke instellingen werd een expertgroep opgericht. Deze expertgroep werd samengesteld uit leden van het Agentschap voor Natuur en Bos, het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en andere administraties en instellingen. Deze experts beschikken over kennis over het gebied, de daar voorkomende soorten en habitats en ecologische kennis in het algemeen, noodzakelijk voor de correcte opmaak van dit rapport.

Samenstelling

- Jeroen Bot (ANB)
- Wim Pauwels (ANB)
- Wim Slabbaert (ANB)
- Peter Adriaens (INBO)
- Andy Van Kerckvoorde (INBO)
- Bart Vandevoorde (INBO)

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 5 – Kaartenbijlage

SITUERINGSKAART

- 3.2-a Situering van het SBZ-H en zijn deelgebieden
- 3.2-a Situering van de SBZ-V's en de deelgebieden

HABITATKAARTEN

- 5.1-a Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Bioto-
pen: westelijk deel 1
- 5.1-b Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Bioto-
pen: westelijk deel 2
- 5.1-c Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Bioto-
pen: oostelijk deel 1
- 5.1-d Indicatieve kaart van de voorkomende Europees te beschermen Habitats en Regionaal Belangrijke Bioto-
pen: oostelijk deel 2

POTENTIEKAARTEN

- 5.2-a Indicatieve potenties van het habitat 6430 Voedselrijke zoomvormende ruigten van het laagland, en van
de montane en alpiene zones
- 5.2-b Indicatieve potenties van het habitat 6510 Laaggelegen schraal hooiland (*Alopecurus pratensis*, *Sanguis-
orba officinalis*) – subtype glanshavergrasland (Arrhenaterion)
- 5.2-c Indicatieve potenties van het habitat 91E0 Alluviale bossen met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior*
(Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae) – subtype mesotroof broekbos

BESCHRIJVING VAN DE MAATSCHAPPELIJKE CONTEXT

- 6.1.1 en 6.1.2 Ruimtelijke Bestemmingscategorieën
- 6.2.1 en 6.2.2 VEN-IVON
- 6.3.1 Oppervlaktedelfstoffenplannen
- 6.4.1 en 6.4.2 Onroerend erfgoed
- 6.5.1 en 6.5.2 Eigendomssituatie
- 6.6.1 en 6.6.2 Bostypen
- 6.7.1 en 6.7.2 Eigendomssituatie bos
- 6.8.1 en 6.8.2 Vergunde waterwinningen
- 6.9.1 en 6.9.2 waterleidingen
- 6.10.1 en 6.10.2 Recreatief gebruik
- 6.11.1 en 6.11.2 Woongebieden
- 6.12.1 en 6.12.2 Industrie
- 6.13.1 en 6.13.2 Transportinfrastructuur
- 6.14.1 en 6.14.2 Nutsleidingen

DE INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN EN PRIORITAIRE INSPANNINGEN

- 8.2 Prioriteitenkaart

Bijlage 6 – Rapportage landbouwgevoeligheidsanalyse

INFORMATIEF DOCUMENT

INFORMATIEF DOCUMENT

Bijlage 7 – Methodiek waardering drinkwaterwinningen voor de openbare drinkwatervoorziening

Het betreft enerzijds oppervlaktewaterwinningen en anderzijds grondwaterwinningen die instaan voor de openbare drinkwatervoorziening. Particulier vergunde winningen worden niet meegenomen in de analyse.

Voor oppervlaktewaterwinningen zijn de percelen waarop de installaties zijn gelegen, inclusief de watervangen, infiltratievoorzieningen en waterbekkens, van waarde. De waarde voor de percelen waarop deze installaties staan wordt vastgesteld op 5.

Voor grondwaterwinningen zijn niet alleen de percelen met installaties van belang, maar ook de percelen die bijdragen aan de kwantiteit en kwaliteit van het opgepompte water. Percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens krijgen de waarde 5. Concreet betekent dit dat alle percelen binnen de beschermingszone I een waarde 5 krijgen aangevuld met percelen met installaties gelegen buiten zone I.

Voor grondwaterwinningen speelt ook de mate waarbij het perceel bijdraagt aan de winning. Om die waarde te bepalen voor grondwaterwinningen is van de bovenste watervoerende laag de afpompingskegel van de winning bij de vergunde capaciteit berekend. Percelen met een grote afpompingskegel dragen veel bij aan de winning en zullen een hogere waarde krijgen. Percelen met een lage afpompingskegel krijgen een lagere waarde. Afpompingskegels worden berekend op basis van het vergund jaardebiet.

Het kan gebeuren dat een waterwinning niet gelegen is in een gebied, maar dat een aantal percelen van het gebied bijdragen tot de kwantiteit en kwaliteit van de winning. Ook van deze waterwinningen wordt de afpompingskegel bepaald zodat de overlap met het gebied inzichtelijk gemaakt kan worden. Er wordt van uitgegaan dat voor artesische winning de bijdrage van de omliggende percelen gering zal zijn gezien die weinig of niet bijdragen aan de winning. Toch zal voor de volledigheid ook hiervan de afpompingskegel bepaald worden.

Waardeschaal grondwaterwinningen

Waarde = 5 voor de percelen waarop de installaties gelegen zijn, inclusief infiltratievoorzieningen en waterbekkens, de percelen gelegen binnen beschermingszone I en voor de percelen met een afpompingskegel $> 1\text{ m}$

Waarde = 4 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.75\text{ m}$ en $< 1\text{ m}$

Waarde = 3 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.50\text{ m}$ en $< 0.75\text{ m}$

Waarde = 2 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.20\text{ m}$ en $< 0.50\text{ m}$

Waarde = 1 voor de percelen met een afpompingskegel $> 0.10\text{ m}$ en $< 0.20\text{ m}$

Afpompingskegels van verschillende winningen kunnen overlappen. De mogelijke impact en waarde op de overlappende percelen kan hierdoor hoger zijn. Het gecumuleerde effect/waarde wordt bepaald door een "som" te maken van de afzonderlijke waarden van de afpompingskegels van de verschillende betrokken winningen. Aan deze "som" wordt de waarde toegekend die zo goed mogelijk overeenkomt met de afpompingsrange zoals hierboven bepaald en met een maximum score van 5. Twee overlappende zones met waarde 1 (= afpompingskegel $> 0.10\text{ m}$ en $< 0.20\text{ m}$), geven bijvoorbeeld een gecumuleerde waarde 2 (= afpompingskegel $> 0.20\text{ m}$ en $< 0.50\text{ m}$) voor die overlappende zone)

Tabel 0-1. Overzicht van de vergunde waterwinningen in of nabij het gebied

Deel- gebied	Code	Omschrijving activiteit via NACEBEL	klasse	gemeente	Ligging	Begindatum vergunning	Einddatum vergunning	Vergund dagde- biet (m³)	Vergund jaar- debiet (m³)	grondwater	regime
2	ANT- Z1001595	Metallurgie	B	Beerse		31/10/1991	31/10/2011	1800,00	300000,00	Centrale zanden van de Kempen, freatisch	niet-freatisch

Bijlage 8 - Landschapsecologie: theorie en principes

De landschapsecologie richt zich op de studie van de samenhang tussen enerzijds de abiotische en biotische processen op landschapsniveau en anderzijds de manier hoe de mens dit landschap mee vorm heeft gegeven.

De landschapsecologie integreert verschillende wetenschappelijke disciplines: de fysische geografie en de ecologie.

De fysische geografie bestudeert de niet-levende wereld: geologie, geomorfologie, bodemkunde en de waterhuishouding van het landschap. De ruimtelijke verspreiding van deze verschijnselen is een belangrijk onderzoeksonderwerp. Deze verschillende abiotische kenmerken en hun ruimtelijke configuraties stellen een eerste belangrijke basisvoorwaarde voor het functioneren van een habitat.

De ecologie bestudeert het geheel aan levenloze en levende natuur en bijhorende processen. De nadruk wordt gelegd op de functies die de verschillende componenten voor elkaar vervullen.

De landschapsecologie integreert de ruimtelijke benadering van de fysische geografie met de functionele benadering van de ecologie.

Een belangrijke ontwikkeling in de landschapsecologie was de aandacht voor versnippering van populaties in het landschap en dit geïnspireerd door de 'eilandtheorie'. Een wetmatigheid die vanuit deze theorie naar voren werd geschoven luidt: 'hoe groter het eiland, des te groter het aantal soorten' en 'hoe geïsoleerder het eiland des te kleiner het aantal soorten'. De eilandtheorie werd overgeheveld naar het vasteland, waar habitatplekken als eilanden in een voor een soort niet geschikte matrix ('zee') werden beschouwd.

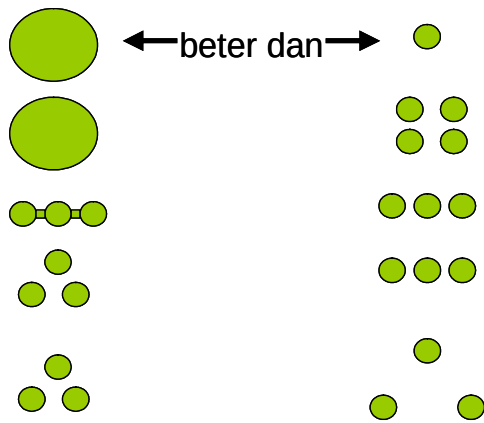
Een belangrijk begrip is ook de 'netwerkpopulatie'. Verscheidene habitatplekken die voor de individuen van een welbepaalde soort onderling overbrugbaar zijn vormen samen een netwerk. Of habitatplekken onderling overbrugbaar zijn is soortafhankelijk. In dat verband wordt gesproken over de 'dispersieafstand'. Een individu van een soort met een kleine dispersieafstand kan enkel habitatplekken bereiken op korte afstand van de habitatplek waar het leeft.

In een netwerk zijn grotere en kleinere habitatplekken gelegen. Het voorkomen van één of enkele grote plekken, groot en goed genoeg voor een zogenaamde 'kernpopulatie', die slechts een geringe kans heeft om uit te sterven, verhoogt de overlevingskans van de totale netwerkpopulatie van de soort.

1) Basiswetmatigheden in de landschapsecologie

In de landschapsecologie wordt vertrokken van bepaalde wetmatigheden (zie Figuur 0-1) zoals:

- Een grote habitatplek is beter dan een kleine habitatplek;
- Een grote habitatplek is beter dan vele kleine habitatplekken;
- Onderling verbonden habitatplekken zijn beter dan niet verbonden habitatplekken;
- De configuratie van habitatplekken is des te beter naarmate de habitatplekken nauwer op elkaar aansluiten en onderling makkelijker bereikbaar zijn.

Figuur 0-1. Wetmatigheden in de landschapsecologie

2) Metapopulatietheorie

Heel wat soorten en soortgroepen functioneren in West-Europa en in Vlaanderen in metapopulatieverband. Een metapopulatie van een soort is een verzameling van populaties, waarbij de onderlinge uitwisseling tussen de populaties de kans op uitsterven van de totale metapopulatie op lange termijn tot een minimum beperkt.

Vaak wordt hierbij onderscheid gemaakt tussen kernpopulaties en satelietspopulaties. Een kernpopulatie komt voor waar een ruime oppervlakte aanwezig is van het geschikte leefgebied van de soort. Kernpopulaties zijn de grootste populaties in een netwerk en de soort kan er elk jaar worden aangetroffen.

De satelietspopulaties zijn veel kleinere populaties, die niet afzonderlijk kunnen blijven bestaan op lange termijn. De habitat is er immers te klein om lange termijn garanties te bieden voor het voortbestaan van de soort. Doordat zij echter in verbinding staan met andere satelliet- en kernpopulaties, kunnen zij na een tijdelijk verdwijnen van de soort opnieuw gekoloniseerd worden. Omgekeerd kunnen zij na jaren van succesvolle voortplanting zorgen voor populatietoenames in andere satelietspopulaties of kernpopulaties. Essentieel voor het functioneren van een metapopulatie is dat de onderlinge uitwisseling tussen de kern- en de satelietspopulaties steeds mogelijk blijft. Dit kan doordat de kwaliteit van het tussenliggende landschap geleidelijke migratie toelaat tussen de populaties (via verbindingen en stapstenen) of doordat de afstand tussen de populaties direct overbrugbaar is voor de soort, zonder gebruik van stapstenen en verbindingselementen.

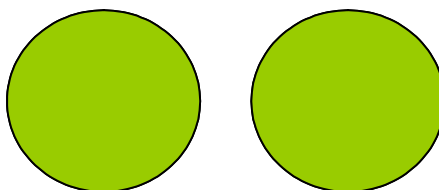
In het bijzonder in een zeer sterk versnipperd landschap, zoals in de meeste regio's van Vlaanderen het geval is, is het van belang om bij het formuleren van doelen, rekening te houden met de randvoorwaarden voor het functioneren van metapopulaties van soorten.

3) Landschapsecologisch functioneren van soorten en soortgroepen, nuances op vlak van mobiliteit en schaalniveau

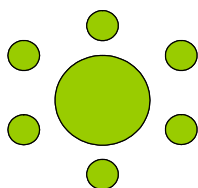
Het dient wel opgemerkt te worden dat soorten en soortgroepen onderling verschillen vertonen. Sommige soorten zijn meer gebaat bij het voorkomen van meerdere habitatplekken i.p.v. één grote habitatplek. Dit geldt bij voorbeeld in het bijzonder voor soorten die op microschaal van een heel complexe combinatie van abiotische en ecologische randvoorwaarden afhankelijk zijn. De kans dat op deze schaal – zelfs op natuurlijke wijze – iets fout loopt en het lokale uitsterven tot gevolg heeft is immers erg groot (vb vroegtijdige droogte, laattijdige vorst, nauwelijks bloeien van een waardplant, etc...). Ook de behoefte aan onderlinge verbondenheid van habitatplekken verschilt van soort tot soort. Over de grond kruipende soorten hebben meer behoefte aan continue corridors waarlangs andere habitatplekken kunnen worden bereikt. Vliegende soorten – zoals vlinders – behoeven eerder kleine habitatplekken tussen de grotere leefgebieden. Deze worden dan in het vakjargon 'stapstenen' genoemd. Vogelsoorten behoeven op het eerste zicht helemaal geen stapstenen noch corridors, alhoewel alles weer afhangt van de schaal van het landschap dat we beschouwen. Op een grote schaal behoeven alle soorten tussenliggende leefgebieden.

Hieronder trachten we dit te illustreren met figuren die verschillende modellen voorstellen naargelang de beschouwde ideaaltypische soort.

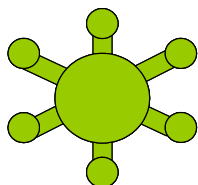
OF

(a) Leefgebiedmodel voor soorten met grote territoria die zeer mobiel zijn: vogels; 1 of enkele grote kerngebieden.

(b) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich verplaatsen over kleine afstanden door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele vlindersoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties. Wanneer dit model op een heel ruime landschapsschaal wordt toegepast (bv. schaal van een hele ecoregio), geldt dit type model ook voor bepaalde diersoorten met vrij grote territoria zoals een Kwartelkoning of Roerdomp.

(c) leefgebiedenmodel voor kleinere soort, met kleinere ruimtebehoefte, kan zich moeilijk of niet verplaatsen door gebied dat geen typisch leefgebied is: vele amfibieënsoorten; kernpopulatie en meerdere satelietpopulaties, onderling verbonden

Uit hoger staande tekst blijkt duidelijk dat het denken rond soorten een belangrijke plaats inneemt binnen de landschapsecologie. Niettemin zijn de principes die naar voren worden gedragen evengoed nuttig wanneer doelen worden geformuleerd op niveau van Europese habitattypes. Het is immers duidelijk dat het streven naar een goede of uitstekende staat van instandhouding voor het habitatype ook rekening moet houden met de soorten die aan het habitatype verbonden zijn (de habitattypische soorten).

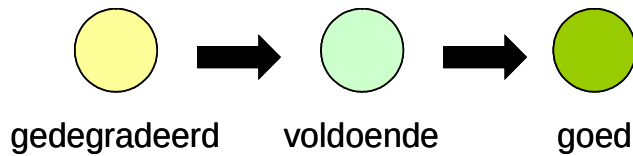
4) Concrete invulling van de verbeteropgaven op basis van de landschapsecologische principes en kenmerken van de habitattypische soorten.

Als in een IHD-rapport tot de conclusie wordt gekomen dat habitattypes of soorten voor een verbeteropgave staan, dan helpen landschapsecologische overwegingen om te bepalen HOE en WAAR deze versterking dient te worden gerealiseerd.

De manier HOE in de behoefte van versterking moet worden voorzien, kan worden gespecificeerd via de drie V-termen:

1. Verbeteren (= werken aan kwaliteit);
2. Versterken (=uitbouwen van bestaande kernen);
3. Verbinden.

'Verbeteren' refereert naar het werken aan de kwaliteit van bestaande ecotopen. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

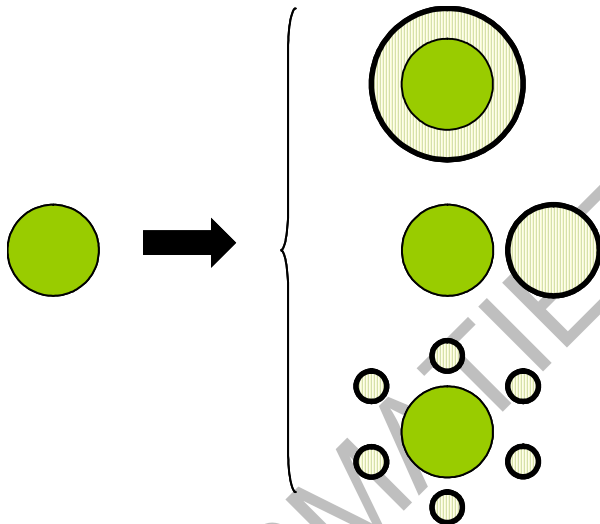

Omvorming is een term die in dit verband gebruikt wordt en waarbij specifiek wordt bedoeld dat niet habitatwaardige ecotopen door gericht beheer worden omgezet in Europese habitattypes. Voorbeelden zijn:

- Gericht beheer van Pijpestrootjesgraslanden om natte heiden te realiseren;
- Gericht beheer om populierenbossen om te vormen tot elzenbroekbossen.

Verbeteren is ook een belangrijk issue wanneer habitatvlekken of leefgebieden belangrijke vormen van verstoring vanuit hun omgeving zouden ondervinden (eutrofiëring, verdroging, geluidsverstoring, visuele verstoring, ...). Bufferstroken omheen habitatvlekken kunnen bijdragen aan verbetering.

'Versterken' refereert naar de effectieve uitbreiding van bestaande habitatvlekken van Europese habitattypes of leefgebieden van soorten door aansluitend op deze gebieden actief nieuwe ecotopen te gaan creëren die resp. als habitatype of leefgebied gelden. 'Versterken' kan verschillende vormen aannemen. Naast het vergroten van een bestaande habitatvlekken kan ook een habitatvlek worden bijgemaakt of kunnen rond een habitatvlek kleine nieuwe habitatvlekken worden gerealiseerd. Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

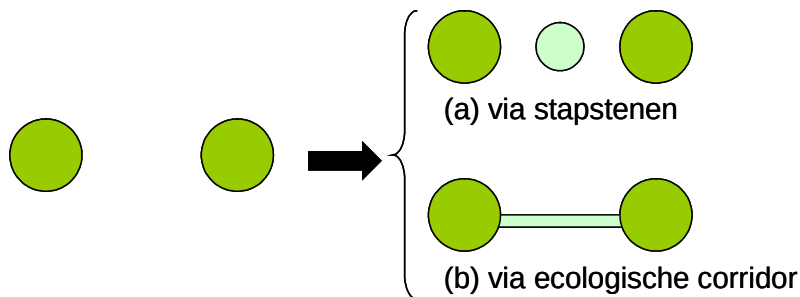

Vergroten is bijvoorbeeld een voor de hand liggende optie wanneer geïsoleerde boskernen – ingebed in een intensief landbouwlandschap - steeds kleiner blijken te zijn als het Minimum Structuur Areaal, dat het voorkomen van natuurlijke processen kan garanderen.

'Verbinden' refereert naar het overbrugbaar maken van naburige habitatvlekken / leefgebieden. Hierin kunnen twee verschillende mogelijkheden worden onderscheiden;

- a. Werken met stapstenen;
- b. Realisatie van ecologische corridors.

Dit wordt geïllustreerd in onderstaande figuur.

Het werken met stapstenen impliceert dus het overbrugbaar maken van habitatvlekken (leefgebieden) door in het weefsel tussen bestaande habitatvlekken nieuwe habitatvlekken te gaan realiseren. Werken met stapstenen is relevant wanneer in een richtlijngebied habitatvlekken voorkomen waar habitattypische vlindersoorten voorkomen (bv. Gentiaanblauwtje, Aardbeivlinder) die echter op een te grote afstand van elkaar gelegen zijn om overbrugd te kunnen worden.

De realisatie van ecologische corridors betekent dat er in het landschap duidelijk herkenbare, lijnvormige elementen tussen bestaande habitatplekken (leefgebieden) worden gerealiseerd. Aanleg van houtkanten of houtwallen om bossen met elkaar te verbinden doorheen een open landschap zijn het klassieke voorbeeld. Omgekeerd kunnen ook open corridors worden gerealiseerd in bossen om open landschappen (met habitattypes/leefgebieden van Europese soorten) met elkaar te verbinden.

De vraag WAAR versterking dient te worden voorzien hangt van verschillende factoren af:

1. Het ecologisch doel dat wordt nagestreefd en zijn ecologische en abiotische kenmerken/randvoorwaarden;
2. Maatschappelijke afwegingen.

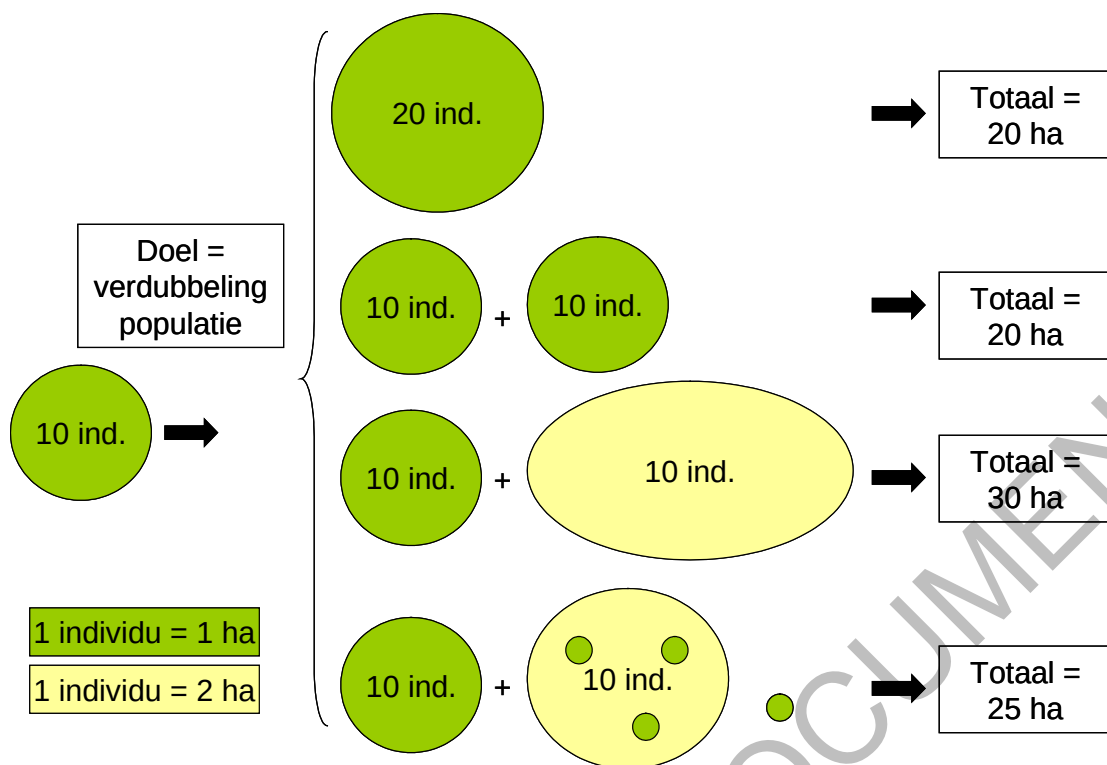
Het ecologisch doel:

Als het ecologisch doel is om de laatste populatie – vaak relictpopulatie genoemd - van een zeldzame amfibieënsoort te versterken dan spreekt het voor zich dat dit in de nabijheid dient te gebeuren van deze relictpopulatie. Zouden nieuwe leefgebieden vele kilometers van de relictpopulatie gerealiseerd worden, dan zouden deze niet bereikt kunnen worden. De eigenheid van de tot doel gestelde soort determineert dus al in hoge mate WAAR actie ondernomen dient te worden.

Ook de abiotiek van een gebied determineert in hoge mate WAAR welke habitattypes of leefgebieden tot stand kunnen komen. In feite hebben we het hier over de fysisch geografische component van de landschapsecologie. Nemen we als voorbeeld een vallei die omgeven wordt door heuvels met op de koppen arme zandgronden en met op de hellingen een lemige ondergrond. Het spreekt dan voor zich dat versterking van uitgebreide natte ecotopen (broekbossen, moerassen, ...) nergens kan gelokaliseerd worden dan in de vallei. Eiken-haagbeukenbossen worden bereikt op de hellingen van de heuvels. Voor eiken-berkenbossen en eiken-beukenbossen dienen de kansen gezocht op de koppen van de heuvels.

Maatschappelijke afwegingen

Vaak zijn er – gegeven een welbepaald ecologisch doel - verschillende ruimtelijke keuze mogelijkheden waarop de verbeteropgave kan worden ingevuld. Belangrijk is te noteren dat de keuzes die worden gemaakt sturend kunnen werken op het ruimtebeslag dat samenhangt met het gestelde doel. In onderstaande figuur trachten we dit te illustreren.

In de figuur wordt gewerkt met het hypothetisch voorbeeld van een soort die 1 ha behoeft voor 1 individu. 20 individuen worden voor het gebied tot doel gesteld, er zijn er nu 10. Om het doel te bereiken kan een leefgebied worden vergroot of er kan één worden bijgemaakt. Dit betekent al dat er verschillende ruimtelijke mogelijkheden, met elk hun ruimtelijke repercussies, zijn. Er kan ook voor gekozen worden om een deel van de doelstelling te realiseren in voor de soort suboptimale ecotopen of gebieden. Gezien hier echter lagere dichtheden worden bereikt (1 individu behoeft 2 ha i.p.v. 1 ha) is de ruimtebehoefte groter. Dit zou bv. het geval kunnen zijn als beslist wordt dat een deel van de doelstelling gerealiseerd wordt in een gebied met een andere hoofddoelstelling dan natuur (dus in multifunctionele ruimten).

Zoals duidelijk zal worden in de doelenformulering in dit hoofdstuk zullen ruimtelijke keuzes voor het bereiken van doelen niet altijd worden gemaakt. Doelen worden gelokaliseerd indien:

- Er geen andere ruimtelijke mogelijkheden zijn om het doel te realiseren;
- Er een voor de hand liggende verkiesbare mogelijkheid is om het doel te realiseren.

Voor andere doelen zullen verschillende mogelijke ruimtelijke scenario's naar voren worden gedragen. Hierop kan worden aangegrepen in het maatschappelijk debat over de vraag waar doelen gerealiseerd zullen worden.

Bijlage 9 - Afkortingen- en begrippenlijst

Afkortingen:

ANB:	Agentschap Voor Natuur en Bos
BBP:	Bekkenbeheerplan
GEN:	Grote Eenheden Natuur
GENO:	Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling
GHG:	Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand
GLG:	Gemiddelde Laagste Grondwaterstand
IVON:	Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk
MSA:	Minimum Structuurareaal
NVBG:	Natuurverbindingsgebieden
NVWG:	Natuurverwevingsgebieden
N2000:	Natura-2000
RBB:	Regionaal Belangrijke Biotopen
SBZ:	Speciale Beschermingszone
SBZ-H:	Habitatrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn
SBZ-V:	Vogelrichtlijngebied - speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn
VEN:	Vlaams Ecologisch Netwerk

Begrippenlijst:

Agentschap Voor Natuur en Bos: Het Agentschap voor Natuur en Bos is het Agentschap van de Vlaamse Overheid dat instaat voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, bos en groen in Vlaanderen, samen met alle partners

Bekkenbeheerplan: Het bekkenbeheerplan bepaalt het integraal waterbeleid voor het desbetreffende bekken. Het is een beleidsplan dat tevens de voorgenomen acties, maatregelen, middelen en termijnen bepaalt om de doelstellingen ervan te bereiken. Het geeft nadere uitvoering aan de waterbeleidsnota en, in voorkomend geval, het toepasselijke stroomgebiedbeheerplan

Doortrekkende en overwinterende watervogels: Niet-broedende watervogelsoorten die regelmatig of occasioneel in internationaal belangrijke aantallen voorkomen in Vlaanderen en/of die opgenomen zijn op de Bijlage I van de Vogelrichtlijn

Gemiddelde Hoogste Grondwaterstand (GHG): berekend als het rekenkundig gemiddelde van de drie hoogste grondwaterstanden per hydrologisch jaar over een periode van 8 jaar

Gemiddelde Laagste Grondwaterstand (GLG): berekend als het rekenkundig gemiddelde van de drie laagste grondwaterstanden per hydrologisch jaar over een periode van 8 jaar

Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk: Voor de instandhouding, ondersteuning en versterking van de natuurkernen wordt voorzien in de afbakening van Natuurverwevingsgebieden. Zij vormen als het ware een beschermende jas voor de natuurkernen. Voor de verbinding van de verschillende natuurkernen worden natuurverbindingsgebieden afgebakend. Samen vormen deze gebieden het IVON: het Integraal Verwevings- en Ondersteunend Netwerk. In deze gebieden worden bijkomende kansen gegeven aan planten en dieren. Andere functies zoals landbouw, recreatie, bosbouw, wonen, ... mogen hierdoor niet in het gedrang komen.

Grote Eenheden Natuur: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met hoge biologische waarde en hoge biologische potentie, waar de natuurfunctie bovengeschild is aan de andere functies. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling: Een grote eenheid natuur is een aaneengesloten gebied met minder hoge biologische waarde of een sterk versnipperde natuur met hoge waarde, maar steeds met een hoge biologische potentie. De natuurfunctie is bovengeschild is aan de andere functies. Door geschikt beheer kan dit gebied evolueren naar een gebied met hoge biologische

waarde. Deze gebieden vormen samen met de 'Grote Eenheden Natuur' het Vlaams Ecologisch Netwerk

Habitatrichtlijn: Richtlijn 92/43/EEG van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna.

Deze richtlijn is gericht op het waarborgen van de biologische diversiteit door het in stand houden van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

Aan de lidstaten wordt opgelegd om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde habitats en soorten van communautair belang, die worden opgesomd in de Bijlagen I en II van de richtlijn. Deze zones worden Habitatrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-H (speciale beschermingszones in het kader van de Habitatrichtlijn)

Habitatrichtlijngebied: Zie Habitatrichtlijn

Habitats van de Bijlage I: Dit zijn de natuurlijke habitats van Bijlage I van het decreet Natuurbehoud waarvoor de aanwijzing van speciale beschermingszones vereist is (= Bijlage I van de Habitatrichtlijn)

Minimum structuurareaal

De oppervlakte die noodzakelijk is om alle ontwikkelingsfasen van een bepaald bostype te kunnen omvatten

Natura-2000: Alle speciale beschermingszones (SBZ) samen vormen een Europees ecologisch netwerk, 'Natura 2000' genaamd. In deze Speciale Beschermingszones moeten deze Europees te beschermen soorten en habitats op een duurzame manier in stand gehouden worden, zo mogelijk in harmonie met de traditionele vormen van landgebruik waaraan hun aanwezigheid niet zelden te danken is. In Vlaanderen werden 104.888 ha speciale beschermingszone op basis van de Habitatrichtlijn en 98.423 ha op basis van de Vogelrichtlijn aangemeld bij Europa. Door de overlap vormt dit samen een netwerk van 166.187 ha

Natuurverbindingsgebieden: De natuurverbindingsgebieden worden aangeduid in die gebieden die van belang zijn voor de migratie van dieren en zelfs planten tussen de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Vaak zijn ze lijnvormig of strookvormig. Ze bestaan vooral uit een aaneenschakeling van kleine landschapselementen zoals houtkanten en hagen, beken en poelen. Vleermuizen bijvoorbeeld volgen netwerken van hagen, bomenrijen en dergelijke terwijl ze 's nachts van hun slaapplekken naar hun jachtterreinen vliegen.

Het beleid van de overheid is er dan ook vooral opgericht om die verbindingfunctie te bewaren en te verbeteren. Zo kan ze stimulerende maatregelen treffen om die kleine landschapselementen en kleine natuurelementen beter te onderhouden, te herstellen of opnieuw aan te leggen.

De afbakening en invulling van deze natuurverbindingsgebieden is de verantwoordelijkheid van de provincies

Natuurverwevingsgebieden:

In natuurverwevingsgebieden kan de natuur duurzaam in stand gehouden worden zonder dat dit zware gevolgen heeft voor andere functies zoals landbouw, bosbouw of recreatie. Deze functies verdringen op hun beurt de bestaande natuurwaarden niet. In natuurverwevingsgebieden is de natuur dus evenwaardig aan de andere functies. Voorbeelden hiervan zijn recreatiebossen, overstromingsgebieden, weidevogelgraslanden en kleinschalige landbouwlandschappen met verspreide, meestal kleinere natuurgebieden.

Vaak sluiten deze natuurverwevingsgebieden aan op de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). Door hun ligging vormen ze dan een buffer tegen nadelige invloeden van buitenaf voor de belangrijkere en/of kwetsbaardere gebieden van het VEN.

De natuurverwevingsgebieden vormen samen met de natuurverbindingsgebieden het Integraal Verwevend en Ondersteunend Netwerk (IVON)

Regionaal Belangrijke Biotopen: Biotopen die niet opgenomen zijn in de Bijlage I van de habitatrichtlijn maar die in Vlaanderen wel een bescherming genieten, ondermeer via de regelgeving rond het verbod en de vergunningsplicht voor vegetatiewijziging

Soorten van de Bijlage II: Dit zijn de dier- en plantensoorten van Bijlage II van het decreet Natuurbehoud die voorkomen in Vlaanderen (= Bijlage II van de Habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage III: Dit zijn de Europees bedreigde plant- en diersoorten van Bijlage III van het decreet Natuurbehoud die over het hele grondgebied moeten worden beschermd (= soorten uit de bijlage IV van de habitatrichtlijn)

Soorten van de Bijlage IV: Vogelsoorten van Bijlage IV van het decreet Natuurbehoud waarvoor speciale beschermingszones moeten worden aangewezen (=Vogelsoorten uit de Bijlage I van de Vogelrichtlijn)

Speciale Beschermingszone: Zie Natura-2000

Vlaams Ecologisch Netwerk: De Vlaamse overheid neemt op dit moment tal van initiatieven voor het behoud en de ontwikkeling van onze omgeving. Om de open ruimte in de toekomst veilig te stellen, wordt door de Vlaamse overheid onder meer een Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) uitgetekend. Een geheel van de mooiste plekken natuur in Vlaanderen waar de natuur extra beschermd wordt en gebruikers en eigenaars bijkomende middelen en mogelijkheden krijgen om mee te bouwen aan een natuur- en mensvriendelijke omgeving.

Het VEN vormt met haar grote aaneengesloten gebieden de ruggengraat van de toekomstige natuurlijke structuur (netwerken) in Vlaanderen. Het bestaat uit de Grote Eenheden Natuur (GEN) en Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO)

Vogelrichtlijn: Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand.

In 1979 zag een eerste Europese richtlijn inzake natuurbehoud het levenslicht: de Vogelrichtlijn. Deze richtlijn is gericht op de instandhouding van alle vogelsoorten die natuurlijk in het wild voorkomen op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie. Zij heeft betrekking op de bescherming, het beheer, de regulering en de exploitatie van deze soorten.

Europa legt haar lidstaten op om speciale beschermingszones aan te duiden voor bepaalde soorten die worden opgesomd in Bijlage I van de richtlijn. Deze zones worden Vogelrichtlijngebieden genoemd of, afgekort, SBZ-V (speciale beschermingszones in het kader van de Vogelrichtlijn)

Vogelrichtlijngebied: Zie Vogelrichtlijn

Bijlage 10 – Waterkwaliteitsgegevens (VMM)

Onderstaande gegevens zijn afkomstig van de site www.vmm.be. De meest recente meetgegevens werden opgenomen. Voor sommige meetpunten is dit 2010 voor andere meetpunten waren gegevens van 2009-2010 (nog) niet beschikbaar.

Meetplaats: 21000
Omschrijving: Sint-Jan-In-Eremo,Sint-Janspolderdijk,afw weg
Gemeente: Sint-Laureins
Waterloop: ROESELAREKREEK
Waterlichaam: ONB - Gentse Kanalen

Bekken: Gentse Kanalen

Coördinaten: 217736/93309 **Saliniteit:** Stroming: Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop tweede categorie
Jaar: 2011

Parameter	Symbool	Vlarem Toets	Type Norm Code	Toetsing Om-schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld On-dergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T	+	A	T <= 25	14,00	12,97	12,97	6,50	18,80	°C	9 (6+3)	BASIS
pH	pH	+	A	6.5 <= pH <= 8.5	8,03	7,93	7,93	7,44	8,15	-	9 (6+3)	BASIS
Zuurstof, opge-loste	O2	-	A	O2 >= 5	6,38	6,69	6,69	2,78	9,49	mg/L	9 (6+3)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	2.415,00	2.331,88	2.331,88	829,00	2.980,00	µS/cm	8 (5+3)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	508,00	491,67	491,67	122,00	700,00	mg/L	9 (6+3)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	0,36	0,46	0,47	0,00	0,79	mgN/L	9 (6+3)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	Gem	NH4+ <= 1	0,36	0,46	0,47	0,00	0,79	mgN/L	9 (6+3)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	0,50	0,73	0,73	0,29	1,60	mgP/L	9 (6+3)	BASIS

Meetplaats: 21000
Omschrijving: Sint-Jan-In-Eremo,Sint-Janspolderdijk,afw weg
Gemeente: Sint-Laureins
Waterloop: ROESLAREKREEK
Waterlichaam:ONB - Gentse Kanalen

Bekken: Gentse Kanalen

Coördinaten:217736/93309**Saliniteit:**Stromend**Kwaliteit:**Categorie:Waterloop tweede categorie
Jaar: 2010

Parameter	Symbol	Vlarem Toets	Type Norm Code	Toetsing Om-schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld On-dergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T	+	A	T <= 25	9,80	10,52	10,52	2,30	19,20	°C	11 (6+5)	BASIS
pH	pH	+	A	6.5 <= pH <= 8.5	7,82	7,81	7,81	7,49	8,25	-	11 (6+5)	BASIS
Zuurstof, opge-loste	O2	-	A	O2 >= 5	5,65	6,48	6,48	2,17	13,22	mg/L	11 (6+5)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	1.847,00	1.896,70	1.896,70	979,00	3.010,00	µS/cm	10 (5+5)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	336,00	392,36	392,36	128,00	659,00	mg/L	11 (6+5)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	0,00	0,25	0,29	0,00	1,30	mgN/L	11 (6+5)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	Gem	NH4+ <= 1	0,00	0,25	0,29	0,00	1,30	mgN/L	11 (6+5)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	0,35	0,73	0,73	0,15	2,90	mgP/L	11 (6+5)	BASIS

Meetplaats: 13600
Omschrijving: Doornendijkstraat,Sint-Nicasiusdijk,einde veldweg
Gemeente: Assenede
Waterloop: GROTE GEUL
Waterlichaam: ONB - Gentse Kanalen

Bekken: Gentse Kanalen

Coördinaten: 215337/106743 **Saliniteit:** Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop derde categorie
Jaar: 2006

Parameter	Symbool	Vlaem	Type	Toetsing Om-	Mediaan	Gemiddeld	Gemiddeld	Minimum	Maximum	Eenheid	Aantal	Norm
			Code	schrijving		Resultaat	Ondergrens 2	Resultaat	Resultaat			Code
Temperatuur	T	-	A	T <= 25	16,20	15,40	15,40	3,50	28,90	°C	11 (5+6)	BASIS
pH	pH	-	A	6.5 <= pH <= 8.5	8,46	8,46	8,46	8,05	8,91	-	11 (5+6)	BASIS
Zuurstof, opgeloste	O2	-	A	O2 >= 5	11,65	12,53	12,53	4,25	23,60	mg/L	11 (5+6)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	2.810,00	2.824,00	2.824,00	2.380,00	3.200,00	µS/cm	10 (5+5)	BASIS
Chlorofyl a	Clfyl a	-	Gem	Clfyl a < 100	170,00	195,00	195,00	130,00	369,00	µg/L	6 (4+2)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	792,00	766,45	766,45	541,00	884,00	mg/L	11 (5+6)	BASIS
Biochemisch zuurstofverbruik na 5d.	BZV5	-	90P	BZV5 <= 6	9,65	9,15	9,15	3,30	14,00	mgO2/L	4 (1+3)	BASIS
Chemisch zuurstofverbruik	CZV	-	90P	CZV < 30	94,00	84,09	84,09	46,00	118,00	mgO2/L	11 (5+6)	BASIS
Kjeldahlstikstof	KjN	-	90P	KjN < 6	4,40	5,00	5,00	2,30	9,50	mgN/L	11 (5+6)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	0,00	0,58	0,64	0,00	2,60	mgN/L	11 (5+6)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	Gem	NH4+ <= 1	0,00	0,58	0,64	0,00	2,60	mgN/L	11 (5+6)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	90P	P t < 1	0,61	0,47	0,62	0,00	1,20	mgP/L	11 (5+6)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	Gem	P t < 0.3	0,61	0,47	0,62	0,00	1,20	mgP/L	11 (5+6)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	0,20	0,21	0,22	0,00	0,58	mgP/L	11 (5+6)	BASIS
Zwevende stoffen	ZS	-	90P	ZS < 50	41,00	39,53	39,53	5,80	69,00	mg/L	11 (5+6)	BASIS
Arseen, totaal	As t	+	90P	As t <= 30	7,40	6,62	7,22	0,00	11,00	µg/L	5 (2+3)	BASIS
Barium, totaal	Ba t	+	90P	Ba t < 1000	30,00	31,20	31,20	24,00	39,00	µg/L	5 (2+3)	BASIS
Koper, totaal	Cu t	+	90P	Cu t <= 50	0,00	0,00	1,10	0,00	0,00	µg/L	5 (2+3)	BASIS
Cadmium, totaal	Cd t	+	Gem	Cd t <= 1	0,00	0,00	0,07	0,00	0,00	µg/L	5 (2+3)	BASIS
Chroom, totaal	Cr t	+	90P	Cr t <= 50	2,30	1,98	2,18	0,00	5,00	µg/L	5 (2+3)	BASIS

Meetplaats: 13600
Omschrijving: Doornendijkstraat,Sint-Nicasiusdijk,einde veldweg
Gemeente: Assenede
Waterloop: GROTE GEUL
Waterlichaam: ONB - Gentse Kanalen

Bekken: Gentse Kanalen

Coördinaten: 215337/106743 **Saliniteit:** Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop derde categorie
Jaar: 2007

Parameter	Symbol	Vlaemse Toets Norm Code	Type	Toetsing Om-schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld Ondergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T	+	A	T <= 25	13,00	13,05	13,05	5,60	19,80	°C	12 (6+6)	BASIS
pH	pH	-	A	6.5 <= pH <= 8.5	8,44	8,45	8,45	7,80	8,91	-	12 (6+6)	BASIS
Zuurstof, opgeloste	O2	+	A	O2 >= 5	10,68	10,44	10,44	5,82	16,97	mg/L	12 (6+6)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	2.990,00	3.000,00	3.000,00	2.590,00	3.560,00	µS/cm	11 (5+6)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	846,50	832,17	832,17	593,00	1.040,00	mg/L	12 (6+6)	BASIS
Biochemisch zuur-stofverbruik na 5d.	BZV5	-	90P	BZV5 <= 6	11,00	10,18	10,18	2,80	17,00	mgO2/L	6 (3+3)	BASIS
Chemisch zuurstof-verbruik	CZV	-	90P	CZV < 30	70,00	72,17	72,17	39,00	110,00	mgO2/L	12 (6+6)	BASIS
Kjeldahlstikstof	KjN	+	90P	KjN < 6	4,35	4,02	4,02	1,90	5,20	mgN/L	12 (6+6)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	0,00	0,49	0,52	0,00	2,00	mgN/L	12 (6+6)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	Gem	NH4+ <= 1	0,00	0,49	0,52	0,00	2,00	mgN/L	12 (6+6)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	+	90P	P t < 1	0,70	0,62	0,63	0,00	1,00	mgP/L	12 (6+6)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	Gem	P t < 0.3	0,70	0,62	0,63	0,00	1,00	mgP/L	12 (6+6)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	0,28	0,28	0,28	0,00	0,55	mgP/L	12 (6+6)	BASIS
Zwevende stoffen	ZS	+	90P	ZS < 50	29,50	28,24	28,24	5,60	53,00	mg/L	12 (6+6)	BASIS
Ijzer, opgelost	Fe o	+	90P	Fe o < 200	0,00	0,00	38,33	0,00	0,00	µg/L	6 (3+3)	BASIS
Arseen, totaal	As t	+	90P	As t <= 30	3,65	3,57	3,90	0,00	7,30	µg/L	6 (3+3)	BASIS
Koper, totaal	Cu t	+	90P	Cu t <= 50	1,05	1,12	1,45	0,00	2,50	µg/L	6 (3+3)	BASIS
Cadmium, totaal	Cd t	+	Gem	Cd t <= 1	0,00	0,00	0,08	0,00	0,00	µg/L	6 (3+3)	BASIS
Chroom, totaal	Cr t	+	90P	Cr t <= 50	0,40	0,82	1,20	0,00	2,30	µg/L	6 (3+3)	BASIS
Nikkel, totaal	Ni t	+	90P	Ni t <= 50	1,50	1,74	1,74	0,90	2,90	µg/L	5 (2+3)	BASIS

Meetplaats: 13500
Omschrijving: Nicasiuspolder, Smallegelanden, Hollekenstraat
Gemeente: Assenede
Waterloop: GROTE GEUL
Waterlichaam: ONB - Gentse Kanalen

Bekken: Gentse Kanalen

Coördinaten: 214474/107268 **Saliniteit:** Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop derde categorie
Jaar: 2008

Parameter	Symbool	Vlarem	Type ToetsNorm Code	Toetsing Om- schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld On- dergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T	+	A	T <= 25	11,45	12,12	12,12	4,00	18,40	°C	12 (6+6)	BASIS
pH	pH	+	A	6.5 <= pH <= 8.5	7,70	7,82	7,82	7,60	8,45	-	12 (6+6)	BASIS
Zuurstof, opge- loste	O2	-	A	O2 >= 5	6,48	6,75	6,75	1,89	16,87	mg/L	12 (6+6)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	2.535,00	2.410,42	2.410,42	1.531,00	2.950,00	µS/cm	12 (6+6)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	749,00	749,00	749,00	704,00	794,00	mg/L	2 (0+2)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	1,25	1,25	1,25	1,20	1,30	mgN/L	2 (0+2)	BASIS
Ammonium	NH4+	-	Gem	NH4+ <= 1	1,25	1,25	1,25	1,20	1,30	mgN/L	2 (0+2)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	1,14	1,14	1,14	0,57	1,70	mgP/L	2 (0+2)	BASIS

Meetplaats: 13500
Omschrijving: Nicasiuspolder, Smallegelanden, Hollekenstraat
Gemeente: Assenede
Waterloop: GROTE GEUL
Waterlichaam: ONB - Gentse Kanalen

Bekken: Gentse Kanalen

Coördinaten: 214474/107268 **Saliniteit:** Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop derde categorie
Jaar: 2009

Parameter	Symbool	Vlarem	Type Toets	Norm Code	Toetsing Om-schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld On-dergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T		+	A	T <= 25	10,80	11,29	11,29	4,00	17,70	°C	11 (6+5)	BASIS
pH	pH		-	A	6.5 <= pH <= 8.5	7,95	7,91	7,91	7,55	8,53	-	11 (6+5)	BASIS
Zuurstof, opge-loste	O2		-	A	O2 >= 5	5,90	6,33	6,33	2,13	11,44	mg/L	10 (5+5)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20		-	90P	EC 20 < 1000	2.700,00	2.515,80	2.515,80	1.524,00	3.500,00	µS/cm	10 (5+5)	BASIS
Chloride	Cl-		-	90P	Cl- < 200	637,00	588,73	588,73	325,00	955,00	mg/L	11 (6+5)	BASIS
Ammonium	NH4+		-	90P	NH4+ < 5	3,20	5,63	5,63	0,00	16,60	mgN/L	11 (6+5)	BASIS
Ammonium	NH4+		-	Gem	NH4+ <= 1	3,20	5,63	5,63	0,00	16,60	mgN/L	11 (6+5)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4		-	90P	oPO4 < 0.3	1,20	1,65	1,65	0,06	4,20	mgP/L	11 (6+5)	BASIS

Meetplaats: 877000
Omschrijving: Uitkerke, Scharebrugstraat, Scharebrug
Gemeente: Blankenberge
Waterloop: BLANKENBERGSEVAART
Waterlichaam: VL05_16 - Brugse Polders
 rivier - brakkepolderwaterloop
 Brugse Polders
Bekken:
Coördinaten: 220991/62799 **Saliniteit:** Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop eerste categorie
Jaar: 2010

Parameter	Symbol	VlaemToetsNorm	Type	Toetsing Om- schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld Ondergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T	+	A	T <= 25	9,35	10,63	10,63	1,00	22,40	°C	12 (7+5)	BASIS
pH	pH	-	A	6.5 <= pH <= 8.5	8,08	8,09	8,09	7,66	8,51	-	12 (7+5)	BASIS
Zuurstof, opgeloste	O2	-	A	O2 >= 5	8,82	8,71	8,71	3,92	10,97	mg/L	13 (7+6)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	1.795,00	2.864,92	2.864,92	857,00	6.580,00	µS/cm	13 (7+6)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	394,00	774,42	774,42	128,00	1.980,00	mg/L	12 (7+5)	BASIS
Biochemisch zuur- stofverbruik na 5d.	BZV5	-	90P	BZV5 <= 6	4,00	4,08	4,08	1,60	6,50	mgO2/L	12 (7+5)	BASIS
Chemisch zuurstof- verbruik	CZV	-	90P	CZV < 30	43,80	46,23	46,23	30,70	61,80	mgO2/L	12 (7+5)	BASIS
Kjeldahlstikstof	KjN	+	90P	KjN < 6	2,05	2,14	2,14	1,60	3,20	mgN/L	12 (7+5)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	0,16	0,34	0,37	0,00	1,30	mgN/L	12 (7+5)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	Gem	NH4+ <= 1	0,16	0,34	0,37	0,00	1,30	mgN/L	12 (7+5)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	90P	P t < 1	0,84	0,95	0,95	0,39	1,60	mgP/L	12 (7+5)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	Gem	P t < 0.3	0,84	0,95	0,95	0,39	1,60	mgP/L	12 (7+5)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	0,58	0,67	0,67	0,13	1,40	mgP/L	12 (7+5)	BASIS
Sulfaat	SO4=	+	90P	SO4= < 250	88,65	130,43	130,43	49,20	258,00	mg/L	12 (7+5)	BASIS
Sulfaat	SO4=	+	M	SO4= < 150	88,65	130,43	130,43	49,20	258,00	mg/L	12 (7+5)	BASIS
Zwevende stoffen	ZS	-	90P	ZS < 50	27,60	47,20	47,20	17,00	211,00	mg/L	12 (7+5)	BASIS
Arseen, totaal	As t	+	90P	As t <= 30	12,30	13,62	13,62	8,10	23,50	µg/L	12 (7+5)	BASIS
Barium, totaal	Ba t	+	90P	Ba t < 1000	24,00	24,17	24,17	13,70	37,30	µg/L	12 (7+5)	BASIS
Koper, totaal	Cu t	+	90P	Cu t <= 50	0,00	0,55	2,30	0,00	6,60	µg/L	12 (7+5)	BASIS
Cadmium, totaal	Cd t	+	Gem	Cd t <= 1	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	µg/L	12 (7+5)	BASIS

Meetplaats: 877000
Omschrijving: Uitkerke, Scharebrugstraat, Scharebrug
Gemeente: Blankenberge
Waterloop: BLANKENBERGSEVAART
Waterlichaam: VL05_16 - Brugse Polders
 rivier - brakkepolderwaterloop
 Brugse Polders
Bekken:
Coördinaten: 220991/62799 **Saliniteit:** Stromend **Kwaliteit:** Categorie: Waterloop eerste categorie
Jaar: 2011

Parameter	Symbol	VlaemToetsNorm	Type	Toetsing Om- schrijving	Mediaan	Gemiddeld Resultaat	Gemiddeld Ondergrens 2	Minimum Resultaat	Maximum Resultaat	Eenheid	Aantal	Norm Code
Temperatuur	T	+	A	T <= 25	18,10	13,87	13,87	2,90	22,90	°C	9 (6+3)	BASIS
pH	pH	-	A	6.5 <= pH <= 8.5	8,59	8,43	8,43	7,86	8,69	-	9 (6+3)	BASIS
Zuurstof, opgeloste	O2	+	A	O2 >= 5	9,70	10,07	10,07	8,62	11,72	mg/L	10 (7+3)	BASIS
Geleidbaarheid (20°C)	EC 20	-	90P	EC 20 < 1000	11.185,00	8.505,70	8.505,70	1.707,00	14.130,00	µS/cm	10 (7+3)	BASIS
Chloride	Cl-	-	90P	Cl- < 200	3.440,00	2.659,20	2.659,20	321,00	4.800,00	mg/L	10 (7+3)	BASIS
Biochemisch zuurstofverbruik na 5d.	BZV5	-	90P	BZV5 <= 6	5,95	4,88	4,88	1,70	6,60	mgO2/L	10 (7+3)	BASIS
Chemisch zuurstofverbruik	CZV	-	90P	CZV < 30	48,55	47,47	47,47	34,60	56,10	mgO2/L	10 (7+3)	BASIS
Kjeldahlstikstof	KjN	+	90P	KjN < 6	1,85	1,86	1,86	1,20	2,30	mgN/L	10 (7+3)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	90P	NH4+ < 5	0,09	0,33	0,35	0,00	1,10	mgN/L	10 (7+3)	BASIS
Ammonium	NH4+	+	Gem	NH4+ <= 1	0,09	0,33	0,35	0,00	1,10	mgN/L	10 (7+3)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	90P	P t < 1	0,92	1,00	1,00	0,37	1,80	mgP/L	10 (7+3)	BASIS
Fosfor, totaal	P t	-	Gem	P t < 0.3	0,92	1,00	1,00	0,37	1,80	mgP/L	10 (7+3)	BASIS
Orthofosfaat	oPO4	-	90P	oPO4 < 0.3	0,67	0,73	0,73	0,13	1,60	mgP/L	10 (7+3)	BASIS
Sulfaat	SO4=	-	90P	SO4= < 250	459,00	363,51	363,51	81,80	657,00	mg/L	10 (7+3)	BASIS
Sulfaat	SO4=	-	M	SO4= < 150	459,00	363,51	363,51	81,80	657,00	mg/L	10 (7+3)	BASIS
Zwevende stoffen	ZS	+	90P	ZS < 50	25,85	24,88	24,88	4,80	44,00	mg/L	10 (7+3)	BASIS
Arseen, totaal	As t	+	90P	As t <= 30	12,45	13,43	13,43	9,50	18,40	µg/L	10 (7+3)	BASIS
Barium, totaal	Ba t	+	90P	Ba t < 1000	31,45	28,99	28,99	13,20	42,30	µg/L	10 (7+3)	BASIS
Koper, totaal	Cu t	+	90P	Cu t <= 50	0,00	0,00	1,50	0,00	0,00	µg/L	10 (7+3)	BASIS
Cadmium, totaal	Cd t	+	Gem	Cd t <= 1	0,00	0,00	0,05	0,00	0,00	µg/L	10 (7+3)	BASIS

Bijlage 11 – Referentielijst

ADRIAENS D., ADRIAENS T., AMEEUW G. (Ed.) (2008). Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de habitatrichtlijnsoorten.[INBO.R.2008.35]. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2008(35). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : Belgium. 217 pp.

ADRIAENS P. & AMEEUW G. (red) (2008). Ontwikkeling van criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de vogelrichtlijnsoorten. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2008 (36). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, pp. 21-23.

AMEEUW G., DEVOS K., COURTENS W., VERMEERSCH G., DECLEER K. & KUIJKEN E. (2007). Wetenschappelijke gegevens over de natuurwaarden en bescherming van poldergraslanden in Vlaanderen. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. IN.A.2007.09.

AMEEUW G. & COURTENS W. (2008). `Actuele toestand en evolutie van Europese natuurwaarden in de Oostkustpolders (vogelrichtlijngebied Poldercomplex en habitatrichtlijngebied Polders). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.A.2008.156.

BAUWENS D. & CLAUS K. (1997). Verspreiding van amfibieën en reptielen in Vlaanderen. De Wielewaal Natuurvereniging vzw, Turnhout, 192 p.

BAL D., BEIJE H.M., FELLINGE, M., HAVEMAN R., VAN OPSTAL A.J.F.M. & VAN ZADELHOFF F.J. (2001). Handboek Natuurdoeltypen. Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, Expertisecentrum LNV, Wageningen, Nederland.

BAUWENS D., JOORIS R., VERBELEN D. & DOCHY O. (2006). Poelen en amfibieën in West-Vlaanderen. Resultaten van een grootschalig poelenonderzoek door vrijwilligers in 2000-2005. Provincie West-Vlaanderen, Brugge, i.s.m. Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, Brussel en Hyla, amfibieën- en reptielenwerkgroep van Natuurpunt, Mechelen.

BEKKEN VAN DE BRUGSE POLDERS (2009). Deelbekkenbeheerplan Rivierbeek. Visie goedgekeurd door het bekkenbestuur van de Brugse Polders op 7 december 2009. Deelbekkenbeheerplan, Deelbekken 02-06, Rivierbeek.

COURTENS W. & KUIJKEN E. (2004). De instandhoudingsdoelstellingen voor het Vogelrichtlijngebied "3.2 Poldercomplex". *Adviesnota INBO*, A.2004.64. Instituut voor Natuurbehoud: Brussel. 99 pp.

COURTENS W., MARTENS C. & VERBELEN D. (2006). Monitoring van het SBZ-V 'Poldercomplex'. In: (2006). Eindrapport monitoring SBZ-V "Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist" en SBZ-V "Poldercomplex": resultaten van het eerste jaar. *Adviesnota INBO*, A.2006.68: p. 33-64.

COURTENS W. & VERBELEN D. (2007). Monitoring van het SBZ-V '3.2 Poldercomplex'. In: (2007). Eindrapport monitoring SBZ-V "Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist" en SBZ-V "Poldercomplex": resultaten van het tweede jaar. *Adviesnota INBO*, A.2007.116: p. 33-76.

COURTENS W., STIENEN E.W.M., VERBELEN D. & VAN DE WALLE, M. (2008). Eindrapport monitoring SBZ-V 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' en SBZV 'Poldercomplex'. Resultaten van het derde jaar (2007 – 2008). INBO.R.2008.28.

COURTENS W. & VERBELEN D. (2009). Monitoring van de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het vierde jaar (2008-2009). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (INBO.R.2009.37). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

COURTENS W. & VERBELEN D. (2010). Monitoring van de avifauna in de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het vijfde jaar (2009-2010). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2010 (INBO.R.2010.47). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

COURTENS W., STIENEN E.W.M., ADRIAENS P., VAN DE WALLE M., VERBELEN D., ADAMS Y. & DE BIE J. (2011). Eindrapport monitoring van de SBZ-V 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' en de SBZ-V 'Polder-

complex': resultaten van het zesde jaar (broedseizoen 2010). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. INBO.R.2011.30.

CUVELIER S., DEGRANDE J., MERVEILLE L., SPRUYTTE S. & VERVAEKE J. (2007). Dagvlinders in West-Vlaanderen. Verspreiding en Ecologie 2000-2006. ZWVVK, 144 pp.

DE RYCKE A. & DEFOORT T. (1998). Natuurontwikkelingsplan voor het krekengebied van Sint-Laureins. Studie in opdracht van de Vlaamse Regering, AMINAL, afdeling natuur. 3 delen. Brussel.

DE SAEGER S., PAELINCKX D., DEMOLDER H., DENYS L., PACKET J., THOMAS A. & VANDEKERKHOVE K. (2008). Sleutel voor het karteren van NATURA2000 habitattypen in Vlaanderen, grotendeels vertrekkende van de karteringseenheden van de Biologische Waarderingskaart, versie 5. Intern Rapport INBO.IR.2008.23. Instituut voor Natuur- en bosonderzoek, Brussel.

DECLER, K. (red.) (2007). Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch deel van de Noordzee. Habitattypen / Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO M.2007.01, Brussel, 584 pp.

DOCHY O., BAUWENS D., MAES D., ADRIAENS T., VRIELYNCK S. & DECLER K., (2007). Prioritaire en symboolsoorten voor soortbescherming in West-Vlaanderen. Rapport INBO.R.2007.13. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, i.s.m. Provinciebestuur West-Vlaanderen, Brugge.

KUIJKEN E., VERSCHEURE C. & COURTENS W. Overwinterende ganzen. (2006). In: COURTENS W., MARTENS C. & VERBELEN D. (2006). Eindrapport monitoring SBZ-V "Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist" en SBZ-V "Poldercomplex": resultaten van het eerste jaar. Adviesnota INBO, A.2006.68: p. 59-63.

KUIJKEN E., VERSCHEURE C. & COURTENS W. Ganzentellingen. (2007). In: COURTENS W. & VERBELEN D. (2007). Eindrapport monitoring SBZ-V "Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist" en SBZ-V "Poldercomplex": resultaten van het tweede jaar. Adviesnota INBO, A.2007.116: p. 71-74.

KUIJKEN E., VERSCHEURE C. & COURTENS W. Overwinterende ganzen. (2008). In: COURTENS W., STIENEN E.W.M., VERBELEN D. & VAN DE WALLE, M. (2008). Eindrapport monitoring SBZ-V 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' en SBZV 'Poldercomplex'. Resultaten van het derde jaar (2007 – 2008). INBO.R.2008.28: p. 90-93.

KUIJKEN E., VERSCHEURE C. & COURTENS W. Overwinterende ganzen. (2009). In: COURTENS W., STIENEN E.W.M., VAN DE WALLE M., VERBELEN D., ADAMS Y. & DAEMEN E. (2009). Tussentijds rapport monitoring van de SBZ-V 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' en de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het vijfde jaar (2009 – 2010). INBO.R.2009.59: p. 55-60.

KUIJKEN E., VERSCHEURE C. & ADRIAENS P. (2010). Overwinterende ganzen. In: COURTENS W. & VERBELEN D. (2010). Monitoring van de avifauna in de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het vijfde jaar (2009-2010). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2010 (INBO.R.2010.47). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel, p. 58-61.

KUIJKEN E., VERSCHEURE C. & ADRIAENS P. (2011). Overwinterende ganzen. In: COURTENS W., STIENEN E.W.M., ADRIAENS P., VAN DE WALLE M., VERBELEN D., ADAMS Y. & DE BIE J. (2011). Eindrapport monitoring van de SBZ-V 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' en de SBZ-V 'Poldercomplex': resultaten van het zesde jaar (broedseizoen 2010). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel. INBO.R.2011.30, p. 81-85.

LEFEVRE A., VAN DEN BOSSCHE W., VERKEM S. & VERSWEYVELD S. (2001). Vleermuizen en de habitatrichtlijn in Vlaanderen. Species Action Plan EU. Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Gent, België.

MAES D. & VAN DYCK H. (1999). Dagvlinders in Vlaanderen. Ecologie, verspreiding en behoud. Stichting Leefmilieu/Antwerpen i.s.m. Instituut voor Natuurbehoud en Vlaamse Vlinderwerkgroep/Brussel, 480 pp.

PAELINCKX D., DE SAEGER S., OOSTERLYNCK P., DEMOLDER H., GUELINCKX R., LEYSSEN A., VAN HOVE M., WEYEMBERGH G., WILS C., VRIENS L., T'JOLLYN F., VAN ORMELINGEN J., BOSCH H., VAN DE MAELE J., ERENS G., ADAMS Y., DE KNIJF G., BERTEN B., PROVOOST S., THOMAS A., VANDEKERKHOVE K., DENYS L., PACKET J., VAN DAM G., VERHEIRSTRAETEN M. (2009). Habitatkaart, versie 5.2. : indicatieve situering van de Natura

2000 habitats en de regionaal belangrijke biotopen. Integratie en bewerking van de Biologische Waarderingskaart, versie 2. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2009(4). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : Belgium. 92 pp.

PAELINCKX D., SANNEN K., GOETHALS V., LOUETTE G., RUTTEN J. & HOFFMANN M. (red.) (2009). Gewestelijke doelstellingen voor de habitats en soorten van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn voor Vlaanderen. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.M.2009.6, Brussel, 669 p.

RONSE A. (2006). *Apium repens* (Jacq.) Lag. Kruipend moerasscherm. In: VAN LANDUYT W., HOSTE I, VANHECKE L, VAN DEN BREMT P, VERCRUYSE W & DE BEER D (2006). Atlas van de flora van Vlaanderen en het Brussels Gewest. Instituut voor natuur- en bosonderzoek, Nationale Plantentuin van België & Flo.Wer. p. 151-152. Soresma i.o.v. VMM (2009). Oppervlaktewaterkwantiteitsmodelleringen 2007. Stroomgebied van het Leopoldkanaal. Bestek nr. WAT/L 2007 S 00 07 X.

STERCKX G., PAELINCKX D., DECLEER K. & DE SAEGER S. (2007). Habitattypen bijlage I Habitatrichtlijn. In: Declerck, K. (red.), Europees beschermde natuur in Vlaanderen en het Belgisch gedeelte van de Noordzee. Habitattypen | Dier- en plantensoorten. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek INBO.M.2007.01, Brussel, pp. 59-359.

STEVENS J. (2004). Veldleeuwerik (*Alauda arvensis*). In: VERMEERSCH G., ANSELIN A., DEVOS K., HERREMANS M., STEVENS J., GABRIËLS J. & VAN DER KRIEKEN B. (2004). Atlas van de Vlaamse Broedvogels 2000-2002. Mededelingen van het Instituut voor Natuurbehoud 23, Brussel, p. 446-447.

T'JOLLYN F., BOSCH H., DEMOLDER H., DE SAEGER S., LEYSSEN A., THOMAS A., WOUTERS J., PAELINCKX D. & HOFFMANN M. (2009). Criteria voor de beoordeling van de lokale staat van instandhouding van de NATURA 2000-habitattypen, versie 2.0. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2009 (46). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Van de Sijpe M. (2003). Meervleermuis *Myotis dasycneme*. In: Verkem *et al.* (2003). Zoogdieren in Vlaanderen. Ecologie en verspreiding van 1987 tot 2002. Natuurpunt Studie & JNM-Zoogdierenwerkgroep, Mechelen & Gent, België, p. 111-117.

VAN VESSEM J. & KUIJKEN E. (1986). Overzicht van de voorgestelde speciale beschermingszones in Vlaanderen voor het behoud van de vogelstand (E.G.-Richtlijn 79/409/EEG van 2 april 1979). Instituut voor Natuurbehoud, Hasselt.

VERMEERSCH G. & ANSELIN A. (2009). Broedvogels in Vlaanderen 2006-2007 : recente status en trends van Bijzondere Broedvogels en soorten van de Vlaamse Rode Lijst en/of Bijlage I van de Europese Vogelrichtlijn. [INBO.M.2009.3]. Mededelingen van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, 2009(3). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek: Brussel : Belgium. ISBN 978-90-403-0296-1. 102 pp.

VERMEERSCH G., ANSELIN A. & DEVOS K. (2005). Bijzondere Broedvogels in Vlaanderen in de periode 1994-2005. Populatietrends en recente status van zeldzame, kolonievormende en exotische broedvogels in Vlaanderen. INBO.

ZWAENEPOEL A., T'JOLLYN F., VANDENBUSSCHE V. & HOFFMANN M. (2002). Systematiek van natuurtypen voor het biotoop grasland. Instituut voor Natuurbehoud (IN); Universiteit Gent (RUG); West-Vlaamse Intercommunale voor Economische Expansie, Huisvestingsbeleid en Technische Bijstand (WVI), Brussel, Gent, Brugge.